

SRI RAMA PATTABHISHEKAM

OF

MAHALAKSHMI

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿರಚಿತಂ

ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ

EDITED WITH NOTES BY

M. A. RAMANUJA IYENGER.

Second Edition of No. 15

of the Karnataka Kavyamanjari Series.

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200593

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿರಚಿತಂ

ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ

(ವಾರ್ಧಿಕಪಟ್ಟದಿ)

ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ

ಮಂ|| ಅ|| ರಾಮಾನುಜೈಯಂಗಾರ್ಯರಿಂದ
ಪರಿಶೋಧಿತವಾಗಿ,

ಅವರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಟೀಕೆಯೊಡನೆ

ಮಂ|| ಆಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಬಿ. ಎ. ಇವರಿಂದ

ಮೈಸೂರು

ವೆಸ್ಟಿಯರ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1924

COPYRIGHT

FIRST EDITION—1897

SECOND EDITION (REVISED AND ANNOTATED)—1924.

Registered according to Act XXV of 1867.

All Rights Reserved

BY

THE PUBLISHER, M. A. JI. NARASIMHACHAR, B.A.

KARNATAKA KAVYA KALANIDHI OFFICE,

MYSORE.

ಪೀಠಿಕೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದಾಕೆಯ ಹೆಸರು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಈಕೆಯು ತಾನು “ಚಾವಡಿ ರಂಗಭಟ್ಟನ ಆತ್ಮಜೆ” ಎಂದೂ, ಉಡುಪಿಯ ಸ್ಥಳದವಳೆಂದೂ, “ಕನ್ನಡಿತಿ ಚೆಂಗಳದೇವಿಯ” ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ಇದನ್ನು ಬರೆದಂತೆಯೂ ಗ್ರಂಥಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಈಕೆಯು ತಾನು “ಕನ್ನಡಿತಿ”¹ ತನ್ನ ತಂದೆ “ರಂಗಭಟ್ಟ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ರಾಮನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅದ್ವೈತಮತರೀತ್ಯಾ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಸ್ಮಾರ್ತ ಕರ್ಣಾಟಕ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಈಕೆಯು ಹರಿಹರಿಗೆ ಅಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.² “ಕನ್ನಡಿತಿಯೊರೆದ ನುಡಿಯೆಂದಿದಂ ಭಾವಿಸದೆ | ಕನ್ನಡಿಗನೊರೆದ ನುಡಿಯೆಂದು ಸಂಭಾವಿಪುದು | ಕನ್ನಡಿಗನೇಕ ಪೆಸರಿದೊಡನಕ್ಕು ಫಲಮೆಸೆವ ಮೊಗಗಾಣ್ಣುದಲ್ಲೇ ||”³—ಕಾವ್ಯಪಠನದಿಂದುಂಟಾಗಬೇಕಾದ ಫಲವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಂಗನು ಬರೆದರೇನು, ಗಂಡನು ಬರೆದರೇನು ಎಂದೂ, “ನಿಂದಿಸುವ ಜನರ ದುರ್ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳ್ತು ಮನ | ಗುಂದಿ ಮಾಣ್ಣನೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಂ ಕವಿ ||”⁴ ಎಂದೂ, “ಪೊಂದದತಿವರ್ಣಮೆಸೆದಿದೊಡಮಲಂಕಾರ | ದಿಂದೆ ಶೋಭಿಸದೊಡಂ ರಾಮನಾಮಾಮೃತದ | ಬಿಂದಿಗೆಯಿದೆನೆ ಬಹುದೆ ದೂಷಿಸುವ ದೂಷಕಂ ದೋಷಕಂ ಭಾಗಿಯಪ್ಪಂ ||”⁴ ಎಂದೂ, “ಬುಧರೊಲ್ಪು ಕೈಕೊಳ್ಗೆ ತಿರ್ದುಗೆ ಕೃತಿಯೊ | ಇಧಿಕ ದೋಷಂಗಳೇನಾನುಮುಳ್ಳೊಡೆ ಕಥಾಸುಧೆಯನೀಂಟುಗೆ ||”⁵ ಎಂದೂ, “ಕೊಟ್ಟತುದಿಮರನೊಳಿಹ ಪಣ್ಣಿ ಗುಹು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು | ಮುಟ್ಟಿಕೊಯ್ದಪನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಂ ಕೈನಿಳ್ಳಿ | ದಿಟ್ಟಿಸುತ ನೆಗೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಪ ವಾಮನನಂತೆ ಕವಿತಾಸುಲಕ್ಷಣಗಳ | ಗುಟ್ಟನಜುಯದೆ ಕಷ್ಟನಾಧ್ಯವಹ ಕೃತಿಗೆ ಮನ | ಗೊಟ್ಟಳೆಂದೆನ್ನ ನಗೆಗೀಡುಪಾಡದೆ ಜಗದಿ | ಪುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಮನದ ಬಯಕೆ | ಪಿರಿದೆಂದು ಮನ್ನಿಪುದೆಂದು ಸರ್ವಜನರು ||” “ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯಶಂಕೆಯನ್ನು

¹ ಸಂಧಿ ೨. ೮ ನೆಯ ಪದ್ಯ.   ² ನಾಂದೀಸಂಧಿ ೧, ೩ ; ೫-೬೨.

³ ಸಂ. ೨. ೮.

⁴ ಸಂ. ೨. ೬.

⁵ ಸಂ. ೨. ೧೦.

⁶ ಸಂ. ೨. ೪. ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ನೂಟಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವನಾಮಾರ್ಥ್ಯದಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದರೂ ನಾಮಾರ್ಥ್ಯ ನಾಲ ದೆಂಬ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತೆಂಬುದು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಕೆಯು ಸ್ಮರಿಸಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧುನಿಕನಾದ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದವನಾದುದರಿಂದ ಈಕೆಯು ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಈಚಿನವಳಾಗಿರಬೇಕು. ವಾಸುದೇವ, ಅಚ್ಯುತ, ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣರು ಯಾರೋ ತಿಳಿಯದು. ನಂದಿಯೆಂಬವನು ಕೃಷ್ಣಕರ್ಣಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದ ನಂದೀಶನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇವಳು ೧೮ ನೆಯ ಶತಮಾನದವಳಾಗಿಯೋ, ನಂದಿಥಂದ ಸ್ವನ್ನು ಬರೆದವನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ೧೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದವಳಾಗಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟತಕೆ, ಬಿರುದನುಂ, ಈರೇಳ್ಕಾಲಂ, ಯುದ್ಧಮಾಡು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೈಗೈ ಎಂಬ ಧಾತು, ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ೧೯ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುತ್ತದೆ.

“ ಪುರಾಣಮಿತ್ಯೇವ ನ ನಾಥು ಸರ್ವಂ ನ ಚಾಪಿಕಾವ್ಯಂ ನವಮಿತ್ಯವದ್ಯಂ |

ಸಂತಃ ಪರೀಕ್ಷ್ಯಾನ್ಯತರದ್ಭಜಂತೇಮೂಢಃ ಪರಪ್ರತ್ಯಯನೇಯಬುದ್ಧಿಃ || ”

ಎಂದು ಕಾಳಿದಾಸನು ಹೇಳಿರುವ ರೀತ್ಯಾ, ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅಧುನಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಇದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಯಾವ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ಕಡಮೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಸರ್ವಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರೌಢವಾಗಿಯೂ ನೀತಿಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆಯನ್ನಾಗಲ, ಕಥೆಯನ್ನಾಗಲ ಬೇಸರಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಲಂಬಿಸಿಲ್ಲ; ಔಚಿತ್ಯವರಿತು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದೆ. ನಾಂದೀ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಷಮೂಲಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿದೆ. ಯಮಕವನ್ನು¹ ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು² ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯ ಶಬ್ದಶಕ್ತಿಯೂ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಉತ್ತೇಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು³ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ

¹ ಸಂಧಿ ೧-೫, ೭ ; ೨-೧ ; ೩-೨೬, ೨೭, ೩೮ ; ೫-೮೧, ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

² ಸಂಧಿ ೪-೯ ; ೧-೪ ಇತ್ಯಾದಿ.

³ ಸಂಧಿ ೩-೧೪. ೧೬, ೧೯ ; ಸಂಧಿ ೫-೩೪, ೩೬, ೩೭, ೩೮, ೫೫, ಇತ್ಯಾದಿ.

ವರ್ಣನೆಯೂ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಸೀತೆ ಕೈಕೆ ಸುಮಿತ್ರ ಕೌಸಲ್ಯೆ ಹನುಮಂತ ಇವರುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭಾವಪ್ರಕಾರಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನೆ ಅಪಹರಿಸದು. ಈ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಜೈಮಿನಿಭಾರತ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಾಲಿತ್ಯವು ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ವಯದಲ್ಲಿ ತಿರಿಚು ಮುರಿಚು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಈಕೆಯು ಇನ್ನಾವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಹೊರಟು, ನಂದಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು ಎಂಬುದೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾರ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದಿಶೇಷನು ವಾತ್ಸರ್ಯನ ಬುಷಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಜನ ವಿರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥ.

ಮೈಸೂರು.

29-7-24

ಮಂ|| ಅ|| ರಾ||

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿರಚಿತಂ
ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ

(ಪಾರ್ಥಿಕ ಪಟ್ಟದಿ)

ನಾಂದೀಸಂಧಿ.

ಶ್ರೀಮದಚಲಾತ್ಮಜಾನನಕೈರವಾಬ್ಧಂ ನಿ |
ರಾಮಯಂ ದಿವ್ಯಕೇಶಂ ರಾಜಶೇಖರಂ |
ಸಾಮಗಾನಪ್ರಿಯಂ ಹರಿಸುತಾಹಿತನಹಿನಾಲಂಕೃತಾಂಗಂ ಶಿವಂ ||
ಕಾಮಮುಖ್ಯಾರಿವರ್ಗಧ್ವಂಸಿ ಭೂತಪತಿ |
ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ ಪುಣ್ಯಜನವಂದಿತಂ ಸದಾ |
ರಾಮನೋಲಿದೀಗೆಮಗೆ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಂಗಳಂ ಮಂಗಳಂ ಗೋತ್ರೇಶ್ವರಂ ||೧||

ರಾಗಮಣಿರುಚಿರಾಜಿತೋತ್ತಮಾಂಗಂ ಸುಪು |
ನ್ನಾಗಾಚ್ಛೆಪುಂಡರೀಕಾಕಲಿತಪದನಮಿತ |
ಭೋಗಯೋಗ್ಯಾಶ್ರಯಂ ಭುವನಗರ್ಭಂ ವಂಶಶೋಭಿತಂ ಹೈಮಕಟಕಂ ||
ರಾಗರನಯುತನಮಲಘನರೂಪನಚಲಂ ಸು |
ರಾಗಮೋನ್ಮಿಲಿತಪ್ರದೇಶನನಿಶಂ ನಿರ್ಜ |
ರಾಗರನೋಡರ್ಚುಗೆಮ್ಮಖಳರ ಮನೋಭೀಷ್ಮಮಂ ಕೂರ್ವಯಿಂ ಭೂಧರಂ ||೨||

ಮಲವಿನಾಶಂ ಬಾಡಬಾಶ್ರಯಂ ಸತ್ತ್ವಸಂ |
ಕುಲಯುಕ್ತನಧಿಕಗುಣಗಂಭೀರನನಿಮಿಷಾ |
ಕಲಿತಾನ್ತರಂಗಂ ಸದಾಹಿಮಕರಾಂಕರಾವಣ್ಯಪ್ರಭಾವಪ್ಪಿತಂ ||
ಚಲದಭ್ರಗಂಗಾನ್ವಿತಂ ಸ್ವೈರನಭವನಿ |
ಸ್ತುಲಿತಶುಭ್ರಾನಂತಮಣಿಶೋಭಿತಂ ಭೂತ |
ಕುಲಜಾತನಾರ್ಥವಾನಾಸ್ಪದಂ ಮಾಡೈಮಗೆ ಶ್ರೇಯಮಂ ಶ್ರೀಶಂಕರಂ ||೩||

ಚಂಚರಾಯತನೇತ್ರೈ ಕಪಿಮುಖಸ್ತುತಿಪಾತ್ರೈ |
 ಪಂಚಮಸುವಾಣಿ ಫಣಿವೇಣಿ ಕರ್ಪಾಣಿ ದೇ |
 ವಾಂಚಿತಪದಾಬ್ಜಾತೈ ಗೋತ್ರಾತ್ಮಜಾತೈ ವಿಖ್ಯಾತೈ ಲೋಕೈಕಮಾತೈ ||
 ಚಂಚರಾಲಕಿ ರಾಜವದನೈ ಗುಣಗಣಸದನೈ |
 ಪಂಚಾಸ್ಯಮಧೈಯಕ್ಷರವಿದ್ಯೈ ನಿರವದ್ಯೈ |
 ವಾಂಛಿತವನೀ ಮಾನಿನೀ ಮಾನಿಪಂತೆನ್ನ ಕಬ್ಬಮೆಂದುಂ ಧರೆಯೊಳು ||೪||

ದ್ರಾವಕಂ ವಿನತಾತ್ಮಬಂಧ್ವಸಚ್ಚರಿತನಿ |
 ದ್ರಾವಕಂ ನಾಗಾವೃತಾಂಗಂ ದಯಾಸಮು |
 ದ್ರಾವಕರಕಂ ದೀರ್ಘನಾಸಿಕನಮೋಘಂ ಸುವರ್ಣಪಕ್ಷಪ್ರಭಾವಂ ||
 ಭಾವರಹಿತಂ ಬುಧಜನಾಘವಂದಿತಪದನ |
 ಭಾವಜನ್ಮಂ ವಿನಾಯಕನೈಮ್ಯಗಾವಗಂ |
 ಭಾವಶುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ಕೃತಿಗೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನತೆಯನೇಸಗಿ ತಾನೊಲಿದು ಪೊರೆಗೆ ||೫||

ಯತಿಗಣಾಶ್ರಯಮೆನಿಸಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥಭಾವದಿಂದಿ |
 ದತೀರನಾಲಂಕಾರಮೊಪ್ಪೆ ಜೀವಾಕ್ಷರಸು |
 ಗತಿಗೀರ್ತಿಯಾಗಿ ನವಪದಪುಂಜರಂಜಿತಮನೋಜ್ಞಮನೈ ಕೈವಲ್ಯದ ||
 ನುತಸುಕೃತಪದ್ಯಾವಳಿಯೆ ಇದೆನಿಸುತ್ತೆ ವನು |
 ಮತಿಗೆ ವಿಬುಧರ್ಕಳೆಂ ಸಂಭಾವ್ಯಮಾಗೆ ಭಾ |
 ರತಿಯೊಲಿದಜಸ್ರಮೆನಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಿತ್ತು ತಾನೀರ್ಕೆ ಮಜ್ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಿ ||೬||

ನಮುಚಿಸೂದನನಿಗೆ ಸುಖನಾಗಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದಿ |
 ನಮುಚಿಸೂದನಮುಖ್ಯದಿವಿಜರ್ಕಳಂ ಪೊರೆದ |
 ನಮುಚಿತದೈ ಲೋಕೇಶನೇನಿಪ ವಿಧಿಯಂ ಸುಗುಣನಿಧಿಯಂ ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ||
 ಕಮಲದೈಲೆಯೊಳ್ ಮಲಗಿ ಪಕ್ಕಿಯನಡರ್ದು ನಿಜ |
 ಕಮಲೆಯೊಡನನುದಿನಂ ಮೆಚ್ಚಿದಿರ್ಪ ಭಕ್ತಹೈ |
 ತ್ಯಮಲಾಸನಂಗೆ ಭವವಾರಿನಿಧಿತಾರಕಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಮಣಿವೆನೆಂದುಂ ||೭||

ಮಾರಹರನಂಶವೆನಲಂಚಿಕಾತ್ಮಜನಾಗಿ |
 ವಾರಿಧಿಯನುತ್ತರಿಸಿ ಲಂಕೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಪರ |
 ನಾರಿಯಂ ಬಯಸಿದಸುರನ ಗರ್ವಮಂ ಮುಚಿದು ಕಾಲಾದಿಖಳರ ಮಡುಕಿ ||

ವೀರಸೇನಾನಿಕರಮೆಸೆವ ಪೊಟಲರಿಪಿ ತಾಂ |

ನಾರುತೀಶಂಗೆಣಗಿದರಿಭಯಂಕರತಾರ |

ಕಾರಿ ಮಿಗೆ ಮಾಡ್ಯಮಗೆ ಶ್ರೀಶೈವಸಂಪದವನನುದಿನಂ ಕೂರ್ಮವೆತ್ತು ||೮||

ಮಿಗೆ ಮಾಧವಗೆ ಮಿತ್ರನಾದೆ ಮೈದೋಳಿದೀ |

ಜಗದೋಳೆಲ್ಲೆಯುಂ ಚರಿಸಿ ಭೂಭೃದ್ವರರ |

ಪಗೆಗೊಂಡು ಸಂಹರಿಸಿ ಶೇಷರಾಜರಿಗಕಿತನಾಗಿ ಜನವಡೆದೆ ಬಿಡಕ ||

ಸೋಗಿಸಿನಿಂ ಪ್ರಮದಾಳಿಗನುಚರನೆನಿಸಿ ಜನರ |

ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾಮಿತವ ಪೂರೈಸುತಿಹ ಸಮಾ |

ಶುಗನೆಯೆನ್ನಂ ಪೊರೆಯವೇಡ್ಯೆಂದು ಬೇಡುತಿಹೆ ನೀಂ ಸದಾಗತಿಯಹುದೆಲೈ ||೯||

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೋಳ್ ನಾಂದೀಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿ

ಹರಿಗೆಣಗಿ ಸೋಮನಂ ನುತಿಸುತೆ ಮನಂದಣಿಯೆ |

ಹರಿವಾಹನನ ಬಲಂಗೊಂಡು ಹರಿಪುತ್ರರಂ |

ಹರಿಸುತಾದ್ಯರ್ಗಿ ತಲೆವಾಗಿ ಗುರುಕವಿಬುಧರ ಪದಕಮಲಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ||

ಹರಿಗೆಣಗಿ ಸೋಮನಂ ನುತಿಸುತೆ ಮನಂದಣಿಯೆ |

ಹರಿವಾಹನನ ಬಲಂಗೊಂಡು ಹರಿಪುತ್ರರಂ |

ಹರಿಸುತಾದ್ಯರ್ಗಿ ತಲೆವಾಗಿ ಗುರುಕವಿಬುಧರ ಪದಕಮಲಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸೆಂ ||೧||

ಪೆತ್ತಯ್ಯನಯ್ಯನಿಂದನುದಿನದೊಳುಪ್ಪೆನ್ನ |

ವಿತ್ತು ಪೊರೆದವನಯ್ಯನಿಂದಾತನಿಂದವಾ |

ಪತ್ತಿಗೊದವಿದ ಭಟಂ ವಿತನನ್ನದಾತನಾಪಡ್ಬಾಂಧವಾದ್ಯರಿಂದೆ||

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನು ಗುರುವಿಂತೆಂಬರೆನಗೆ ಧರೆ |

ಯತ್ತಣೊಂದೋರೊರ್ವರೊಂದೊಂದನುಪಡೇಶಿ |

ಸುತ್ತ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವನೆಯತ್ತರನಿಬರೆಲ್ಲರ್ ಗುರುಗಳೆಂದೆಣಗುವೆಂ ||೨||

ವ್ಯಾಸ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಜೈಮಿನಿ ಪಿಂಗಳಾಖ್ಯರಂ |
 ಲೇಸಿನಭಿನಮಿಸಿ ಭವಧೂತಿ ಶೂದ್ರಕ ಕಾಳ |
 ದಾಸ ಬಾಣಾದಿ ಸಕ್ಯದ ಕಬ್ಬಿಗರ ನೆನೆದು ಕರ್ಣಾಒಟಕವಿಗಳೆನಪ ||
 ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ಚಂದ್ರಭಟ್ಟ ಕೇಶವ ನಂದಿ |
 ವಾಸುದೇವಾಚ್ಯುತ ಪಡಕ್ಷರಿ ದಿಗಂಬರವಿ |
 ಲಾಸ ಕವಿರುದ್ರ ವೇಂಕಟ ಕೃಷ್ಣ ರಭಿಮತವನನುಸರಿಸುತುರ್ವೆನಿದನು ||೩||

ತೊಟ್ಟ ತುದಿಮರನೊಳಿಹ ಪಣ್ಣಿಗುಣಿ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು |
 ಮುಟ್ಟಿ ಕೊಯ್ದು ಪೆನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ ಕೈನಿಳ್ಳಿ |
 ದಿಟ್ಟಿಸುತ ನೆಗೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಪ ವಾಮನನಂತೆ ಕವಿತಾಸುಲಕ್ಷಣಗಳ ||
 ಗುಟ್ಟನಜಿಯದೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಹ ಕೃತಿಗೆ ಮನ |
 ಗೊಟ್ಟಳೆಂದೆನ್ನ ನೆಗೆಗಿಡುಮಾಡದೆ ಜಗದಿ |
 ಪುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಮನದ ಬಯಕೆ ಪಿರಿದೆಂದು ಮನ್ನಿಪುದಿದಂ ಸರ್ವಜನರು ||೪||

ಅಂಬಿಗನ ಪಟವಾತನೋದಿದೊಡೆ ಬಟಿಕ ಬಿಯ |
 ದಂ ಬರೆದ ಕಬ್ಬಮಂ ಪರಿಸಿದೊಡೆ ಬರ್ಕುಮೆ ಕು |
 ಉಂಬನ ಬಯಲ್ನುಡಿಯನಜುತೊಡೆ ಸುಪಾಂಡಿತ್ಯಮಿಂತೆನಲೈನ್ನ ಕಾವ್ಯಂ ||
 ಇಂಬಾಗದೆಂದುಮುಖನವಕಾವ್ಯಕರಕೃತಿಗಿ |
 ದೆಂಬುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯಮನ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳ |
 ಪಂಬಲಉಯೆನು ದೈವಮಲ್ಲದೆನಗಿಲ್ಲ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಸದ್ಭೋಧಕಂ ||೫||

ನಂದಿಸುವ ಜನರ ದುರ್ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳ್ದು ಮನ |
 ಗುಂದಿ ಮಾಣನೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಂ ಕವಿ ಗುಮ್ಮ |
 ನಂದುದಿಪ ನೇಸಲಿಂ ಕಂಡು ದನಿಗುಡಲರ್ಕನೇರಿಂ ಕಿರಣಮಡಗಿಸುವನೇ ||
 ಪೊಂದದತಿವರ್ಣಮೆಸೆದಿದೊಡಮಲಂಕಾರ |
 ದಿಂದೆ ಶೋಭಿಸದೊಡಂ ರಾಮನಾಮಾಮೃತದ |
 ಬಂದಿಗೈಯಿದೆನೆ ಬಜುದೆ ದೂಷಿಸುವ ದೂಷಕಂ ದೋಷಕಂ ಭಾಗಿಯಪ್ಪಂ ||೬||

ಮೃದುಪದಾನ್ವಿತೆ ಮಂದಗತಿ ಮಂಜುಭಾಷೆ ಭಾ |
 ಸ್ವದಮಲನಸಂಧಿಶೋಭಿತೆ ವರ್ಣಯುಕ್ತೆ ಪ |
 ಟ್ಪದವೇಣಿ ನವರಸಧರಿತೆ ಸಚ್ಚರಿತೆ ಸುನಯನಾತಿಕಲನಸ್ವಭಾವೆ ||

ಚದುರೆ ಕನ್ನಡಜಾಣಿ ಸತ್ಕಳಾಕೋವಿದರ |
 ಹೃದಯಮಂ ತೋಷಿಸುವಳನೆ ರಸವಿಹೀನರಿಂ |
 ಗೊದಗುವಳ ದೈವಗತಿಯಿಂದೊರ್ಮೆ ಲಭಿಸಿದೊಡಮೇಂಗೆಯ್ಯುರಾಗಾಂಪರು ||೭||

ಕನ್ನಡಿಯೊರೆದ ನುಡಿಯೆಂದಿದಂ ಭಾವಿಸದೆ |
 ಕನ್ನಡಿಗನೊರೆದ ನುಡಿಯೆಂದು ಸಂಭಾವಿಪುದು |
 ಕನ್ನಡಿಗನೇಕ ಪೆಸರಿದೊಡನಕ್ಕು ಫಲಮೆಸೆವ ಮೊಗಗಾಣ್ಣುದತ್ತೆ ||
 ಚೆನ್ನನೊರ್ವಂ ಮರುಳನಾದೊಡೇಂ ವಿತ್ತಸಂ |
 ಪನ್ನೆ ತಾಂ ಬಂಜೆಯೆನಿಸಿದೊಡೇಂ ಕನ್ನಡದೊ |
 ಳನ್ನ ಕಬ್ಬಂ ಬರೆಯೆವಟ್ಟೊಡೇಂ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಸತ್ಕಥೆಗಳೆನೆಯೆ ||೮||

ಮೂಲವಟಿಸದೆ ವೃದ್ಧಿಯನೆ ಬಹುಪದಾರ್ಥಕನು |
 ಕೂಲಮಂ ಗೆಯ್ಯು ಮುಣಶೇಷಗಳ ಭೇದಿಸುತೆ |
 ಕಾಲಕರ್ಮಗಳ ಬಿಡದನುಸರಿಸಿ ನಿತ್ಯಕರ್ತೃ ಕ್ರಿಯೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೊಳು ||
 ಮೇಲೆನಿಸಿ ಸತ್ಕೃತಿಯೆನಗೆ ಮಾನ್ಯನಹನಂತೆ |
 ವೇಲೆನೆಯೆ ಮೃದುವಚನಚಯದಿಂದೆ ಸಂತತಂ |
 ಮೇಲದಹುಳೇಕವಚನಕ್ರಮವ ಪಿಡಿದಿರಲ್ಕವನ ಮತಿ ವಿಸ್ತರಿಪುದು ||೯||

ಬಕನ ಗುಣವೊಂದು ಮರ್ಕಟನದೊಂದಜನ ಮೂ |
 ಷಕನ ಲಕ್ಷಣಗಳೊಳಗೊಂದೊಂದು ಮೇಣ್ ಪಿಪೀ |
 ಲಕನ ಶುನಕನ ಮಾನಸೌಕಸನ ಚಿತ್ರಕಾಯನ ಗುಣಗಳೊಳಗದೊಂದು ||
 ಏಕನ ಚಿತ್ರಕನ ಮರುಳನ ವಿದೂಷಕನ ವ |
 ತಕನ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳೊಂದೆರಡಣಿಂದೆನೆಯೆ |
 ಲಕಳಂಕಕೀರ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ಪನಾಕವಿಯೆ ಲೋಕಮಿರ್ಪನ್ನೆವರೆಗಂ ||೧೦||

ಬುಧರೆಲ್ಲರೊಲ್ಲ ಕೈಕೊಳ್ಳಿ ತರ್ಮಗೆ ಕೃತಿಯೊ |
 ಳಧಿಕದೋಷಂಗಳೆನಾನುಮುಳ್ಳೊಡೆ ಕಥಾ |
 ಸುಧೆಯನೀಂಟುಗೆ ಧಕ್ತವ್ಯಂದಮಭಿಮಾನಿಗಳ್ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿರ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಂ ||
 ಅಧಿನಾಥರೆಂತುಮಾಶ್ರಯಮನಿತ್ತೆಸಗೆ ನವ |
 ಮಧುರರಸಯುರಿಯ ರಸಿಕರ್ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರ್ಕೆ |
 ವಿಧುಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರಂ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕುಲಮಂ ಪೊರೆಗೆ ಸಂತತಂ ||೧೧||

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಳ್ ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಮೂಱಿನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ || ಶೇಷಮಿಲ್ಲನೆ ರಾಮಚಂದ್ರಮನ ಪಟ್ಟದ ವಿ |
 ಶೇಷದಿತಿಹಾಸಮಂ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಂಗಾದಿ |
 ಶೇಷನಪ್ಪಾಹಿಕುಲಪೋಷನಪರಿಮಿತಸಂತೋಷದಿಂದೊರೆದನಂದು ||

ನೃಸ್ತಮಾನನನಾಗಿ ಸತ್ಕಥಾಕೌತುಕವ |
 ವಿಸ್ತರಿಪರಾರೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ ನಡೆದು ನಾ |
 ಗಸ್ತೋಮಮಧ್ಯದೊಳು ರಂಜಿಪ ಮಹಾಶೇಷನಂ ಕಂಡು ದೈನ್ಯಮನೆಯೆ ||
 ಮಸ್ತಕವನಿಟುಕಿ ಬಸಗೊಂಡನಾತನೊಳಾದಿ |
 ವಸ್ತು ರಘುವರನ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಚನಸ |
 ಮಸ್ತಚಾರಿತ್ರಮಂ ಪೇಟ್ಟು ತನ್ನಂ ಪೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಂ ||೬

ಪೊತ್ತೆ ಭೂತಳಮಂ ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥದಿಂ |
 ದಿತ್ತೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೊಡಲ ತಲ್ಪಮೆನೆ ಧರ್ಮಕೆರೆ |
 ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೈ ಮಂದರಾದ್ರಿಯಂ ಪ್ರಗ್ರಹದೊಲಮರರೇನಿತ್ತರೆನಗೆ ||
 ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಗೆಯ್ದು ರಾಮಚಾರಿತ್ರಮಂ |
 ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೊರೆದೊಡಾಗದೆ ಪೇಡನಲ್ಕೆ ಬಟಿ |
 ಕುತ್ತಮಾಂಗವನೆತ್ತಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮೆಯ್ದುವಿ ನಾಗೇಂದ್ರನಿಂತೆಂದನು ||೭

ಉಪಚಾರಮೇಕೆಮಗೆ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನೆ ಕಥೆಯ |
 ನುಪದೇಶಗೆಯ್ದೊಡದು ಸುಕೃತಮಂತ್ಲದಿದ |
 ನುಪಕಾರಮೆಂದು ಬಗೆಯಲ್ಪಹುದೆ ನಿನಗನುಭವಂ ತನಗೆ ತೋಷಮಹುದು ||
 ಉಪಲಬ್ಧಮಕ್ಕು ಸುಜ್ಞಾನಗಿರಿಶಿಖರಮಿ |
 ನ್ನುಪಜೀವನಂ ತಾಪಸೌಘಕೆನೆ ಶಂಕೆಯೆಂ |
 ಬುಪರಾಗಮಂ ಕಳೆದು ಚಿದ್ಭಾನುಕಿರಣಮಂ ಪ್ರಸರಿಪುದು ರಾಮಚರಿತಂ ||೮

ಕಡೆಯೆ ಪಾಲ್ಗಡಲನಮೃತಂ ಪುಟ್ಟುವಂತೆ ತೇ |
 ದೊಡೆ ಚಂದನಂ ಸುಗಂಧಮನೀವ ತೆಲಿದೆ ಪುಟ |
 ಕಿಡೆ ಕಾಂಚನಂ ಕಾಂತಿ ಪೆರ್ಬುವೊರೆ ಕರ್ಬುಗೋಲಂ ಪಿಟಿದು ಕಾಸರೊಡನೆ

ಗುಡಮೆನಿಸುತಧಿಕಮಧುರಂಗುಡುವ ಪರಿಯೊಳೆಡೆ |

ಬಿಡದೆ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತಾಮೃತವ ಮಧಿಸರೈ |

ಪಡೆವೆವೆಲೆ ಸುಜ್ಞಾನಪಿಂಡಮಂ ಬಂಡಮಂ ಸವಿಯಲೆನಿತ್ತಿನಿದೊ ಬಟಕ ||೯||

ಆಲಸ್ಯಮಿಲ್ಲವೆನಗುತ್ತವಂ ಪೊಣತು ಶ್ರೀ |

ರೋಲನಭ್ಯುದಯಚಾರಿತ್ರಮಂ ವರ್ಣಿಸರ್ |

ನಾಲದೀನಾಲಗೆಗಳೆಂಬುದೊಂದೇ ಚಂಚಲಂ ಮನದೊಳಲ್ಲದಿನ್ನು ||

ಆಲನಾದೊಡೆ ನಾಧ್ಯಮಪ್ಪನಿತು ಪೇಡ್ವ ನರ |

ಲಲೆಯಿಂ ಬಳರ ಸೈಮಿನಿಗಟ್ಟಿ ವಿಧಿ ದೇವ |

ಪಾರಾದಿಸುರರ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಗಡೆ ! ಹರಿಗೆನಿತು ಕರುಣಮೋ ತನ್ನವರೊಳು ||೧೦||

ರಾವಣಾದ್ಯರ್ ಮಡಿಯೆ ಪೌರಜನವೆಯ್ವೆ ಸಂ |

ಭಾವಿಸರ್ ಶರಣಂಗೆ ರಾಜ್ಯಪದಮಂ ಶಶಿವಿ |

ಭಾವನುಗಳರ್ಪನಕ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಂ ವಿರಚಿಸಿದನು ||

ದೇವದುಂದುಭಿ ವೊಟಗೆ ಸೋಗಗಣ್ಣ ಬಲೆಯರ್ |

ಭಾವದಿಂ ನಲಯೆ ಪೂಮಡೆಗಟ್ಟೆಯೆ ಬಟಕ ಸು |

ಗ್ರೀವಜಾಂಬವಮುಖ್ಯುರಲದರೆಣೆಗಾಣೆವೀರಾಘವನ ವಚನಕೆಂದು ||೧೧||

ಶಶಿಧರಾನನೆಯನಂಗೀಕರಿಸುತ್ತೊಡನೆ ಕುಲ |

ಶಶಿರನಂ ಮುಂತೆ ಪುರಕಟ್ಟಿ ವಾನರೇ |

ಶ ಶತಬಲಿ ನೀಲ ನಳ ಜಾಂಬವ ಸುಷೇಣ ಮುಖ್ಯುರ್ ಕೂಡಿ ನಾಲೊಂದಿರೆ ||

ದಶರಥಾತ್ಮ ಜನರನಿಯೊಡನೆ ಪುಷ್ಪಕಮಂ ತ್ರಿ |

ದಶರ ನುತಿಗೊಂಡೇಣಿ ಮಣಿರಥದ ಮೌಕ್ತಿಕಮ |

ದಶನಿಯೊಳಶನಿಗೋಪದೊಳೆ ಮನಗೆ ರಂಜಿಸಿತು ನಾಯಕರ ಮಕುಟಂಗಳ ||೧೨||

ಭಾನುರಥಮಲ್ಲಮಣಿಗಾಲ ತೋರ್ಕುಂ ಚಿತ್ರ |

ಭಾನುರಥಮಲ್ಲ ಶುಕ್ಲಧ್ವಜಂ ಕಾಣ್ಕು ಮತಿ |

ಭಾನುವಿಂ ಬೆಳಗುತಿಹುದೆತ್ತಣದೊ ಪುಷ್ಪಕಂ ಚೋದ್ಯಮಿದು ನೋಟಕರ್ಗೆ ||

ಮಾನಕಸದಳಮೆನರ್ ಪೊಣಮಟ್ಟು ಬಟಕ ಪವ |

ಮಾನಗತಿಯಂ ಮುಂದೆ ಶಕ್ರವಿಧಿಮುಖ್ಯುರ ವಿ |

ಮಾನಂಗಳೊಡನೆ ಬರಲತ್ತ ತೆಂಗಡಲಧಿಕಘೋಷದಿಂ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿತು ||೧೩||

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ! ಬೇಡಿದರ್ಗೇ ಕರಿತುರಗಭೂ |
 ಧೇನುನವರತ್ನಕನ್ಯಾಕಲ್ಪಭೂರುಹನ |
 ವೀನಪೀಯೂಷವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗೇಹನಿಜದೇಹಂಗಳಂ ಮಾಣದೆ ||
 ದಾನಮಿತ್ತಾದುದೇನಿರ್ಪುದಮಗೀಯಲೆಂ |
 ದಾನೀರದಂಗಳಬ್ಬಿಯನಳ್ಳಿ ಬೇಡಿದೊಡೆ |
 ತಾನಂಜಿದನೆ ಜೀವನಂಗೆೊಟ್ಟನೆನೆ ಚಿತ್ರಮಲ್ಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕರ ಚರಿತಂ ||೨೩||

ಸುರರಿಗಮೃತಂ ಬೇಕೆ, ಮನಮುಂಟೆ ಕಾಲಕಂ |
 ಧರಗೆ ವಿಷದೊಳ್, ಬಾಲಚಂದ್ರಂಗೆ ಪಯಮಿಹುದೆ, |
 ಶರಮುಂಟೆ ವೀರರ್ಗೇ, ಕೀರಾಲಮಸುರರ್ಗೇ ದೊರೆತುದೇ, ಲಾವಣ್ಯಮಂ ||
 ಸ್ಮರನಿಟ್ಟಿಪನೆ, ಕುಶಮನಱಿಸುವರೆ ಯಮಿಗಳ್, ಘ !
 ನರಸಮಂ ಕೊಂಡರೆ ರಸಜ್ಜರುಂಟಿನ್ನುಮಾ |
 ದರದೆ ತಾನೀವನೆಂದೊರೆವಂತೆ ಮೊಱುವಂ ತೆಹಿತೆಹಿದಿಂದ್ಬಿರಾಜಂ ||೨೪||

ಬೆರ್ಚಿದುರ್ದಧಿಕತರಸತ್ವದಿಂ ಸತ್ವದಿಂ |
 ದುರ್ಚಿ ಮೆಯ್ಯರೆವ ರಾಜೀವಮಾಜೀವಮಂ |
 ಕರ್ಚಿ ಪಾಯ್ಪಡಗುವ ತರಂಗದಿಂ ರಂಗದಿಂದೆಟ್ಟ ಪೆರ್ಮೀನಿನಿಂದ ||
 ಸಾರ್ಚಿ ಮುಂ ಸುಟಿವ ಜಲವಾಜಿಯಿಂ ವಾಜಿಯಿಂ |
 ದಿರ್ಚಿಡಿದ ವಿದ್ಯಮವಿತಾನದಿಂ ತಾನದಿಂ |
 ಬೆರ್ಚಿ ಪರೆದೋಡುವಾನೆಗಳಿಂದ ನೆಗೆಟಿಂದ ನೆಗೆಂದಲಾಸಮುದ್ರಂ ||೨೫||

ಪಟ್ಟುಟಿದು ಸಂಚರಿಪ ಬಾಳೆಯಂ ಬಾಳೆಯಂ |
 ಮುಟ್ಟುವಿಪಿ ನಡೆತರ್ಪ ನಕ್ರಮಂ ನಕ್ರಮಂ |
 ಮೆಟ್ಟಿ ಬಹ ಶಕುಲಮಂ ಶಕುಲಮಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಪರೆವವರಮೀನ ಮೀನಂ ||
 ಬಿಟ್ಟಡಂಗುವ ಜಲಗ್ರಾಹಮಂ ಗ್ರಾಹಮಂ |
 ದಿಟ್ಟಿಸುತೆ ಪಿಂಜರಿವ ಕಮಲಮಂ ಕಮಲಮಂ |
 ಕಟ್ಟಿಸಕದಿಂ ಪಾವ್ಪುಲೂಪಿಯನುಲೂಪಿಯಂ ಬಣ್ಣಿಸರ್ ನೆಪುವರಾರೈ ||೨೬||

ಭವನಂತೆ ಗಿರಿಸುತಾನ್ವಿತನೆಂದೆನಿಸಿ ಮನೋ |
 ಭವನಂತೆ ಮಕರಕೇತನನಾಗಿ ಕಮಲಸಂ |
 ಭವನಂತೆವೋರ್ ಸರಸ್ವತಿಯರಸನೆಂಬ ವೆಸರಂ ಪಡೆದು ಲೋಕಮಱಿಯೆ ||

ಭವನಲ್ಲ ಮೇಣ್ ಮೆಯ್ಯೊಳೊಪ್ಪಿದುರ್ಮಾತ್ಮನಂ |
 ಭವನಲ್ಲ ರಾವಣ್ಯಲಲೆಯಿಂದೆನೆದಬ್ಬ |
 ಭವನಲ್ಲ ಸಕಲಭುವನಾಶ್ರಯಂ ತಾನೆನಿಸುತರ್ಣವಂ ಕಣ್ಣೊಳಿಪುದು ||೨೭||

ಆಡಿಗಡಿಗೆ ಬರ್ಪ ಬಲ್ಲೆರೆಗಳೇ ರೋಗಂಗ |
 ಳೊಡನೆಟ್ಟ ಕಲ್ಲೊಲವಾಲೆಯೆ ಬೆದರ್ಕೆ, ಸಂ |
 ಗಡಿಸಿರ್ಪ ಸುಟಿಗಳೇ ರಾಗಂಗಗಳೇಱುಟಿಯೆ ಪಿರಿತನಂ ಬಡತನ ವಲಂ ||
 ಬಡಬಾನಲಂ ಚಿಂತೆ, ದುಃಖಮೆ ಪೊನಲ್, ಬಾಪ್ಪೆ |
 ಗಡ! ಗುಳ್ಳೆಬೆಳ್ಳೊರೆಯೆ, ಸಂತಸಂ ಸುಖಮೆ ಮೇಲ್ |
 ಸಿಡಿವ ಸೀರ್ಪನಿಯೆನಲ್ ಶರಧಿ ಭವಶರಧಿಯಂ ಪೋಲೈಸೆದುದಚ್ಚರಿಯೆನೆ ||೨೮||

ಮಕರಕರ್ಕಟಕಹರಿಮಿಥುನದಿಂದನಿಮೇಷ |
 ನಿಕರದಿಂ ದ್ರೋಣಂ ತಿಮೀನಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪು |
 ತ ಕಳಂಕಮನೆ ಧನುಷ್ಯೋಟಿಯಿಂ ಬೆರೆದತುಳವ್ಯಷಕೆ ನೆಲೆವನೆಯಿದೆನಿಸಿ ||
 ಪ್ರಕಟದಿಂ ಕುಂಭಜನ್ಮಾಪೋಶನಕೆ ಸಂದು |
 ಸಕಳಸೌಭಾಗ್ಯಸಹ ಕನ್ನೆಯಂ ಪದೆದಿತ್ತು |
 ಸುಕರಮನೆ ರಂಜಿಸಿತು ವಾರಾಶಿ ರಾಶಿರಾಶಿಯನಾಂತ ಗಗನದಂತೆ ||೨೯||

ತನುವಿಗತಿಹಿತಮಾಗೆ, ಪೆಱತೊಂದು ಬಗೆಯಿಂ ರ |
 ಸನಕೆ ಸವಿದೋಱೆ, ದುರ್ಗಂಧಮಂ ಪವಮಾನ |
 ನಿನಗಲ್ಲ ನಾನಿಕಕೆ ಸೋಂಪೀಯೆ, ಕಣ್ಣೆ ತಾನಧಿಕಗಂಭೀರಮಾಗೆ ||
 ಘನಘೋಷಮಿಂಪೀಯೆ ಕಿವಿಗೆ, ಸಂತಸಮಾಗೆ |
 ಮನಕೆ ಮಿಂದುಂಡು ಕಾಣ್ಬರ್ಗಿಲ್ಲರ್ಣವಂ |
 ತನತನಗೆ ಮೊಱಿದೇಟ್ಟು ಭಂಗಸಂಗದೊಳೊಪ್ಪಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆಂದು ||೩೦||

ಸಾರದತ್ಯಧಿಕಗಂಭೀರದನಿಮೇಷಸಂ |
 ಚಾರದವನೀಧರಾಧಾರದ ಸುರನ್ನ ಭಂ |
 ಡಾರದ ತರಂಗವಿಸ್ತಾರದೊಡನೆಸೆವಕೂಪಾರದ ಬೆಡಗನೀಕ್ಷಿಸಿ ||
 ವೀರಮಕರ್ಕಟಕಟಕನಾಯಕರ್ ಸಹಿತ ಸೀ |
 ತಾರಾಮನಕ್ಕಜಂಗೊಂಡೊರೆದನಪ್ಪಿ ಮೈ |
 ಸಾರಿ ನಗೆಬೀಱು ಕರೆಮೀಱು ಬಹ ವಾರಿಧಿಯ ತೋಱು ನಿಜನಾರಿಯೊಡನೆ ||೩೧||

ಕಂಬುಕಂಧರೆ ಶಂಖನಿರವ ನೋಡಲೆ ಚಂದ್ರ |
 ಬಿಂಬಮುಖಿ ಕಾಣ ಚಂದ್ರಮನತ್ತಣೆಂದುಬ್ಬು |
 ವಂಬುನಿಧಿಯಂ ನೋಡು ಮತ್ಸ್ಯಗಳ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಪುಳಿನಮಂ ಪುಳಿನಜಘನೆ ||
 ತುಂಬಿಹುದು ಮಣಿ ಶುಕ್ತಿ ಮೌಕ್ತಿಕಸುರದನೆ ಮುಖೆ |
 ಗಿಂಬಾದ ಪರ್ವತಂ ಪರ್ವತಸ್ತನೆ ನೋಡಿ |
 ದಂ ಬಟಕ ಕುಂಭಿಯಂ ಗಜಗಮನೆ ತೋರ್ಕು ಚೆಂಬವಳಂ ಪ್ರವಾಳಾಧರೆ ||೩೨||

ದೂಷಣನ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಂತೆ ದಶಕಂಧರನ |
 ರೋಷದಂತತುಲಿತಪ್ರತಾಪದಂತಿಂದ್ರವಿ |
 ದ್ವೇಷಕನ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮುನಿಸಿನಂತೆ ಮಹಿರಾವಣನ ಕಪಟದಂತೆ ||
 ದೋಷದಂತಖಳದಿತಿನಂಭವರ ಪುಣ್ಯದ ವಿ |
 ಶೇಷದಂತತಿಕಾಯನುಗ್ರದಂತುಗ್ರನ ವಿ |
 ಭೀಷಣನ ಭಕ್ತಿಯಂತಡಿಗಡಿಗೆ ತೋರ್ಪ ಪೆರ್ದೆರೆಗಳಂ ನೋಡೆಂದನು ||೩೩||

ವತ್ಸ ಕೇಳಿಂತೆಸೆವಕೂಪಾರಮಂ ಭಕ್ತ |
 ವತ್ಸಲಂ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಮಣಿಮಕುಟಪುಟತಭಾ |
 ಸ್ವತ್ಸದಮಲಪದಪದ್ಮಂ ಸುಗುಣಸದ್ಯಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಿಗೊಲ್ಲು ತೋಟು ||
 ತತ್ಸಮಯದೊಳ್ ರಾಜರಾಜನ ವಿಮಾನಂ ಚ |
 ಲತ್ಸಮುದ್ರವನುಟಿದು ಪೊಟುಟುತ್ತರಕೆ ವಿರಾ |
 ಜತ್ಸರಸಿನದನದೀವಿಪಿನಗಳ ಸಾರ್ದು ಬರೆ ರಾಘವಂ ರಮಣಿಗೈಂದಂ ||೩೪||

ಅತಿತನೂರುಹಬಲಂ ಬಲವೈರಿನುತನೆಮ್ಮ |
 ಪಿತಗೆ ಮಿತ್ರಂ ಮಿತ್ರಸೂತಸುತನೂದ್ಭವಂ |
 ಚತುರಂ ವಿಹಂಗರಾಜಂ ರಾಜರಾಜನಖಸದ್ಧ ಕ್ತನಪ್ರತಿಮನು ||
 ದಿತಿಜಗರ್ವಾಪಹಾರಂ ಹಾರಕಂಧರೆ ವಿ |
 ಗತದುರಿತಸಂಪಾತಿ ಸಂಪತ್ಸುಖಾಶ್ರಯವಿ |
 ತತವಿಪಿನಮಿದು ನೋಡು ನೋಡಿತ್ತಲತ್ತಲಂಬುಜದಳಾಯತರೋಚನೆ ||೩೫||

ಮುಂದೆ ತೋರ್ಪುದೆ ಕೊಳಂ ಮಯನಿರ್ಮಿತಂ ಮಡದಿ |
 ಹಿಂದೆ ನಿನ್ನಂ ಪುಡುಕಿ ಬರೆ ತೊಡಕಿ ಬಿಲಸಾರ್ದು |
 ನಂದೆಗಂಬಡೆ ಸೌರಿಪುತ್ರಮಂದಿರಕ್ಕೆದಿ ಮೂವಗಲ್ ಕಪಿಗಳುಟಿದು ||

ಬಂದೆನುತ್ತಸಿರೆತ್ತು ವನ್ನೆಗಂ ಪುಷ್ಪಕಂ |
 ಸಂದೆಡೆಯ ಕಿಚ್ಚಿಂಧಮಂ ಕಾಣೆ ತೋಣು ಸತಿ |
 ಗಂದಮ್ಮ ಬಟವಿಡಿದ ಕೀಶಬಲನಾಯಕಂ ಸುಗ್ರೀವನೆಡೆಯಿದೆಂದಂ ||೩೬||

ಅದೊಡೀತಂಗೊರ್ವನಣ್ಣ ನುಂಟಿವರೊಳ್ ವಿ |
 ವಾದಮಿರೆ ಪೆಣ್ಣೆಂ ಸಹೋದರಂ ಗೆಲ್ದಟ್ಟು |
 ಲಾದುಗುಡಮಂ ತನ್ನ ಮಡದಿಯಪಹರಣಮಂ ದೂಟರೈ ಬಟಕೆನ್ನೊಳು ||
 ಕಾದಿ ರಣದೊಳ್ ವೈರಿಯಂ ಮಡುಹುತೆಮ್ಮವಂ |
 ಗಾದರಿಸಿದೆಂ ಸಹಾಯಕನಾಗುತೆಮಗೆ ಸಂ |
 ಮೋದಮಪ್ಪಂತೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕರಿಸಿದಂ ಮೇಣೆನ್ಬುವರ್ ನೆರೆಸಾರ್ದರು ||೩೭||

ತಾರಾ ರುಮಾದಿ ನಾರಿಯರಂದು ಬಿಸುಟ ಮಣಿ |
 ಹಾರಾದಿದಿವ್ಯಭೂಷಣಗಳಂ ಬಟಿಕ ಸೀ |
 ತಾರತ್ನ ಕೊಳ್ಳೆಂದು ಮಣಿದಿತ್ತೊಡವರ ಮನ್ನಿಸಿ ಕೊಂಡಳವನಿಜಾತೆ ||
 ಶ್ರೀರಾಮನಂ ಬಟಿಕ ಸುಗ್ರೀವನಾತಿಥ್ಯ |
 ವಾರೈದು ಪೋಗೆಂದು ಬೇಡಿದೊಡೆ ದತರಥಕು |
 ಮಾರಂ ಕುಮಾರಂ ಕುಮಾರಂ ಕುಶಲದೆ ಸಂತಯಿಸೆ ಪೊಟುಡು ಪುಷ್ಪಕಂ ||

ಮುಂದೆ ಮುಂದೈ ತರಲ್ಪತಿಜವದಿ ಪವನನಂ |
 ಪಿಂದುಟುಹಿ ಕೆಣಿ ತೊಣಿಗಳಂ ಕಳೆದು ರಥಮರಸಿ |
 ಗಂದು ರಕ್ಕಸಪಕ್ಕಿಗಳ ಪೊಣರ್ಕೆಯ ವಿಪಿನಮಂ ತೋಣಿ ಸುಟ್ಟುವೆರಲಿಂ ||
 ಕಂದೆ ಮೊಗಸಿರಿಯೆಸಲ್ಲಣ್ಣೊಸಣಿ ಮೈಬಣ್ಣ |
 ಗುಂದೆ ಬೆಮರುಣೈ ಬಿಸುಸುಯೈರ್ದು ಮೂಗರಳೆ |
 ಚೆಂಡುಟಿಯೊಳಿಂಪಡೆಗೆ ಪೇಲ್ದಳಿನಿಯಂಗೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಂ ಸರೋಜಾನನೆ ||೩೮||

ವರ್ಮದಿಂ ಬಳನನಡ್ಡೈಸಲ್ ಜಟಾಯು ನಿಜ |
 ಮರ್ಮಮಂ ಪೇಲ್ದಟಿದನೆನಲೆತ್ತಲೆಡೆ ಸತ್ಯ |
 ಧರ್ಮಕಿನ್ನಕಟಕಟ! ಬಳರಂತರಂಗಮಂ ಬಲ್ಲರಾರಿಳಿಯೊಳನ್ನ ||
 ಕರ್ಮಪಾಕದೊಳಸುರನುಯೊಡಂ ಕಾವೆನೆಂ |
 ದೊರ್ಮನದೊಳೊದವಿದಾಪದ್ಧಾಂಧವಂಗೆ ಸಾ |
 ಸರ್ವಿ ನೆನೆನೆನೆದೊಡಂ ತೀರದಹಹಾ! ಪರಕಿತ್ತೇಡ್ಡಕರ ಜಸಮದೆಂತೋ! ||೪೦||

ಎಂಬನ್ನೆಗಂ ವನಂ ಕಂಡದಗಿದಂತಾಗೆ |
 ಮುಂಬರೆದು ಪುಷ್ಪಕಂ ಬರುತಿರಲ್ಕತ್ತ ರಾ |
 ಮಂ ಬೆರಲ್ದುದಿಯಿಂ ಸಮೀಪಿಸಿದ ಪಂಚವಟವಿಪಿನಮಂ ತೋಟುತೆಂದಂ ||
 ಅಂಬುಜಾನನೆ ದನುಜೆ ಕಾಡಿದೆಡೆ ನೋಡುತ್ತ |
 ಲಂಬಿಂ ಸಹೋದರಂ ಮಾನಗಳೆದಿರ್ಪ ತಾ |
 ಣಂ ಬವರಮುಖದಿ ಬಳರಟದ ನೆಲೆ ಪೊಮ್ಮಿಗಂ ನಲಿದುದಿಲ್ಲತ್ತಲೆಂದು ||೪೧||

ಅರಗಿಯನುಟದ ಪಂಜರದಂತೆ ಜೀವನಂ |
 ತೋಟದ ತನುವಂತೆ ಭಗಣೇಶನಡಗಿದರ್ ಕಾ |
 ರಿರುಳಿನಾಗಸದಂತೆ ತೋರ್ಪುದೆಲೆವನೆಯಂದಿನೆಡೆಯ ನೋಡಬ್ಬಾನನೆ ||
 ಪರೆದು ಕೀಡ್ಮೊಗಗೊಂಡು ಮಾಧವೀಲತೆಯೆ ಮಾ |
 ಮರನೊಳೊಪ್ಪಂಬಿಟ್ಟುದಿತ್ತಿತ್ತ ಬಾಡಿದುದು |
 ಕುರುವಕಂ ನೋಡೆಂದು ತೋಟಿ ಬಟಕಾರಥಂ ಪರೆದುದುತ್ತರಕೆ ಜವದಿ ||೪೨||

ಧಾಟಿ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ತೋಟೆದು ತೋಟೆಯಂ ಮ |
 ಹಾಟವಿಯನಗಲ ಬಿಟ್ಟಾಶ್ರಮಂಗಳ ಚಿತ್ರ |
 ಕೂಟಮಂ ಕಡೆಗೊತ್ತಿ ಜಗುನೆಯಂ ಮೀಟಿ ಭಾರದ್ವಾಜನೆಡೆಯನುಟಿದು ||
 ನೋಟಕಳವಟ್ಟುದಿಲ್ಲನೆ ಧಾತ್ರಿ ಪುಷ್ಪಕಂ |
 ನಾಟದೋಟದೆ ನಡೆಯಲತ್ತಲತ್ತರ್ ಹನುಮ |
 ನೋಟಗೊಂಡೈದಿದಂ ಪವನಾಧ್ವದೊಳ್ ರಾಮನಾಜ್ಞೆಯಂ ಶರದೆ ಪೊತ್ತು ||೪೩||

ಏನೆಂಬೆ ಪವನಜನ ವೇಗಮಂ ರಾಘವಂ |
 ತಾನೆ ಮುಂದಟ್ಟಿದಂ ಬಟಿಕದಿಗೊಂಡು ಸ |
 ನ್ಯಾನಿಸರೆಂದು ವನಗಿರಿನದಿನದಂಗಳಂ ಪೇಟಿ ಕಳುಪುವನೊ ಹನುಮಂ ||
 ಆನರೇಂದ್ರನ ಕಾಣ್ಣ ತವಕದಿಂ ತಾವೆ ಮೇಣ್ಣ |
 ನಾನುರಾಗದೊಳ್ಳೊಡುಪುಪೊ ತಿಳಿಯದೆನುತಲನು |
 ಮಾನಗೊಳೆ ಸಹಚರಂ ಪವನನಿಲಜನಚಲಮುಖ್ಯಮಂ ಕಳೆದೈದಿದಂ ||೪೪||

ಚಿತ್ತವಿಪುದಾದೊಡೆರೆ ವಿಪ್ರ ಮುಂತನಿತಟೊಳ |
 ಗಿತ್ತಲೊಂದೆಬ್ಬಮಂ ಮನ್ವಂತರಕೆ ಬಗೆದು |
 ಸುತ್ತಿ ಜಡೆಯುಟ್ಟು ನಾರುಡಿಗೆಯಂ ರಾಮನಂ ನೆನೆದು ನಂದಿಗ್ರಾಮದಿ ||

ಬತ್ತಿ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಭರತನೀರೇಲುವರುಷಮಂ |
 ದತ್ತಪಾದುಕೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಕಳೆದು ರಾಘವನ |
 ಪೋತ್ತನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಣದಿರಲಿಂತು ಮುಗುಗಿದಂ ನೋದರರೊಳೆಕಕಮಂತೋ ! ||೪೫||

ತಪ್ಪಲೊಳ್ ಕಲ್ಲರಳೆ ಗಿರಿಯುರುಳೆ ತಿರೆ ಪೋರಳೆ |
 ತೆಪ್ಪ ಬಾನೊಳ್ ಪಾಟಿ ಕಡಲಾಟಿ ನಿಲರಾಟಿ |
 ಬಪ್ಪನೀಪೊತ್ತಿಗೇಲೆ ಭರತ ನೆಲೆಯುಜುತು ಸಲೆ ಸಂತಸದೆ ಪೋಪುದೆಂದು ||
 ಒಪ್ಪುವಂತೆನ್ನ ಕೈಡಟ್ಟಿ ಪುರಕಟ್ಟಿ ತೆರ |
 ಳಿಪ್ಪ ರಾಮಂ ಬಾರದಿಹ ಕಾರಣಂ ತೋರು |
 ದಿಪ್ಪುದಿನ್ನುಂ ಕಾಣೆ ತನ್ನಾಣೆಗಿನ್ನಾಣೆಯಂ ತರ್ಪನೆಂತೋ ತಿಳಿಯೆಂ ||೪೬||

ಪಿತನಪಿಡ ಶೋಕದಿಂದುಟದನೋ ಕೈಕೆಗೆ ಕು |
 ಪಿತನಾಗಿ ಬಾರದಿರ್ಪನೊ ಮುನಿಗಳೊಲ್ಲು ಸಲ |
 ಪಿ ತಮಗಪ್ಪವನೆಂದು ಮುನ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿದು ಮುಟಿದನೋ ನಮ್ಮನಕಟ ! ||
 ಸತಿಗದೇನೆಡರಾಯ್ತೊ ನೋದರಂಗಣ್ಣಗೆ ವ |
 ಸತಿಯೊಂದೊ ಬೇರಾಯ್ತೊ ಬರ್ಪುದಂ ಕಾಣೆ ಸರ |
 ಸತಿಯರಸನೆನ್ನ ಪಣೆಯೊಳ್ ಬರೆದುದೆಂತುಟೊ ರಾಮನಡಿಯಂ ಕಾಣ್ತೊನೋ ||

ಮಿತ್ರಾನ್ವಯದೊಳುದಿಸಿ ದಶರಥತನುಜಂ ಸು |
 ಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ ಕೂಡಿ ಸತಿಸಹಿತ ಕಾನನಕ |
 ಮಿತ್ರಾನುಜಂ ಭರತನಿಂಗಾಗಿ ಪೋದನೆಂದಾಡಿ ದೂಟುವರೆನ್ನನು ||
 ಕ್ಷತ್ರಿಗಿದು ಸರಿಯೆ ಬಟಕಣ್ಣನಂ ಬಿಡೆ ವಳ |
 ಕ್ಷತ್ರಿದಶರಾಜನೆಡೆಗೆಯ್ದಲರ್ಪುದೆ ವಿಪ |
 ಕ್ಷತ್ರಿಪುರವೈರಿಯಡಿಯಾಣೆ ಹತಭಾಗ್ಯನಾಂ ನೋಂತ ನೋಂಪಿನ ಫಲವಲಾ ! ||

ಸೇವೆಗೆಯ್ದಿ ಹುದಿಲ್ಲವಾಂ ಮನಃಪೂರ್ವಕಂ |
 ಭಾವಿಸಿದುದಿಲ್ಲ ಧಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ಲೀಲೆಗಳ |
 ನಾವಗಂ ಕಂಡಿಲ್ಲವೊಡನಾಡಿತಿಲ್ಲ ಸೌಖ್ಯದೊಳೊಂದು ದಿನಮಾದೊಡಂ ||
 ದೇವನೆಂದಟುತುದಿಲ್ಲಣ್ಣನಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ |
 ನೋವಲಿಲ್ಲಕಟ! ಭೂಜಾತೆ ಮನ್ಮಾತೆಯೆಂ |
 ಬೀವಿವರ ಮನಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಬರಲಿಲ್ಲಮಿನ್ನುಂ ರಾಘವಂ ಪೋದವಂ ||೪೯||

ತಾತಗಟವಂ ತಂದೆನಗ್ರಜನ ಪೋಷಿಸಿದೆ |
 ಮಾತೆಯರ ಮುಳಿಸಿಗಡೆಯಾದೆ ಮೇಣ್ ಬಂಧು |
 ಗಳ ಮಾತಿಗೊಳಗಾದೆ ಪರಿಜನಕೆ ಕೀಟಾದೆ ಪುರಜನರ ಬಿಟುನುಡಿಗೆ ತಡೆದೆ ||
 ಜಾತಿರಾಜರ ಪಟವನೊಳಕೊಂಡೆ ನಾನೀಧ |
 ರಾತಳವನಖ್ಯಾತಿಯಿಂ ಮಲನಗೆಯ್ದೆನೀ |
 ಪಾತಕಂ ಪೋಪುದೆಂತೆಂತಗ್ರಭವನ ಪದಕಮಲದರ್ಶನಮಪ್ಪುದೋ ||೫೦||

ಬುದ್ಧಿ ದೋಷದ ಪಸುಳಿಯಾದೊಡಂದಣ್ಣನಂ |
 ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ ಸೇವಿಸಲ್ಕಕ್ಕು ಸುಫಲಂ ತನಗೆ |
 ಸಿದ್ಧಮೆಂದಜುತು ಕೌಶಿಕನುಯ್ಯೆ ರಾಮನಂ ಕೂಡೆ ತಾಂ ತೆರಳಿ ಬಟಿಕ ||
 ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡೈತಂದು ಪಿತನನುಜ್ಜೆಗೆ ವನಕೆ |
 ಸದ್ಧರ್ಮಮಂ ಪಿಡಿದು ರಾಘವಂ ಪೋಷಡೆ ಸಂ |
 ಪದ್ಧರೆಯನಬಲೆಯಂ ಮಾತೆಯಂ ತೋಷಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೈದಲೇಂ ಧನ್ಯನೋ ||೫೧||

ಇಷ್ಟದಿಂ ಕೆಳದಿಯರೊಳಾಡುತಂತಪುರದಿ |
 ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಮಂ ಸವಿದು ರನ್ನದೊಡವೊಳ್ಳುಡೆಯ |
 ತುಷ್ಟಿಯಿಂ ಗಾಡಿಮಿಗೆ ಪಟ್ಟು ಮೃದುತ್ಪದೋಳ್ ಶುಕನ ನುಡಿಗೇಟ್ಟು ಸುಖಮಂ ||
 ಕಷ್ಟದಿಂ ವನದೊಳೋರ್ವಳೆ ತಿರಿದು ಬಬಲುತ ನಿ |
 ಕೃಷ್ಟದುಣಿಸುಂಡಣಿಯೊಳೊಳಿಗಿ ನಾರುಡಿಗೈಯಿಂ |
 ದುಷ್ಟಕೇಸರಿಯ ದನಿಗೇಳ್ವ ದುಃಖದಿ ತೋಷಿಯೆ ಸೀತೆಗೆ ಮನಂ ಕರಗದೇ ||೫೨||

ತಂಬೆಲಸೋರ್ವಂಕೆ ಬಳ್ಳುವ ಲತಾಂಗಮದಿಟಿಸಿ |
 ಲಂ ಬೇಣಿ ತೆಡೆದುಂಟೆ ಬಗ್ಗೆ ದೊವಲಂ ಕಂಡೊ |
 ಡಂ ಬೆರ್ಬುವೆರಳೆಗಣ್ ಪರಿವ ಪೆರ್ಬುಲನೋಟಮಂ ಸಹಿಸಲುಂಟೆ ವನದಿ ||
 ತುಂಬಿಯುಲಿಗಳ್ಳುವತಸೀಕುಸುಮಕರ್ಣಮೆಂ |
 ತಿಂಬಕ್ಕು ಸಿಂಹಪುರ್ಜನೆಗೆ ಬಿದುಗಲೈಲದೊ |
 ಳುಂ ಬಾಡುತಿರ್ಪ ತಳಿರಡಿ ನಡೆಯೆ ಕಾಪಥದೊಳೆಂತಪ್ಪುದವನಿಸುತೆಗೆ ||೫೩||

ಪುಟ್ಟದೊಡಮರಸನಿಂಗರಸುಗೆಯ್ಯದೆ ಪೋಟಲ |
 ಬಿಟ್ಟು ವನವನಜವನಚರರ ಪಾಲಪ ಮನಂ |
 ಪುಟ್ಟ ಗಡ ತೆರಳಿದಂ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನಾವನಾವಗಂ ತಿಳಿದುದುಂಟೆ ||

ದಟ್ಟಡಿಯ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಕಲ್ಲಳನಿತೆನಿತೊ ಕುಡಿ |
 ದಿಟ್ಟಿಗಡೆಗೊಂಡು ಕಾಟ್ಟಿಗಗಳನಿತೆನಿತೊ ಮೈ |
 ಮುಟ್ಟೆಲರ್ ಸೋಂಕೆ ಭೂಜಂಗಳನಿತೆನಿತೊ ಪಾಪನಮಾದುವಾರಾಮನಿಂ ||೨೪||

ರಾಜಿಸುವ ಸಾಲಮಲ್ಲದು, ಕಂದರಂ ಭುವನ |
 ರಾಜಿಯಲ್ಲದು, ಮಹೀಧ್ರಶ್ರೇಣಿಕಟಕಮಿದು |
 ರಾಜಹವ್ಯಾಗ್ರಮಲ್ಲತ್ಸಮಿದು ಕೊಳನಲ್ಲ, ನಿರ್ಝರಂ ಸರಯುವಲ್ಲ ||
 ಸಾಜಮಿದು ಗಹನಮಾರಾಮಮಲ್ಲ, ರಸಾಲ |
 ಭೂಜಮಲ್ಲದು ವಲಂ ಕಾಷ್ಠವೃಕ್ಷಂ, ಮೃಗಗ |
 ಳೀಜನಗಳಲ್ಲದಲ್ಲೆನೆ ರಾಮನುಡಿದ ಪೊಂಬಲ್ಲಮಿದು ವಿಪಿನದೇಶಂ ||೨೫||

ಪಾಪಿ ತಾನಾದೊಡಂ ಕೈಕೆಯಿಟ್ಟಿದಳೆಂದು |
 ಕೋಪಿಸಿದೊಡಂ ಪೆತ್ತ ಮಾತೆಯೊಳ್ ತಪ್ಪುಂಟೆ |
 ಯೀಪುರದ ಜನರೊಳನ್ನಯಮುಂಟೆ ಕುಂದುಂಟೆ ಮಂತ್ರಗಳೊಳರಸಾಣಿಗೆ ||
 ಲೋಪಮಿನ್ನುಂಟೆ ಪರಿಜನರೊಳಗೆ ಮೇಣ್ ಮನ |
 ಸ್ತಾಪಮಿಪುರ್ವದೆ ಬಂಧುವರ್ಗದೊಳಗಿಂತನ |
 ಲ್ಲೀಪರಿಯೊಳಲ್ಲರಂ ತೊಟ್ಟಿದಿರ್ಪನೆಲತಕಿನ್ನುಂ ಬಾರನಾರಾಮನು ||೨೬||

ತೋಟ ನಿಂ ದೇವೇಂದ್ರ ರಾಘವೇಂದ್ರನ ಕರೆದು |
 ತಾರ ಪಾವಕ ವಿಪಿನವೈರಿಪಾವಕನ ಕರ |
 ತಾರ ನೀನಿತ್ತಲಂತಕ ತಾಟಕಾಂತಕನ ಪುಣ್ಯಜನ ಪುಣ್ಯಜನನಂ ||
 ವಾರಾಶಿರಾಜ ಗುಣವಾರಾಶಿರಾಜನ ವಿ |
 ಚಾರಿಸ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣ ನಿಂ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣನನೆ |
 ಲೇ ರಾಜರಾಜ ಮಮರಾಜರಾಜನನೀಶ ಪೇಟ್ಟಿ ನರ್ವೇಶನಂ ||೨೭||

ತಡೆಯಲೇಕಿನ್ನವನ ಪುಡುಕಿದಪೆ ತಾನೆ ಮೇ |
 ಣೊಡಲ ಬೈತಿಟ್ಟಿಗ್ನಿಯೊಳ್ ಪೋಪೆನೆಂದು ಸಂ |
 ಗಡಿಸಿದಂ ಕಾಷ್ಠಮಂ ಬೆಹಗಾಗಲಾಗಳಾಗಸದೊಳಮರರ್ ಭಕ್ತಿಗೆ ||
 ಒಡನೆ ಕಿಚ್ಚೊಟ್ಟೆ ಪೊಗೆ ಪೊಗೆದಟದು ಬಳೆದುದುರಿ |
 ಸುಡೆಗೊಂಡು ಧಿಟಿಧಿಟಿರ್ ಧಿಟಿಲೆಂದು ಭರತನಂ |
 ಬಿಡು ಸಾಸಮಂ ದುಗುಡಮಟಿದು ಸಂತಸಮಪ್ಪು ದೆಂದೆಚ್ಚರಿಪ ತೆಹದೊಳು ||೨೮||

ಮತ್ತೆ ಕೇಳೆ ಮುನಿನಾಥ ಪೌರಜನರನಿತಹೋಳೆ |
 ಮುತ್ತಿ ತಮಗಲರೈಂದರರೆಬರ್ ಮನಮಿ |
 ನಿತ್ತು ಕಲ್ಲಾಯ್ತಿ ರಾಘವಗೆ ತಮ್ಮನೊಳಕಟ ! ಬಾರನಿನ್ನುಂ ನಗರಿಗೆ ||
 ಪೊತ್ತಾದುದಿಲ್ಲಮೆಂದೊರೆದರರೆಬರ್ ಕೆಲರ್ |
 ಸುತ್ತಿ ಕಾಡಂ ಬರರ್ ವೇಳೆಯುಜುದಪುದೆ ಮೇ |
 ಣಿತ್ತಣದು ಗಡು ಬಟಿದೆ ಬಟಿದೆ ಕಿಚ್ಚಂ ಪುಗುವ ಭರತಗಿಂತೆಂದುಸಿದರ್ರು ||೨೯||

ಇಂತವಿಳರೇವೇಟ್ಟನಲುತಿರಲತ್ತ ಭರ |
 ತಂ ತನುವನರ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಂ |
 ಚಿಂತಿಸುತ ಮನದಿ ಬಲಿಬಿಟ್ಟುತಿರ್ದನನ್ವಯಂ ವಹ್ನಿ ಚಿಂತಾಗ್ನಿಗೊರೆಯೆ ||
 ಪಿಂತೆ ನೀಂ ವೇದಚೋರನ ಕೊಂದೆ ತಂದೆ ಬಟಿ |
 ಕಾಂತೆ ಬೆನ್ನೊಳೆ ಧಾತ್ರಿಯಂ ದಯದಿ ತಂದೆ ಧರೆ |
 ಯಂ ತಟುದು ಖಳನ ಮಗು ಮಹುಗಲೈತಂದೆ ಕಂಬಂ ಬಗಿದು ಪಾಲನೆನುತ ||೩೦||

ದಾನವಂ ಬಲಿ ಬಲಿಯೆ ಸೊರ್ಕಿಸಂ ಧಾತ್ರಿಯಂ |
 ದಾನವಂ ಮೂಜಡಿಯ ಬೇಡಿ ನೆವದಿಂ ಮೆಟ್ಟಿ |
 ದಾ ನವಪದನ್ಯಾಸದಿಂ ಖಳನ ಕಿಡೆಳೆಗೆ ದೇವ ವಾಮನರೂಪಿನಿಂ ||
 ಮಾನವಾಧಿಪ ಬಾಹುಽನ್ವರಂ ಮನದೊಳನು |
 ಮಾನವಾಂತಿಲ್ಲದಿರ್ಪತ್ತೊರ್ಪೆ ಗೆರೈತ್ತಿ ಸ |
 ಮಾನವಾರದಟು ತವದರ್ಪಕೆಲೆ ವಿಪ್ರರಿಂಗಿತ್ತೆ ಮೇಣೋಧರೆಯನು || ೩೧ ||

ರಾಮ ಜಯರಾಮ ದಶರಥರಾಮ ಕೋದಂಡ |
 ರಾಮ ಸೀತಾರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ ರಘು |
 ರಾಮ ಕೋಸಲರಾಮ ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಾಮ ಮೋಹನರಾಮ ಮಿತ್ರರಾಮ ||
 ರಾಮ ಕೌಶಿಕರಾಮ ಸಾನಂದರಾಮ ಶಿವ |
 ರಾಮ ಕೌಸ್ತುಭರಾಮ ಕಲ್ಯಾಣರಾಮ ಶ್ರೀ |
 ರಾಮ ಸುಂದರರಾಮ ಸುಕುಮಾರರಾಮ ಶಾಂತಾರಾಮ ಭದ್ರರಾಮ ||೩೨||

ಚಿತ್ತದೊಳೆ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯಂ ಕೀರ್ತಿಯಂ |
 ಪೊತ್ತಿಂತು ಚಿಹ್ವಾಗ್ರದೊಳೆ ಭರತನನವರತ |
 ಸುತ್ತಿ ಬಲವರುತಿರಲ್ಕನಲನಂದನಿನಂದನನಿತ್ತ ಪವನಾಧ್ವದಿ ||

ಒತ್ತುಗೊಂಡೈತರಲೈಯೈಯ ಕುಱುಪೊಗೆಯಲುರು |

ಪೆತ್ತಣತ್ತಂ ಧಾತ್ರಗಿಟಿದು ಜನರುಟಿದು ಮನ |

ಮಿತ್ತು ಕಾಣುತ್ತಿರಲ್ ಸೈಪಿಡಿದು ಕೈಪಿಡಿದು ಕಟ್ಟುಸಿರೊಳವನೆಂದನು ||೬೩||

ದಕ್ಷನಾದೊಡೆ ಸಾಹಸಂದೋರ್ಪೆ ದಿಟವೈ ಪ್ರ |

ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಗೈವೆ ಚಲಮಂ ಪಿಡಿದು ಮೇಣಾಶು |

ಶುಕ್ಲಣಿಯನಹಹ ! ನಿನ್ನವೊಲಾರುಮಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ ಮೇದಿನಿಯೊಳೆತ್ತಂ ||

ದಕ್ಷಿಣಾಶೆಯದತ್ತಣೆಂ ಬರ್ಪನೆಲೆ ದೀನ |

ರಕ್ಷಕಂ ಸತಿಮಿತ್ರಾತ್ಮಜರ್ವಹಿತ ನೋ |

ಡಿಕ್ಷಣಂ ಬರ್ದೇನಮರ್ದೆ ತಡೆತಡೆ ಬಿಡುಬಿಡೀಮರುಳ್ತನವನಕಟ ! ||೬೪||

ರಾಮನೈತಂದನನುರಾಂತಕಂ ಭುವನಾಭಿ |

ರಾಮನೈತಂದನನುಗತಭಕ್ತಚಿತ್ತುಖಾ |

ರಾಮನೈತಂದನಮರೇಂದ್ರಪೂಜಿತಪಾದಪದ್ಮನೊಡನೈತಂದನು ||

ಸೋಮಕೋದಂಡಭೇದಕನರ್ಕಕುಲವಾರ್ಧಿ |

ಸೋಮನೀಗಳೆ ಬಂದನಿತ್ತಲವಧರಿಪುದೆಲೆ |

ಸೋಮಪುರದೊಡೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರನಿರದೆ ಬಂದನೆಮ್ಮಂ ಪೊರೆಯಲು||೬೫||

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಳ್ ಮೂಷನೆಯ ಸಂಧಿ
ಮುಗಿದುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ || ಭರತನಂ ಕಂಡು ನಂದಿಗ್ರಾಮದೊಳೊ ಮನ್ನಿ |
 ಸಿರದೆ ಪುಷ್ಪಕವೇರ್ದು ಕಪಿನಾಯಕರ್ ಸಹಿತ |
 ಪುರಜನರ ಮನ್ನಣೆಯ ಕೈಕೊಂಡು ರಾಘವಂ ನಿಜನಗರಿಗೈತಂದನು ||

ಅವಧರಿಪುದೆಲೆ ತಪೋಧನ ಬಟಕ ಪವನಸಂ |
 ಭವನ ಕಂಡಕ್ಕಿಯಂ ಮೇಣವನ ನುಡಿಗೇಳ್ಳ |
 ಕಿವಿಯನೊರ್ಮೆಯೆ ನಂಬದನುಮಾನಮುಖದಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂ ಸಹಜಮೆಂದು ||
 ಭವಭವಾಂತರದ ಸುಕೃತಮೆ ರೂಪುಗೊಂಡು ಧರೆ |
 ಗವತರಿಸುತಿದಿರೊಳನಿಹುದೊ ರವಿ ತಾನೆ ತ |
 ನ್ನವನಿವಂ ಕಿಡುವನೆಂದಟ್ಟಿದನೊ ಕಾಣಿಸೀತನನೆಂದು ಭರತನಿರ್ಧಂ ||೧||

ಪುಟ್ಟಿದುದು ಭಯಮೊರ್ಮೆಯಚ್ಚರಿಯದೊರ್ಮೆ ಮನ |
 ಗುಟ್ಟೊರ್ಮೆ ನಗೆಯೊರ್ಮೆ ಕಡುಪೋರ್ಮೆ ಹನುಮನಂ |
 ದಿಟ್ಟಿಸಲ್, ಸಟೆಯೊರ್ಮೆ ದಿಟವೊರ್ಮೆ ಮುದವೊರ್ಮೆ ಭರತಂಗೆ ನುಡಿಗೇಳ್ಳೊಡೆ ||
 ಬಿಟ್ಟಂತುಮಿರದೆ ಚಂಡಲಮನಿಂತೆಂದನಲೆ |
 ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳೈತಂದು ಮರಣೋನ್ಮುಖಂಗೆ ಸೊದೆ |
 ಗೊಟ್ಟು ಕಾವಂತೆ ನುಡಿಸೊದೆಯೊಳೆನ್ನಂ ಪೊರೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಪೆ ನೀನಾವನೈ ||೨||

ದಿಟವೆ ನಂಬಲ್ಪಹುದೆ ರಾಘವನ ವಾರ್ತೆಯಂ |
 ಕಟಕಿಯೇ ಮೇಣ್ಣುಱುದೆ ಬಲಸದಿರಿಂತನಗ |
 ಕಟ ! ಕಂಡುದೆಲ್ಲ ನೀನವನೊಳನುಬಂಧಮೆಂತಾದುದೇನೆನಗುತಿಹರು ||
 ಅಟವಿಯಂ ಪೊಟಟಹರೆ ಬಹರೆ ದಾರಿಯೊಳೆಂ ಪೊ |
 ಟಟುದಿಲ್ಲವೇ ರಾಮನೊಳ್ಳತಾಗಿಹನೆ ಪ |
 ಯಟನದಿಂ ಬಾಡಿಕರೆ ಬರುತುಮಿರ್ಪರೆ ಬಹರೆ ಬಂದರೇ ಪೇಟಂದನು ||೩||

ವ್ಯಸನವೇಕೆಲೆ ಧೈರ್ಯಮುಡುಗದಿರ್ ತನ್ನಾಣೆ |
 ಪುಸಿಯಲ್ಲ ಬರ್ಪನೀವಾರ್ತೆಯಂ ನಿನಗೊಲ್ಲು |
 ಬೆಸನೆಂದು ರಾಘವಂ ಪೇಟ್ಟಟ್ಟಿದೊಡೆ ಬಂದನೆನ್ನ ಪರಿಯಂ ಕೇಳ್ವಯಾ ||

ಅಸುವಾಗಿ ಜಗಕೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಖನಾಗುತ್ತೊ |
 ದೇವಸೆಯಾಣ್ಣನೆನಿಪ ಮಾರುತನ ಪೊಲಬುಂಟೆ ತಾ |
 ನೊಸೆದಂಜನಾದೇವಿಯೊಳ್ ಪಡೆದ ಹನುಮನೆಂದೆಂಬರೆನ್ನಂ ಜಗದೊಳು ||೪||

ವನದೊಳಿರೆ ಸತಿಸೋದರವೆರಸು ರಾಘವಂ |
 ದನುಜನೊವಂ ಕೈತವದೊಳುಯ್ಯಲಬಲೆಯಂ |
 ಮನಮುಗಿ ಪುಡುಕಿ ಬರೆ ಬರೆ ತನ್ನ ಸೈಪೊಡರ್ಚಲ್ಕುಂ ತು ಕೂಟವೆಮಗೆ ||
 ದಿನಪಾತ್ಮಸಂಭವಂ ಬಯಸರಾದುದು ಬಟಕ |
 ಮನುವರದೊಳಸುರನಂ ಗೆಲ್ಲು ಮೇಣರಸಿಯಂ |
 ತನಗೊಪ್ಪೆ ತರ್ಪನಕ ಸೇವಿಸರ್ ಕರೆವರೆನಗಾರಾಮದೂತನೆಂದು ||೫||

ನೊಂದನಗ್ರಜಗಡಸಿದೆಡರ ನೆನೆನೆನಿದು ತಱು |
 ಸಂದನೆಂತಿದೊಡಂ ಬರ್ಪುದಕೆ ಮನಮುಗಿದು |
 ಮುಂದೆಸೆಯ ಹನುಮನೊಡನೆಂದನೆಲೆ ವಿರ ನೀನೇ ಧನ್ಯನಿಳಗೆ ನನಗೆ ||
 ವಂದಿಸುವೆನ್ನೆ ರಾಮದಾಸಂಗೆ ದಾಸನಾ |
 ನಂದಿಂದಿಗುಂ ನೋಂತುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೋರ್ ಬಟಲ |
 ಬಂದೆ ನಾಹಸಿಯಹುದು ವಿಶ್ರಮಿಪುದೆಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಂ ವಿರವಿತ್ತು ||೬||

ತನತನಗೆ ಪರ್ಬಿದುದು ರಾಘವನ ವಾರ್ತೆ ಪ |
 ತನದೊಳೆಲ್ಲೆಯುಂ ಕತ್ತರಿಯ ಪೊಣೆ ಮಾರು |
 ತನ ಕರದೊಳಿತ್ತಂತೆ ಮುನ್ನಗಲ್ದಿನ ಬರವಂ ತೋರ್ಪರುಣನ ನೋಡೆ ||
 ಮನಮೊಲವ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳಂತೆ ಬಟಕ ಹನು |
 ಮನ ಕಂಡು ಸಂತಸಂ ಮಿಗೆ ಸೇರ್ದು ಮನ್ನಿಸುತು |
 ಮನತಿದೂರದೊಳಿದು ಬೀಸಿದರ್ ಪೂಸಿದರ್ ಕೆಲಬಲದಿ ನೆರೆದ ಜನರು ||೭||

ವರಮುನಿಪ ರಾಲಸೈ ವಿಹಿನದಿಂ ನಡೆತರ್ಪ |
 ವರನೀಕ್ಷಿಸಲ್ಕೆಂದು ಕಾಮಿನೀಜನಗಳ್ ಕು |
 ವರರನೊಡನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡಿರದೆ ಚೆಂಬೊನ್ನ ನೆರೆವಾಡಮಂ ಸಾರ್ದಿದರು ||
 ಸರಸದಿಂ ತರ್ದಿ ಬೈತಲೆಯ ಜೋಲ್ಮುಡಿಗೆ ಪೂ |
 ಸರಮುಡಿದು ಕಪ್ಪನೊಪ್ಪಂಬೂಸಿ ಕಣ್ಣಿಗವ |
 ಸರಕೆ ಕನ್ನಡಿಗಂಡು ಸರಿದು ಮೇಲುಡಕ ಸೆಣಗಂ ಸರಿದು ಕೈಗಡಗಮಂ ||೮||

ತೊಟ್ಟಲೊಳ ಪುಟ್ಟ ಮಗು ಪಟ್ಟಿರಲ್ ಮುಟ್ಟಿ ವೈ |
 ನಿಟ್ಟಿಸುತವೊಟ್ಟರೆಂದೊಟ್ಟಿಗನನಿಟ್ಟಿವನ |
 ಬಿಟ್ಟು ಪಣಿಗಿಟ್ಟು ಪೊಂಬೊಟ್ಟನೆದೆಗಟ್ಟಿಯಾದಿಟ್ಟೆ ಬಿಟ್ಟುಟ್ಟಿವೊಲೆಗೆ ||
 ತೊಟ್ಟುಡಿಗೆ ಪಟ್ಟೆ ನೆಹುದುಟ್ಟುಕೊಂಡೊಟ್ಟಿಜದ |
 ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಟ್ಟೆಡೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ ಬರೆ |
 ದಿಟ್ಟಿಗೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಪಿಂದಟ್ಟೊವ್ವಳಟ್ಟಿನದಿ ಕೊಟ್ಟಿಪೊಟ್ಟಮಟ್ಟಿಳಾಗ ||೬||

ತಳ್ಳದಪದೆನೆಯೆ ನೇರ್ಪಣೆ ಪೊಳೆಯೆ ಮಿಸುಗೆ ಕಾಂ |
 ಕುಳ್ಳಳುಂ ನಸುಬಳ್ಳೆ ಜೋಲ್ದಾಡೆ ಮುಂಗುರುಳೆ |
 ಸಳ್ಳಣ್ಣೆಮಿದೊಪ್ಪೆ ಕನ್ನದೊಡವಲುಗೆ ಕಂಕಣನಿಸ್ವನಂ ಪೊಣ್ಣೆರೆ ||
 ಬೆಳ್ಳೊಡವೊಲೆಗಳದಿರೆ ಚದುರೆಯೊವ್ವಳೆ ನವಿರ |
 ನೊಳ್ಳೆಯೈ ಜಂತದಣಿಗೆಯನೆತ್ತಿ ಬಾಚಿ ಪೊಣ |
 ಟಳ್ಳದಗದಿಸೆ ನಡು ಪೊಡರೆ ಜಘನಮುಳ್ಳೆ ಮೆಲ್ಲಡಿ ನಡುಗೆ ಕಡಗಮುಲೆಯೆ ||

ಪಣ್ಣೆತ್ತು ಪಂಡಿತನನೆಳೆದಳಿರನಿಕ್ಕಿ ಕೆಂ |
 ಗಣ್ಣನಂ ಪಾಲೆಹುದು ಹಂಸನಂ ವತ್ಸಮಂ |
 ತಣ್ಣೆರ್ದು ಡಿಸಿತೊಹುದುಮಹುದುಮನೆಗೆಲಸಮಂ ಮೇಣ್ಣೆಬಟಲ್ಪುಡಿಯತುಣುಬಿ ||
 ಸಣ್ಣನಡುವಿಗೆ ಸಡಿಲ್ಪುಣಿಯೊಟ್ಟಿ ಮೇಲುದಂ |
 ತಿಣ್ಣೆಮೊಲೆಯೆಡೆಗೆ ಬರೆಸೆಳೆದು ಪೊಣಮುಟ್ಟೊವ್ವ |
 ಪೆಣ್ಣೆದಿದಳೆ ನುಡಿಗೇ ನಡೆಗೆ ಗಾಡಿಗೇ ಸೋಲಲೊಡನೆ ಗಿಳಿಯಂಚೆ ನವಿಲು ||೧೦||

ರತಿಯೆಂಬೊಲರಗಿಳಿಯನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡೊವ್ವೆ ಭಾ |
 ರತಿಯೆನರ್ ಬಾಜಿಸುವ ವಿಣ್ಣೆವಿಡಿದೊವ್ವಳೆ ನಿ |
 ರತಿಶಯದಿ ಸಿರಿಯಂತೆ ಕಮಲಮಂ ಪಿಡಿದೊವ್ವಳಿಂತುಮೋರೊಂದೆಡೆಯೊಳು ||
 ಮತಿಮನವನಪ್ಪೆ ಕೌತುಕಮಾಗೆ ಬರ್ಪ ವಸು |
 ಮತಿಯಧೀಶ್ವರರಾಘವನ ನೋಡ್ವೆವೆಂದು ತಾ |
 ಮತಿಬರಾಯನದೊಳಿಕ್ಕಿಸುತ ಸೌಧಾಗ್ರದೊಳೆ ಬಾಲೆಯೆರೆ ನೆಲಸಿದರು ||೧೧||

ಪಸುರೆಲೆಯ ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂಗೆತ್ತು ನೂಡಿ ಮುಡಿ |
 ಗನವಸದೆ ಕಪ್ಪೆಮು ಕತ್ತುರಿಯ ಕಣ್ಣಿಕ್ಕಿ |
 ಪೊಸಕುಂಕುಮಂ ಬಗೆದು ಪಣಿಗಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರಮಂ ಕಾಂಚಿಯಂ ಗಳಕಮರ್ಚಿ ||

ಒಸೆದಡ್ಡಿಗೈಯ ನಡುವಿಗಳವಡಿಸಿ ಪಾಲೆಂದು |
 ಬಿಸಿಗಾವಿಗೈಯೊಳಿಟ್ಟು ಮಧಿತಮಂ ಪವಡಿಸಿದ |
 ಪಸುಗೂಸನುಚಿದು ಪಡಿಗಟ್ಟಿ ನಡೆದಳೆ ಕಾಂಬ ತವಕದಿಂ ಬರ್ಪವರನು ||೧೩||

ಮನನಮಂ ಮಾಣ್ಡು ಪುಸ್ತಕವನೊತ್ತಿಟ್ಟು ಜಾ |
 ಣ್ಣನದಾಟಪಾಡುಪಂತಂಗಳಂ ಮುಳಿದು ಮೇ |
 ಲನವಸರದೂಟಿಗಂದೊಣ್ಣಿದು ತುಣುವಿಂಡನೊತ್ತಟ್ಟಿನೊಳೆ ಬಿಟ್ಟು ಜವದಿ ||
 ಅನಘರತಿವೀರರಪ್ರತಿಮಕುಶಲರ್ ದೀನ |
 ಮನರಗ್ರಜನ್ಮ ಬಾಹುಜವೈಶ್ಯಪಾದಜರ |
 ತನಯರೈತಂದರಾಮ್ನಾಯಗೋಚರನನಧಿರಾಜನಂ ನೋಟ್ಟವೆಂದು ||೧೪||

ಮುದ್ದು ಮೊಗಮಿರದೆ ನಸು ನಗೆ ಬೀಣಿ ಕಾಲ್ಗಡಗ |
 ಸದ್ದುಗುಡೆ ಪದಕಮುಯ್ಯಲನಾಡೆ ಕೂಡೆ ಸರ |
 ಮುದ್ದು ಮೊರೆದೊಪ್ಪೆ ಪೊಂಜರಿಗೆ ತೋಳ್ಗೆನೆಯೆ ಕೈಬಳೆ ಸಮಂ ತೋಣಿ ಬಟಿಕ ||
 ಪೊದ್ದು ದುಗುಲವನುಟ್ಟು ಪೊಸಧೋತ್ರಮಂ ಬಣ್ಣ |
 ಮದ್ದಿ ದೊಳ್ಳಿಡಿಗೋಲ ಪಿಡಿದು ಸಂಗಡಿಗರೊಡ |
 ನೆದ್ದು ತೆರಳಿದನೊದ್ದು ಬಾಲಕಂ ಬರ್ಪರಾರೆಂಬುದಂ ನೋಟ್ಟನೆಂದು ||೧೫||

ಮುತ್ತಿನೈಸರವನೊಪ್ಪಂ ಸರಿದು ಪಿಂಜಗುಟ |
 ಲುತ್ತರಿಗೆಯಂ ಸಮಂ ತಿರುಪಿ ಕಾಲ್ಗಡ್ಡೈಸ |
 ಲೆತ್ತಿ ಬಿಡುನಿಣಿಯ ನಡುಸಡಿಲೆ ಸವನಿಸಿ ಪೊಣಟು ಬೀದಿಯೊಳೆ ಪೋಪರೊಡನೆ ||
 ಮತ್ತೊರ್ವ ತರಳನೊಟ್ಟಾದನಿಂತೆಲೆ ಮೌನಿ |
 ಸತ್ತಮನೆ ರಾಘವಂ ಬರ್ಪನೆಂಬೀವಾರ್ತೆ |
 ಗೊತ್ತರಿಸಿ ಪುರಜನರ್ ಕಾಡೊಟ್ಟಿಯನೆಣಿಯಂತೆ ಹನುಮನೆಡೆಯೊಳೆ ನೆಣಿದರು ||

ಅಕ್ಕ ಪೇಟಾರವಂ ರಾಘವಂ ಬರ್ಪವಂ |
 ರಕ್ಕಸನೆ ನರನೆ ದೇವನೆ ಸುಂದರನೆ ನೋಡೆ |
 ಚಿಕ್ಕವನೆ ವೃದ್ಧನೇ ತರುಣನೇ ಶೂರನೇ ದೊರೆಯೆ ಕರುಣೆಯೆಸುಗುಣಯುತನೆ ||
 ಒಕ್ಕಣಿಸು ತನಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕನೆ ಪಗೆವನೆ ಧುರದಿ |
 ಸೊಕ್ಕಿಗನೆ ತಕ್ಕವನೆ ನಿಕ್ಕವಮೆ ಬರ್ಪುದೆಂ |
 ದಕ್ಕುಡದೆ ಮುಗ್ಧಿಯೊರ್ವಳೆ ನೆಣಿದ ಸಖಿಯರೊಳೆ ಕೇಳೊಡಂದಳೆ ವಿದಗ್ಧೆ ||

ನರನಂತ ತೋರ್ದು ದೇವರ ದೇವನೆನಿಸಿ ನಂ |
 ಗರದಿ ರಕ್ಕಸರನಿಕ್ಕುವನಂತೆ ಕಣ್ಣೆ ನುಂ |
 ದರನೇಣೆಸೆ ಕಿಷಿಯನೋಪಳ್ಗೆ ತರುಣಂ ಜ್ಞಾನವ್ಯದ್ಧನತಿಶೂರನಿಳೆಗೆ ||
 ದೊರೆಯಧಿಕಧಾರ್ಮಿಕಂ ಪಗೆಗಳ್ಗೆ ಪಗೆವನೆರೆ |
 ತರುಣೆ ತನ್ನವರೊಳುಟು ಸೊಕ್ಕಿಗಂ ಸೊಕ್ಕಿಗರಿ |
 ಗಣಿಯೆ ಸುದ್ಧುಣಮಣಿಯ ಬಣ್ಣೆಸರೈಂದು ಮಾನುಡಿವಳೆಲೆಂ ಪ್ರೌಢೆಯೋ ||

ಪೋದರಿತ್ತಣನೆಂದು ದಕ್ಷಿಣಕೆ ಕೆಲಬರೀ |
 ಹಾದಿ ಬರ್ಪುದಕೆಂದು ಪಶ್ಚಿಮಕೆ ಮೇಣರೆಬ |
 ರಾದಿಪಟ್ಟಣಕಿದೆಂದುತ್ತರಕೆ ಪೂರ್ವಮೆಂದುಡಿವವರ್ ಪೂರ್ವದಿಶೆಗೆ ||
 ವಾದಿಸುತ ನೋಟ್ಟು ನೆವದಿಂ ಪೋದರಿಂತು ಕೆಲ |
 ರಾದುದಿಲ್ಲೆಂದು ಸುತ್ತುವರೆತ್ತಲುಂ ಪಲರ್ |
 ಕಾದಿದರೊಗ್ಗುತೆ ನಿಲಂಪದೆನೆಯಂ ನೆರೆದ ಜನರೊಳ್ ತವಕಮೆಂತುಟೋ ||

ನೋಡುವರ್ ದೆನೆಯೆಂಟನೊರ್ಮ ಮೇಣೊರ್ಮ ಮಾ |
 ತಾಡುವರ್ ತಮತಮಗದೇಂ ಬಾರನೆಂದೊತ್ತು |
 ಗೂಡುವರ್ ನೆರೆದೊರ್ಮ ಪೆಣಿಗೊರ್ಮ ಜನರ ಗದ್ದಲಮಾಗೆ ರಯಮೊಪ್ಪರೆ ||
 ಓಡುವರ್ ಮನದೊಳಟಿಯಾಸೆಯುಟಿದೇ ಸರಿದು |
 ಪಾಡುವರ್ ನಲದು ಬಟಕೊರ್ಮ ಮತ್ತೊರ್ಮ ಬೆರೆ |
 ರೇಡುವರ್ ದೂರದೊಳ್ ಬರ್ಪವರ ಕಂಡು ಬರ್ಪವರೆಂದು ವನವನುಟಿದು ||೨೦||

ವಾದ್ಯಮೊಂದೆಡೆಗೆ ಭೋರ್ಗುಡಿಸೆ ಪೆಣ್ಣೊಣ್ಣುಡಿಯ |
 ದಾದ್ಯಂತಮುಡುಗದುಟು ಪೆರ್ಚೆ ಕೋರಾಹಲಮ |
 ಭೇದ್ಯಮೆನೆ ಬಾಲಕಳಧಿಕಕಳಕಳಮುಣ್ಣೆ ಕೌತುಕಂ ಜನವನೊತ್ತೆ ||
 ಚೋದ್ಯಮೇನೊರೆವೆಂ ವಸಿಷ್ಠನೆಂದೆಡೆಗರ್ಪ್ಯ |
 ಪಾದ್ಯಗಳನೆತ್ತಿ ಪೆಣಿತೊಂದೆಡೆ ಸುಮಂತ್ರಸಚಿ |
 ವಾದ್ಯರ್ ವಿಡಿದು ಚಮರಮಂ ಪೊಟಿರಿಂತು ಕಂಡೆಂದನಾಪವನನೂನು ||೨೧||

ಸಂತಮಿರ್ಪುದು ಸರ್ವರಿತ್ತಲಂಬರದತ್ತ |
 ಣಂ ತಡೆಯದೈತರ್ಪರೆಂಬನಿತಟೊಳ್ ಭಕ್ತ |
 ರೆಂತೊರೆದೊಡಂ ತನ್ನಬಿರುದೊದಗಿ ಬರ್ಪುದೆಂಬಧಿಕಮಹಿಮೆಯೊ ರಾಮನ ||

ಸಂತತಂ ನಿರುಪಾಧಿಯಿಂ ಪೊಳೆವ ಮುಕ್ತಿಸೀ |
ಮಂತಿಯ ಬೈತಲೆವಣಿಯೊ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯೊ ಮ |
ನಂ ತೊಡರದೆಂಬೊಲೆತ್ತಂ ಪುದಿದುದಾಗನದೊಳೆವ ಪೊಸಪೊಳಪದೊಂದು ||

ಬಿಸುಗದಿರನಾಗೆ ತಿಯಕ್ಕರಂ ಮೇಣ್ ವಿಭಾ |
ವಸುವಾಗಲೂರ್ಧ್ವಜ್ಜಲನ ತೋರ್ಪ ಪೊಳಪಿದೆ |
ಣ್ಣೆಸಗೆ ಮಸಗಿಪುರ ದತ್ತಣೆನೆಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಗೆಕಣ್ಣೆ ಸೋಲಲಂತು ||
ಬಿಸವಂದಮಾಗೆ ಸರ್ವರ್ ಬಟಕನುಕ್ರಮದಿ |
ನಸುಕೀಬ್ಬರಿಯೆ ಪಾಱಿದೆಂದು ಜನರೆಂದು ತಾ |
ನೊಸಗೆ ಪರ್ಬಿದುದು ರಾಘವ ಬಂದನೆಂದು ಪುಷ್ಪಕಮವನಿಗಿಡಿದು ಬರಲು ||

ಉರ್ಬೆ ನೆಹಿ ಜನರ ಸಂತಸಗಡಲ್ ನಗೆಜೊನ್ನ |
ಪರ್ಬೆ ಬಾಲರ ಸುಮಂತ್ರಾದಿನಾಯಕರಬಲ್ |
ಮರ್ಬಟಿಯೆ ನೀಱೆಯರ ಕಣ್ಣಕ್ಕಿ ನಲಿಯಲ್ ಭರತನ ಬಗೆನ್ನೆದಿಲರಳೆ ||
ಒರ್ಬಗೆಬೆಮರ್ವನಿಯನಿಬರೊಳೆತ್ತಂ ತೋರ್ದು |
ಪರ್ಬಿ ಮೈನವಿರಗೆಯದೊಪ್ಪಿರಲೊಸಗೆಗಮ್ಮೆ |
ಲರ್ಬಿಡದೆ ತೀಡಲಾದುದು ರಾಮಚಂದ್ರೋದಯಂ ಬುಧರ ಬಾಯ್ವಿಗಿನೆ ||೨೪||

ಕೇಳ್ವಣಿಯೆ ಮುನಿಪ ಬಟಕಸುರಾರಿ ತನ್ನವರಿ |
ನೆಟ್ಟು ಪುಷ್ಪಕದಿಂದಮವನಿಗವತರಿಸಿ ಬರೆ |
ಬಾನ್ದಟಂ ಸೈವಣುದುದೆಂಬೊಲಾಗಳ್ ಜನರ ಜಯಜಯರವಂ ಪೊಣ್ಣೆರೆ ||
ಸೂಟ್ಟಿರುಗುತಡಿವೇರನೇರ್ದು ಕಾಲ್ಗವಲನೊಳ್ |
ತೂಳ್ವಟ್ಟೆ ಕೊಂಬಿಂಗಡರ್ದು ನಗೆಮೊಗದ ಪಣ್ಣೆ |
ನೊಳ್ವಟ್ಟಿಗೊಂಡುದು ಭರತನ ಕಣ್ಣುರುಳಿ ಬಟಕಾರಾಮನಹಕಾರದಿ ||೨೫||

ತುಂಬಿ ಕೀಬ್ಬರಿವ ಕಣ್ಣೋರೊಳ್ ಮುಟುಂಗಿ ಮೈ |
ಯಿಂ ಬಸಿವ ಕಿಱುಬೆಮರ್ವಸುಪೊಸ ಪೂನಿ ಭರ |
ತಂ ಬಲದ ನವಿರುಡೆಯನುಟ್ಟು ರಘುರಾಮನಾಮವನಿಟ್ಟು ಮನದಿ ದಿಟದಿ ||
ಇಂಬುಗೊಂಡಕ್ಕಟಿಯಮದುಂಡು ತನಗೆ ನೀ |
ದುಂ ಬರ್ಪ ತಡೆಯುಸಿದೇರ್ಗಿ ಮೊಗದನುರಾಗ |
ಮೆಂಬ ನಟುದಂಬುಲಂಸವಿದಗ್ರಜನ ದರ್ಶನೋತ್ಸವಕೆ ಪೊಣಟನಂದು ||೨೬||

ನಡುಕಂ ಪೊದಟ್ಟು ಕಡೆಗಾಲ್ಗಲಿಂ ಪರಿದು ನೀ |
 ದೊಡಕಿಂ ಮಸುಟ್ಟು ಬಿಡುಗಣ್ಣಲಿಂ ಪಿರಿದು ಕಂ |
 ಡಡಕಂ ನರಳ್ಳ ಪಿಡಿಗೊರಲಿಂ ಕರೆದು ನುಡಿದನಣ್ಣ ಬಾರಣ್ಣ ದೇವ ||
 ಪಿಡಿದೊಡಲಿಗಿನಿತು ದಿನವೃತದಿನಿದೊಡೆ ತನ್ನ |
 ಪಡೆದ ಸುಕ್ಕತದ ಫಲಂ ತೀವಿದೊಡೆ ಸಹಜ ನೀಂ |
 ನುಡಿದ ಮಾತಿಂಗೊದಗಿ ಬಂದೊಡಿಂದಿಗೆ ಧನ್ಯನಾದೆನೆಂದಂ ಭರತನು ||೨೭||

ಆವಗಂ ನಿನ್ನನಾರ್ ಬಗೆವನೆಯನೊತ್ತಿ ಸಂ |
 ಭಾವಿಸುವ ತವಸಿಗಳ್ಳೊದಗದೀಯಡಿ ವೆನ್ಯ |
 ಜೀವಿಗಳ್ಳೆಂದುಮಾಸರೆಯಾದುದೇಗಳಂ ಪೆತ್ತವರ ಕಣ್ಣೊಡರದ ||
 ದೇವ ನಿನ್ನಾಟಮಸುರರ್ಗೆ ತೋರ್ದುದು ನಿಚ್ಚ |
 ಮಾವೇದವಚನಕೆಂತುಂ ಸಿಲ್ಕದಣ್ಣ ನೀ |
 ನೇ ವಿಚಿತ್ರಮಿದಲೆ ತೊಡರಿ ಬಿಟ್ಟೈ ಕೈಕೆಯೊರೆದ ಬಿಟ್ಟುನುಡಿಯೊಂದಕೆ ||೨೮||

ಮಡದಿಮೆದುಗೈಯ್ಯೊತ್ತುವಡಿ ನಡೆಯೆ ಕಲೊತ್ತಿ |
 ದೆಡೆ, ಕಾಡ ಸುತ್ತೆ ಪೂದೊಂಟಮಂ ತಿರಿವ ಕಾ |
 ಲುಡೆ ನಾರನೊಳ್ಳಟ್ಟೆಬಿಗಿವ ನಡು, ಪಟ್ಟಗೋಲೆನೆವ ಕೈಯ್ಯೊಟ್ಟುಗೋಲಂ ||
 ಪಿಡಿಯೆ, ತಿರೆಸಿರಿವೊಟ್ಟು ತೋಳ್ಳಡು ಬಗಲ್ಗಂಟಿ |
 ಗೆಡೆಯಾಗಲಂತು ಪೊಸನೊಗವ ನೀನುಂಡುದೇ |
 ಕೊಡೆಯ ನಿನ್ನನುಭವಕೆ [ಸರಿಯೆ | ಮೇದಿನಿಯ | ನೊಗಮದು | ರಾಘವ ||೨೯||

ಆಡಿದಂತಯ್ಯನಡವಿಗೆ ಪೊದುದರಿದಲ್ಲ |
 ಕಾಡೊಳ್ ತೊಟ್ಟು ದತಿಶಯಮಲ್ಲ ರಕ್ಕಸರ |
 ಕೂಡೆ ಕೈಗೈದುದಟ್ಟೆರಿಯಲ್ಲ ದೇವರ್ಕಳಂ ಪೊರೆಯೆ ದೊಡ್ಡಿತ್ತಲ್ಲ ||
 ಬೋಡಿ ಪಾತಕಿ ಪಿಶುನನತಿಕೋಪಿ ಪಾಪಿ ಕುಲ |
 ಗೇಡಿ ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿ ತನ್ನೊಳೊರೆದಂತೆ ಕಾ |
 ಪಾಡಲಿಂತ್ಯೆತಂದುದಿವೆ ಪಿರಿದೆಂದು ಕಾರ್ಣೆಣಗಿದಂ ರಘುರಾಮಗೆ ||೩೦||

ಪಿಂಗದನುಜನ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ಭಕ್ತರಂ ನೋಟ್ಟು |
 ಪಾಂಗದಿಂ, ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ತನ್ನನುಟೆ ಮುಟ್ಟಿವೇಕ್ಕ |
 ರಿಂಗಭಯಮಂ ತೋರ್ಪಮರ್ದುಗೈಗಳಿ, ನಪ್ಪಿ ಸಿರಿಯನಪ್ಪುವ ತೋಳ್ಳಲಿಂ ||

ಅಂಗಸಂಗವನಿತ್ತು ನುಡಿಸಿದಂ ಬಟಕ ರಘು |
 ಪುಂಗವಂ ಪ್ರಣವನವಮೂಲಸೂಕ್ತಿಗಳೊಗೆದ |
 ಡಂಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ನರ್ವಾಯಿಯಿಂದೆನೆ ಭರತನೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೊ ಧರೆಯೊಳು ||

ಸಹಜ ಕಂಡಿಲ್ಲಮೀರೇಡ್ಕಾಲ ವನದಿ ಕೇಳೆ |
 ಸಹಜಮೀಬನ್ನಮೀಬೆದೆ ನಿನ್ನೊಲೊರ್ವಗರ್ |
 ಸಹ ಜಡೆಯ ಪೊತ್ತು ಕಿತ್ತಡಿಯೆಂಬೊಲುಣಿಸುಟದು ಸಿರಿತಿರೆಗಳಂ ಕಾಣದೆ ||
 ದಹನಕೆಡೆಗೈದೊಡಲ ಕಡುದುಗುಡಮಿನಿತು ಮುಟಿ |
 ದಹ ನಮಗೆ ಮೇಲ್ಪಯಿಸಿ ಬಂದೊಡಂತಾನೆಗೈ |
 ದಹನವನಿಯೊಳಗಾವನೈ ಭರತ ನನ್ನಂತೆ ಬಿಡುಬಿಡಿಂತೀನುಡಿಯನು ||೩೨||

ತಮ್ಮ ಬಗೆಗನುರಾಗವಿಂಬಾಗೆ ಬಟಕಣ್ಣ |
 ತಮ್ಮಂದಿರೊಲೊರ್ವರಂ ಬಿಡದೆ ನಡೆನೋಡು |
 ತುಮ್ಮನಂ ದಣಿಯೆ ನಲ್ಲುಡಿಯಿನೊಡಬಿಡಿಸೆ ರಾಘವನನುಜನಂ ಭರತನು ||
 ಸಮ್ಮತಿಸುತೆಡದ ಭೂಮಿಜೆಗೆಂದನೆಜಿಗಿ ಲೇ |
 ಸಮ್ಮ ತನಗಾಗಿ ತೊಬಲಿದೆ ಕಾಂತನೊಡನೆ ಮನ |
 ವಮ್ಮದಡವಿಯನಕಟ ! ಸಿಲ್ವದೌ ರಕ್ಕಸರ ಕೋಟಲೆಗಿಸಿತು ಸಾಲದೇ ||೩೩||

ಮೂರ್ವಟಿಯನುದ್ಧರಿಪದೇವಿ ನಿನಗೀಯೆಡರ್ |
 ನೂರ್ವಗೆಯೊಳೊರೆಯಲಿಂತೊದವಿದತ್ತಕಟ ! ತ |
 ನೊರ್ವನಿಂ ಪತಿಪರಾಯಣೆಗೆ ಸನ್ಮಂಗಳೆಗೆ ಸತ್ಯವಾಣೆಗೆ ಜಾಣೆಗೆ ||
 ಉರ್ವರೆಯೊಳನಸೂಯೆಯಂತರುಂಧತಿಯಂತೆ |
 ಪರ್ವ ಜಸಮೆಲ್ಲೆಡೆಗೆ ನೋಯಿಸಿದೆನೌ ನಿಮ್ಮ |
 ನಾರ್ವರ್ಪರಣೆಗೆ ತನ್ನಂ ಕಾವುದೆನೆ ಮೈದುನಂಗೆಂದಳವನಿಜಂತೆ ||೩೪||

ಬಸವಟಿದು ಮುಟುಗದಿರ್ ನಿರ್ವರಂ ಭರತ, ನೋ |
 ಯಿಸುವರಾರ್ ನೋವರಾರ್, ಬಗೆಯೆ ಮುಮ್ಮೈಮಾಟ |
 ಬೆಸುಗೆ ಗಡ ! ಸುಖದುಃಖಮಿರದೆ ಪಗಲಿರುಳಂತೆ ಸಹಜಮಿದು ಪುಟ್ಟಿದರ್ಗೆ ||
 ಬೆಸನಮಿಂತೆಮಗೆ ನಾಣ್ಣುಡಿಗೆ ನಿನ್ನಿಂದೊಡಗೆ |
 ನಸಿನಸಿನಗೆಮ್ಮತ್ತಣಿಂ ತೋಟಿ ಲೋಕದಾ |
 ಯಸಕೊರ್ವನೊರ್ವನಂ ದೂಟಿ ಮರುಳಾಗದೇಂ ಬಲ್ಲವರ್ಗೆಂದೊರೆದಳು ||

ಚಾಣಿ ಮಾನುಡಿಲುಸಿಕನೆ ಭರತನಿರ್ದು ತಾಂ |
 ಕಾಣಿಸಲ್ಪನುಜಗವನೆಱಗಿದೊಡಮೆತ್ತಿ ಕೈ |
 ಮಾಣದಾಲಂಗನಂಗೆಯ್ದು ಕಣ್ಣೊಸರೆ ಮನ ಮಜುಗೆ ಪೇಟ್ಟುಂ ತನ್ನೊಳು ||
 ತೂಣಮನಗೈದಡವಿಯಂ ಸಾರ್ದೊಡಂ ಪುರಕೆ |
 ಮೇಣೊಮೆರ್ ಬರ್ಪ ಬಗೆಯಿಂದಾಯ್ತಿ ತಮ್ಮ ಹೋ |
 ನಾಣಿಡನೆನ್ನ ಕಾಂಬತ್ತಿಯೇಂ ತೋರ್ದುಡಣ್ಣನ ಸಾರ್ದ ವಿರನೈಸೆ ||೩೬||

ಥಟ್ಟನೆದಿದೆ ವಿಪಿನಕಣ್ಣನೊಡನುಟಿದು ಕೈ |
 ಗೊಟ್ಟರಸಿಯಂ ಮುಟಿದು ಮಾತೆಯಂ ನಗರಮಂ |
 ಬಿಟ್ಟು ಸಿರಿ ಸೊಗಸದೊಡನಾಡಿಗರ ತೊಪ್ಪಿದೆಣಿಸದಪ್ಪ ಸುಖಕಷ್ಟಗಳನು ||
 ಪುಟ್ಟಿತೆಂತು ವಿರಾಗಮೆಲ್ಲದಱೊಳಾರಿದಂ |
 ನಟ್ಟರೊಡರೊಳೆ ನಿನಗೆ ಪುರುಳಿಲ್ಲಮೆಂದಂದು |
 ಪಟ್ಟಣದೊಳಿರಲ್ಲದೊಡೆ ಪುರಾಕೃತಯೋಗಬಲಮೆ ಕೌಶಿಕನೊರೆದನೆ ||೩೭||

ನೋಂತುದಿಲ್ಲನುಜ ನಿನ್ನನಿತು ಪಿಮ್ಮೆಯೊಳೆ ನಿ |
 ರಂತರಂ ಸೇವಿಸುವೊಡಗ್ರಭವನಂ, ಮಾತಿ |
 ನಿಂ ತೋಱು ಪೇಡೊಡೇಂ, ರೂಪಡಿನೆಬಲಾಡ್ಯ ನಿಮ್ಮಿರ್ವರೊಳೆ ತೋರ್ಪುದೈ ||
 ಎಂತಟವಿಯಂ ತೊಬಲ್ದಿರಿ ತಾತನಾಣಿಗೆಯೊ |
 ಳೆಂತನಿಬರೊಳೆ ನೇಹಮಾಯ್ತು ಮೇಣಸುರರೊಡ ||
 ನೆಂತು ಕೈಗೈದಿರಚ್ಚರಿಯೆನಲ್ ಬರ್ದಿದಿರ್ ವಿರಾಗ್ಯಗಣ್ಯರೆನಿಸಿ ||೩೮||

ನೀರ ಪೊಯ್ಲೊಡನೆ ಪೋಪುದು ಕಾಪ್ಪಮದು ವಲಂ |
 ಸ್ವಾರಸ್ಯಮುಟುತಲ್ಲ ಲಘವಿಸಿ, ಕಿಱುತನದಿ |
 ಸೇರಿದಂ ಸರಿದಣ್ಣನಂ ಪೆಱತು ಜಾಣ್ಣಿ ಮಗುಡತ್ತಣದು ಗಾಂಪನೆನಗೆ ||
 ಅರಿವನ ನೆರೆಯಱುತರುಂಟು ತೋರ್ಕೆಗೆ ನಮ್ಮೊ |
 ಳಾರಣ್ಯಮಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಂ ಮರಳಿ ನಿನ್ನ ಹೈದ |
 ಯಾರವಿಂದದೊಳಿಟದಡಂಗಿರ್ಪಿನಂ ಭರತ ನಿನಗಾದುದೀಜ್ಞಾನವು ||೩೯||

ಮೆರ್ವಾತಿನಿಂ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ ಮಣಿದಿಂತೆ |
 ನಲ್ವಚಾರಂಗೆೊಂಡನಂತಿರ್ದ ನಿವನೊಪ್ಪು |
 ಮೊರ್ವಾನರನುಡಿಗ ತರಿದೊಗಿದರ್ ಸಹೋದರರ ಬಗೆಗಾರ್ ಪೆಚ್ಚೆರೈ ||

ಸೊಲ್ವಡಿಡು ಕೇಳಿ ಮುನಿಪ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂ ಮನಂ |
 ಸಲ್ವನಂ ಪಿರಿಯನಂ ಸೇವಿಸುವ ಸಹಜರಂ |
 ಪೋಲ್ವರಾರ್ ಕಿಱುಯರಂ ಸವಿನುಡಿಯಿನುಪಚರಿಸಿ ಪೋರೆವಗ್ರಜರನಿಳೆಯೊಳು ||

ಬೆನ್ನೊಳಾದೊಡೆಯು ಬನಿಱುಂ ಪುಟ್ಟಿದಂತಱುತು |
 ಭಿನ್ನವೆಣಿಸದೆ ತಪ್ಪನೆೊಪ್ಪುಗೊಂಡೋವಿ ಸಂ |
 ಪನ್ನರಂ ಮಾಡಿ ಗುಣಧರ್ಮದೊಳಿ ಬನ್ನಬೇನೆಗೆ ಮಱುಗಿ ನೆಱು ಪಾಲಿಸಿ ||
 ತನ್ನೊಡನೆ ಕೂಟಕೂಟಕೆ ಕರೆದು ದಣಿದು ಬ |
 ಪನ್ನೆಗಂ ನಾಸಮಂ ಪೋಗಟಿ ಸರಿಗಜ್ಜದೊಳಿ |
 ಮುನ್ನವರೊಳಾರೋಚನೆಯನೆಸಗಿ ತಮ್ಮಂದಿರಂ ಕಾಣ್ತನೇಂ ಪೂಜ್ಯನೋ ||

ಪೆಂಡತಿಯ ನುಡಿಗೇಳ್ಳು ಬಾಯೊಬ್ಬಿನಿಂ ಬೈದು |
 ದಂಡಿಸಿ ಪೆಱಿಗೊರೆದು ಚಾಡಿಯಂ ಕೇಡೆಣಿಸಿ |
 ಬೆಂಡಪ್ಪಿನಿಂ ದಣಿಸಿ ಕೂಟಕ್ಕದಟ್ಟಿ ಸೋದರರ ಬನಿಱುರಿಸಲವನು ||
 ಕೊಂಡಬೈಗಬ್ಬದಿಂ ಪೋಟುಟದಕೆ ಮೇಣ್ ಕರುಳಿ |
 ತುಂಡಾಗಿ ಬಂದುದಕೆ ದೇವನಿಂ ಚೊಚ್ಚಲಗೆ |
 ಗಂಡೆನಿಸಿ ಪುಟ್ಟಿತಕೆ ಪಿರಿಯನೆಸಿಸಿದಕೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತೆಲೈ ಧಾತ್ರಿಯೊಳಗೆ ||೪೨||

ಅಂತದಱುನೊರ್ವನಗ್ರಜನೆನಿಸಿ ಪುಟ್ಟಿ ವಿಧಿ |
 ಯಿಂ ತನ್ನ ಪೋರ್ದುಗೆಯ ಹಂಗನುಱು ಸಲಿಸಿ ಬಗೆ |
 ಮುಂತಱುತು ಸಹಜರಂ ಪೋರೆವೊಡೆ ಗುಣಂ ಪೂರ್ವಸುಕ್ಯತಿಗಲ್ಲದೆ ಬರ್ಪುದೇ ||
 ಎಂತೆಣಿಸಿ ಪೋರೆದೊಡಂ ದೂಱು ನೆರೆಪೋರೆಯೊಳು ಸ |
 ಮಂತವರ ಕೆಡಕುನುಡಿಗಣ್ಣನೊಳಿ ಪೋಯ್ದಾಡು |
 ವಿಂತಹ ಸಹೋದರಗೇರ್ವನೆಂಬೆ ವಂಶಕಂಟಕರಲ್ತೆ ಕೂಡಿ ಜನಿಸಿ ||೪೩||

ಮನೆಗೆಲಸಮಂ ತೊಱುದು ಕಂಡಕಂಡೆಡೆ ತಿರಿದು |
 ದಿನಗಳೆದು ದುವ್ಯಸನದಿಂ ಪಿರಿಯಹೊಣೆಯಂ !
 ನೆನೆದು ಸರಿಹಸುಗೆಗುಱು ಪುರುಡಿ ಬೇಗುಡಿಗುಡಿವನ ಸಿರಿಗೆ ಬಲ್ತೆಯಿಂದಾ ||
 ತನ ತಪ್ಪ ಬಗೆಯೊಳಟ್ಟುಳಿಗೆಯ್ಪು ನಾರ್ದನ್ಯ |
 ರನೆ ನಟ್ಟಿ ಬಱುದೆ ಪಗೆಗೊಂಡಣ್ಣನಂ ನೋಯಿ |
 ಪನುಜರ್ಗಿ ಗುರುದೇವರೊಲೈಯಪ್ಪುದೆ ತಪ್ಪದೆಂದೆಂದಿಗುಂ ನರಕಪು ||೪೪||

ಪಿರಿಯನಂ ಪಿತನಂತೆ ಬಗೆದಕ್ಕುಂ ಗುಣಂ |
 ಪೊರೆಯೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸೇವಿಸುತೆ ವೇಳೆಯಳ |
 ವಜುತು ನುಡಿದುತ್ತರಕೆ ಮಾನ್ವಡಿಯದೊಪ್ಪಿ ತಲೆವಾಗಿಪುರ್ದುಚಿತಮಂತು ||
 ಮಹಿದಾದೊಡಂ ಪುಸಿಯನುಸಿರದೊರ್ಕಟ್ಟಿನಿಂ |
 ಪರರಿಗೆಡೆಗೊಡದಿರ್ಪಿನಂ ಸೇರ್ದು ಕಣ್ಣೊಳಟ |
 ದಿರವಿನೋಲ್ ಪೊಂದಿರಲ್ಪವನೆ ಪಾವನನೇಕೆ ಪಲಬರೊರ್ವಂ ಸಾಲದೇ ||೪೫||

ಪುಟ್ಟ ಬಸಿಹೊಳೆ ಪಿರಿಯನಾದಬ್ಬೆಗುಂಡು ಬಾ |
 ಯೊಟ್ಟವಂ ಸವಿದ ವೊಲೆಯಂ ಪಟ್ಟು ಮೇಣವನ |
 ತೊಟ್ಟಲೊಳೆ ಪರಿದವಂ ನಡೆಡೆಯೊಳಾಡಿ ಬಳಿದವನಂತೆ ಮಾತುಗಲತು ||
 ಒಟ್ಟಿನಿಂ ಬಿಜ್ಜೆ ಬಿನ್ನಣವಣಿತು ತನ್ನಣ್ಣ |
 ಗಟ್ಟುಳಿಯನೆಸಗುವನೆ ಸೋದರಂ ತಪ್ಪು ಮುಂ |
 ಬಟ್ಟೊರ್ಮೆಗೆಯೊಡಂ ಮಹಿದು ಕಾಣ್ಬನೆ ಪಿರಿಯನಳೆಯೊಳ್ಳೆಗಡ್ಡೆವಡೆದು ||೪೬||

ಮೇಲೆ ಸೀತಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ್ ಭರತನಂ |
 ರಾಲಿಸಿ ಪೊರೆದು ಮಣಿದು ಸಂತೈಸಿ ಬಟಕ ಮುನಿ |
 ಪಾಲ ಕೇಳೆ ಗುರುವಿಸ್ಪಂಗೆಟಗಿದೊಡೆ ಪರಸಿ ಮೂವರಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತುತ ||
 ಸಾಲದೇ ನರನಾಟಕದೊಳಸುರರಂ ಗೆಲ್ಲ |
 ಲೀಲೆ ಭೂಮಿಜೆಯೆನಿಸಿ ಪತಿಭಕ್ತಿಯಂ ತೋರ್ದ |
 ಶೀಲ ಪೊಣೆಗಳ್ಳಿ ಸೋದರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ನೆರವಾದ ಸಾಹಸವೆಂದನು ||೪೭||

ಪ್ರಚುರಮುನಿನಾಥನಂತೆನಲುಪಚರಿಸಿ ವೃದ್ಧ |
 ಸಚಿವನಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ನುಡಿಸಿ ಕುಶಲವ ಕೇಳ್ದ |
 ಸಚರಾಚರಾತ್ಮಕಂ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಮುಂತಿರ್ಪರಂ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನೊಳು ||
 ಉಚಿತಮಲ್ಲಪುರ್ದಬ್ಬೆಯ ಕಾಣದಿನ್ನು ಕಪಿ |
 ನಿಟಯದೊಡನ್ನೆದುವೆಂ ಪುರಕೆಂದು ಭರತಂಗೆ |
 ವಚಿಸಿದೊಡೆ ಮಂತ್ರಿಸುಮುಖನನಟ್ಟಿದಂ ಮುಂದೆ ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ದುದೆಂದು ||೪೮||

ತನ್ನೊಡೆಯನಾಣಿಯಿಂ ಪುರಕೆ ಸುಮುಖಂ ಬರ್ಪ |
 ಮುನ್ನಮೀವಾರ್ತೆ ಪರಿದತ್ತಯೋಧ್ಯೆಗೆ ನಾಡು |
 ಚೆನ್ನಪ್ಪಿನಂ ಸಿಂಗರಂಗೆಯ್ದರೇಂ ಪೌರಜನರ ಭಕ್ತಿಯೊ ದೊರೆಯೊಳು ||

ಪೊನ್ನೆಲಂ ನೆಲದ ಕೆಲಬಲದಿ ಘಟ್ಟನೆ ನಿಂದ |
 ರನ್ನಗಂಬಂ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದಿಹ ನ |
 ಮುನ್ನುತಮಹಾಮಂಡಪಂ ಮಂಡಪಂಗಳಿಂ ಬೀದಿಗಳ್ ಚೆಲ್ವಾದುವು ||೪೯||

ಉಪ್ಪರಂ ಕಣ್ಣೆನೆವ ಪಚ್ಚೆಜಂತಿಯ ಮೇಲೆ |
 ಚಪ್ಪರದ ನೀಲವಲಗೆಯ ಕರ್ಪೊಳಪನಟಿಸ |
 ಲಪ್ಪುವೆನೆ ತೋಟಬಜ್ಜ ರರನ್ನಬುರುಡೆಗಳ್ ಸಾಲೊಂಡುವೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳು ||
 ಮುಪ್ಪುರಿಯ ಪವಳವಾಲೆಗಳ ಬಟವಟಿಯೊಳೊಡ |
 ನೊಪ್ಪುಗೊಂಡಾಣಿಮುತ್ತುಗಳ ಝಲ್ಲರಿಯ ಮನೆ |
 ದಪ್ಪದೋರಣದ ಮಣಿಮಂಡಪಂ ಕಣ್ಣೆ ಕೌತುಕಮಾದುದಾನಾಡೊಳು ||೫೦||

ಸಲ್ಲಲತರಾಜವೀಧಿಗಳೊಳಿರ್ಕಡೆಮನೆಗೆ |
 ಳೆಲ್ಲೆಡೆಯ ಮಕರತೋರಣವೊಪ್ಪಿದತ್ತು ಸಿರಿ |
 ಬಲ್ಲಹನ ಕೂರ್ಪೊಗಡಲೊಡೆಯೆ ನೆಣಿಗಿಟ್ಟ ಬಿಡುಗಂಡಿಗಳೆನಲ್ಕೆ ನಡುವೆ ||
 ಅಲ್ಲಗಲ್ಲಗೆ ಮುತ್ತುಮಣಿಯಿಂ ಬರೆದ ರಂಗ |
 ವಲ್ಲ ಪೊನ್ನೆಲದಿ ನಾಡರಸಿ ಬರ್ಪೊಡೆಯಂಗೆ |
 ಮೆಲ್ಲಡಿಗೆ ಪಾಸಿಕ್ಕಿದುಟ್ಟ ಪೊಂಬಟ್ಟನೆಣಿಗಿನ ಜರಿಯೆಲೆಸೆದಿದು ||೫೧||

ಅಂತರದೊಳಿರ್ಪ ಪೊಸಕುರುಜು ಕಣ್ಣೊಂಡುದು ವ |
 ಸಂತರಾಜಂ ಸರ್ವಫಲಗಳಂ ಕೂಡಿ ನಲ |
 ವಾಂತು ರಾಘವನ ಕಾಣ್ಕೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಚೈತ್ರರಥಮೆನರ್ ಫಲಭಾರದಿ ||
 ಮುಂತೆ ಮೊಗವಾಡದಿರ್ಕೆಲದ ಪೂಸರದ ತಳ |
 ರಿಂ ತುಟುಗಿ ತೋರ್ಪ ತೋರಣದ ಸಾಲ್ವಡಿದು ನೇ |
 ಲ್ವಂತೆ ಸರಿಗೊಂಡ ಮೆದುವಳ್ಳಗಳ ಶೋಭೆಯಿಂ ಪುರವೀಧಿಯೊಳ ಪೊಸತೆನೆ ||೫೨||

ಚೆಚ್ಚರಂ ಬರೆ ನಾಡ ಸಿಂಗರಕೆ ಸುಮುಖದಣಿ |
 ಯಚ್ಚರ್ಪೊಂಡವರ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಮನಂ |
 ಮೆಚ್ಚಿ ಮೇಲಪ್ಪ ಸನ್ನೆಯಮೆಸಗಿ ಕಾದಿದರ್ಲೆಲ್ಲೆಯಿಂ ಪುರದೊಳು ||
 ಮೆಚ್ಚಿದತ್ತೊಸಗೆ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನಮುನೀಶ ಮುಂ |
 ದೆಚ್ಚೆಱುರ್ ಪೇಱ್ಪುದಕೆ ನಾಡುಗರ್ ಪೊಟಟು ಕಾ |
 ದ್ವೊಚ್ಚದೋರ್ ನೆಣಿದಿಟುಂಪೆಯ ಹಂತಿಯೆನಲದಿರ್ಗೊಳಲೈದಿದಮುಂದಕೆ ||೫೩||

ಇತ್ತಲನಿತಙ್ಗುಳಖಳರಿಂ ಕೂಡಿ ರಾಘವಂ |
 ಪತ್ತಿ ಪುಷ್ಪಕದೊಳ್ಳೈತರುತಿರಲಯೋಧೈ ತೋ |
 ದ೯ತ್ತಂದು ಶರಣನಭಿಷೇಕಸಮಯಕೆ ಸಿಂಗರಂಗೊಂಡ ಲಂಕೆಯಂತೆ ||
 ಹತ್ತಿರಕೆ ಬರೆವರೆ ಪುರದ್ವಾರದೊಳಗೆ ಗೆಲ |
 ವೆತ್ತು ಸೂಜೈಪ ಬಹುವಾದ್ಯಘೋಷಮಿದಲ್ಲ |
 ಮತ್ತವನ ಕಳಪಲೊದವಿದ ವಿಭೀಷಣನಧಿಕವಾದ್ಯಘೋಷದೊಲಾದುದು ||೫೪||

ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕೊಂಬು ಪೆರ್ಗಾಳೆ ಕುಡುವಳೆ ಸಂಕ |
 ವೊಂದೆಡೆಗೆ ಭೇರಿ ತಂಬಟೆ ಡಕ್ಕ ಪರಿಗೆ ಡೋ |
 ಲೊಂದೆಡೆಗೆ ತಾಳ ಮದ್ದಳೆ ಗಂಟೆಯೊಂದೆಡೆ ಕೊಳಲ್ ಮೌರಿ ಸುತಿ ಮಗುಟ್ಟು ||
 ಒಂದೆಡೆಗೆ ವಿಣೆ ನಾರಂಗಿ ತಂಬುರಿಯಿಂತು |
 ಸಂದಣಿಸಿ ಪೂರೈಸೆ ಮೊಜಗನಲ್ ಗಗನಕೆ |
 ಟುಂ ದೆನೆಗೆ ಗಜದ ಬೃಹಿತಮೆನಲ್ ಪುದಿದುದರ್ಣವಕೆ ಪೆರ್ಮೊಳಿಯೆನಲ್ ||

ಅಟ್ಟಿಯಿಂ ಪಥವಿಡಿದು ಬರ್ಪ ಬಂದಟ್ಟುಂ |
 ನರ್ತಿಪ ನಲದು ಕೂಡಿ ಕೀರ್ತಿಪ ಸಮಂತು ಸಂ |
 ಕೀರ್ತಿಸಿ ಮನಂಗೊಳ್ಳ ಮನಗೊಂಡು ಕಾಣ್ಣ ಕಂಡೆತ್ತಲುಂ ಸುತ್ತುವರಿವ ||
 ಕೂರ್ತು ಪರಿದೆಣಿಯರಂ ಸೇರ್ವ ಸೇರ್ವವರೊಡನಿ |
 ದಿರ್ತಿರುಗಿ ಪೋಷ ಪೋಗಿತ್ತ ಬಹ ನೋಡೆಂದು |
 ವರ್ತಮಾನವನೊರೆವ ಪುರಜನರ್ ಕಣ್ಣಿ ಗೋಚರಮಾದರಾರಾಮಗೆ ||೫೫||

ಮುಂದೆ ನಾರುಡೆಯನೆಳವಾಸಿನಿಂ ಪೆರ್ಪಡೆಯಿ |
 ನೊಂದುಣಿಸಿನಿಂ ನೋಂತ ಪಾರ್ವ ಬಳಗಂ, ಮನಂ |
 ಗುಂದಿ ಸಿಂಗರಬೇಂಟೆಯಡಗುಬಲ್ಲಣಿಗಳಂ ತೊಟ್ಟಿದ ರಾಜನ್ಯನಿವಹಂ ||
 ಸಂದ ಭಕ್ತಿಯೊಳ ಬೇರವನುಡಿದ ಬೇರಿಗರ |
 ವೃಂದಮುಲಂ ಮೇಲವರ ಸೇವೆಗೆಯ್ವೆ ಪೋ |
 ದಂದಿನಿಂ ಬಾಲ್ವ ಪಾದಜನಿಚಯಮಂದು ಕಾಣಿಸಿತು ರಕ್ಕಸವಗೆಯಗೆ ||೫೬||

ನೆಲನ ಸೋಂಕರ್ ವೇಗಮುಡುಗಿ ಮೇಣ್ ಪುಷ್ಪಕಂ |
 ಮಲಯಜದ ಕಂಪುಷ್ಪೆಯಾಂತು ನಡೆತರ್ಪ ಮ |
 ಝಲರ ಗತಿಯಂತೆವೋಲ್ ಮಂದಗತಿಯಿಂ ಪರಿದು ಸಕಲರೊಡನಾರಾಮನು ||

ಕೆಲಕಿಟಿದು ಬಂದನನಿತಹೊಳೆ ಭೂದೇವನಂ |
 ಕುಲವೇದಘೋಷಮತಿಶಯಮಾಗೆ ಜಯರವಂ |
 ಸಲೆ ಪೆರ್ಚೆ ಸುರರ ಬಿನ್ನಪದೊಳೇಱುದನರನಿಯೊಡನೆ ಪೊನ್ನಂದಣವನು ||೫೮||

ಸುತ್ತಿರಲ್ ಕಪಿವರರ್ ಮಾಗಧರ್ ಮುಂದೆ ಕೈ |
 ಯೆತ್ತಿ ಪೊಗಟುತ್ತಿರಲ್ ಸಹಜರೆಡಬಲದಿ ಬೀ |
 ಸುತ್ತಿರಲ್ ಚಾರಿಯಂ ವಿಪ್ರಗಡಣಂ ವೇದಸೂಕ್ತದಿಂ ಸ್ತುತಿಸಿ ಬರಲು ||
 ಮುತ್ತಿರಲ್ ಪಾರಜನರೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಲ್ಲ |
 ವೃತ್ತಕುಚೆಯರ್ ಬೆಳಗುತಿರಲಾರತಿಯ ಮುಂದೆ |
 ಕೆತ್ತಕೊಂಡಿರಲಧಿಕವಾದ್ಯರವಮೆಸೆದನಂದಣದಿ ಸೀತಾರಾಮನು ||೫೯||

ಮಣಿವ ಬಲವರ್ಷ ಪಾಡುವ ನೋಡುವಾಸೆಯಿಂ |
 ಕುಣಿವ ಪರಸುವ ಸೇವೆಗೆಯ್ತು ನುಡಿಸುವ ಬವಣಿ |
 ಯೆಣಿಸಿ ಮಟುಗುವ ಸಂತನಂಗೊಳ್ಳ ಪೊಸಬಿನದಮಂ ತೋರ್ಪ ಮೌನಮಿರ್ಪ ||
 ಆಣಿಯರಂ ಫಲಕುಸುಮಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಬೆಲೆ |
 ವಣಿಗಳಂ ಕಾಣ್ಯಗಳನೀವ ಜನರೊಡನೆ ಮೆಚು |
 ವಣಿಗೆಯಿಂ ರಾಜವೀಧಿಯೊಳತ್ತಿಯಿಂ ರಾಘವಂ ಮುಂದೆ ಬರುತಿರ್ದನು ||೬೦||

ಮುಗಿಲುತ್ತಣಿಯೊಳಿದುರ್ ಮುಕ್ತಾಫಲಂಗಳಂ |
 ಗಗನದಿಂ ಸುರಿವರಚ್ಚರನಿಯರೆನೆ ಬಾಲೆಯರ್ |
 ಮಿಗಿಲೆಡ್ಡಮಪ್ಪ ಪೇರಾನೆಗಳನೇದರ್ ಸೇನೆಯನಿಕ್ಕಿ ನೋಟುರಲ್ಲ ||
 ಉಗುವ ಮದಧಾರೆಯಂ ಮುತ್ತೆವರ್ಪಳಿಗಳೊಡ |
 ನೆಗೆದು ಮೈಗಂಪಿಗವರಂ ಬಳಸೆ ಮರಳಿಸುವ |
 ಬಗೆಗೆ ಕೈದಿರುಕಿ ಕಣ್ಣೊನೆಯಾಡಿ ಬೆಡಗಿನಿಂ ನರಯಾನದಿರ್ಕಡೆಯೊಳು ||೬೧||

ಸಾಲನುಪ್ಪರಿಗೆಯಂ ನಾರ್ದು ಕಟ್ಟುಟ್ಟುಂ |
 ಲೋಲಾಕ್ಷಿಯರ್ ಭಗಣಮಧ್ಯದೊಳೆ ರೋಹಿಣೀ |
 ಬಾಲಚಂದ್ರಮರಂತೆ ಮೆಚುವ ಸೀತಾರಾಮರಂ ಪೌರಜನರ ನಡುವೆ ||
 ಆಲಸುತ ತಮ್ಮೊಳೆತ್ತಣ ಕೋಮರಾಂಗಂ ವಿ |
 ಶಾಲನೇತ್ರಂ ಹನನ್ನುಬಮಧಿಕನಂದರೈ |
 ಮಾಲೋಕಕತಿಯವಿವರ್ಗಂದು ಬಾಯ್ಡಣಿಯೆ ಪೊಗಟಿದರ್ ಬೆಗಡುಗೊಂಡು ||

ಕುಲಮಂ ಸುಶೀಲಮಂ ಸೌಂದರ್ಯಮಂ ಬಾಹು |
 ಬಲಮಂ ವಿವೇಕಮಂ ಕೌಮಾರಮಂ ನಿಜೋ |
 ಜ್ಞ್ವಲಶೌರ್ಯಮಂಧೂತದಯೆಯಂಪ್ರಭಾವಮಂ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಂನಿಷ್ಠೆಯಂ ||
 ಎರೆ ಭಗಿನಿ ರಾಘವನೊಳಿಸಿತೆಣಿಸದಾತನ್ನ |
 ಧಲವಿಡಿದು ನಗರದಿಂ ಪೋಷಿಸಿದ ಪಾಪಿ ಭೂ |
 ತಲದಿ ಕೈಕೆಯೆ ಕೈಕೆ ಪೆಣ್ಣೊಳೊಳಗೆಂದು ಸುಯೋವ್ಯವೊಳೊಳೆಂದಳು ||೩೩||

ದಾರಿಯೊಳ್ ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರದೊಳ್ ನಿಂತು ನೋಟ್ಟು ಪುರ |
 ನಾರಿಯರ ಸಲ್ಲಾಪಮಂ ಕಂಡು ಮಣಿವ ಪರಿ |
 ವಾರಮಂ ಕರುಣಿಸಿ ಸಮಸ್ತವಿಪ್ರಸ್ತೋಮಮಂ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನನು ||
 ನಾರಿ ಬಹ ಸಾವಂತರಾಯರಂ ಮನ್ನಿಸಿ ವಿ |
 ಚಾರಿಸಿ ಜಘನ್ಯಜರನಂತ್ಯಜರ ಸೇವೆಯಂ |
 ವೀರರಾಘವನೊಪ್ಪಿ ಸೋದರವೆರಸು ಕಪಿನಿಚಯದೊಡನೈತಂದನು ||೩೪||

ಪಡೆದನಂ ಕಂಡಂತೆ ಭರತನೊಂದೂರ್ಗೆ ಪೋ |
 ದೊಡೆಯನಂ ಕಂಡಂತೆ ನೀಪಿಯರ್ ದ್ವಿಜರಲ |
 ವೋಡೆಯನಂ ಕಂಡಂತೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಮೆಸಗಿ ಬರ್ಪರಸನಂ ಕಂಡಂತಿರೆ ||
 ನಡೆತರ್ಪ ಮಿಕ್ಕುಟಿದವರ್ ಕಂಡು ಸಂತಸದ |
 ಕಡಲೊಳಟ್ಟಿರೆ ದೇವತತಿ ಪೋಗಡೆ ಗಾಡಿಯಿಂ |
 ದುಡುಪಪುರದೊಡೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರನೊಡನೆ ನಿಜನಗರಿಯಂ ಪೊಕ್ಕನು ||

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಳ್ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ
 ಮುಗಿದುದು.

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ || ಮಾರ್ತಂಡಕುಲಲರಾಪಂ ರಾಘವಂಗೆ ಸುಮು |

ಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಯಾನಂದ |

ಪೂರ್ತಿಯಿಂ ನಿರ್ಜರಂ ತಮಗೊಡರ್ಚಿದ ಸುಖಕೆ ಪೋಗಬಲ್ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿ ||

ಮುಂಗತೆಯನೊರೆವೆನಾಲಸುವುದೆಲೆ ಮುನಿಕುಲೋ |

ತ್ತಂಗೆ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನೆ ಬರುತಿರ್ದನಾಗ ರಘು |

ಪುಂಗವಂ ಸಕಲರೊಡನರಮನೆಗೆ ಬಟಿಕಿತ್ತಲಂಬೆ ಕೌಸರ್ಯೆ ಸುತನಾ ||

ಸಂಗತಿಯನಱಿಯದೆಣಿಕೆಯೊಳೆಗಳಂ ಮನ ಕ |

ರಂಗಿ ಪೂಮುಱಿದ ತಾವರೆವಳ್ಳಿವೋಲ್ ಬಾಡಿ |

ತಂಗೆಯಂಬೈದುಏಧಿಯಂಜಱಿದು ಭೋಜನಂದೊಱಿದುಮೈವುಱಿದುಮೊರೆದು ||

ಪಿಂದು ಬಲೋಂಪೆಸಗಲಂತದಱಿನಾಮುದ್ದು |

ಕಂದನಂ ಪಡೆದೆ ಗಡ ! ಮೈಯಿದಱೊಳೆಂ ಪಾಪ |

ಮಂ ದುಡಿದೆನೋ ಮಾಯವಾದನಣುಗಂ ಕೈಗಮರ್ದ ಮಣಿಯುಡುಗಿದಂತೆ ||

ಎಂದಿಗೆ ಮಗುಟ್ಟೆನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೈವಕ್ಕಿಯಾ |

ನಂದಿಪುದೊ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಂಡೆನುತ್ತಮೆಳೆ |

ಗಂದಿಫಸು ಕಣ್ಣುಯ ಕಱುವನಾರೈವಂತೆ ಹಂಬಲಿಸುತಿರ್ದಳಿಂತು ||೨||

ಸಖಿಯರಿಂದಱಿತು ದೇವಿಯಿರಿರವನಾಗಳ್ ಸು |

ಮುಖನೊಯ್ಯನೈದಿ ಕಂಡೆಱಿಗಿ ಪೇಟ್ಟುಂ ತಾಯೆ |

ಮುಖರಕ್ಷಕಂ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭಂ ಪಿತೃವಚನಪಾಲನಂದ್ರಜಾರಿ ||

ನಿಖಿಲಮರ್ಕಟನುತಂ ಬರಕುಂಭಕರ್ಣಪ್ರ |

ಮುಖದಾನವಾಂತಕಂ ಶರಣಾರ್ಥಿತಪ್ರದಂ |

ಸುಖದೊಳೈತಂದನನುಜಂಬೆರಸು ಸತಿಸಹಿತಮಿದೆಕೊ ನೋಡೇಟ್ಟುದೆಂದು ||೩||

ನುಡಿಗಬಲೆ ತಾನೆದ್ದು ಬಯಕೆ ಪಿರಿದಾಗಲಡಿ |

ಗಡಿಗವನೊಳಾರೈದು ವಾರ್ತೆಯಂ ರೋಮಾಂಚ |

ಮೊಡನೆ ತಲೆದೋಱು ಮೈಯೇಱಿ ಸಂತಸದ ಕಂಬನಿ ಪೇಱಿ ಮೋರೆಯರಳೆ ||

ಕಡೆವಗಲ ಜಾದಿಮಲ್ಲಗೆಯಂತೆ ನಸುನಸುಂ |

ಪೆಡೆಮೆಟ್ಟಿ ದುಗುಡಮರುಣೋದಯದ ಮರ್ಬಿನೋರ್ |

ಕಡುತವಕದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತಿರ್ದಳಾತ್ಮಜನ ಬರವನತ್ತರ್ ರಾಮನು ||೪||

ದಂಡಿಗೆಯನೇರ್ದು ಬರೆ ಕೈಕೆಯರಮನೆಗಿದಿ |
 ಕಂಡಿಡಿದು ಪೊಕ್ಕೊಳಗೆ ಮಣಿಮುಗುಡಗದಿವರ್ಗಲ್ |
 ಕಂಡ ಪೊಳಪಿಂ ಬೆಳಗುವದಿದಾವರೆಗೆ ಪುರುಡಿ ಕೊರೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿದಿಲಿಂತು ||
 ದುಂಡುವೊಗಸಸಿ ಕಂಡು ಕಂದಿತನೆ ತಾಯಡಿಗೆ |
 ಮಂಡೆಯಂ ಬಾಗಿದೊಡಂ ಕಣ್ಣುಲರ್ಗಳಿಟಿ |
 ಗೊಂಡು ಬಾಡಿರಲಬರೆ ನುಡಿಸದನಿಸುಂ ನೋಡದಿವರ್ಗಳಲಿಜ್ಜೆಯಿಂದ ||೫||

ಮಾತನಾಡಿಸದಿರಲ್ ಕೈಕೆ ಬಟಿಕೆಂದನೆಲೆ |
 ಮಾತೆ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂ ವಿದಾರ್ಥನಲ್ಲನ್ನೆವರ |
 ಮಾತೆಹದೆ ಮುಂದೆಂದುಮೆಂದಿಗುಂ ನಡೆಯದಿವೆಂ ಸಿದ್ಧಮಂತಲ್ಲದೆ ||
 ನೂತನಂಬೇಟ್ಟನೆಂದೆಣಿಸದಿರ್ ನಿನ್ನಾತ್ಮ |
 ಜಾತನೆಂದೇ ಬಗೆದು ಬಾಲಬುದ್ಧಿಯೊಳಿಂತು |
 ನಾ ತಿಳಿಯದೆನ್ನವಗುಣಂಗಳಿರೆ ಮಹುದು ಪಾಲಪ್ಪುದಿಂತಿಂತಿರಲೈ || ೬ ||

ಸೆಹುಗೆಯ್ದುದೇನೌ ಕರಾಬ್ಬವಿಾಗಲ್ಲವೆಂ |
 ಬರೆವೆಹುಯನಕ್ಷನೀಲೋತ್ಪಲಂ ಪಾದನಖ |
 ಕಿರಣರವಿರುಚಿಯನೇಂ ಪಗೆದು ಕಾಣ್ಬುದು ಕಂಬುಕಂಧರಂ ಬಾಹುಬಿಸದಿ ||
 ಒಹಗಿರ್ಪುದೇಕೆ ನಾಸಿಕಚಂಪಕನುಮುಕುಳ |
 ಮರಳಿ ಮುಗಿದಪುದೇಕೆ ಸುಯ್ಯಿಸುಪಿನಿಂ ಕುರು |
 ಇಣುಮುಗಿಲ್ ನಿಟಲಾಂಬರದಿ ಕೆದರ್ದಿರ್ಪುದೇತಕೆ ನಿಜಂಬೇಟ ಮಾತೆ ||೭||

ಕತ್ತುರಿಕರಂಡಬಾಯ್ ನೆಯೊಳಗೆ ದಾಳಿಂಬ |
 ವಿತ್ತುವರ್ಗಾಪಿಟ್ಟು ತೊಂಡವಣ್ಣುಟಿದೆಹುಯ |
 ನೆತ್ತಲುಂ ಬಿಗಿದು ಮುತ್ತುಗದಳರ್ನಾಲಗೆವಣಿಯೊಳಿದುರ್ ಬಾನೆವೆಣ್ಣು ||
 ಮತ್ತೇನನೆಸಗಿದಪಳಿನಿಯನಾರೋಕದಿಂ |
 ದಿತ್ತಲೈತಂದೊಡನೆ ನೆಲಸಿರ್ಪುದೆಂದೇಕ |
 ಚಿತ್ತದಿಂ ಮನಗೊಂಡಭವನಂ ಧ್ಯಾನಿಪಳೆ ಪ್ರತಮನಿತು ಪೊಟ್ಟಿರ್ಪುದು ||೮||

ನೋಡುನೋಡೌ ಭರತ ನಿನ್ನಣುಗನೆಹಗಿದಪ |
 ನಾಡಬಾರದೆ ಪರಸಿ ಹಿತವಚನಮಂ ಮುಂದೆ |
 ಜೋಡಿಸಿರ್ಪಂ ಕರವನೆಯನೀಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಕುಳ್ಳಿರಲುಸಿರಬಾರದೇ ||

ಕಾಡಂ ತೊಟಲ್ದ ಬಲ್ಬನ್ನವಡೆದೀಬಾಲೆ |

ಬಾಡಿ ಬಂದಿಹಳಿವಳ ಸಂತೈಸಬಾರದೇ |

ಬೇಡುವೆಂ ರಾಮನಾನಾಣತಿಯನೆನೆ ಕೈಕೆ ಮೆಲ್ವಾತಿನಿಂದೊರೆದಳು

||೯||

ವನಕೆ ಪೋಗೇಂದ ಪಾಠ್ವಾಯ್ ಮಗುಟೆ ಬಂದೊಡೆಂ |

ತೆನಿತುಪಚರಿಪುದಂದು ಪೋಪ ಸೊಬಗಂ ಕಂಡು |

ತನಿವೆರ್ಚಿದಲಿಗಣ್ಣಳ್ಳೈತರಲೈತ್ತಿ ಕಂಡುಪುವೆ ಮತ್ತೆಂತು ನಿಮ್ಮ ||

ಮನದಲನುಟು ನೋಡಿ ಬೀಗಿದೀಸುಡುಪೋಪು |

ಮನೆಗೆ ಸಂತಸದಿ ಬರ್ಪಂದು ಕಾಣಿಪುದೆ ಮಾ |

ತಿನ ಜಂಬವೇಕೆ ಕೇಡೇಣಿಸಿದ್ ಮೂಡಿ ನಿಮ್ಮಭೈದಯಮಂ ನೋಟ್ಟುಳೇ ||೧೦||

ಕೀಲುಮೇಲಣಿಯದೆ ಮರುಳ್ಳನದೊಳೊಮೆ ಕೇ |

ಡಾಳಿ ತಾನೊರೆದ ಬಿಟುನುಡಿಗೆ ಪೋಪುದೆ ಮಹಾ |

ಭೀಳಕಾನನಕಂತು ಪೋದೊಡೆಂ ಮರಳಿ ಬರೆ ಪೇಟ್ಟುಟ್ಟಿಲಾಮಾತನು ||

ಕೇಳದಿಪುದೆ ಪುರಾಕೃತದೋಷಮಿಂತೆನ್ನ |

ನೇಟಿಸಿತು ಬಟುದಾಡಿ ಪುರುಳದೇಂ ಕಂದ ಪಿಂ |

ಬಾಲುವೆಯ ಮುಟುವುದೆಂದಪ್ಪಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು ಕೈಕೆ ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ

||೧೧||

ತಾಟಕಾಂತಕನಾಗಳಿಂತೆಂದನೆಮಗೆ ಪೂ |

ದೋಟದಂತಾಯ್ತಡವಿ ರಕ್ಕಸರೊಳನುವರಂ ||

ಬೇಟೆಯಂತಾದುದೀರೇಪ್ಪಾಂಲಮೇಟರಲ್ಲುಟಿಗೆಯೆನೆ ಏಳರುಪಟಳಂ ||

ಆಟಕಿಮ್ಮಡಿಯೆನಿಸಿ ತೋರ್ದುಡಾಪೋಪಲೊಳಿ |

ಪಾಟರಾನನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಲೈಯಿಂ ಮೇಣ್ ಜಟಾ |

ಜೂಟನಾರೈಕೆಯಿಂದೆಂದು ಸಂತೈಸಿ ಪೋಟಾರ್ ಸುಮಿತ್ರೆಯನಜಿಯಲು ||೧೨||

ಚಿತ್ರವನ್ನುಪ್ರಕರದಿಂ ಕಣ್ಣೆ ಶೋಭಿಪ ಸು |

ಮಿತ್ರೆಯರಮನೆಗೈದಿ ಕಂಡವಳ್ಳಿಗಗೆ ಶತ |

ಪತ್ರರೋಚನೆ ಕಿಚ್ಚಿಗಿಟ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಮನಗರಗಿ ಹಿಡಿದೆತ್ತುತುಂ ||

ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂಬಿಡದೆ ಚಿರಕಾಲಮವನಿಯನ |

ಮಿತ್ರರಿಲ್ಲೆನೆ ಪೋರೆವುದೆಂದು ರಾಘವನಂ ಸು |

ಪುತ್ರವತಿಯೆನಿಸಿ ಬಾಪಂದವನಿಜಾತೆಯಂ ಪರಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೊರೆದಳು

||೧೩||

ಮುನ್ನಮೇ ರಾಘವನ ಸೆಹಿಗಿತ್ತೆಂ ಕಾವ |
 ವನ್ನೋಪುಬಾವಿನೋಳ್ ನಿನಗೆಂದು ತಾನದಲು |
 ನಿನ್ನೆನ್ನ ಪರಕೆ ಪೆಹಿತಿರದಣ್ಣನೇ ದೈಪಪೆಂದು ಗುರುವೆಂದು ಬಗೆದು ||
 ಎನ್ನೆಗಂ ಬಿಡದೆ ಪದಸೇವೆಯಂ ಚಿರಕಾಲ |
 ಬನ್ನಮಿಲ್ಲದೆ ಮಾಳ್ಪದೆಂಬುದಿಂತಲ್ಲದೆಂ |
 ದುನ್ನತಾಸನಕೆ ಕರೆದುಯ್ದಪ್ಪಿ ಮೂವರಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮಗುಡೆಂದಳು ||೧೪||

ಕಾಡಿಗಗ್ರಜನೊಡನೆ ಪೋಪೆನೆಂದೆನ್ನನುಟಿ |
 ಕಾಡಿ ಮೈಮೆಯನೊಡಂಬಡುವಂತೆ ತನಗೆ ಬಟಿ |
 ಕಾಡಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ ನಿನ್ನಂ ಸೇರ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಂತಲ್ಲದಡವಿಯೊಳಗೆ ||
 ಬೇಡರಂ ಕಂಡು ಬೆರ್ಚುವೆ ಬಾಲೆ ತನ್ನೊಡನೆ |
 ದೇಡ ಬರ್ಪುದು ಕೂಟ್ಟಿಗಂಗಳಿದರ್ಪುವೆಂದು |
 ಬೇಡಲವನಿಜೆಯನೊಲ್ಲದೆ ನಂಬಿ ಬಂದವಳನೆಂತೋವಿದೈ ರಾಘವ ||೧೫||

ವನವಾಸಮೆಣಿಸೆ ಬಲ್ಪನ್ನಮಂತದಡುಳಿ ಭು |
 ವನಮುಟಿಯೆ ಸತಿಯಗಲೈಯೆ ಪಿರಿದು ಬನ್ನಮಾ |
 ವನಧಿಯಂ ಕಟ್ಟಿ ಲಂಕೆಗೆ ಪೋಪುದತಿಬನ್ನಮಂತಸುರರೊಳಿ ಪೋಣರ್ದು ||
 ವನಿತೆಯಂ ಪಿಂತರ್ಪುದೀಡಿಟಿದ ಬನ್ನನೋ |
 ವನಿತನೊಳಕೊಂಡೆನ್ನ ಕಂದನಂ ಪೋರೆದು ಪಾ |
 ವನಿಸಿ ಕರತರ್ಪದೇ ಬನ್ನ ಬನ್ನದೊಳೆಂದು ನುಡಿಯೆ ರಾಘವನೆಂದನು ||೧೬||

ಆವನೆಮ್ಮಂ ಕಾದನಂತು ಪಗಲಿರುಳೊಳಿ |
 ನ್ನಾವನಂ ಮುಟಿದೆವೊಡನುಣಿಸಿಗಂದುಂ ತಿಳಿಯ |
 ದಾವನಿಂ ತ್ರಿದಶರ್ಗೆ ಬಾಗದಸುರಮರ್ಡಿದರಾವಂಗೆ ಗೆಲವಾದುದು ||
 ಆವನ ಪರಾಕ್ರಮದೊಳಬರೆ ಮೇಣಿ ಕೈಸೇರ್ದ |
 ಳಾವನೊಳಿ ಭ್ರಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯಮಿದರ್ಪುದು ನಿ |
 ನ್ನಾವತ್ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆ ಪೇಟಬಲ್ಲಂ ತಾಯೆ ವಿಭವಮಂ ವನವಾಸದ ||೧೭||

ಸವಿನುಡಿಯ ಸೊಗಸು ನಿರಹಂಕಾರಭಾವಮೊ |
 ಪ್ಪುವ ಮಾತ್ಸಭಕ್ತಿ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಳಲ್ ಪರೈಳಗು |
 ಕವಲೊಡೆಯೆ ದೆಸೆದೆನೆಗೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಸುಮಿತ್ರೆಯಂ ಪರಕೆಗೊಂಡೊಡನೆ ಪೋಟು ||

ಕವಿದು ರಿಂಗಣಗುಣೆದು ಸುಟಿವಾಡಿ ತಾಯೆಡೆಗೆ |
 ಜವದಿಂ ಮರಳ್ಳ ಕಱುವಂತೆ ಸಂತನದೆ ರಾ |
 ಘವನಾಗಳ್ಳತಂದನಬ್ಬೆಯರಮನೆಗೆ ಮನ್ನಿಸಿ ನುಡಿಸಲೆಂದು ಭರದಿ ||೧೮||

ಮುಗಿದರಳಿ ನೋಲ್ವ ಕಣ್ಣಳ, ಬಿಗಿಸಡಿಲ್ವ ಪು |
 ಪುರ್ಣಗಳ, ಬೆಮರೊಡೆದು ನೆಱೆದುಬ್ಬುವಾನನದ, ಪೊ |
 ದುರ್ಗೆಗೊಂಡ ಜೆಡೆಯ, ತೊಡವಿಲಕೊಡಂಕೆಯ ಕುಗ್ಗಿ ನೇರಮೆಲ್ಲಪ್ಪ ಗಳದ ||
 ಸುಗಿದೊಗೆದ ಮೆಯ್ಯಿ ನೀರ್ತರಗೊಂಡು ಭಾವಿಸುವ |
 ಬಗೆಯ ನಿಜಮಾತೆಯಂ ರಾಘವಂ, ರಾಹು ಕೈ |
 ದೆಗೆದ ಶಶಿಯಂತೆಸೆವ ರಾಮನಂ ಕುಶಲೆಯುಂ ಕಂಡರೋರೊರ್ವರಾಗ ||೧೯||

ಸೆಱೆಗೊರಲ್ ನಡುಕಂ ನಿರ್ಮಿರ್ಗೂದಲೆಱೆಮನಂ |
 ಕಿಱುಬೆಮರ್ ಸೊಗದ ಕಂಬನಿ ಬನ್ನದಟವು ಬೇ |
 ಸಹದಟವುಮೋಹಮೊಗದೊಳ್ಳುಮೈವಳ್ಳುತಲೆದೋರ್ದುಡಿರ್ವರೊಳೊರೈಯೆ ||
 ಪಿರಿದನೆ ಪರಸ್ವರಮುಪಾವಲೋಕನದಿನೀ |
 ತೆಹದೊಳನ್ನೊನ್ನದರ್ಶನಸುಖಂ ನಾಡೆ ದಾ |
 ಶರಧಿಕೌಸಲೈಯರ ದರ್ಶನದ ಸುಖದಂತೆವೋಲಾದುಡೆಣೆಗಾಣದೆ ||೨೦||

ಕಿತ್ತಡಿಯ ಜನ್ನಮಂ ಕಾದು, ಪೆಣ್ಣೈದಡಿಯಿ |
 ನೊತ್ತಿ ಕಲ್ಲಂ, ಹರನ ಬಿಲ್ಕುಱಿದು, ಭಾರ್ಗವನ |
 ನೊತ್ತಟ್ಟಿಗುಟಿದಯ್ಯನಾಣೆಯಂ ಬಿಡದಡವಿಯಂ ಸಾರ್ದು, ತೀರ್ತರ್ಗಳ ||
 ಮೊತ್ತಮಂ ಪೊರೆದು, ಕಡಲಂ ಕಟ್ಟಿ ದಾನವರ |
 ನೆತ್ತರಂ ಚೆಲ್ಲ, ತಿರೆವೊಱೆಯಿಟಿಸಿದ ಜಸವಂ |
 ಪೊತ್ತ ಭಾರಕೆ ಸಿರಂ ಬಾಗಿತನೆ ಮಾತೆಯಡಿಗಿಱಗಿದಂ ಶ್ರೀರಾಮನು ||೨೧||

ಅಡಿಗಿಱಗಲೆತ್ತಿ ಕಂದನನಪ್ಪಿ ಪಿರಿದು ಮೈ |
 ದಡವಿ ಕೈಯಿತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪಲವುಂ ಪಗಲ್ |
 ಪೊಡವಿಯಂ ಪೊರೆದು ಬಟಿಯಂ ಬೆಳಗಿ ಬಾಟ್ಟಿರೆಂದಬ್ಬೆ ಬಾಯ್ದಣೆಯೆ ಪರನಿ ||
 ಕಡುಪಾಪಿಗೆನಗೇಕೆ ಪುಟ್ಟಿದೈ ನೀಂ ಕೈಕೆ |
 ಯೊಡಲೊಳಾಗದೆ ಪಾತಕಿಯನಟ್ಟುವಂತೆ ಪೇ |
 ರಡವಿಗಟ್ಟುವೊಡೆ ನಿನಗಂದು ಕಂಬನಿವಣಿಸರಂ ಪೇಱೆ ಮೊಲೆಗೆಂದಳು ||೨೨||

ಮಕ್ಕಳಂ ಪಡೆದೋವಿ ಬಾಲಲೀಯನಂತು |
 ಪೆಕ್ಕಳಂ ಕಂಡು ಮುದ್ದಾಡಿ ನಲ್ಲುಡಿಗೆ ನೆವ |
 ದಕ್ಕಜಂಗೊಂಡಾವಗಂ ಫಲದಿನೊಪ್ಪುವೆಳೆದೆಂಗಿನಂತಣುಗರೊಡನೆ ||
 ಚಿಕ್ಕಜಾವನೆಯೆಸೆಯಲವಳ ಸೈಪುಂ ನಗೆಗೆ |
 ಪಕ್ಕಾಗೆ ತನೆಯರಂ ಪಗೆಡುಟ್ಟಿ ತಾನೊರ್ವೆ |
 ಸೊಕ್ಕಿ ಮಿಡಿಯುಡಿವ ಮರನಂತಿರ್ಪ ಕಕ್ಕಸಿಯ ಸೈಪುಮೆಣಿಯಲೆಮಗನೆ ||

ಮಿಟ್ಟುವಾದೊಡಮುಂಟು ಕಾಣ್ಬುದಣುಗನನೆನ್ನ |
 ಬಾಲ್ತನೆಯ ಕಿಣುಮುಣಿಯನೊದೆಡುಟ್ಟಿ ಮೇವ ಪೆ |
 ಣ್ಣೆತ್ತೆಯಂ ಗೆರೆವಂದುದೆಂದು ಕಂಬನಿ ಮಗುಟ್ಟುಂಚೆ ರಾಘವನೆಂದನು ||
 ಪೊಟ್ಟಲ್ಲಮಿದು ತಾಯೆ ದುಃಖಿಸಲ್ ನಿನಗೆ ನೀ |
 ನಟ್ಟಿಯಂ ನಡವೇಟ್ಟು ಪೊರೆವುದಂತಲ್ಲದೆ ನೆ |
 ಗತ್ತವಡೆದಮ್ಮ ಜನಕನ ನುಡಿಗೆ ಪಾವನಂ ತಾನಾದೆನವನಿಯುಣಿಯೆ ||೨೪||

ಒಯ್ಯರದ ಮಾತಲ್ಲ ಮಾತೆ ನೀ ಪರನಲೆ |
 ಣ್ಣಯ್ಯವಂ ಕರುಣಿಸಲ್ ಕೈಕೆಯಿಟ್ಟಿದೊಡಮೆ |
 ಮ್ಯಯ್ಯನುಟಿದೊಡಮಡವಿಯೊಳ್ ಬವಣೆಗೊಂಡೊಡಂರಕ್ಕಸರ್ ಬಲಲಿಸಿದೊಡಂ ||
 ಕಯ್ಯಡ್ಡೆ ಗಟ್ಟಿ ಮೇಲ್ಪಾಯ್ಯ ದುಃಖಾಂಬುಧಿಯ |
 ನೊಯ್ಯನೆ ಸಡಿಲ್ಲ ದಾಂಟಿವೆವು ಮೇಣ್ ಬಿನ್ನಪಂ |
 ಸಯ್ಯಡಿಯೊಳೆಣಿಗಿ ಪೇಟ್ಟಿಪೆನೆನುತ್ತೆ ರಾಘವಂ ಮತ್ತೆ ಜನನಿಯೊಳೆಂದನು ||೨೫||

ಎನ್ನತೆನಗಕ್ಕು ಮೆಂದಾವಗಂ ಕಂದನಂ |
 ನನ್ನಿ ಮಿಗೆ ಪೊರೆದಬ್ಬೆಯಂ ಸೇವಿಸದ ತನುಜ |
 ನಿನ್ನವಂ ಸುತನಲ್ಲಮಂತು ರೇತೋಜಾತಕೀಟಂ ವಲಂ ನೋಡ್ಬೊಡೆ ||
 ಮನ್ನಿಪುದು ತಾಯೆ ಬಹುಕಾಲ ಸೇವಿಸದಿದುರ್ |
 ದನ್ನೆಯಮಿದಂ ಕೊರ್ವೆಯಿಂ ಜನಂ ಸೈಪುಮೆ |
 ನೆನ್ನೆಗಂ ಬಿಡದೆ ತನಗಪ್ಪಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯಂ ನೆಣಿ ತಿಳಿವಿ ನೀಂ ಕಾವುದು ||೨೬||

ಮಗನ ನುಡಿಬಿನ್ನಣಕ ಸಂತಸಂದಾಳ್ಳು ಕ |
 ಣ್ಣುಗಿಯದಿನಿಸುಂ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಛೂಜಾತೆ ಪದ |
 ಯುಗಕೆ ಶರಮಂ ಬಾಗಿರಲ್ ಸೊಸೆಯನಂತು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿ ಭುಜಲತೆಯನು ||

ನೆಗಪಿ ಶಿರಮಂ ಮೂಸಿ ಕೊರಲನಿರ್ತೋಳಗ್ಗಳಿಂ |
 ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೋಹಮೊತ್ತರಿಸೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬ |
 ಲ್ಲಗೆಯೊಳುಪಡರಿಸಿ ಮೇಣ್ಣರಸಿ ಮಲ್ಪುಡಿದೋಣ್ಣಿ ಸೀತೆಯೊಳೆಂದಳು ||೨೭||

ಎಷೆಯನೆಡರೊಡರೊಳುಣ್ಣಿ ಪಾಲೊಂಡು, ಮೇಲ್ಗೈತ್ತಿದು |
 ಪಷೆನೇಸಣ್ಣುಬಿಗಿಗಳಂ, ರಕ್ಕಸರ ಕುಲವ |
 ಮುಣ್ಣುವ ಸನ್ನಹಕೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಪಾವನಮನಿಸಿ ಪೋದಡೆಯನೀರೆಳೆಯೊಳು ||
 ಬೆರೆದ ಪಡಿಯಿಲ್ಲದಂತಾದೊಡಂ ಕೇಳ್ವೆ ನೀ |
 ತಿರಿದ ವನದಿರವೆಂತು ಪುರದ ಸೊಬಗೆಂತು ರಘು |
 ವರನೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಮಿಗದಿಕ್ಕೆಯೆಂತು ರಕ್ಕಸರೆಂತು ಪೇಟ ಸೀತೆ ||೨೮||

ಶಾಂತಿಧನ ಕೇಳೆ ಜನಕಜಾರಾಮರೆಸೆದರಾ |
 ಬಂತಿದೇರನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯೆಡಬಲದೂಳೆ ಸ |
 ಮಂತದಿತ್ತಿದೇವಿಯಿರ್ಕೆಲದೊಳಂದೊರ್ಮೆ ಮೆಣಿದೊಪ್ಪಿದ ಶಚಿದ್ರರಂತೆ ||
 ಸಂತವಿಟ್ಟಾಗಳಾಣಿಗೊಂಡು ಮಾತೆಯಿಂ |
 ಕಾಂತೆಯೊಡನರಮನೆಗೆ ಪುಳಿನದೊಳೆ ನಲದಾಡಿ |
 ಸಂತಸದೊಳೆಣೆವರಸು ಸರಸಿಗೈತರ್ಪಂಚೆಯಂತೆ ರಾಮಂ ಬಂದನು ||

ಮುನಿನಾಥ ಕೇಳೆ ಭರತಮುಖ್ಯರೊಡನಾಗಳರ |
 ಮನೆಗೆ ತೆರಳರ್ ಮರ್ಕಟಪ್ರಮುಖರಂತು ರಾ |
 ಮನ ನೇಮದಿಂ ನವ್ಯಭವನಮಂ ಸೇರ್ವರೊಡನುಬ್ಬರದ ಸಂತಸದೊಳು ||
 ಅನಿತಱುಂ ಮೇಲೆ ರಾಘವನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇ |
 ಚನಕೆ ಸನ್ನಹಮಂ ಸುಮಂತ್ರ ಗುರು ಭರತರಂ |
 ದಿನ ದಿನದೊಳುಟಿದ ಕಡವಗಲೊಲಣಿಗೈಯುತಿರಲನನಬ್ಬಿಯಂ ಕಂಡನು ||೨೯||

ನಾಳೆಗೈನ್ನೀಬಟಿಯ ರಾಯಂಗೆ ಪಟ್ಟಮೆನು |
 ತಾಳೋಟಿಸಿರ್ಪರದಱುಂ ಸಮಂ ರಥದೊಳಾ |
 ವೇಳೆಗೈತಂದು ಸೊಗಸಂ ಕಾಣಲಕ್ಕುಮೆಂದರಗಿಲ್ಕುಲೈ ಓಂದೆ ||
 ಬೀಬಲೋರ್ಗಾಲಯಬ್ಬಿಯೊಳದಂ ಪುಡುಕಿ ತರ |
 ರಾಟದನೊ ಕಾಣೆನೆಂಬೋರ್ ಭಾಸ್ಕರಂ ಬಟಕ |
 ಗಾಳಿವಟ್ಟಿಯನಿಟಿದು ಕಡಲ ನೀರ್ವುಗೆ ತಾರೆಗಳ ತೋರ್ದುಮಂಬರದೊಳು ||

ಭೃಂಗಾಳಿ ಕಮಲಸಂಕುಲಮನಾಕಾಶಮಂ |
 ತಂಗದಿರನವನೀರುಹಂಗಳಾಶ್ರಯಮಂ ವಿ |
 ಹಂಗಸಂದೋಹಮಬ್ಜಾಂಬಕೀಬೃಂದಮನನಂಗಂ ಪ್ರವೇಶಿಸರ್ಕ್ಕಿ ||
 ಏಂಗಿ ಪದುಗಡಲೊಳಡ್ಡಂ ಪೋದನತ್ತಲ್ ಪ |
 ತಂಗನಾಗಳ್ ಸಂಜೆವೆಣ್ಣು ಮಿಂದುಟ್ಟು ಪೋಸ |
 ರಂಗುಸೀರೆಯ ಸೇಱಗಿನಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಮೆಸೆದುದಂತಾದೆಸೆಯೊಳು ||೩೨||

ಮೇಲಿನಿತಱುೊಳ್ ದೇಶದೇಶದರಸರ್ಗೇ ಕ |
 ಚೋಲೆಯಂ ಬರೆವ ಮುನಿವರ್ಗಮಂ ಕರೆವ ದಿ |
 ಕ್ವಾಲರ್ಗೇ ಪೇಟ್ಟುಟ್ಟುವಿನಿತು ಕಜ್ಜದಿ ಭರತಸಚಿವಗುರುಗಳ್ ಸೇರ್ವರು ||
 ಸಾಲನರಮನೆಗಳಂ ಸಿಂಗರಿಪ ಸುತ್ತಣ ವಿ |
 ಸಾಲಬೀದಿಗಳೊಳು ಟೆ ತೋರಣಂಗಳ ರಚಿಸಿ |
 ಸಾಲದ ಸಮಸ್ತಸಂಭಾರಮಂ ಸವನಿಪುದಱುೊಳ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದ್ಯರಿರಲು ||೩೩||

ಮೇಳವಿಸಿತುತ್ಸವಂ ರಾಜಮಂದಿರದೊಳಿ |
 ನ್ನೇಟಿರೇಟಿರಿ ತಾಮಸಂಬೇಷಮೊಡನೆಮ್ಮ |
 ನಾಳುವನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಂ ಕಣ್ಣಣಿಯೆ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ ಪೂರ್ವದಿ ||
 ಕೇಳಿಬಲ್ಲರೆ ಬಿಡಾಜನ ಪಟ್ಟದಿರವನದ |
 ಕೇಳುಮಡಿ ಮಿಗಿಲಪ್ಪುದುಂಟೆಂದು ಬಿಡದೆ ಲೋ |
 ಕಾಳಿಯಂ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಪೇಟಿ ಕರೆದಪುದೆನರ್ ಕೋಟಿ ಕುಕ್ಕೊ ಎಂದುದು ||೩೪||

ಜೋಡಿಸಿದ ಮಂಡಪಗಳಂತಿರ್ಪುಪ್ಪಲ್ಲ |
 ಕೂಡಿಸಿದ ಸಂಭಾರಮನಿತುಂಟು ಸೇವೆಯೊಳ್ |
 ನಾಡ ಜನರಾರಿಲ್ಲ ನಾಮಂತರೆಲ್ಲಹರ್ ದಿಗಧೀಶರೆಲ್ಲರೆಡೆಗೆ ||
 ಓಡಿಹರೆ ಚಾರರಿವಿವರಮಂ ಪೋಗಿ ನೀಂ |
 ನೋಡಿ ಬಾರೆಂದಿನಂ ಕಳುಹಲುದಯಾಚಲದ |
 ಕೋಡುಗಲ್ಲಂ ನಾರ್ದನೂರ ನೋಡುವೆನೆನರ್ ಮುಂಬೆಳಗು ಬೆಳಗಿತಾಗ ||೩೫||

ಪಗೆಯವಂ ದ್ರೋಹಚಿಂತಕನೆಂದೆಣಿಸದೆ ಮಱಿ |
 ಪುಗಲೆನ್ನನಿರದೆ ಕಾದವನೆಂದು ರಾಮನಂ |
 ಪೋಗಟಿ ಕಾಕಾಯೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಪುದೆನರ್ ಕಾಗೆ ಕೂಗಿದುದಾಗಳೆ ||

ಬಗಕುಲದ ರಾಯಂಗ ಪಟ್ಟಮದಹಿಂ ತಮ್ಮ |
 ಬಗೆಯವರಿಗೊರೆದು ಕರೆಯಲ್ಕೆಂದು ಸಂತಸದಿ |
 ನೆಗೆದಪುವೊ ನಭಕೆನಲ್ ಮಿಕ್ಕುಟದ ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಪಾಱುದುವು ದಿಕ್ಕುದೆನೆಗೆ ||೩೬||

ಇನ್ನು ಫೊಡ್ತಾದುದೆಂದೆಬ್ಬಿಱಿಸಲನವನದಿ |
 ಬಿನ್ನಣದ ರಥಕೊಂದೆ ಗಾಲಿಯಂ ಪೂಡಿ ಬದಿ |
 ಬೆನ್ನಿಗೇಱ್ಱುದುರೆಯಂ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಲಬಲದಿ ಪಾವಿಂ ಬಿಗಿದು ಸಾರಥಿಯನು ||
 ತನ್ನ ಮುಂದಿರಿಸಿ ತಾನಡರಿ ಫೊಡೆ ಫೊಡೆಯೆಂದು |
 ಸನ್ನೆಗೈದರ್ಯಮಂ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಂ ಪತ್ತಿ |
 ಸನ್ನುತಮಹಾಭಿಷೇಕವನ್ನಿಕ್ಷಿಸಲ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿದನಾತುರದೊಳು ||೩೭||

ಮುನಿಪ ಕೇಳ್ ಏಕಿ ಪೈಶಾಖಸಿತನಪ್ಪಮಿಯ |
 ದಿನದುದಯಕಾಪುರದೊಳೆತ್ತಲಂ ಬದ್ಧಣದ |
 ದನಿ ತಡೆಯದೈತರ್ಪದಂದು ದಿಕ್ಕಾಲರಂ ಕರೆವಂತೆ ಪುದಿದುದೊಡನೆ ||
 ಅನಿತಱೊಳೆ ಬಟಿವಿಡಿದು ನಡತರ್ಪ ನಾಲ್ಕೆನೆಯ |
 ಜನಪಾಲಕರ ವಿಭವಕೆಂಬುದೇನೇಣಿಕೆಗೊಳ |
 ಗೆನಿಸದಂದಣತುರಗಕರಿರಫೋಷ್ಠ್ಯಂಗಳ್ಗೆ ಬೀದಿಗಳ್ ಕಿಱುದಾದುವು ||೩೮||

ಬಂದ ರಾಯರನುಚಿತವಚನದಿಂ ನುಡಿಸಿ ಕರ |
 ತಂದು ಬೀಡಾರಮಂ ತೋರ್ದು ಪಡಿಯಿತ್ತು ನಲ |
 ವಿಂದೆ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದರಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುರುವನಿಷ್ಟನ ನೇಮಗಿಂ ಸಚಿವರು ||
 ಮುಂದೆ ಸುಮುಹೂರ್ತಮಂ ಕಾಯುತಿರ್ದರ್ ಶುಕ್ರ |
 ಮಂದಗುರುಗಳ್ ಕಮಲಜನ ನೇಮದಿಂ ಸಭಾ |
 ಮಂದಿರವನಮರವರ್ಧಕಿಗಳಿಂದ್ರನ ನೇಮದಿಂದ ಪವಣಿಸುತ್ತಿದರು ||೩೯||

ಬಿದುಗಲ್ಲ ನೆಲದ ಕಡವರದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ |
 ಪುದಿದ ಪಚ್ಚೆಯ ತೊಲೆಯ ರನ್ನಬೋದಿಗೆಯ ನಾ |
 ಲ್ಲದಿಯ ನೀಲದ ಕಂಬದೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಸೂಸಕದ ಪವಳವೊಗವಾಡದ ||
 ಇದಿರೊಳೊಪ್ಪುವ ಕೆತ್ತಿಗೆಯ ಪಡಿಯ ಬಜ್ಜರದ |
 ತುದಿಯ ಕೆಲಸದ ಸೊಗಸಿನೋಲಗದ ನಾಲೆ ಬಂ |
 ದೊದಗಿದರಸರ ಧಾತುಗೊಳಿಪ್ಪುದಚ್ಚರಿಯೆ ಧಾತೂತ್ಕರಂ ತಾನಾಗಿರೆ ||೪೦||

ಸುರಪಂ ಧನಂಜಯಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಸರಿ |
 ದ್ವರನೀಶನಾಶುಗಂ ನರವಾಹನಂ ಧನೇ |
 ಶ್ವರನಬ್ಜಸಂಭವಂ ಮುಂತಪ್ಪರಿರದೆ ನಿಜವಾಹನಂಗಳನಡರ್ಮ ||
 ಪರಿಚರಕೂಡೆ ಪೆಂದಿವೆರಸು ನಡತಂದು |
 ವರಸಭಾಭವನಮಂ ಸಿಂಗರಿಸಿದರ್ ತಮ್ಮ |
 ಚಿರಪದವಿಗೇಡರಡರದಂತೆ ಕಾದವನ ಸಂತಸದ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಮಯಕೆ ||೪೧||

ನಾರದಂ ನಮುಚನರಿಮುಚನಗಸ್ತ್ಯಂ ಜರ |
 ತ್ವಾರು ಕಾತ್ಯಾಯನಂ ಕಾಶ್ಯಪಂ ಕಣ್ವನಹಿ |
 ವಿರಂ ವಿಭಾಂಡಕಂ ವೀರೈವಂತಂ ವಿಮುಖನತ್ರಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ||
 ಭೂರಿಕೇಶಂ ಚೈವನನಾತ್ರೇಯನುನ್ಮುಖಂ |
 ಪಾರಿಭದ್ರಂ ಯವಕ್ರೀತನೇಕತನಿಂತು |
 ಧಾರಿಣಿಯ ಸಕಲಮುನಿವರರಂದು ಬಂದು ಚಾವಡಿಯೊಳೊಪ್ಪಿದರಲ್ಲ ||೪೨||

ಅಂಗ ಬರ್ಬರ ಮಗಧ ಪಾಂಚಾಲ ಕೇರಳ ತೆ |
 ಲುಂಗ ನೇಪಾಳ ಕರ್ಣಾಟ ಮಾಳವ ಕುಕುರ |
 ವಂಗ ಘೂರ್ಜರ ಚೋಳ ಚೀನ ಕೊಲ್ಲಾಳ ಕೊಂಕಣ ಸಿಂಧು ಕೊರಹ ಭೇಟ ||
 ಬಂಗಾಳ ಗೌಳ ಗಾಂಧಾರ ಕುಂತಳ ಹೈದ |
 ಕೊಂಗ ಕಾಶ್ಮೀರ ಹವಿರ್ಮಾರಾಯಸಿಂಹಲ ಕ |
 ಳಿಂಗ ಕಾಂಭೋಜ ಮುಂತಪ್ಪ ನಾಡೊಡೆಯರೊಲಗದ ಸಾಲೆಯೊಳೆಸೆದರು ||೪೩||

ಬಾಡಬರ ಗಡಣಂ ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಕೂಟಮಾ |
 ನಾಡಿಗರ ಗೊಂದಣಂ ಜೋಸೆಯರ ನೆಹವಿ ಮೇಣ್ |
 ಕೋಡಗರ ಬಳಗಮಲ್ಲು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರ್ದು ವೀಮಹೋತ್ಸವವನಿರದೆ ||
 ನೋಡಿ ಪಾವನರಪ್ಪೆವನುತೆ ಮೂಲೋಕದಿಂ |
 ನಾಡೆ ಸುರನರನಾಗದನುಜಗಂಧರ್ವಾದ್ಯ |
 ರಾಡಲೇಂ ಸಕಲರೈತಂದು ನೆರೆದಿರೆ ಕಣ್ಣೆ ಸೊಗಸಾದುದಾಶಾಲೆಯು ||೪೪||

ತುಂಬಿಹುದು ಚಾವಡಿಯೊಳವಿಳಜನಜಾಲಮಿ |
 ಸ್ನಿಂಬಿಲ್ಲ ಕೇಣಿಯೊಳ್ ನಡತರ್ಪ ಪಯಣಿಗ |
 ಗೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂ ಪೊಣಿಡಲನುಮಾನಮಾಗೆ ತಾಮೆಲ್ಲರೊಡಗೂಡಿ ಬಚಿಕ ||

ಅಂಬರದೊಳೊಂದೆಡೆಯೊಳೊಗ್ಗಿ ನೋಡುವರೆನ |
 ಲೊಂಭತ್ತಱಿಣಿಕೆಯಿಂ ಗ್ರಹರೇಕರಾಶಿಯೊಳ |
 ಗಂಬುಜಾಸನನ ಕಟ್ಟಳೆಯೊಳೆದರ್ ಶುಭೋದಯರಾಗಿ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ||೪೫||

ಆನಮಯದೊಳೆ ಸಕಲಮುನಿಗಳಭಿಮತದಿಂದಿ |
 ದೇ ಸುಲಗ್ನಂ ಪುರೋತ್ಸವಕೆಂದು ಪೇಡೆ ಕಮ |
 ರಾಸನಂ ವರಪುರೋಹಿತನಾಜ್ಞೆಯಿಂ ಪೊಟುಟು ಸಾವಂತರಾಯರೆಲ್ಲ ||
 ಸೌಸವದ ಪನೀರ ಜಳಕಮಂ ಗೆಯ್ಸಿ ಪೊಸ |
 ದೇಸೆಯಿಂ ಪಟ್ಟುಡೆಯನುಡಿಸಿ ಭಂಡಾರದಿಂ |
 ಮೀಸಲೊಂದದ ರನ್ನದಾರಮಂ ತುಡಿಸಿ ರಘುರಾಮನಂ ಕರೆತಂದರು ||೪೬||

ವಸುಧೆಯಂ ಪೊರೆದು ದುಷ್ಕರನಿಕ್ಕಿ ಪೊತ್ತ ಬೆ |
 ಳ್ಳಸದೆಸಕಮಲ್ಲದೆ ಕಿರೀಟದೀಧಿತಿಯಲ್ಲ |
 ಮೊಸೆದ ಜಯರಮೆಯ ಮೇಖಲೆಯ ಪೊಳಪಲ್ಲದಿದು ಕೇಯೂರಕಾಂತಿಯಲ್ಲ ||
 ನಿನದಂ ಪ್ರತಾಪದತಿಶಯಮಲ್ಲದಿದು ಮೇಲೆ |
 ಮಿಸುಪ ಮಣಿಕದ ಪದಕದ ಶೋಭೆಯಲ್ಲವೆನೆ |
 ಪಸದನಂ ಪೊಸತೊಂದು ಮಾಪ್ಪೆಯಿಂದೆಸೆಯೆ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮಂ ಬಂದನು ||೪೭||

ಅಲಿಸೆಲೆ ಮುನಿಪ ಮನ್ನಣೆಯ ಸಾವಂತರೊಡ |
 ನೋಲಗಕೆ ನಡೆತರ್ಪ ರಾಮನಂ ಕಂಡು ದಿ |
 ಕ್ವಾಲಕರ್ ಮಣಿಯೆ ಮುನಿಗಳ ಪರಸೆ ಕೃಗಟ್ಟಿ ನಿಲೆ ಮಿಕ್ಕ ಸರ್ವಜನರು ||
 ಮೂಲದರಸುಗಳ ಪರಿವಿಡಿಯೊಳೊಪ್ಪಿದ ಕಿರಣ |
 ಮಾಲಯನ್ವಯದ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಸಕಲಸುರ |
 ಜಾಲದನುಮತಿಯಿಂದೆ ಕೈವಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಂ ಸುಮಂತ್ರಂ ಸಭೆಯೊಳು ||೪೮||

ಮಣಿದು ಗುರುಪದಕೆ ಪಿರಿಯರ್ಗಿಗಿ ಮನದಿ ದಿನ |
 ಮಣಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಸಭೆಗಿಂಬಾಗಿ ಬಾಗಿ ಬೆಲೆ |
 ವಣಿಯ ಗದ್ದುಗೆಯನೆಲ್ಲರ್ ಪೊಗಡೆ ಗುರುವಾಜ್ಞೆಯಿಂದೇಱಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನು ||
 ರಣದ ಮೈಸಿರಿಯೆನಿಪ ಕೈದುವಂ ಭಾಸ್ಕರಕಿ |
 ರಣದ ಪಡಿಯೆನೆ ಪೊಳವ ಮಗುಟಮಂ ಕುಲದನುಸ |
 ರಣದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿದರಾಗ ಮಂತ್ರಿವರರು ||೪೯||

ಪೊಂಗಳಸದೊಳ್ ತುಂಬಿ ಬಟಕ ವೇದೋಕ್ತದಿಂ |
 ಗಂಗೆಯಂ ಗಂಧಕುಸುಮಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದೆ ಮುನಿ |
 ಪುಂಗವ ಮಸಿಷ್ಟನರ್ಚಿಸಿ ಸಕಲರಭಿಮತದೊಳಾಕ್ಷಣಂ ಶ್ರೀರಾಮಗೆ ||
 ಮಂಗಳಾನಕದ ರವದೊಡನೆ ಸುರಗಾಯಕರ |
 ಸಂಗೀತಮಧುರಸ್ವರಂ ಬೆರೆಯೆ ನಾಮಗಾ |
 ನಂಗಳೊಡನಾಶಿಷದ ನಿರ್ಘೋಷಮನೆಯೆ ತಾನಭಿಷೇಕಮಂ ಗೆಯ್ದುನು ||೨೦||

ನೂತನಾಲಂಕಾರದಿಂದೆನೆಯೆ ಮತ್ತೆ ರಘು |
 ಜಾತನಾಗದ್ದುಗೆಯೊಳಿತ್ತಲಬ್ಧಾಕ್ಷಿಯರ್ |
 ಸೀತೆಯಂ ಕಮ್ಮಣ್ಣೆಯಂ ಪೂಸಿ ಮಿಸಿಸಿ ತುಟುಬಿಕ್ಕಿ ಕುಸುಮಗಳ ಮುಡಿಸಿ ||
 ಪೀತಾಂಬರವನುಡಿಸಿ ಮಣಿವಚ್ಚಮಂ ತುಡಿಸಿ |
 ಶೀತಾಂಶುಮಂಡಲಕೆ ಕಟಿಯೆನಲ್ ಕತ್ತರಿಯ |
 ನೋತು ಫಣಿಯೊಳ್ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು ಕೈಗೊಟ್ಟು ಕರೆತಂದರೋಲಗದ ಸಭೆಗೆ ||

ಪತಿಯ ವೈಭವಮೆಂದು ನಗೆದೋಣು ನೆರೆದ ಭೂ |
 ಪತಿಗಳಮ್ಮೆವರೆಂದು ಕಣ್ಣೊಟ್ಟು ಪೂಜ್ಯರ್ಚ |
 ಗತಿಗೆ ನಿರ್ಜರರೆಂದು ಬಗಗೊಂಡು ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಸಮರ್ಥರೆಂದು ||
 ಯತಿಗಳಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಘನಜಘನಭಾರಕೆ ಮಂದ |
 ಗತಿದೋಣಿ ಕಲಶಕುಚಭರಕೆ ನಡು ಬಳ್ಳಿ ರೇ |
 ವತಿಯರೊಡವರ್ಪ ರೋಹಿಣಿಯಂತೆ ಬಂದಳಾಳಿಯರೊಡನೆ ರಾಜಸಭೆಗೆ ||೨೧||

ಕುಂತಲಭ್ರಮರಮಡಿದಾವರೆಯ ಮಧುವಂ ನಿ |
 ತಾಂತಮಸಿದುಣ್ಣದೆನೆ ಭೂಜಾತೆ ಬಂದು ನಿಜ |
 ಕಾಂತನಡಿಗಿಣಿಗೆ ವಿಡಿಡೆತ್ತಿ ವಾಮಾಂಕದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಂ ರಾಮನು ||
 ಸಂತಸದ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಕುಕ್ಕಿಲ್ವ ಕೋಗಿರೆಯಂತೆ |
 ದಂತಿಗಮನೆಯರೊಲ್ಲ ಪಾಡಿ ಪೊಂದಿಟ್ಟೆಯೊಳ್ |
 ಕಾಂತರತ್ನಪ್ರದೀಪಂ ಬೆಳಗೆ ಬೆಳಗಿದರ್ ಮಂಗಳಾರತಿಯನಾಗ ||೨೨||

ನಾರದಂ ಪಾಡುತಿರೆ ತುಂಬುರಂ ಕಲಮಂದ್ರ |
 ತಾರವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂ ವಿಣೆಯಂ ನುಡಿಸುತಿರೆ |
 ವಾರಿಜೋದ್ಭವನಲ್ಲ ಸೂಟುತು ಪೊಗಟುತಿರೆ ವೇದಸೂಕ್ತಂಗಳಿಂದ ||

ವಾರನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ನೃತ್ಯವಾಡುತಿರೆ ಗಂ |
 ಭೀರಭೇರಿರವಂ ಪೊಣ್ಣುತಿರೆ ದೇವಮಂ |
 ದಾರಪುಷ್ಪಸ್ತಜದ ತೋರಮಡೆಗಟೆದುಡೋಲಗದಿ ರಾಮನ ಶಿರದೊಳು ||೫೪||

ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್ ಮುಕ್ಕುಣಿಕ್ಕಿದುವು ಪೊಣಿಯ ಬ |
 ಲ್ನುಗ್ಗಿನಿಂ ಕುಸಿದ ತಲೆಗಳನೆತ್ತಿ ಕಚ್ಚಪಂ |
 ಹಿಗ್ಗಿ ಕಾಲಾಡಿದಂ ಮೈಮುರಿದು ಸರಿದು ಪೆಡೆಯೆತ್ತಿದಂ ನಾಗೇಂದ್ರನು ||
 ಅಗ್ಗಿ ಮೊಗರೊಡಲ ಪಸಿವಡಗಿದುದು ಮೈವಣ್ಣ |
 ತಗ್ಗಿದಳವೆಣ್ಣ ಬಿಂಕಂ ಬಿಗುರ್ಪಾದುದೀ |
 ಸುಗ್ಗಿಯೊಳ್ ದಾನವಾಂತಕನ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಚನದೊಳಿಂದೀದಿನದೊಳು ||೫೫||

ಅದಮೆಡಬಲಮಿದು ಚಮರೀರುಹಂಗಳಂ |
 ಸೋದರರ್ ಬೀಸೆ ಸರಿಲೆಕ್ಕಮಂ ಕರಣೀಕ |
 ರೋಡೆ ಜನದೊಸಗೆಯಂ ವಂದಿಗಳ್ ಕೊಂಡಾಡೆ ಕುಲದೇವ್ವಯಂ ಮಗಧರು ||
 ಸಾದರಮಮಾತ್ಯರ್ ನಿಯುಕ್ತವಾರ್ತೆಗಳಂ ನಿ |
 ವೇದಿಸೆ ಸಮಸ್ತಸಾಮಂತರೋಲೈಸೆ ಸಂ |
 ಮೋದದಿಂ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮನೊಡ್ಡೊಲಗಂಗೆೊಟ್ಟಿದನಾಸಭೆಯೊಳು ||೫೬||

ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಯನವನೀಸುರಗೀವಂ ಕು |
 ಬೇರನಬೊಡ್ಡವಂ ಮುನಿಗಳ್ ತಾನೆ ಸ |
 ತ್ಕಾರಮಂ ಮಾಬ್ಬನಮರೇಂದ್ರನಭ್ಯಾಗತರ್ಗೆಡೆಗೆಯ್ವನೊಲಗದೊಳು ||
 ಮಾರುತಂ ಬೀಸುವಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ ಕುಸುಮ |
 ಹಾರಾನುಲೇಪನಂಗಳನರ್ಚಿಸುವನೀಶ |
 ನಾರೈವನಗ್ನಿ ವೀಳೆಯವಿಡುವನರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯವನೀವನಾವರುಣನು ||೫೭||

ಯವನ ಕುಳ್ಳಿರ್ ಚೈದ್ಯ ಬಂದೆಣಗು ಮುಂತೆ ಸೈಂ |
 ಧವ ನುರ್ಗದಿರ್ ಪೊಣಿಡು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಕಾಣಿಕೆಯ |
 ನವನೀಶಗಿಡು ನಿಷದ ಹೂಣನಾರ್ ಸೌವೀರನೆಲ್ಲ ಕರೆ ಹೈಹಯನನು ||
 ಪವಣಿಣಿತು ನಡೆ ರಾಳ ಕೈಗಟ್ಟು ಚೋಳ ಪಿಂ |
 ತನವನೊಡನೆ ಪೋಗು ಕರ್ಣಾಟ ನೀನೆಂದಲ್ಲ |
 ಪವನಜಂ ಮುಂತಪ್ಪ ಮರ್ಕಟಪ್ರವರರೋಲೈಸುತಿದರ್ಸನಭೆಯೊಳು ||೫೮||

ಇದು ಸುರಪನಿತ್ತ ಪೊಸಬಾಸಿಗಂ ಕೈಕೊಳ್ಳು |
 ದಿದು ಶೇಷನಿತ್ತ ಮಾಣಿಕದ ಕುಂಡಲಮಿತ್ತ |
 ಲದು ವರುಣನಿತ್ತ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮಿದು ಹುತಾಶನನಿತ್ತ ರತ್ನಂಗಳು ||
 ಇದು ಕುಬೇರಂ ತಂದ ಪೊನ್ನ ಭಂಡಾರಮಿಂ |
 ತಿದು ಸಮೀರಂ ತಂದ ಕತ್ತುರಿಯ ಭಾರಮಿ |
 ನ್ನಿದು ಗಿರೀಶಂ ತಂದ ದಿವ್ಯಗೈರಿಕಮೆಂದು ಕಾಣಿಕೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿದರು ||೫೯||

ಭೂರಮೆ ಭುಜಾಗ್ರದೊಳ್ ಭುಜಮಧ್ಯದೊಳ್ ಜಯ |
 ಶ್ರೀರಮೆ ನಿಜಾಂಕಬಂಧುರಪೀಠತಟದೊಳ್ ಮ |
 ನೋರಮೆ ವಿಲಾಸದಿಂ ಮೆಚ್ಚಿದಿರಲ್ ದಿಕ್ಕಾಂತೆಯರ್ಗ ದಿಗ್ಗಜನಿಕರಕೆ ||
 ಸಾರಘನಸಾರದಣ್ಣಂ ಕೀರ್ತಿಮುಖಮಂ ಯ |
 ಶೋರಶ್ರಿಯಿಂ ಪುದುಂಗೆೊಳಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿವೊಕ್ಕ ಸುರ |
 ವಾರಮಂ ಕಾದೊಂದು ತೇಜದಿಂ ರಾಘವಂ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳೆಸೆದನು ||೬೦||

ಪರಮರಣಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದುಂ ಬೃಹತ್ಕೃಪಾ |
 ಶರಧಿ ಭವದೂರನಾಗಿದುಂ ಭವಪ್ರಿಯಂ |
 ನೆಚ್ಚಿ ನೃಶಂಸನಪಾತ್ರನಾಗಿಯುಂ ಸುಜನವತ್ಸಲನುಂ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನು ||
 ಅರಸಂ ಸದಾವಿನುತನಾಕಲಂಕಾಪ್ರಥಿತ |
 ನಜುಯಲ್ಕುರೂಪಾತ್ಮವಿಗ್ರಹನುಮಾಗಿದುಂ |
 ಸರಸೋದಯಂ ನಿಷ್ಕಲಂಕನಾಗೆಸೆದಂ ತ್ರಿಲೋಕಾಭಿರಾಮನೆನಿಸಿ ||೬೧||

ಸರೆ ನೋಡಲೈದೆ ತಲೆಯೊಳ್ ನವಿರ್ಗಲಾಗಸಂ |
 ಚಲಿತಮಧುಪದ್ಯುತಿಯನಾಳ್ ಮರೆ ಕಂಬುಗಳ |
 ಹೊಳರಮೆಯ್ಯಂಗಳನಯನಮೆಸೆವ ಪಾಲ ಧೃತಪುನ್ನಾಗಶೋಭೆ ನಿಮಿರೆ ||
 ಕೆಲದೊಳಚರಾತ್ಮಭವೆಯಿರೆ ರಾಘವಾಳಿಯೇಂ |
 ತೊಳಗಿದನೊ ಶಿವನೊಳಂ ತನ್ನೊಳಂ ಭೇದಮೇಂ |
 ತಿಲಮಾತ್ರಮಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಿರುದನುಮೊಪ್ಪಿಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕಮಂ ನೆಗಟ್ಟುವಂತೆ ||೬೨||

ಪಾಡಿದರ್ ಕಿನ್ನರರ್ ನಲದರ್ ಭವಾದಿಗಳ್ |
 ನೋಡಿದರ್ ಕಣ್ಣಳ ಮಲಂ ಮಾಂಟಲೋಡನೆ ಕೊಂ |
 ಡಾಡಿದರ್ ದ್ವಿಜವರರ್ ದಿಗಧಿಪರ್ದನುಜರ್ನಿಜಾಂಗಮಂ ದಂಡದಂತೆ ||

ನೀಡಿದರ್ ಕಾಣ್ಕೆಯಂ ನಮಿಸಿ ಸಂತಸದೊಳು |
 ಕಾಡಿದರ್ ನೆರೆಯೊರೆಯ ಜನಪದದ ಮನ್ನೆಯರ್ |
 ಕೂಡ ಕುಣಿಕುಣಿದು ದಣಿದಣಿದು ಮಣಿಮಣಿದು ತಣಿತಣಿದರ್ ಸಮಸ್ತ ಜನರು ||

ಒಂದನೆಡೆಗೆಯ್ದೆರಡು ಭಾವಮಂ ತೊಟ್ಟಿದು ಮೂ |
 ಉಂದದಿಂ ಪದೆದು ನಾಲ್ಕುಱೊಳೈದನಳವಡಿಸಿ |
 ಸಂದಾಱಿನೊಡೆದು ಸದೆದೇಟನೆಂಟುಮನಿಕ್ಕಿ ಹೃದಯಮರ್ಮಾಂಬರದೊಳು ||
 ನಿಂದಿರಿಸಿ ಬಿಂದುರೂಪಮನೊಱೊಡೊಂಭತ್ತ |
 ಉಂದೆಱಗಿ ನುತಿಸಿದರನಂತಚಿತ್ತೃಭನನಿಂ |
 ತೆಂದಮಂದಾನಂದದಿಂದೊಂದಿದಮಲಗುಣನಾಂದ್ರರ್ ಮುನೀಂದ್ರರಂದು ||೬೪||

ಗುರು ನಿರಂಜನ ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರ |
 ತರ ಪರಮಹಂಸ ದುರಿತಧ್ವಂಸ ವಿಶ್ವವಿ |
 ಸ್ತರಣಾದಿಹೇತು ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ವೈಕುಂಠ ನಾರಾಯಣ ||
 ನಿರುಪಮ ಚಿದಾನಂದ ಗೋವಿಂದ ಸತ್ಯಮಂ |
 ದಿರ ಸತ್ಸ್ವರೂಪ ತತ್ತ್ವಾತ್ಮೀತ ಧಾತ ನಿ |
 ಮರ್ಠಣ ಶರಣಾಗತಜನ್ಯೈಕಸುರಧೇನು ಶರಣಾಗ ತನುಭೂರಿಲಲ ||೬೫||

ಶರಣಾಗನಾದ್ಯನಿಶ್ಚಿಂತ್ಯ ಚಿದ್ವನ ಚರಾ |
 ಚರದ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮವೋಂ ಪರಾ |
 ತ್ವರ ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಗುಣ ನಿಸ್ತುರಾಂಗ ಸತ್ತಾಮಾತ್ರ ಸಚ್ಚಿತ್ತೃಭಾ ||
 ಸ್ಥಿರತತ್ತ್ವ ವಿಚ್ಛಿದಂಬರರಂಗನಟ ಜಗ |
 ದ್ವರ ನಿಗಮಯೋನಿ ನಿರವದ್ಯ ನಾಸ್ತಿಕಭಯಂ |
 ಕರ ಭೀಮ ಕಾಮದ ಮಹಾಮಹಿಮ ಮಾಯಾರಮಾರಾಮ ರಾಮನಾಮ ||೬೬||

ಜಲರುಹಭವಾಂಡಸರ್ಪಸ್ವಮಂ ಪೇರೊಡಲೊ |
 ಘೋಳಕೊಂಡು ವಿಶ್ವತೋಮೂರ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ನಿ |
 ಶ್ವಲತತ್ತ್ವನಾಗಿ ಶ್ರುತಿತತಿಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿರಾಡ್ಕೂಪದೊಲಗದ ಮನೆಯ ||
 ನೆರೆಯೊಳೊಪ್ಪಂಬಡೆದ ಸಿಂಹವಿಷ್ಣುರದ ಕಿಱು |
 ದಳತೆಗೊಳವಟ್ಟು ಮಂಡಿಸಿದೈ ತ್ರಿರೋಕಮಱು |
 ಯಲಣೋರಣೀಯನುಂ ಮಹತೋಮಹೀಯನುಂ ನೀನೆಂಬುದಗ್ರತೆಯನು ||೬೭||

ಸ್ಥಿರಪದ್ಮಪೀಠಂ ಬುಜೂನ್ಮುಖವಪುಸ್ಕೃತೌತಾ |
 ಕ್ಷರತತ್ವನರ್ಥತಮರುದ್ಗತಿ ವಿವರ್ಧಿತಜ |
 ಠರಪಾವಕಂ ತತಸುಷುಮ್ನಾಂತರಾಲತೇಜೋಮಂಡಲೋಲ್ಲುಪಿತನು ||
 ಪರಿಚಿತಾಂತರ್ಜ್ಯೋತಿರಮ್ಯನೇನಿಸಿದ ತಪೋ |
 ವರನಾದೋಡೇಂ ತನ್ಮನೋಗತಿಗೆ ಮೈಗುಡದೆ |
 ಮೆಹುದಪೈ ಪೋಗಟ್ಟಿನಂ ನಿಗವಾಳಿಯೊಲ್ಪತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ಧಶಾಂಗುಲಮನೇ ||೬೮||

ರಾಗಭೋಗಂಗಳಂ ಕೆಡೆಯೊಡೆದು ನಿಖಲನಿಗ |
 ಮಾಗಮದೊಳಾಡಿ ದೈಹಿಕಗುಣವಿತಾನಮಂ |
 ನೀಗಿ ಕಳೆದಾತ್ಮಸಂಸ್ಕರಣದಿಂ ಚಿತ್ವದಸಮಾಕಲತಚಿತ್ತರೆನಿಸಿ ||
 ಯೋಗವಿಧಿಯಂ ನಡೆದು ಹೃದಯಾರವಿಂದಮಂ |
 ಬೀಗಿಸಿದವೆಂದತಿವಿಜ್ಯಂಭಿಸಿದೊಡಧ್ಯಾತ್ಮ |
 ಯೋಗಿಗಳದೇಂ ಭವತ್ವದಪದ್ಮಮಂ ತಿಳಿಯರಾರ್ತರೇ ದೇವದೇವ ||೬೯||

ವಿಷಯದುರ್ವಿಷಯಂಗಳೊಳ್ ಬೆರೆಯದೇಕಾಗ್ಯ |
 ದೇಸಕಮಂ ತಳೆದು ರಿಪುವರ್ಗರಿಪುವರ್ಗಮಂ |
 ದೇಸೆಗೆಡಿಸಿ ಸಂಗತಸುಹೃತ್ಸುಹೃದರಿಂ ಪರಮಜೀವಸಮಭಾವದಿಂದ ||
 ಪೊಸರಾಜಯೋಗಘನಯೋಗರಾಜ್ಯಮನೇ ಸಾ |
 ಧಿಸವೇಬ್ಬದಖಲಸಾಧುಗಳೆಂದು ತಾಯ್ಗೆ ಬೋ |
 ಧಿಸುವ ನೆವದಿಂದಹುಪಿದೈ ಸಾಂಖ್ಯತತ್ತ್ವಮಂ ಮಹಿಯೊಳ್ ಮುನೀಂದ್ರನಾಗಿ ||

ತುಂಬಿ ತುಳೊಳ್ಳರೆ ಘನಪುಷ್ಕರಾವರ್ತಕಮ |
 ಝಂಬಮಂಭಃಪ್ರಣೋಧಿನಿಚಯಸಂಗಮಕೋಟಿ |
 ದಂಭೋಳಿಘೋಷಭೀಷಣರವಂ ಕೂಡೆ ಸಂವರ್ತರುಂಯುವಾವಾತದ ||
 ಗಂಭೀರನಾದಕೆತ್ತೆತ್ತದೆನೆ ಕಮಠದಿ |
 ಕ್ಕುಂಭಿಕುಂಭೀರವರ್ ಪೇಡೆನೆ ಮಿರ್ತಿದ ಕ |
 ರ್ಪಾಂಭೋಧಿಜಳದೊಳ್ ಝಂಪಾಕೃತಿಯೊಳೆತ್ತಿದೈ ವೇದಮಂ ವೇದವೇದ್ಯ ||೭೦||

ವಿಲಯಜಲನಿಧಿಯೊಳೆವಾಸಿನೊಳ್ ನಲವ ನಿ |
 ಶ್ಚಲಗೆ ನೀರಾವಾಸಮಿದು ಪೊಸತೆ ಮೇಣಬ್ಬಿ |
 ನಿಲಯನಲ್ಲಾ ಬಣಗುಪೆಟ್ಟಮಂ ತಳೆಪುದೇನರಿದೆ ವಿಶ್ವಂಭರಂಗೇ ||

ಗಟಿಗೇಗೊಂದೊಂದು ರೂಪಿನೊಳಾಡಿ ತೋರ್ಪಗೀ ;
 ಜಲಜಂತುಲಲೆ ಸೋಜಿಗವೆ ಪೇಡೆಂಬಿನಂ |
 ಜಲಧಿಮಥನದೊಳಂದು ಬೆನ್ನೊಳಾಂತೈ ಗಿರಿಗರಿಷ್ಕಮಂ ಕಮಲನಾಗಿ ||೨೦||

ಸುರರೊಳೆ ಪೋಣದು ಸದೆದಾಶಾಧಿನಾಯಕರ |
 ಪುರದೊಳಲ್ಲಲಿ ತಿರಿದವರನೆಣ್ಣೊಲೆಗಳೊ |
 ಇಜುಬಿನೊಳೆ ತೂಜು ಜಗದೇಕಭೀಕರನೆನಿಸಿ ಕಟ್ಟುಗ್ರದರ್ಪದಿಂದ ||
 ಧರಣಿಯಂ ಸುತ್ತಿ ಕಕ್ಷದೊಳಾಂಕಿ ಬಿಡದೆ ಮುಂ |
 ಬರಿದು ಪಾತಾಳಮಂ ಪುಗುವ ಹೇಮಾಕ್ಷನಂ |
 ತರಿದಿಕ್ಕಿ ದಯದಿನುದ್ದರಿಸಿದೈ ಧರೆಯನಾದಿವರಾಹರೂಪದಿಂದ ||೨೧||

ಭಿಳಿಭಿಟಿಸ್ವನಕೆ ದಿಕ್ಕಟವೊಡೆಯೆ ಕಮಲಭವ |
 ನಿಳಯಂ ಪೆಳರ್ದದಿರೆ ರಸೆಯುಂ ರಸಾತಳಮು |
 ಮಳವಟಿಯೆ ದನುಜರ್ದೆ ಬಿಜುಯೆ ಸುರರಳೈ ಪೂರ್ಣಾಮಹಾಡಂಬರದೊಳು ||
 ವಿಲಯಾಂತಭೈರವನ ಭೈರವಮನಾಂತು ವೆ |
 ಗ್ಗಲಿಸಿ ಬಜ್ಜರದ ಮಾಕಂಭಮಂ ಸೀಡೊಗೆದು |
 ಸಲಹಿದೈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಂ ಸುಜನಜನಶಿರೋಮಣಿಯಂ ನಬೋಗ್ರಪಾಣೀ ||೨೨||

ಉಟ್ಟಿ ಪೀತಾಂಬರದ ನಿಜಿಯ ನುಣ್ಣೊಡಿದ ಪಣಿ |
 ಗಿಟ್ಟಿ ಪುಂಡ್ರತ್ರಯದ ತುಳಸಿಮಾಲಕೆಯೊಡನೆ |
 ತೊಟ್ಟಿ ನೀವೀತಾಗ್ರದೇವ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಮೇಲ್ಪಾಯ್ವು ಚೆಲ್ವನಿಂದ ||
 ಪುಟ್ಟವಾಮನನಾಗಿ ಬೇಡಿ ಭೂಮಿಯನೆರಡು |
 ದುಟ್ಟಿಯೊಳೊಳಕೊಂಡು ಬಲಯಂ ರಸಾತಳಕೆ |
 ಮೆಟ್ಟಿ ಪಾಲಿಸಿದೈ ಸುರರ್ಕಳಂ ದನುಜಭೀತರ್ಕಳಮನಟ್ಟುಣಿಂದ ||೨೩||

ಭುವನೈಕವಿಕ್ರಮಂ ಬಹುಶತಕಬಾಹುರಾ |
 ಜಿವಿಚಿತ್ರನಪ್ರತಿಮಸುಪ್ರತಾಪಂ ಮಹಾ |
 ಹವಧುರಂಧರನುಮಾಗುರ್ಬಿ ದಿಗ್ಧೇಶಮಂ ಗೆಲ್ಲೊಂದೆ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯೊಳು ||
 ಭುವನಮಂ ತಾಳ್ವಂತುಗುರ್ವಿಸಿದ ಕೃತವೀರ್ಯ |
 ಭವನಂ ತದನ್ವಯೋದ್ಧವರನೆಲ್ಲಾರಾಜ |
 ನಿವಹಮಂ ಕೂಡೆ ತಡೆಗಡಿದೊಡನೆ ಪೊಡವಿಯಂ ಪೊರೆದೈ ಕುಠಾರಧಾರೀ ||೨೪||

ಪದಘಾತಕವನಿಯುತ್ಯಂಪಿನೆ ಕೆದರ್ದ ಜಚೆ |
ಯುದಿತರವಿಶಶಿಗಳಂ ಮುಸುಕೆ ಬಿಡುಗಣ್ಣಳಿಂ |
ದುದಿವ್ವ ಕೆಂಗಿಡಿ ಘೋರಮಾಗೆ ಜೋಲ್ಮುಡಿಯ ಗಂಗಾಂಬುಧಾರಾನಾರದ ||
ಹದನುಗ್ರವಿಲಯದುತ್ಪಾತಮನೋಡರ್ಚಲ |
ಗ್ಗದ ವ್ಯಕನಳುಕೆಗೋಡುವ ಮ್ಯಡನನೋವಿದ್ಯೆ |
ಸದೆದ್ಯೆ ತದುಗ್ರಬಲನಂ ಪಾರ್ವನಾಗಿ ನೀಂ ಕಪಟಪ್ರಬಂಧದಿಂದ ||೨೨||

ಅಜನಾಗಿ ಬಹುಲಕ್ಷಮಿತಜೀವಯೋನಿಜ |
ವ್ರಜಮಂ ವಿಶುದ್ಧಮಾಯಾಬೀಜದೋಜೆಯಿಂ |
ಸ್ಯಜಿಸಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂ ಪೊರೆದು ಹರಿರೂಪಿನಿಂದ ||
ನಿಜಲೀಲೆಯೊಳ್ ಚತುರ್ಮುಖದೀರ್ಘದೇಹದಶ |
ಭುಜಲಿಸಿತಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾವತಾರದಿಂ |
ತ್ರಿಜಗಮಂ ದಹಿಪ ಚಿತ್ರಚರಿತ್ರನೀಶ್ವರಂ ನೀನಲೆ ದಾನವಾರೀ ||೨೩||

ಅವನಕಲಂಕತೇಜೋರಾಜಿಯಿಂ ಪೊದ |
ಟ್ಟೀವಿಧುವಿಭಾಕರಂ ಬೆಳಗುವಂ ತ್ರಿಜಗಮಾ |
ಯ್ತಾವನಿಂದಾವನಾಜ್ಞೆಗೆ ಸಂದು ವರ್ತಿಪಳ್ ಮಾಯೆ ನಿಚ್ಚಂ ಪೆಳದುರ್ ||
ಅವನಮಲಪ್ರಭಾವದೊಳಬ್ಬಿ ನಿಲ್ಲುವಿಾ |
ಸ್ಥಾಪರಚರಂಗಳಳ್ಯಾಡುಗುಂ ಬಾಬ್ಬುವಾ |
ದೇವಂ ಬೃಹತ್ಪ್ರಭಂ ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಂ ನೀನಲೆ ರಾವಣಾರೀ ||೨೪||

ಕ್ಷೀರನಾಗರನಿಲಯನುತ್ತರಿಸಲೇಬಣಗು |
ನೀರನಾಗರಕೇಕೆ ಸೇತು ಮಿಗೆ ಜಗದ ಸಂ |
ನಾರನಾಗರಮನರೆಯಟ್ಟುವ ಮಹಾತ್ಮಂ ನೆರಂಬಾರಲೇಕೆ ಖಳರ ||
ವಾರನಾಗರದೊಡನಿಡಿರ್ಚಿ ಜೀವಂಗಳೊಳಲ |
ಪಾರನಾಗರಮಲೆ ನಿನ್ನುರುಮಹಿಮೆ ದಯಾ |
ನಾರನಾಗರಸಗರಕುಲನಾಗರೇಂದುಶರಣೆಂದಿರಾವರವಲ್ಲಭಾ ||೨೫||

ಜಯ ಜಯತುಲಾನುಜಾತಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಜಯ |
ಜಯ ಪಾರಿಜಾತನಂದನರುಚಿರವಂದ್ಯ ಜಯ |
ಜಯ ಮಹಾಘಾಗೌಘಭೇದನಾಶ ನಿರಾಮಯ ಮಹಾದಿದೇವಾಂಚಿತ ||

ಜಯ ಜಯತುಲಾನುಜಾತಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಜಯ |
 ಜಯ ಪಾರಿಜಾತನಂದನರುಚಿರವಂದ್ಯ ಜಯ |
 ಜಯತು ಜಯವೆಂದಿಂತು ಪೋಗಲುತೆ ಯಶೀಂದ್ರರ್ ಪುನಃಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದುರು ||

ಕೆಡೆದುದನ್ನೆಗಮಸುರದಾರುಣನ ರಾವಣನ |
 ಕಡುಬಾಧೆಗನುವನೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟುಮ್ಮಳಕೆ |
 ಕಡಲಾಗಿ ಬಾಡಿ ಬನವಟಿಡುಟದಳದೊಳದೊಳದೊಳ ಗುಂದಿ ನೊಂದು ಬೆಂದು ||
 ಬಡವಾಗಿ ಬಾಗಿ ಬಾಗುಡೊಳಟ್ಟು ಬತ್ತಿದವ |
 ರೊಡಲ ಭಾರಮನಾನರಾರದಿರೆಮನೆ ಪೊದ |
 ಟ್ಟಡಿಯೊಳಮರವ್ರಜಂ ಕಾದ್ಯೈ ಕೃಪಾಬ್ಧಿರಾಮಾ ಇಂದಿಗೆಮ್ಮನೆನುತ ||೮೨||

ನೊಂದೆವಳುಕಿದವಗಿದೆವಟಿವೆವುಟಿವೆವು ಬೆದಯೊ |
 ಳೊಂದಿದೆವು ಕಂದಿದೆವು ಕುಂದಿದೆವು ಬಗೆಗೆಟ್ಟು |
 ಬೆಂದೆವು ಬಿಗುರ್ತೆವಡಿಗಡಿಗೆ ಬಾಯೊಯ್ಯು ಬಿಸುಸುಯ್ಯು ಬೈದೆವು ಬಿದಿಯನು ||
 ಬಂದಣದೆ ಬಾಡೆವಿನ್ನೆಗಮಕಟ ದಾನವಮ |
 ದಾಂಧನುಪಹತಿ ಸಾಕು ಸಾಕು ಕಾದ್ಯೈಯೆಮ್ಮ |
 ತಂದೆ ದಯೆಗೆಯ್ಯುಟುಹಿದ್ಯೈ ನಿಜಾಶ್ರಿತರನಿಂದಿಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರೆವೆಂದರು ||೮೩||

ಧರೆಯೊಳ್ ಧರಾಮರಜನಂ ನೆಗಟ್ಟು ಜನ್ನದೋ |
 ಗರವೊಗರುಗೊಂಡುದಾವಗಮಾಳ್ಳ ಚಿಂತೆಗೊಡ |
 ಲುರಿದು ಕೃಶಮಾಗಿ ಸೊಬಗಟಿದೆಮ್ಮ ನಿರ್ಜರತೆ ನಾಣ್ಣುಡಿಗೆ ಪಕ್ಕಾದುದು ||
 ಸೆಣೆಯೊಳುಡುಗಿದು ರವಿಶಶಿಗಳಂ ಕುಟುಪಿಡುವೊ |
 ಡಣಿಯದಾದೆವು ದೇವ ಖಳನವನುಪದ್ರವಂ |
 ಪರಿಹಾರಮಾದುದಿನ್ನೀ ಬನ್ನವೊಳವೆಯದಣಿಂ ಕೃತಜ್ಞರೆವೆಂದರು ||೮೪||

ಸುರಮುನಿಗಳೋದುವ ಪುರಾಣಘೋಷಶ್ರವಣ |
 ದಿರವೆತ್ತ ರಕ್ಕಸರ ಕರ್ಕಶರವದ ಭಯಂ |
 ಕರಕೆ ಪಡಲಟ್ಟ ದುಸ್ಥಿತಿ ಯೆತ್ತಲಮದುರ್ಮನಮದೀಂಟಿ ನರ್ಮೆಯಿಂದ ||
 ಸುರಭಿಯತ್ತಣಿಸಿಷ್ಟಭೋಜನಮನುಂಡ ಮೈ |
 ಸಿರಿಯೆತ್ತ ಖಳನ ಸೆಣೆವನೆಯ ತಣ್ಣೊಡೆತ್ತ |
 ಮಣಿಯಲಮ್ಮೆವು ಜೀಯ ಸಾಕದೀಬನ್ನಮಿನ್ನೊಳವೆ ಧನ್ಯರೆವೆಂದರು ||೮೫||

ಪೆಂಡಿರನುಟಿದು ಗುರುಹಿರಿಯಬಂಧುಭಾಂಧವರ |
 ತಂಡಮನಗರ್ದೆಣಿಯರಂ ತೊಟಿದು ದೆಸೆದೆಸೆಯ |
 ನಂಡಲೆದಳವುಗುಂದಿ ಪಸಿವಿಂ ಪಿಪಾಸೆಯಿಂ ಸ್ಥಾನವಿಭ್ರಷ್ಟರೆನಿಸಿ ||
 ಕಂಡಕಂಡವರ ಕೆಳಗೆಳಸಿ ಬಯಲಗೆ ದಿಗಿಲು |
 ಗೊಂಡು ಗೋಪಾಡಿದೆಮ್ಮಿಬನ್ನದಿರವ ನೀ |
 ನುಂಡುಂಡು ಕಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ಯೆ ಕೃಪಾಳುಗಳ ದೇವ ಶರಣಾಗೆಂದರು ||೮೬||

ದುರುಳನಟಿದಂ ಸೆಟೆಗೆ ಸಿಲ್ವ ಪುಡುಗಿದೆನ್ನ |
 ಪರಿವಾರಕಾಯ್ತು ಬಿಡುಗಡೆ ದೇವಸಂಪದಂ |
 ಸುರಸುರಭಿಕ್ವಲತೆಗಿತ್ಗಳೊಡನೆನಗೆ ಕೈಸೇರ್ದುದು ಧರಾತಳದೊಳು ||
 ಧರಣಿಯಮರರ ಯೆಚ್ಚ ದಾರಂಭಸಂಭ್ರಮಂ |
 ಪರಿಲಸಿತಮಾಯ್ತು ಮನನಾಭಿಷ್ಣಮೀಯೆಡೆಗೆ |
 ನೆರವೇರಿತನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಹೆನೆಂದು ವಾಸವನೆಹಗಿದಂ ಪದದೊಳು ||೮೭||

ನಿತ್ಯಪಂಚಾಂಗಪರನಮನಲಸದೆನಗಿ ನೈ |
 ಮಿತ್ತಿಕಶುಭಾಶುಭಂಗಳೊಳೊದಗಿ ಜೋಯಿಸಿಗ |
 ವೃತ್ತಿಯಿಂ ದಿನವ ನೂಂಕಿದೆನಾದೊಡೆಂದಾನುಮೊಂದೆಡೆಗನಿಷ್ಟಮುದಿಸೆ ||
 ಮುತ್ತಯಂ ದುರ್ಮುಹೂರ್ತವನೊರೆದನೆಂದವನ |
 ಪತ್ತುಬಾಯಂ ತೆಟೆದು ಕೂಗಿ ಪ್ಮಸೆದವಂ |
 ಸತ್ತಟಿದು ಮಣ್ಣೆ ಕೂಡಿದನಕಟ ! ಬರ್ದುಕಿದೆ ಗಡೆಂದಡಿಗಜಂ ಮಣಿದನು ||೮೮||

ಸುರರಿಗಭ್ಯುದಯಂ ಸುರೇಶಂಗೆ ವೈಭವಂ |
 ಸುರಮುನೀಂದ್ರಗೆ ಪರಮಾನಂದಸಂಪದಂ |
 ಸುರರಿಪುಗಳಟಿಪು ಭೂಸುರರುಟಿಪು ಸಮನಿಸಿತು ನಿನ್ನ ನರನಟನೆಯಿಂದ ||
 ಧರೆಗೆ ಮಂಗಳಮಾಯ್ತು ಮೇಣಿಮ್ಮ ಪರಿತೋಷ |
 ಶರಧಿಗುತ್ಸವಮಾಯ್ತು ಬಹುರೂಪಭೃತ್ವಮಂ |
 ಮೆಟಿದೆ ನಿನ್ನವತರಣೆ ಲೇಸು ಪೊಸತಾದುದೆಂದಭವನಭಿವಂದಿಸಿದನು ||೮೯||

ವಿನಮಿತರನೆತ್ತಿ ಕುಳ್ಳಿರವೇಟ್ಟು ಕಾಣ್ಕೆಗಳ |
 ನನಿತುಮಂ ಕೈಕೊಂಡಿರ್ದಿರ್ಪರಿದು ನಲವ ಪುರ |
 ಜನಮನಂತಿರವೇಟ್ಟು ಸಂತೈಸಿ ಪಂದಿವಾಗಧರನಾಪಾರಕರನು ||

ಮುನಿಗಳ ಶ್ರೋಗಟ್ಟೆಯಂಡಲೆಗೆ ಕೆಲದವನಿನಂ |
 ದನೆಯ ಮೋಗನೋಡಿ ನಸುನಗುತಾರಪೂದ್ವಹಂ |
 ವಿನಯಭಾವಂ ಪೂಣೈ ಕರುಣರಸವೊಸಹು ಮುಂ ನೆರೆದ ಸಭೆಗಿಂತೆಂದನು ||

ಪರಿಭವಿಸಲಾರ್ಗೆ ಗೋಚರಮಕು ಶರಣಜನ |
 ಸುರಥೇನುವಂ ವಿಭೀಷಣನಂ ಲಸದ್ಧರ್ಮ |
 ನಿರತನಂ ಬಿದಿಯೊಲ್ಪು ಸೃಜಿಸದೊಡೆ ಸೇತುಬಂಧದ ಕಜ್ಜದುಜ್ಜುಗದೊಳು ||
 ವರುಣಂ ಸಹಾಯವಿಯಾದೊಡೆ ನಿಜಸೇನೆ ಸಹಿ |
 ತರುಣಜಂ ನೆರವಾಗದೊಡೆ ಲಂಕೆಗೈದಿ ದಶ |
 ಶಿರನಂ ಬಲಪ್ರಚುರನಂ ತ್ರಿಭುವನೈಕವಿಕ್ರಮನಂ ಯಮೋಪಮನನು ||೬೦||

ಇಂದುಶೇಖರನ ಕೃಪೆ ಮೊದಲೆಮ್ಮೊಳಾಯ್ತು ದಿವ |
 ದಿಂದಿಂದ್ರನೆಡೆಯ ಮಾತಲ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯದೊಳು |
 ಬಂದೊದವಲನುವಾಯ್ತು ತಿಳಿವೊಡನಲಾತ್ಮಜಮರುತ್ತುತರ ನೆರವೆಮ್ಮೊಳು ||
 ಅಂದಿಂದು ವರೆಗೆ ಸಮನಿಸಿತು ನೆರೆದವಿಳಮುನಿ |
 ವೃಂದದಾಶೀರ್ವಾದಮೋವಿತಲ್ಲದೊಡದೇಂ |
 ಮಂದಪ್ರತಾಪನೆ ದಶಾಸ್ಯನವನಂ ಗೆಲೈವೆಂದೊಡಿದು ಚಿತ್ರಮಲೈ ||೬೧||

ಹರಮಿತ್ರನಾದ ಕತದಿಂದೆಮಗೆ ಮಿತ್ರನಾ |
 ತುರಗವಾಹಂ ನಿರೃತಿಯಿಷ್ಟನೆಮ್ಮನ್ನಯದ |
 ಪಿರಿಯನಣುಗಂ ಜಗುನೆಯಣ್ಣುನುಚಿದಮರರೆಮ್ಮ ವರೇಸಮಸ್ತನೃಪರು ||
 ನೆರೆವೊಬಲರೆಮ್ಮ ಕಾರಿಯಮೆ ಎಮ್ಮಭೃದಯ |
 ದಿರವೆ ನಿಮ್ಮವು ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವರುಪಕೃತಿಯಿಂದೆ |
 ನೆರೆ ಧನ್ಯನಹನೆಂದು ನಿಖಿಲರಂ ದಯದಿನಾದರಿಸಿದಂ ರಾಜಮೃಳಿ ||೬೨||

ಇಂತುಚಿತಮೃದುಮಧುರವಚನರಚನೆಗಳಿಂ ಪು |
 ರಾಂತಕಪ್ರಮುಖದೇವರ್ಕಳಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಸ |
 ಮಂತವಿಳಮುನಿವರನಾದರಿಸಿ ಸಾಮಂತಸಂದೋಹಮಂ ಕರುಣಿಸಿ ||
 ಮುಂತಿರ್ಪ ಪುರದ ಮನ್ನೆಯರನುಪಚರಿಸಿ ಭೂ |
 ಕಾಂತನೆಲ್ಲಗೆ ಸರಿಯುಡುಗೊಣೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿ ದಿ |
 ಶಾಂತವಿಶ್ರಾಂತನಿಜಕೀರ್ತಿಯೊಡನವರನೆಲ್ಲಂ ಬಹಿ ಕ ಬೀಡೊಟ್ಟನು ||೬೩||

ನ್ಯಾಯಧರ್ಮವನುಡಿದು ಶಿಕ್ಷೆರಕ್ಷಣೆಗಳಾ |
 ಮ್ನಾಯಧರ್ಮವನುಡಿದು ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಗಳಾ |
 ತ್ವೀಯಧರ್ಮವನುಡಿದು ಸಾಮಸಂಗ್ರಹಂಗಳಾಗವೆನೆ ಧರ್ಮವಷುತು ||
 ರಾಯರೀಬಟಿಯೊಳಿಂತಿದರ್ವಿಲ್ಲೆನೆ ಪೂರ್ವ |
 ದಾಯಮಂ ಬಿಡದೆ ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂ ತನಗೆ ಸಮ |
 ವಾಯಲಕ್ಷಣಮಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರಂ ಧರೆಯನಾಳುತ್ತಿದರ್ವನು ||೯೫||

ಪೆಡೆಮಣಿಯ ಬೆಳಗು ನಗೆಮೊಗದ ಬೆಳಗಂ ಬೆರೆಯೆ |
 ನುಡಿಯ ಬಿನ್ನಾಣಮುಷುವಿನ ನಿಷುಗೆಯಂ ಕೂಡೆ |
 ಸೆಡೆದ ವವರಸದೊಡನೆ ಭಕ್ತಿರನವೊಂದೆ ನಾಗೇಂದ್ರಂ ಮುನೀಶ್ವರಂಗೆ ||
 ಮುಡಿಯದೀಚರಿತಮಾಬಾಯ್ಗಳಿಂ ಪೇಟ್ಟುಮೆನೆ |
 ಕಡುನೇಹದಿಂದೊರೆದ ಕಥೆಯನತಿಭಕ್ತಿಯಿಂ |
 ಬಿಡದೊಡಿ ಕೇಳ್ವ ಸಜ್ಜನರಿಗಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಂ ಕುಡುವನಾಶ್ರೀರಾಮನು ||೯೬||

ಪಡುಗಡಲೆಗೆಯೊಳೆಡೆಯಂ ಭೃಗೊದ್ವಹಂ |
 ಪಡೆದನದಱುಳ್ ಸೈಪಿಗೇಡೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದ |
 ನುಡಿವೆಣ್ಣಿ ಭರ್ತ್ಯಮಂದಿರಮಾಗಿ ಸುಖಕೆ ಬೀಡಾಗಿ ನಾಡಾಗಿ ಮೆಟ್ಟಿವ ||
 ಉಡುಪಪುರಮೆಂಬ ಸುಕ್ಷೇತ್ರಮುಂಟಲ್ಲ ಚಾ |
 ವಡಿರಂಗಭಟ್ಟನಾತ್ಮಜೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕ |
 ನ್ನಡಿತಿ ಚಿಂಗಳದೇವಿ ಪೇಣಂದು ಪೇಟೆ ನೆಪ್ಪಿ ಪೇಟ್ಟುಳಿಸತ್ಯತಿಯನು ||೯೭||

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದೊಳೆ ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ
 ಮುಗಿದುದು.

ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾದುದು.

ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಟೀಕೆ.

ನಾಂದೀ ಸಂಧಿ.

ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮಂಗಳಪದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದೀಪದ್ಯವೆಂದು ನಾಮಾ ನ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನಾಂದೀಸಂಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ.

೧ ಕವಿಯು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಿಯಿಂದ ಕಥಾನಾಯಕನಾಗಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೂ, ತನಗೆ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆ ಯಾದ ಶಿವನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ :-

ಶ್ರೀರಾಮಪರವಾಗಿ :- ಶ್ರೀಮದ. ಕೈರವಾಬ್ಜಂ-ಶ್ರೀಮತ್-ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳಾ ದ, ಅಚಲಾತ್ಮಜಾ-ಭೂಪುತ್ರಿಯಾದ ಸೀತೆಯ, ಆನನ-ಮುಖವೆಂಬ, ಕೈರವ- ನೈಯ್ದಿಲೆಗೆ, ಅಬ್ಜಂ-ಚಂದ್ರನಾದ, ಎಂದರೆ ಚಂದ್ರನು ಕೈರವನನ್ನು ತನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅರಳಿಸುವಂತೆ ಸೀತೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಅರಳಿಸುವವನು, ಸೀತೆಗೆ ಸೌತೋಷಕರನು ಎಂದರ್ಥ. ನಿರಾಮಯಂ-ಅನಿಷ್ಟಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಅಪಾ ಯರಹಿತನಾದ ; ದಿವ್ಯಕೇಶಂ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಮನೋಹರವಾದ ಕೇಶಗಳುಳ್ಳ ; ರಾಜಶೇಖರಂ-ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಿರೋಭೂಷಣನಾದ ; ಸಾಮಗಾನಪ್ರಿಯಂ-ಸಾ ಮಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ; ಹರಿಸುತಾಹಿತಂ-ಹರಿಸುತ-ಇಂದ್ರಸುತನಾದ ವಾಲಿಗೆ, ಅಹಿತಂ-ಶತ್ರುವಾದಂಥ ; ಅಹೀನಾಲಂಕೃತಾಂಗಂ-ಅಹೀನವಾಗಿ ಯೂ ಎಂದರೆ ಸುಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಂಗಗಳು ಳ್ಲಂಥ ; ಶಿವಂ-ಮಂಗಳಕರನಾದ ; ಕಾಮಮುಖ್ಯಾರಿವರ್ಗಧ್ವಂಸಿ-ಕಾಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರುವ ಎಂದರೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ನಾದ ; ಭೂತಪತಿ-ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ (ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ;) ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ-ಭಯಂಕರವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ; ಪುಣ್ಯ ಜನವಂದಿತಂ-ರಾಕ್ಷಸನಾದ ವಿಭೀಷಣನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಸುಕೃತಿ ಗಳಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ; ಗೋತ್ರೇಶ್ವರಂ-ಗೋತ್ರಾ-ಧೂಮಿಗೆ ಈಶ್ವರಂ-ಪತಿ,

ಎಂದರೆ ರಾಜನಾದ; ಮಂಗಳಂ-ಮಂಗಳಕರನಾದ; ರಾಮಂ-ಶ್ರೀರಾಮನು; ಕಾಮಿತಾರ್ಥಂಗಳಂ-ದೇಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಮಗೆ ಸದಾ-ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲ ಯೂ ಒಲದು ಈಗೆ-ಕೊಡಲ;

ಶಿವಪರವಾಗಿ :-ಶ್ರೀಮದ..ಕೈರವಾಬ್ಜಂ-ಅಚಲಾತ್ಮಜಾ-ಪಾರ್ವತಿಯು... ದಿವ್ಯಕೇಶಂ-ಆಕಾಶಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇಶವುಳ್ಳಂಥ (ಶಿವನು ವೈಷ್ಣವಕೇಶನಾದುದರಿಂದ), ರಾಜಶೇಖರಂ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗುಳ್ಳ; ಹರಿಸುತಾಹಿತಂ-ಹರಿಸುತ-ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದಂಥ; ಅಹಿನಾಲಂಕೃತಾಂಗಂ-ಅಹಿ-ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ, ಇನ-ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಮಹಾನಾಗಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಂಗಗಳುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಸರ್ಪಭೂಷಣನಾದ; ಕಾಮಮುಖ್ಯಾರಿವರ್ಗಧ್ವಂಸಿ-ಮನ್ಮಥನೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕರಾದ ಅರಿಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದಂಥ; ಧೂತಪತಿ-ಧೂತಗಣಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾದಂಥ; ಪುಣ್ಯಜನವಂದಿತಂ-ಕುಬೇರನಿಂದ ವಂದಿತನಾದಂಥ; ಸದಾರಾಮಂ-ಸತ್ತುರುಷ್ಕರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆರಾಮಸ್ಥಾನವಾದಂಥ; ಗೋತ್ರೇಶ್ವರಂ-ಗಿರೀಶನಾದ, ಎಂದರೆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯಾದ, ಶಿವಂ-ಶಿವನು, ಕಾಮಿತಾರ್ಥಂಗಳಂ ಎಮಗೆ ಈಗೆ.

೨ ವಿಷ್ಣುವು ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದುದರಿಂದ ಶೇಷನನ್ನೂ, ಶಿವನು ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾದುದರಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವನ್ನೂ ಶ್ಲೇಷೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಶೇಷನ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥ :-ರಾಗ..ಮಾಂಗಂ-ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಗಳ, ರುಚಿಕಾಂತಿಯಿಂದ ರಾಜಿತ-ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಉತ್ತಮಾಂಗಂ-ಶಿರಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳ; ಸುಪುನ್ನಾ..ಪದಂ-ಸುಪುನ್ನಾಗ-ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುನ್ನಾಗನು, ಅಚ್ಛ-ಬಿಳುಪಾದ ಪುಂಡರೀಕನು ಇವರೆಂಬ ನಾಗಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಆಕಲಿತ-ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪದಂ-ಪಾದವುಳ್ಳಂಥ; ಅಮಿತ..ತ್ರಯಂ-ಅಮಿತ-ಅನೇಕವಾದ, ಭೋಗ-ಹೆಡೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ; ಧುವನಗರ್ಭಂ-ರೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಗರ್ಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ; ವಂಶಶೋಭಿತಂ-ಬೆನ್ನುಮೂಳೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ; ಹೈಮಕಟಂಕಂ-ಶರೀರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಣದಂತಿರುವ ಕಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ; ರಾಗರಸಯುತಂ-ಸಂಗೀತರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಮದಿರಾದಿರಸಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುವ; ಅಮಲಘನರೂಪಂ-ಬಿಳುಪಾದ ಮೇಘದ ರೂಪವುಳ್ಳಂಥ ಎಂದರೆ ಬಿಳುಪಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ; ಅಚಲಂ-ಚಲನವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಿರನಾಗಿರುವ; ಸುರಾ..ಪ್ರದೇಶಂ-(ಸುರಾಗಾ ಮಾ ಯಸ್ಯ ಸಃ ಸುರಾಗಮಃ ಎಂದರೆ)

ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ವಿಷ್ಣು, ಅವನಿಂದ ಉನ್ನಿಲಿತ-ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶಂ-ಉತ್ಸಂಗ ಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳ ; ನಿರ್ಜರಾಗರಂ-ಜರೆಯೆಂಬ ಗರ-ವಿಷದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಎಂದರೆ ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದಂಥ, ಅಥವಾ ಜರೆಯೂ ವಿಷವೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ; ಭೂಧರಂ-ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಮಹಾಶೇಷನು, ಅನಿಶಂ-ಯಾವಾಗಲೂ ಎಮ್ಮೆ ಅಬಿಳರ, ಅಭೀಷ್ಟಮಂ-ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು, ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಡರ್ಚುಗೆ-ಉಂಟುಮಾಡಲ !

ಕೈಲಾಸಪರವಾದಾಗ ಅರ್ಥ:-ರಾಗ..ಮಾಂಗಂ-ಗೈರಿಕಾದಿಧಾತುಗಳು ಮಣಿಗಳು, ಇವುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ರಂಜಿತವಾದ ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ ; ಸುಪು...ಪದಂ-ಸುಪುನ್ನಾಗ-ಗಜಶ್ರೇಷ್ಠಗಳು, ಅಚ್ಚ-ಕರಡಿಗಳು, ಪುಂಡರೀಕ-ಹುಲಿಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕಲಿಕವಾದ, ಪದ-ತಪ್ಪಲುಗಳುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಸು-ಒಳ್ಳೆಯ, ಪುನ್ನಾಗ-ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಅಚ್ಚಪುಂಡರೀಕ-ಬಿಳಿಯ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸ್ಥಾನಗಳುಳ್ಳ ; ಅಮಿತಭೋಗಯೋಗ್ಯಾಶ್ರಯಂ-ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನುಳ್ಳ ; ಭುವನಗರ್ಭಂ-ಜಲಾಶಯಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ ; ವಂಶಶೋಭಿತಂ-ಬಿದುರುಮೆಳೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ; ಹೈಮಕಟಕಂ-ಹಿಮಮಯವಾದ ಸಾನುಪ್ರದೇಶಗಳುಳ್ಳ ; ಅಮಲಘನರೂಪಂ, ಅಚಲಂ-ಮೇಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥ ; ಸುರಾ..ಪ್ರದೇಶಂ-ಸುರಾಗಮ ದೇವದಾರು ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಸುರ-ದೇವತೆಗಳ, ಆಗಮ-ಬರೋಣದರಿಂದ ಉನ್ನಿಲಿತ-ಉತ್ತೇಜಿತವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳುಳ್ಳ ; ನಿರ್ಜರಾಗರಂ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಾದ ಎಂದರೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಅಥವಾ ಅಳಿವಿಲ್ಲದ ಗಣಿಗಳುಳ್ಳಂಥ, ಭೂಧರಂ-ಕೈಲಾಸಪರವು.....

ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡುಹುದು :- ರಾಗ..ಮಾಂಗಂ-ಕೆಂಪುಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ರಾಜಿತವಾದ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ; ಸುಪುನ್ನಾಗ..ಪದಂ-ಸುಪುನ್ನಾಗ-ಗಂಡು ಆನೆ, ಅಚ್ಚಪುಂಡರೀಕ-ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕಲಿಕ-ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಪದಂ-ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ; ಅಮಿತ..ಶ್ರಯಂ-ಅಮಿತಭೋಗರಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ; ಭುವನಗರ್ಭಂ-ಭುವನವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ, ಎಂದರೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡುವ ; ವಂಶಶೋಭಿತಂ-ತನ್ನವಂಶಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದ ; ಹೈಮಕಟಕಂ-ಚಿನ್ನದ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ; ರಾಗರಸಯುತಂ-ಅಶ್ರಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ;

ಅಮಲ..ರೂಪಂ-ದೋಷರಹಿತವಾದ ಮೇಘದಂತೆ ರೂಪ-ಶರೀರವುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ನಿಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾದ ; ಅಚಲಂ-ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನಾದ ; ಸುರಾ..ಪ್ರದೇಶಂ-ದೇವತೆಗಳ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆಸ್ಥಾನವುಳ್ಳ ; ನಿರ್ಜರಾಗರಂ-ನಿರ್ಜರರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದಂಥ ; ಭೂಧರಂ-ಭೂಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮನು....

೩. ಶ್ರೀಶಂಕರಂ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶಂ + ಕರಂ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು, ಕರಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ; ಸಮಸ್ತ ಪದವಾದರೆ ಶಿವನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಿಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಉಭಯಪರವಾಗಿಯೂ ಸಮಾನಾರ್ಥಗಳಾದ ವಿಶೇಷಣಗಳು :-ಮಲವಿನಾ ಶಂ-ಭಕ್ತರುಗಳ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂಥ, ಬಾಡಬಾಶ್ರಯಂ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದಂಥ, ಸತ್ವಸಂಕುಲಯುಕ್ತಂ-ಸತ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ಸಾತ್ವಿಕರಿಂದ ಕೂಡಿದಂಥ ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುವಂಥ, ಅಧಿಕಗುಣಗಂಭೀರಂ-ಮಹತ್ತರವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ, ಅನಿಮಿಷಾ..ರಂಗಂ-ದೇವತೆಗಳಲ್ಲ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳಂಥ, ಸ್ವೈರಂ-ಸ್ವತಂತ್ರನಾದಂಥ.

ಭಿನ್ನಾರ್ಥಗಳುಳ್ಳ ವಿಶೇಷಣಗಳು :- ಶಿವಪರದಲ್ಲ -ಸದಾ..ಸ್ಥಿತಂ-ಸದಾ-ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಿಮಕರ-ಚಂದ್ರನ ಅಂಕ-ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ, ಲಾವಣ್ಯ-ಸಮುದಾಯಶೋಭೆಯ, ಪ್ರಭಾವ-ಅಧಿಕೃದಿಂದ ಸ್ಥಿತಂ-ಕೂಡಿರುವಂಥ ; ಚಲ..ಸ್ಥಿತಂ-(ಶರಿಸ್ಥಿತಿ) ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ, ಅಭ್ಯಗಂಗಾ-ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ; ಅಭವ..ಶೋಭಿತಂ-ಅಭವನಾಗಿಯೂ, ನಿಸ್ಸುಲಿತ-ಅಸದೃಶವಾದ, ಶುಭ್ರ-ಶುಭ್ರವಾದ, ಅನಂತಮಣಿ-ಅನೇಕವಾದ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ; ಭೂತ..ಸ್ವದಂ-ಭೂತಕುಲಜಾತ-ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ನಾಥರುಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಆಸ್ವದಕೊಟ್ಟಿರುವ, ಶ್ರೀಶಂಕರಂ.

ವಿಷ್ಣು ಪರವಾದಾಗ:-ಸದಾ..ಸ್ಥಿತಂ-ಸದಾ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಹಿಮಕರನ-ಸೂರ್ಯನ ಎಂದರೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ, ಅಂಕ-ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಲಾವಣ್ಯಪ್ರಭಾ-ತೇಜೋವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅವಸ್ಥಿತಂ-ಇರುವ ; ಚಲದ..ಸ್ಥಿತಂ-(ವಾಮನಾವ ತಾರದಲ್ಲಿ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠದಿಂದ,) ಚಲತ್-ಹೊರಟಿರುವ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಿಂದ ಅಸ್ಥಿತನಾದಂಥ ; ಅಭವ..ಶೋಭಿತಂ-ಅಭವ-ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ನಿಸ್ಸುಲಿತ-ಅಸದೃಶವಾದ, ಶುಭ್ರ-ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ, ಅನಂತ-ಅದಿಶೇಷನ, ಮಣಿ-

ಶಿರೋರತ್ನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿರುವಂಥ ; ಭೂತ...ವಾಸಾಸ್ವದಂ-ಭೂತ
ಕುಲ-ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಜಾತ-ಅವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಾಥ-
ನಾಥರಾದ ದೇವಲೋಕಗಳಲ್ಲರುವವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದ ; ಶ್ರೀಶಂ-
ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯು, ಶ್ರೇಯಮಂ ಎಮಗೆ ಮಾಡ್ಕು-ಮಾಡಲ.

೪ ಶ್ರೀರಾಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನೂ, ಶಿವಪತ್ನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ ಶ್ಲೇಷೆ
ಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿ ಇದೆ. ಚಂಚಲಾಯತನೇತ್ರೈ-ಚಂಚಲವಾಗಿಯೂ ದೀರ್ಘವಾ
ಗಿಯೂ ಇರುವ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ ; ಕಪಿಸ್ತುತಿಪಾತ್ರೈ-ಕಪಿ-ಸುಗ್ರೀವ ಪ್ರಮುಖರ
ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದ ; ಕಪಿಮುಖ-ಕಪಿಯ ಮುಖವುಳ್ಳ ನಂದೀಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿಗೆ
ಪಾತ್ರಳಾದ ; ಪಂಚಮಸುವಾಣಿ-ಪಂಚಮಸ್ವರದಂತಿರುವ ವಾಕ್ಯುಳ್ಳ ; ಫಣಿ
ವೇಣಿ-ಸರ್ಪದಂತಿರುವ ಹೆರಳುಳ್ಳ ; ಕಲ್ಯಾಣಿ-ಮಂಗಳಕರಳಾದ ; ದೇವಾಂ
ಚಿತ-ತೆ-ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ; ವಿಖ್ಯತೆ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಳಾದ ; ರೋಕ್ಮಿಕಮಾತೆಯಾದ ; ಚಂಚರಾಲಕಿ-ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮುಂಗುರು
ಳುಗಳುಳ್ಳ ; ರಾಜವದನೆ-ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ; ಗುಣಗಣಸದನೆ-ಸುಗುಣಸಮೂ
ಹಗಳಿಗೆ ಮನೆಯಾದಂಥ ; ಪಂಚಾಸ್ಯಮಧ್ಯೈ-ಸಿಂಹದ ನಡುವಿನಂತೆ ನಡುವುಳ್ಳ ;
ಅಕ್ಷರವಿದ್ಯೈ-ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ; ನಿರವದ್ಯೈ-ದೋಷರಹಿತಳಾದ ; ಮಾನನೀ-
ಪೂಜ್ಯಳಾದ ; ಗೋತ್ರಾತ್ಮಜಾತೆ-ಗೋತ್ರಾ ಎಂದರೆ ಭೂಮಿ, ಅವಳ ಆತ್ಮಜಾತೆ-
ಪುತ್ರಿಯಾದ ಸೀತೆಯೇ, ಗೋತ್ರ-ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಎನ್ನು
ಕಬ್ಬಂ-ಕಾವ್ಯವು, ಧರೆಯೊಳು-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಎದುಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಮಾನಿ
ಪಂತೆ-ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಎನ್ನು ವಾಂಛಿತವ-ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು,
ಈ-ಕೊಡು.

೫ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (೧) ವಿನಾಯಕನನ್ನೂ, (೨) (ವಿನಾಂ ನಾಯಕಃ-ವಿನಾಯಕ
ನಾದ) ಗರುಡನನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಳಗಣ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ೧ ಎಂದರೆ
ವಿನಾಯಕಪರವಾದಾಗ ಅರ್ಥ, ೨ ಎಂದರೆ ಗರುಡಪರವಾದಾಗ ಅರ್ಥ
ವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದ್ರಾವಕಂ-೧ ಪಾಪನಾಶಕನಾದ, ೨ ವೇಗವುಳ್ಳ. ವಿನತಾತ್ಮಬಂಧುಸಚ್ಚರಿತ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವಕಂ-೧ ವಿನತ-ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವರಿಗೆ ಆತ್ಮಬಂಧುವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು
ಅವರಲ್ಲರುವ ಅಸಚ್ಚರಿತ್ರ-ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸ
ತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ೨ ವಿನತಾತ್ಮಬಂಧು-ವಿನತಾದೇವಿಗೆ ಮಗನಾದ
ಮತ್ತು ಆಶ್ರಿತರಲ್ಲರುವ ಅಸಚ್ಚರಿತವನ್ನು ಹೋಗರಾಡಿಸುವಂಥ ಅಥವಾ

ವಿನತೆಗೆ ಅತ್ಯಬಂಧುಗಳಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಅನಚ್ಚರಿತ-
ಬಂಧನರೂಪವಾದ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದವಂಥ. ನಾಗಾವೃತಾಂಗಂ-
೧ ಸರ್ಪದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳ ೨ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಅವೃತವಾದ
ಅಂಗಗಳುಳ್ಳ. ದಯಾಸಮುದ್ರಾವಕರಕಂ-೧, ೨ ದಯಾಸಮುದ್ರದ ಘನಸ್ವಭಾ
ವುಳ್ಳ. ದೀರ್ಘನಾಸಿಕಂ-೧ ಸೊಂಡಿಲುಳ್ಳ, ೨ ಉದ್ದವಾದ ಮೂಗುಳ್ಳ. ಆಮೋ
ಘಂ-೧, ೨ ನಾಶರಹಿತನಾದಂಥ. ಸುವರ್ಣಪಕ್ಷಪ್ರಭಾವಂ-೧ ಸುವರ್ಣಪಕ್ಷ-
ಗರುಡನಂತೆ ಪ್ರಭಾವುಳ್ಳ (ಗರುಡನೂ, ವಿನಾಯಕನೂ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ
ರಾಗಿರುವುದರಿಂದ), ೨ ಸುವರ್ಣ-ಚಿನ್ನದ ಪಕ್ಷ-ಗರಿಗಳ ಪ್ರಭಾವುಳ್ಳ.
ಭಾವರಹಿತಂ-೧, ೨ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂಥ. ಬುಧಜನಾಘವಂದಿ
ತಪದಂ-೧, ೨ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ವಂದಿತವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ. ಅಭಾವಜನ್ಮಂ-
೧ ಅಭಾವ ಎಂದರೆ ಅಥವಾ, ಈಶ್ವರ ಅವನಿಂದ ಜನ್ಮವುಳ್ಳ, ೨ ಭಾವ ಸಂಸಾರ
ಸಂಬಂಧವಾದ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂಥ. ಇಂಥ ವಿನಾಯಕಂ-೧ ವಿನಾಯಕನು,
೨ ಗರುಡನು, ಭಾವಶುದ್ಧಿಯನಿತ್ತು-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು
ಮಾಡಿ, ಕೃತಿಗೆ-ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ, ನಿರ್ವಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಎಸಗಿ ಎಮ್ಮನು ಅವಗಂ
ಒಲಿದು ಪೊರೆಗೆ-ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

೬ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದೀರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯಾಭಿಮಾನಿ
ದೇವತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾವ್ಯಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥ:-ಯತಿಗಣಾಶ್ರಯಮೆನಿಸಿ-ಧಂದಸ್ಸಿನ ಯತಿಗಳು,
ಗಣಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಶ್ರಯವಾಗಿ; ಶಬ್ದಾರ್ಥಭಾವದಿಂದ-ಶಬ್ದಗಳು, ಅರ್ಥ
ಗಳು, ಭಾವಗಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ; ಅತೀರನಾಲಂಕಾರವೊಪ್ಪೆ-ಅತಿಶಯ
ವಾದ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ರಸಗಳು ಉಪಮಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳು ಒಪ್ಪೆ ಎಂದರೆ
ಕೂಡಿರಲು; ಜೀವಾಕ್ಷರಸುಗತೀರ್ಕಿಯಾಗಿ-ಜೀವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಾಕ್ಷ
ರಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ; ನವ...ಮನೋಜ್ಞ ಮನೆ-ನವ-ಅಪೂರ್ವವಾದ, ಪದ
ಪುಂಜ-ಪದಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿಯೂ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮನೋ
ಹರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ; ಕೈವಲ್ಯದ ನುತ ಸುಕೃತಪದ್ಯಾವಳಿಯೆ ಇದೆನಿಸುತ್ತೆ-
ಕೈವಲ್ಯದ-ವೋಕ್ಷಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ನುತ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸುಕೃತ-ಚೆನ್ನಾಗಿಜೋ
ಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಪದ್ಯಗಳ, ಅವಳಿಯೆ-ನಾರೇ, ಇದು-ಈ ಕಾವ್ಯವು ಎಂದು
ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ; ವಸುಮತಿಗೆ-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ವಿಬುಧರ್ಕಳಿಂ-ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಗಳಿಂದ, ಸಂಭಾವ್ಯಮಾಗೆ-ಸೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಆಗಿ; ಭಾರತಿ-ನನ್ನ
ಕಾವ್ಯರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯ.

ಸರಸ್ವತಿಯ ಪರವಾಗಿ :-ಯತಿಗಣಾಶ್ರಯಮೆನಿಸಿ-ನಾರದಾದಿ ಯತಿಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯಳೆನಿಸಿ ; ಶಬ್ದಾರ್ಥಭಾವದಿಂದ-ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ; ಅತಿರಸಾಲಂಕಾರಮೊಪ್ಪೆ-ಅತಿರಸ-ಬಹು ರಮಣೀಯವಾದ, ಅಲಂಕಾರ-ಕಟಕ ಮಕುಟಾದಿ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಒಪ್ಪಿರಲು ; ಜೀವಾಕ್ಷರಸುಗತಿಗೀರ್ಕೆಯಾಗಿ-ಸರ್ವತೀ ಮಂತ್ರದಲ್ಲರುವ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳ, ಸುಗತಿಗೆ-ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ, ಇರ್ಕೆಯಾಗಿ-ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ; ಕೈವಲ್ಯದ ನವಪದಪುಂಜರಂಜಿತಮನೋಜ್ಞಮನೆ-ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕೆ ನವ-ಹೊಸದಾದ, ಪದಪುಂಜ-ಹಲಪು ದಾರಿಗಳಿಂದ, ರಂಜಿತ-ಕೂಡಿ ಮನೋಹರಳು ಎಂಬಂತಿರುವ ; ವಸುಮತಿಗೆ-ಭೂರೋಕದಲ್ಲರುವ ಜನಗಳಿಗೆ ನುತ..ವಳಿಯೆ ಎನಿಸುತ್ತೆ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸುಕೃತ-ಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆ, ಪದ್ಯಾವಳಿ-ಕಾಲುದಾರಿ, ಎನಿಸುತ್ತೆ-ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ; ವಿಬುಧರ್ಕಳಿಂ-ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ, ಸಂಭಾವ್ಯಮಾಗೆ-ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಇರುವ, ಭಾರತಿ-ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯೂ.

ಒಲಿದು-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಎನಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಮಿತ್ತು-ಕೋರಿದ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮಜ್ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಿ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ, ಅಜಸ್ರಂ-ನಿರಂತರವೂ ಇರ್ಕೆ.

೭ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೂ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ವಿಷ್ಣು ಪರದಲ್ಲ :-ನಮುಚಿಸೂದನನಂಗೆ-ಇಂದ್ರನಿಗೆ, ಸಖನಾಗಿ-ಸಹಜಸಖನಾಗಿ ಎಂದರೆ ಉಪೇಂದ್ರನಾಗಿ (ವಾಮನನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ;) ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಮುಚಿಸೂದನಮುಖ್ಯವಿಜರ್ಕಳಂ-ಬಲಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾದ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಉಚಿತದೇ-ಉಚಿತವರಿತು (ಎಂದರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ), ಪೊರೆದನಂ-ಕಾಪಾಡಿದಂಥ ; ಸುಗುಣನಿಧಿಯಾದ ಲೋಕೇಶನೆನಿಪ-ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡ, ವಿಧಿಯಂ-ಸರ್ವವಿಧಾಯಕನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸಿ ; ಕಮಲದೇ-ಜಲದಲ್ಲ, ಎಲೆಯೊಳ್-ಅಲದೇಯ ಮೇಲೆ, (ಮಟಪತ್ರ ಶಾಯಿಯಾಗಿ) ಮಲಗಿ ; ಪಕ್ಕಿಯನಡರ್ಮ-ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿ (ಗರುಡವಾಹನನಾಗಿ), ನಿಜಕಮಲೆಯೊಡನೆ-ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ, ಅನುದಿನಂ-ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಮೆಚ್ಚಿದಿರ್ಪ, ಭಕ್ತಹೃತ್ಯಮರಾಸನಂಗೆ-ಭಕ್ತರ ಹೃತ್ಯಮಲವೆಂಬ ಆಸನದಲ್ಲ ಮಂಡಿಸಿರುವ, ಭವವಾರಿ....ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ-ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು

ತಾರಕ-ದಾಟಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ-ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ, ಎಂದು-ಸರ್ದದಾ, ಮಣಿವೆನು-ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಪರದಲ್ಲೆ:-ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಖನಾಗಿ, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಮು ಚಿ.. ಪೂರೆದನಂ-ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂಥ ಎಂದರೆ ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತನ್ನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಅವನಿಂದ ಕಾಪಾಡಿದಂಥ ; ಲೋಕೇಶನೆನಿಸಿದ, ಸುಗುಣನಿಧಿಯಾದ, ವಿಧಿಯಂ-ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸದಾ, ಉಚಿತದೇ-ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಕಮಲದಲೆಯೊಳ್ ಮಲಗಿ-ಕಮಲಾಸನನಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಪಕ್ಕಿಯನಡದು-ಹಂಸವಾಹನನಾಗಿ, ನಿಜಕಮಲೆಯೊಡನೆ-ತನ್ನ ಸತ್ವಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೊಡನೆ, ಅನುದಿನಂ-ನಿತ್ಯವೂ, ಮೆಚಿದಿರ್ಪ, ಕಮಲಾಸನಂಗೆ-ಕಮಲಾಸನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಮಣಿವೆಂ. ಬ್ರಹ್ಮಪರದಲ್ಲೆ ಅರ್ಥಮಾಡುವಾಗ ಭಕ್ತಹೃತ್, ಭವವಾರಿನಿಧಿತಾರಕ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.

೮ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನನ್ನೂ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ ಶ್ಲೋಷಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಹನುಮಂತನು :-ಮಾರಹರನ-ಶಿವನ, ಅಂಶವೆನರ್-ಅಂಶವಾಗಿ, (ಹನುಮಂತನು ರುದ್ರಾಂಶವೆಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ, ಅದ್ದರಿಂದಲೇ) ಅಂಬಿಕಾತ್ಮಜನಾಗಿ-ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ ಪ್ರಿಯಮಗನಾಗಿ, ವಾರಿಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಲಂಕೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು, ಪರನಾರಿಯಂ-ನೀತೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ ಅಸುರನ-ರಾವಣನ ಗರ್ವವಂ ಮುರಿದು, ಕಾರಾದಿ ಬಳರ-ಕಾಲನೇಮಿ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಮಡುಹಿಕೊಂಡು, ವೀರಸೇನಾಸಮೂಹವಿರುವ, ಪೊಬಲ-ಲಂಕಾಪತ್ತನವನ್ನು ಉರಿಪಿಸುಟ್ಟು, ತಾನು ಸಾರುತ-ಬಂದು, ಈಶಂಗೆ-ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ರಾಮನಿಗೆ, ಎಣಗಿದ, ಅರಿಧಯಂಕರತಾರಕಾರಿ-ಅರಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಾರಕಾರಿ-ಷಣ್ಮುಖನ ಹಾಗಿರುವ ಹನುಮಂತನು ಅನುದಿನಂ ಕೂರ್ಮವೆತ್ತ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಶೈವಸಂಪದವಂ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಎಮಗೆ ಮಾಳ್ಕೆ-ಮಾಡಲ. ಹನುಮಂತನು ಸಂಜೀವಿನೀ ಮೂಲಕೆಯನ್ನು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ರಾವಣನಿಂದ ಚೋದಿತನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಮಾಡಿ ಹನುಮಂತನಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು ಎಂದು ಪುರಾಣ ಕಥೆ ಇದೆ.

ಷಣ್ಮುಖನು :-ಮಾರಹರನಂಶವೆನರ್, ಅಂಬಿಕಾತ್ಮಜನಾಗಿ, ವಾರಿಧಿಯು ನುತ್ತರಿಸಿ-ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸಿ, ಲಂಕೆಯಂ-ಅಸುರರಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾ

ನವಾದ ಪಾತಾಳಲಂಕೆಯಂ ಪೋಕ್ಕು, ಪರನಾರಿಯಂ (ಪರಾ ಚ ನಾ ನಾರೀ ಚ ಎಂದರೆ) ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದ ಅಸುರನ-ತಾರಕನೆಂಬ ಅಸುರನ ಗರ್ವಮಂ ಮುಳುದು, ಕಾಲಾದಿಖಳರ-ಅವನ ಪರಿವಾರವಾದ ಕಾಲನೇಮಿ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಮಡುಹಿ-ಕೊಂದು, ವೀರಸೇನಾನಿಕರಮಸೆವ ಪೋಲ-ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು, ಉರಿಹಿ-ಸುಟ್ಟು ಇಲ್ಲವೆ ಹಾಳುಮಾಡಿ, ತಾಂ-ತಾನು ಸಾರುತ-ಹೋಗಿ, ಈಶಂಗೆ-ಶಿವನಿಗೆ ಎಳಗಿದ ಅರಿಭಯಂಕರ ತಾರ ಕಾರಿ-ಅರಿಗಳಿಗೆ ಭಯಜನಕನಾದ ತಾರಕನಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಷಣ್ಮುಖನು ಶ್ರೀಶೈ ವಸಂಪದವಂ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಎಂದರೆ ಶಿವ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೂರ್ಮವೆತ್ತು ಅನುದಿನಂ ಎಮಗೆ ಮಾಡ್ಕೆ.

೯ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಯಾರನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಳೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ :-

ಪುರೈಸುತಹ ನಮಾಶುಗನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರೈಸುತಿಹ + ಅಸಮಾಶುಗನೆ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಅಸಮಾಶುಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಸಮವಾದ ಬಾಣ ಗಳುಳ್ಳ ಮನ್ಮಥನು ಎಂದರ್ಥಮಾಡಿ ಸದ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ, ಆಗ-(ವಸಂತ ಮನ್ಮಥರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಮೋದ್ಧೀಪಕರಾದುದರಿಂದವಸಂತನನ್ನು ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದುಂಟಾಗಲಾಗಿ) ಮಾಧವಗೆ-ವಸಂ ತಟುತುವಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾದೆ ಎಂಬುದೂ, (ಮನ್ಮಥನು ಅನಂಗನಾದುದರಿಂದ) ಮೈದೋಷದೆ ಈ ಜಗದೊಳೆಲ್ಲೆಯುಂ ಚರಿಸಿ ಎಂಬುದೂ, ಭೂಭೃದ್ವರರ-ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪಗೆಗೊಂಡು ಸಂಹರಿಸಿ-ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜನವಡೆದೆ ಎಂಬುದೂ, ಬಳಿಕ ಸೋಗಿಸಿನಿಂ ಪ್ರಮದಾಳಿಗೆ-ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಿಗೆ ಅನುಚರನೆನಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲ ಕವಾಗಿಯೇ ಪುರುಷರನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಳಾಗಿ, ಜನರ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾಮಿತವ-ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಪುರೈಸುತಿಹ ಎಂಬುದೂ, ನೀಂ ನದಾಗತಿ-ಯಾವಾಗಲೂ ಗಮನವುಳ್ಳವನು ಎಂಬುದೂ, ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಅರ್ಥಕೊಡುತ್ತವಾದರೂ ಶೇಷರಾಜರಿಗೆ ಅಹಿತನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸವು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮನ್ಮಥವಿಷಯವಾಗಿ ಮಂಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಔಚಿತ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಸಮಾಶುಗನೆ-ಅಸಮ (ಸಮಸ್ತದೇವತಾಂತರ್ಗತಪ್ರಾಣನಾದುದರಿಂದ) ಅಸದೃಶನಾದ ಅಶುಗನೇ-ವಾಯುವೇ ಎಂದರ್ಥಮಾಡಿ ಪದ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ, ಆಗ-ಮಾಧವಗೆ-ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ (ವಾಯುದೇವನು ಹನುಮಂತನಾಗಿಯೂ ಭೀಮಸೇನನಾಗಿಯೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿಯೂ ಜನಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಮಿತ್ರನಾದೆ, ಅಥವಾ ಮಾಧವಗೆ-ವಸಂತಯುತುವಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾದೆ-ಸಹಾಯನಾದೆ, ಕಾಪೋದ್ಧೀಪಕನಾಗರಾಗಿ) ಎಂಬುದೂ, ಮೈದೋಷದೆ. ಚರಿಸಿ ಎಂಬುದೂ, ಪ್ರಮದಾಳಿಗನುಚರನೆನಿಸಿ-ಪ್ರಮದ-ಮದಿಸಿರುವ, ಅಳಿಗೆ-ಭ್ರಮರಗಳಿಗೆ ಅನುಚರನಾಗಿ ಎಂಬುದೂ, ಜನರ ಬಗ್ಗುಗೆಯ ಕಾಮಿತವ ಪೂರೈಸುತಿಹ- (ವಾಯುದೇವನನ್ನೂ, ತದವತಾರರಾದ ಹನುಮಂತ ಭೀಮಸೇನ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಇವರನ್ನು ಭಜಿಸಿದ) ಜನರ ಮೋಕ್ಷಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಎಂಬುದೂ, ನೀಂ ಸದಾಗತಿ-ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವವನು ಅಥವಾ ಸತ್ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಬರುವವನು ಎಂಬುದೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತವೆ ; ಭೂಭೃದ್ವರರ ಪಗೆಗೊಂಡು ಸಂಹರಿಸಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಶೇಷರಾಜರಿಗೆ ಅಹಿತನಾಗಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಆರ್ಥ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಅರ್ಥಯೋಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಾಯುವಿಗೂ ಶೇಷನಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಲಪರಿಕ್ಷೆಯಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಭೂಭೃದ್ವರರು-ಮೇರು ಮತ್ತು ಮೇರುಪುತ್ರನಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಪರ್ವತಗಳು ಎಂದೂ, ಶೇಷರಾಜನಿಗೆ-ಅನಂತನಿಗೆ, ಅಹಿತನು-ಶತ್ರುವು ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ಮಾಧ್ವಳಿಲ್ಲ, ನ್ಯಾರ್ಥಗಳು ; ಉಡುಪಿಯು ಮಾಧ್ವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಅವರಿಗೆ ವಾಯುವು ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆಯಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ವಾಯುದೇವನ ಮಂಗಳವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಈ ನಾಂದೀಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ನಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿ.

ಈ ಪದ್ಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಉತ್ತರಾರ್ಧಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅರ್ಧಸಮ ಯಮಕವೆಂಬ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಇದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ದೇವತಾಪರವಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತರಾರ್ಧಕ್ಕೆ ನವಗ್ರಹ ಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ :-

೧. ಹರಿಗೆಱಗಿ-ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸೋಮನಂ-ಉಮೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವ ಶಿವನನ್ನು, ಮನಂದಣಿಯೆ-ತ್ಯಪ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ, ನುತಿಸುತೆ, ಹರಿವಾಹನನ-ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ವಾಹನವಾಗುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲಂಗೊಂಡು-ಸಹಾಯ ಹೊಂದಿ, ಹರಿಪುತ್ರರಂ-ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಸುಗ್ರೀವ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು, ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಮತ್ತು ಹರಿಸುತಾದ್ಯರ್ಗೇ-ಕೇಸರಿಯೆಂಬ ವಾನರ ಪುತ್ರನಾದ ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿ-ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗುರುಕವಿಬುಧರ-ಗುರುಗಳು, ಕವಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇವರುಗಳ, ಪದಕಮಲಮಂ-ಕಮಲದಂತೆ ಸ್ವರ್ಣೋಯವಾಗಿರುವ ಪಾದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ; ಹರಿಗೆಱಗಿ-ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸೋಮನಂ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ನುತಿಸುತೆ, ಹರಿವಾಹನನ-ಕುದುರೆಯನ್ನು ವಾಹನವಾಗುಳ್ಳ ಮಂಗಳನನ್ನು ಬಲಂಗೊಂಡು, ಹರಿಪುತ್ರರಂ-ಸರ್ಪಪುತ್ರರಾದ ಎಂದರೆ ಸರ್ಪಾಕಾರಪುಳ್ಳ ತಮೋಗ್ರಹದ ಮೇಲುಭಾಗ ಕೆಳಭಾಗಗಳಾದ ರಾಹು ಕೇತು ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಲೆವಾಗಿ, ಹರಿಸುತಾದ್ಯರ್ಗೇ-ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಶನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿ, ಗುರು-ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಕವಿ-ಶುಕ್ರ ಬುಧರ-ಬುಧರೆಂಬ ಗ್ರಹಗಳ, ಪದಕಮಲಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸೆಂ.

೨. ಧರೆಯತ್ತಣೆಂ-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ; ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಪ್ರಾಸಿಗೋಸ್ಕರ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿರಬಹುದೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೆತ್ತಯ್ಯಂ ಉತ್ತಮನು, ಆಯ್ಯನಿಂದ... ಎಂದನ್ವಯಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಧರೆಯತ್ತಣೆಂ-ಭೂಮಿಗಿಂತಲೂ ಪೆತ್ತಯ್ಯಂ ಉತ್ತಮನು; ಆಯ್ಯನಿಂದ-ತಂದೆಗಿಂತ ಅನುದಿನಂ ಉಪ್ಪನ್ನವಿತ್ತು-ಉಪ್ಪನ್ನ ಅನ್ನಾ ಕೊಟ್ಟು, ಪೊರೆದವನೆ-ನಾಕಿದವನು ಉತ್ತಮಂ; ಆಯ್ಯನಿಂದ-ಅಯ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ, ಆತನಿಂದ-ನಾಕಿದವನಿಗಿಂತಲೂ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಒದವಿದ, ಛಂ-ಕಾಪಾಡಲು ಬಂದ ಶೂರನು ಉತ್ತಮನು; ಪಿತಂ ಅನ್ನದಾತಂ ಆಪದ್ಭಾಂಧವಾದ್ಯರ್ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಗುರುವು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನು ಎಂಬರ್. ಎನಗೆ ಓರೊರ್ವರ್ ಒಂದೊಂದಂ ಉಪದೇಶ

ಸುತ್ತ ಬಗೆಬಗೆಯ-ನಾನಾವಿಧವಾದ, ಭಾವನೆಯಿತ್ತರ್-ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದಂಥ, ಅನಿಬರಲ್ಲರ್-ಅಷ್ಟು ಜನಗಳೂ ಗುರುಗಳೆಂದು ಎಣಿಸುವೆಂ. ಆಯ್ಕೆನಿಂದ-ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆ ಬಂದಿದೆ. ಪಿತಂ, ಅನ್ನದಾತಂ, ಅಪದ್ಧಾಂಧವಾದ್ಯರಿಂದ-ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಾದಿಕೆಯುಂಟು. ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಯೋಗ.

೩ ವ್ಯಾಸ-ಮಹಾಭಾರತ ಕರ್ತನು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ-ರಾಮಾಯಣ ಕರ್ತನು. ಜೈಮಿನಿ ಆಶ್ವಮೇಧಿಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬುಷಿಯು. ಪಿಂಗಳಾಖ್ಯ-ಪಿಂಗಳನೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಧಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಕರ್ತನು. ಭವಭೂತಿ-ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತನಾಟಕ, ಮಹಾವೀರಚರಿತವೆಂಬ ನಾಟಕಗಳ ಕರ್ತನು. ಶೂದ್ರಕ-ಮೃಚ್ಛಕಟಕೆಯೆಂಬ ನಾಟಕಕರ್ತನು. ಕಾಳಿದಾಸ-ಶಾಕುಂತಲ, ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ, ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯೆ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳಿಗೂ, ರಘುವಂಶ, ಮೇಘಸಂದೇಶ, ಕುಮಾರಸಂಭವ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಕರ್ತನಾದ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಬಾಣ-ಕಾದಂಬರಿಯ ಕರ್ತನು. ಚಂದ್ರಭಟ್ಟ ಸು 1079 ಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ, ಮದನತೀಲಕವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತನು. ಕೇಶವ, ವಾಸುದೇವ, ದಿಗಂಬರವಿರಾಸ, ವೇಂಕಟ-ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಕೂಡ ಏನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಚ್ಯುತ-ತುಲಸೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಸು. 1650 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಚ್ಯುತದಾಸನಾಗಿರಬಹುದು. ಕೃಷ್ಣನು-ಸು.1700 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಕರ್ಣಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ನಂದಿ-ಸು 1605 ರಲ್ಲಿದ್ದ ನಂದೀಶಕವಿಯೋ, 19 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂದಿಧಂದ ನ್ನನ್ನು ಬರೆದವನೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕವಿರುದ್ರ-ಸು. 1180 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯವೆಂಬ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಾಗಿರಬಹುದು. ಷಡಕ್ಷರಿ-17 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ, ರಾಜಶೇಖರವಿರಾಸ, ವ್ಯಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ, ಶಬರಶಂಕರವಿರಾಸವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಂಪೂಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವನು. ಅವರ ಅಭಿಮತನನುಸರಿಸಿ-ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಪದ ವಾಕ್ಯಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು.

೪ ಈ ಪದ್ಯವು “ ಮಂದಃ ಕವಿಯಶಃಪ್ರಾರ್ಥೀ ಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಪಹಾಸ್ಯತಾಂ | ಪ್ರಾಂಶುಲಭ್ಯೇ ಫಲೇ ಲೋಭಾದುದ್ಭಾವುರೀವ ವಾಮನಃ || ” ಎಂಬ ರಘುವಂಶಶ್ಲೋಕದ ಪರಿವರ್ತನವಾಗಿದೆ. .

೫ ಅಂಬಿಗನ ಪಟವಾತು-ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಕೃತವಾದ ಮಹಾಭಾರತ ; ಅಂಬಿಗನ ಮಗಳಾದ ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಶರಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಜನಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಸನು ಅಂಬಿಗನಾದನು ; ಆತನ ಪಟವಾತು-ವೇದ ಎಂದರೆ ಪಂಚಮವೇದವೆಂದು ಹೆಸರುವಡೆದ ಮಹಾಭಾರತ. ಬಿಯದಂ ಬರೆದ ಕಬ್ಬ-ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕೃತವಾದ ರಾಮಾಯಣ ; ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ವ್ಯಾಧನಾಗಿದ್ದು ಅಮೇಲೆ ಬುಷಿಯಾದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ; ಬಿಯದ-ತ್ಯ. ವ್ಯಾಧ. ಕುಟುಂಬನ ಬಯಲ್ನುಡಿ-ಕಾಳಿದಾಸನಿಂದ ಕೃತವಾದ ಮೇಘದೂತವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಕಾಳಿದಾಸನು ಮೊದಲು ಕುರುಬನ ಮಗನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಜನರು ವಾದಿಕೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲ್ನುಡಿ-ಅಕಾಶವಾರ್ತೆ, ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಮೇಘವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಬಯಲನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತಾದಕಾರಣ ಮೇಘದೂತವನ್ನು ಬಯಲ್ನುಡಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಓದಿದೊಡೆ-ಪಠಿಸಿದೊಡೆ ಸುಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಬರ್ಕುಪಮೆ ಎಂದನ್ವಯ. ಹಂಬಲು-ಚಿಂತೆ. ಸದ್ಬೋಧಕಂ-ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು, ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವನು.

- ೬ ಮಾಣ್ಣನೆ-ಬಿಡುವನೆ. ಗುಮ್ಮ-ಕಾಡುಕೋಳಿ. ದೋಷಕಂ-ದೋಷಕ್ಕೆ, ಪಾಪಕ್ಕೆ.
- ೭ ಕನ್ನಡ ಜಾಣೆ-ಕನ್ನಡವೆಂಬ ಜಾಣೆಯು ; ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓಬ್ಬ ಗುಣವಂತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಿದೆ. ಮೃದುಪದಾನ್ವಿತ-ಇಲ್ಲಿ ಪದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಾದಗಳು, ಪದ್ಯಗಳು ಎಂದು ಎರಡು ಅರ್ಥ. ಮಂದಗತಿ-ಇಲ್ಲಿ ಗತಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗಮನ, ಪದಗಳ ಜೋಡಣೆ ಎಂದೂ, ಸಂಧಿಶೋಭಿತೆ-ಇಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳಸಂಧಿ, ಫದಗಳ ಸಂಧಿ ಎಂದೂ; ವರ್ಣಯುಕ್ತೆ-ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಶಬ್ದಕ್ಕೆ, ಬಣ್ಣ, ಅಕ್ಷರ ಎಂದೂ; ಷಟ್ಪದ ವೇಣಿ-ಇಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರ, ಷಟ್ಪದ ವೃತ್ತಗಳು ಎಂದೂ ; ನವರ ಸಭರಿತೆ-ಇಲ್ಲಿ ನವರಸವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಸಬಗೆಯ ರಸ, ಶೃಂಗಾರಾದಿ ಒಂಭತ್ತು ರಸಗಳು ಎಂದೂ ಎರಡೆರಡರ್ಥಗಳಿವೆ. ಸಚ್ಚರಿತೆ-ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳವಳು, ಮಹಾಪುರುಷನ ಚರಿತವನ್ನೊಳಕೊಂಡುದು. ಸುನಯನಾತಿಕರಿನಸ್ವಭಾವೆ-ಶೋಭನವಾದ ನಯನಗಳುಳ್ಳವಳು ಮತ್ತು ಅತಿಕರಿನವಾದ (ತೀವ್ರವಾದ) ಹಟ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳು ; ಸುನಯನ-ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಲ್ಪಡುವುದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು (ಶ್ಲೇಷಾದಿಗಳಿಂದ) ಅತಿಕರಿನವಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಗಳುಳ್ಳುದು. ಸತ್ಯ ಫಾಕೋವಿದರ-ಶಾಸ್ತ್ರಪಂಡಿತರ ; ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಫಾಕೋವಿದರ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ರಸವಿಹೀನ ರಿಂಗಿ-ಅರಸಿಕರಿಗೆ. ಗಾಂಪ-ಗಾ,ಮಾಣ, ಹೆಡೆ.

೮ ಚೆನ್ನನೊರ್ವಂ ಮರುಳನಾದೊಡಲಂ ಚೆನ್ನನಾಗನೆ ; ವಿತ್ತಸಂಪನ್ನೆ ಬಂಜೆ ಎಸಿಸಿದೊಡಲಂ ವಿತ್ತಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಳೆ ? ಅವುಗಳಂತೆ ಎನ್ನ ಕಬ್ಬಂ ಕನ್ನಡ ದೊಳ ಬರೆಯ ವಚ್ಚೊಡಲಂ ಕಬ್ಬಮಾಗದೆ, ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಕಾವ್ಯವು ನಿಂದ್ಯ ವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೯ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷಮೂಲಕವಾಗಿ ೧ ಕಾವ್ಯಬರೆಯುವ ಕವಿಯನ್ನು ೨ ಹಣದ ಲೇವಾದೇವಿ ಮಾಡುವ ವರ್ತಕನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಮೂಲ-೧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಾರವಾದ ಕಥೆ ; ೨ ಬಂದವಾಳ. ವೃದ್ಧಿ-೧ ಕಥೆ ಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸೇರಿಸಿದ ಭಾಗ ; ೨ ಬಡ್ಡಿ. ಬಹುಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ-೧ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ; ೨ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸರಕುಗಳಿಗೆ. ಬುಣಶೇಷಗಳ- ೧ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತೆಗೆದ ಪದಗಳನ್ನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ; ೨ ಹಳೆಯ ಬಾಕಿಗಳನ್ನು. ಭೇದಿಸುತ-೧ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತೆಗೆ ದುವಲ್ಲ, ತನ್ನವೇ ಎಂದು ತೋರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ; ೨ ತೀರಿಸಿ. ಕಾಲಕರ್ಮಗಳ ಅನುಸರಿಸಿ-೧. ಕಾಲಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿ ; ೨ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ವಸೂಲಾತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಮಾಡಿ. ನಿತ್ಯಕರ್ತೃಕ್ರಿಯೆ ವಿಧಿಕ್ತಿಗಳೊಳು ಮೇಲೆನಿಸಿ-ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ೧ ಕರ್ತೃಪದಗಳು, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವಿಧಿಕ್ತಿಗಳು ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದೋಷವು ಬಾರದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಠಿಣವನ್ನುಮಾಡಿ ; ೨. ಕರ್ತೃವು ಎಂದರೆ ಯಜಮಾನನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಜಮಾಖರ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡು. ಸತ್ಕೃತಿಯೆಸಗೆ-೧ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲು ; ೨ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಲು. ಮಾನ್ಯ ನಹನು ಎಂದಧ್ಯಾಹಾರ. ಮೃದುವಚನಚಯದಿಂದ ಎಸೆಯೆ-೧ ಮೃದುವಾದ ಪದಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಎಂದರೆ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ; ೨ (ಬಂದವರೊಡನೆ) ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ. ಮೇಲೆ- ಇಷ್ಟೂ ಆದಮೇಲೆ. ಏಕವಚನಕ್ರಮವ ಪಿಡಿದಿರಲೆ-೧ ಏಕರೀತಿಯಾದ ಮಾತು ಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಂದರೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೀತಿ ಶಯ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ; ೨ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಪಿಡಿದಿರಲು ಎಂದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದು ತೆರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವೇಳೆ ಇನ್ನೊಂದು ತೆರದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯವನಾಗಿರಲು. ಅವನ-೧ ಕಾವ್ಯಕರ್ತನ ; ೨ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ.

೧೦ ಬಕ, ಕಪಿ, ಅಡು, ಇಲಿಗಳ ಸ್ವಭಾವಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವಭಾವ ; ಇರುವೆ, ನಾಯಿ, ಹಂಸ, ಹುಲಿಗಳ ಗುಣಗಳೊಳಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಣ ; ಕೋಗಿಲೆ, ಚಿತ್ರಗಾರ, ಹುಚ್ಚು, ವಿದೂಷಕ, ವರ್ತಕರುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಈ ಗುಣಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವ ಕವಿಯು ಲೋಕಮಿರ್ಪ ನ್ನವರೆಗಂ-ಯಾವಾಗಲೂ, ಅಕಳಂಕಕೀರ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ಪಂ.

೧೧ ಕಥಾಸುಧೆಯ-ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಈಂಟುಗೆ-ಪಾನಮಾಡಲ. ಅಧಿನಾಥರ-ವಿದ್ವಾಂಸಶ್ರೇಷ್ಠರು ಅಥವಾ ರಾಜರುಗಳು. ಝರಿ-ಪ್ರವಾಹ. ನವ-ರಸಿ ಕರ್ ಕಾವ್ಯ ರ ಸಜ್ಜ ರಾದರಸಿಕರು. ಶೋಧಿಸುತಿರ್ಕೆ-ನೀರನ್ನು ಉಳ್ಳವರಲ್ಲವೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬಲ್ಲವರು ? ಅದುದರಿಂದ ರಸಝರಿಯ ರಸಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು ದೋಷವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದ ರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವುಂಟು. ಬುಧರನ್ನು ಕುರಿತು ತಿರ್ದುಗೆ ಕೈಕೊಳ್ಳೆ ಎಂದೂ, ಭಕ್ತ ರನ್ನು ಕುರಿತು ಈಂಟುಗೆ ಎಂದೂ, ಅಭಿಮಾನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮನ್ನಿಸು ತಿರ್ಕೆ ಎಂದೂ, ಅಧಿನಾಥರನ್ನು ಕುರಿತು ಆಶ್ರಯಮಿತ್ತೆಸಗೆ ಎಂದೂ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ. ವಿಧುಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹ ರಂ-ಉಡುಪಪುರದ (ಉಡುಪಿಯ) ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು. ಕವಿಯು ಉಡುಪಿಯವಳಾದುದರಿಂದ ಆ ಊರಿನ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯು ಜೈಮಿನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಾರಣಪ್ಪನು ಕನ್ನಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ತಂತಮ್ಮ ಊರಿನ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ತಮತಮಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರತಿಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿಯ ಅಂತ್ಯಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಊರಿನ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಉಡುಪ=ಚಂದ್ರ, ವಿಧು.

ಈ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಕವಿತ್ವದ ವಿಚಾರ ವಾಗಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಧಿಗೆ ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ.

ಮೂಱಿನೆಯ ಸಂದಿ.

ಸೂಚನೆ :- ಅಪ್ಪಾಹಿ ಕುಲಪೋಷನು-ನಾಗಗಳ ಎಂಟು ಕುಲಕ್ಕೂ ಪೋಷಕನಾದ.

* * * ಇಲ್ಲಿ ಐದು ಪದ್ಯಗಳು ಪಾತವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ.

೬ ನ್ಯಸ್ತಮಾನಸನಾಗಿ-ಮಡಗಲ್ಲುಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅತ್ಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ.
ಸೋಮ-ಸಮೂಹ. ದೈನ್ಯ-ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ರತೆ. ಮಸ್ತಕವನಿಲುಹಿ-ಶಿರಬಾಗಿ.

೭ ತಲ್ಲ-ಹಾಸಿಗೆ. ಪ್ರಗ್ರಹ-ಹಗ್ಗ. ಎನಗೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಗೈದು ಎಂದನ್ನಯಿಸ
ಬೇಕು. ಪೊರೆ-ಕಾಪಾಡು; ಪೊಟಿ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥವೇನಾಗುವುದು?
ಉತ್ತಮಾಂಗ-ಶಿರಸ್ಸು.

೮ ಸುಜ್ಞಾನಗಿರಿ ಶಿಖರಂ ಉಪಲಬ್ಧಮಕ್ಕುಂ-ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಶಿಖರವು-ತುದಿ
ಯು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾಗಿ(ನೋಡಿದ್ದಾಗಿ) ಆಗುವುದು; ತಾಪಸೌಘಕೆ ಉಪಜೀ
ವನಂ-ಬುಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬದುಕು-ಎಂದರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು. ರಾಮಚರಿತವು
ಶಂಕೆ-ಸಂದೇಹವು ಎಂಬ ಉಪರಾಗಮಂ-ಗ್ರಹಣವನ್ನು (ಅಂಧಕಾರವನ್ನು)
ಕಳೆದು-ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಚಿತ್ತಾನು ಕಿರಣಮಂ-ಅತ್ಯನೇಂಬ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣ
ವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವುದು ಎಂದನ್ನಯ : ಇದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು?

೯ ಕರ್ಪುಗೋಲ್-ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆ. ಪಿಂಡ-ಮುದ್ದೆ. ಗುಡ-ಬೆಲ್ಲ.

೧೦ ಎನಗೆ ಉತ್ಸವ ಹೊರತು ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಚಂಚಲಂ-ಅನುಮಾನವೊಂ
ದೇ. ಅನಿತು-ಅಷ್ಟು. ಸೈಮಿನಿ-ತ್ಸ. ಸಂಯಮಿನಿ, ನರಕ, ಯಮಲೋಕ.
ದೇವಪಾಲ-ಇಂದ್ರ.

೧೧ ಶರಣಂಗೆ-ಭಕ್ತನಾದ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ. ವಿಭಾವನು-ಸೂರ್ಯ. ಸೋಗೆಗಣ್ಣು-
ತುದಿಗೆ ಕಪ್ಪುಹಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ; ಸೋಗೆ-"ಕಣ್ಣುದಿಗೆರೆ" ಮತ್ತೊಂ
ದರ್ಥ ನವಿಲುಗಿರಿ. ಎಣಿ-ಜೋಡಿ, ಸದೃಶ. ಉಲದರೆ-ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಕೂಗಿದರು.

೧೨ ಶಶಧರಾನೆ-ಸೀತೆ; ಅವಯವಾರ್ಥವೇನು? ಕುಲಶಶರೀರ-ಹನುಮಂತ;
ಅವಯವಾರ್ಥವೇನು? ಪುರ-ಇಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ. ವಾನರೇಶ-ಸುಗ್ರೀವ.
ತ್ರಿದಶರ-ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ; ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವುವು?
ಮಣಿರಥದ ಮೌಕ್ತಿಕಂ-(ಮುತ್ತುಗಳು) ಅಶನಿಯೋಳ್-ವಜ್ರಾಯುಧದಲ್ಲ
(ಇಲ್ಲಿ ವಜ್ರಗಳ ಮೇಲೆಯೂ), ಅಶನಿಗೋಪದೊಳ್-ಕೆಂಬುಗಳಲ್ಲೆಯೂ
(ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ) ಮನಗೆ-ತಾಗಲು, ಮಕುಟಂಗಳ-ಕಿರೀಟಗಳ
ನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದುವು.

೧೩ ಸೂರ್ಯನ ರಥಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಗಾಲ ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಇದ ರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಾಲಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸೂರ್ಯರಥವಲ್ಲ ; ಅಗ್ನಿಯ ರಥ ದಲ್ಲಿ ನೀಲಧ್ವಜವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಅಗ್ನಿರಥವಲ್ಲ. ಅತಿಭಾನುವಿಂ-ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ. ಎತ್ತಣದೊ-ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೋ? ಮಾನಕೆ-ಅಳತೆಗೆ, ಪೋಲಿಸಲು ಅನದಳಮೆನಲ್-ಅನಾಧ್ಯವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ. ತೆಂಗಡಲ್-ತೆಂಕಣ+ಕಡಲ್, ದಕ್ಷಿಣಸಮುದ್ರ.

೧೪ ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ, ೩೪ ನೆಯ ಪದ್ಯದ ವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರವು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಉರುಳುತ್ತ ಬರುವ ಅಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜಡಧರಿತ ನಾಗಿ-ಜಲಧರಿತನಾಗಿ, ಜಡತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಎಂದೆರಡರ್ಥ. “ ಲಡ ಯೋರಭೇದಃ ” ಎಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಜಡ ಎಂದರೆ ಜಲ. ತಪ್ಪನೆನ ಗಿದೆ...-ಶ್ರೀರಾಮನು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ಗರ್ವದಿಂದ ಮೊಗತೋರಿಸದೆ ಇದ್ದೆನು, ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡ ಲು ಹೆದರಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡೆನು ; ಅಂತಹ ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ ಕರು ಣಾಳು. ಎಸಗಿದೆ-ಮಾಡಿದೆನು. ಮುಂತಪ್ಪ-ಮುಂದೆ ಅಗುವ. ದಪ್ಪದರೆ ಗೈಗಳಿಂ-ದಪ್ಪವಾದ ತೆರೆಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ. ಕೂರ್ವೆ-ಪ್ರೀತಿ, ಹರ್ಷ. • ಇರದೆ-(ಅವ್ಯಯ) ನಿಲ್ಲದೆ, ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ.

೧೫ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳ ಎಡೆಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮೀನುಗಳು ಎದ್ದು ಬರುವುದನ್ನು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಇದೆ. ಅನಿಮಿಷರ್-ರೆಪ್ಪೆಗಳಿಲ್ಲದವರು, ದೇವತೆಗಳು ; ಮೀನು ಗಳು. ಪಗೆಗೆ-ಶತ್ರುತ್ವಕ್ಕೆ. ಅಗ್ರಜರ್-ರಾಕ್ಷಸರು, ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು. ಒರೆಯೆ-ಹೇಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ.

೧೬ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳ ಧರಿತ, ಇಳಿತಗಳು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಧರ್ಮವಂ ಮಿಕ್ಕು-ಮೀರಿ, ನೀತೆಯಂ ಉಯ್ದು, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಿ ಗರ್ವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡ ದಶಕಂಧರಂ-ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣನು ಅಳ ದನು, ಆತನ ಪೋಲಿಸಲ್-ಪಟ್ಟಿಣದಲ್ಲಿ, ಒಕ್ಕರ್-ಜನಗಳು ಇರಬಹುದೆ, ದುರ್ಮತಮಪ್ಪುದೆನಗೆ-ಅಪಕೀರ್ತಿ ನನಗುಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಉಕ್ಕಿ ಮೊರೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಮುದ್ರವು ತನಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ-ಉಚಿತವಲ್ಲ, ರಾಘವನಾಜ್ಞೆ ವಿರಿದು, ಮುಷಿ ವೋಕ್ಕವಂಗೆ-ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಈ ಊರನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಎಂದು ಅರಿದು, ಹೆದರಿ

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಅಲೆಗಳು ತಡಿವೊಡೆದು-ದಡೆ
ವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿದುವು.

- ೧೭ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಸೇರಿ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಡೆಗೋಲುಮಾಡಿ
ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ,
ಐರಾವತ, ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು, ಕಾಮಧೇನು, ಚಿಂತಾರತ್ನ, ಪೀತಾಂಬರ,
ಚಂದ್ರ, ವಿಷ, ಅಮೃತ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು ಎಂದು ಪೂರ್ವಕಥೆ.
ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಮೊರೆತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಸೌಭಾಗ್ಯ-ಐಶ್ವರ್ಯ,
ಇಲ್ಲಿ ಅಮೃತ. ಭಂಗಕ್ಕೆ-ಅಲೆಗೆ, ಮಥನದಿಂದುಂಟಾದ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ;
ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಮಥನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಸೌಭಾಗ್ಯ(-ಅಮೃತ)ವಿದ್ದಾ
ಗ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಲು ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು, ಅದು ದೇವತೆಗಳ
ಪಾರಾಗಲು ತನಗೆ ಬಡತನ ಬಂದು, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದೆ
(ಈಡಾದೆ.) ನನ್ನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪೆಟುಮಗಂ-ಮಗನಾದ ಚಂದ್ರನು
ಬಾನೇರ್ಧಂ-ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು, ಅಣುಗಿ-ಮಗಳಾದ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರೆಯತ್ತ ಸೇರ್ಧಂ-ಸಂಪಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿ ಅನೇ
ಕಜನಗಳನ್ನು ಸೇರಿದಳು. ಅರಸಿಯರುಂ-ಪತ್ನಿಯರಾದ ನದಿಗಳು.

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು
ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ.

- ೧೮ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಸಾಧಾರಣಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಅಭೇದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ
ವರ್ಣನೆಮಾಡಿದೆ. ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ-ಕಕುತ್ಸ್ಥ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಮ.
ಕಾ.ಬಿ.ಕಾಕುತ್ಸ್ಥನ ಕರುಣವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು. ಸಾಕಾರಮಾಗಿ-ರೂಪ
ವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ. ಲೋಕಾವೃತಂ-ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿ
ಕೊಂಡು, ಲೋಕದಲ್ಲರುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರ
ಮೇಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸರಿಸಿ.

- ೧೯ ಕೊಡನಣುಗ-ಕುಂಭಸಂಭವನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು; ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಪತ್ನಿಯು ಕಾವೇ
ರಿನದಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದಳೆಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆ.
ಇಂಬು-ಆಶ್ರಯ. ಅಳಿಯ-ಸಮುದ್ರನಿಗೆ ರಾಮನು ಹೇಗೆ ಅಳಿಯ?
ವಪ್ರಿ-ಇಂದ್ರನು, ಎಡೆಗೊಂಡುದಂ-ಆಶ್ರಯಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು; ದುರ್ವಾಸಶಾ
ಪದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸ
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಪೂರ್ವಕಥೆ. ಎನ್ನಿಂದ ಅಖಿಳಸಂಪದವಂ-ಐರಾವತ,

ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು, ಕಾಮಧೇನು, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಅಮೃತ ಮುಂತಾದ ಸಕಲೈಶ್ರವಸ್ಸು. ಒದರಿ-ಗರ್ಜಿಸಿ. ಎನ್ನೊಡೆಯನಾದ ಮೃಡ-ಶಿವನು ವಿಷಮಂ-ಕೇಡನ್ನು. ಎಣಿಸ-ಎಣಿಸಲಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲ ಯಾವ ನೀತಿಯನ್ನು ಕವಿಯು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ ಹೇಳಿ ?

೨೦ ಗಂಭೀರಭಾವ-ಆಳವಾಗಿರುವಿಕೆ ; ದೊಡ್ಡಗುಣ. ಸತ್ವಾತಿಶಯ-ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುವಿಕೆ ; ಬರಾಧಿಕ್ಯ. ವಾಹಿನೀನಿಕರ-ನದಿಗಳ ಗುಂಪು ; ಸೇನಾ ಸಮೂಹ. ಅಪತ್ಯ-ಪುತ್ರ.

೨೧ ಸಮುದ್ರನು ತಾನೇ ಸರಸ್ತ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಜಂ-ದೊರೆ, ಚಂದ್ರ. ಧೂತಪಾಪೆ-ಗಂಗೆ ; ಅವಯವಾರ್ಥವೇನು ? ಹರಿಯು ಮನೆಯಳಿಯನು, ರತಿಕಾಮರು ಮಮ್ಮಕ್ಕಳು-ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ? ಗೋತ್ರರಾಜ ಮಾವ-ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳಾದ ಗಂಗೆಯು ಸಮುದ್ರರಾಜನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮಾವನಾದನು. ಪವಿತ್ರನು-ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ಪಾರ್ವತಿ ಅತ್ತಿಗೆ-ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಗಂಗೆಯೂ ಹಿಮವಂತನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಗಂಗೆಯು ಸಮುದ್ರನ ಹೆಂಡತಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾರ್ವತಿ ಅತ್ತಿಗೆಯಾದಳು.

೨೨ ಇಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಿದೆ. ಭೂಭೃತ್ಯುಲಂ-ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲು ; ರಾಜರ ಸಮೂಹ. ಪುರೈಯಿರೈ-ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೆ ; ಸರಿಸಮನಲ್ಲ.

೨೩ ಸಮುದ್ರನು ಧಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಕರಿ, ತುರಗ, ಧೇನು, ನವರತ್ನ, ಕಲ್ಪಧೂರುಹ, ಪಿಯೂಷ (ಅಮೃತ)-ಇವುಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರ ನಿಗೂ ; ಕನೈ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಭರಣ (ಕೌಸ್ತುಭ), ಗೇಹಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರಶುರಾಮನಿಗೂ, ದೇಹವನ್ನೂ (ಪಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ) ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಭೂ-ಪರಶುರಾಮನು ಸಕಲರಾಜರನ್ನೂ ಕೊಂದು ತನ್ನದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ತನಗೆ ನಿಲುಕಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಲು, ವಾಸಮಾಡಲು ಸಮುದ್ರನಿಂದ ಉಡುಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೇಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ಪೂರ್ವಕಥೆ. ಸಮುದ್ರನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಪೂರ್ವಕಥೆ. ನೀರದ-ಮೇಘ. ಜೀವನ-ನೀರು, ಪ್ರಾಣ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಆಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸವೆಂದು ಹೆಸರು.

- ೨೪ ಅಮೃತ, ವಿಷ, ಪಯ, ಶರ, ಕೀರಾಲ, ಕುಶ, ರಸ-ಈ ಪದಗಳೆಲ್ಲಾ ನೀರು ಎಂಬುದರ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳು. ಸುರರಿಗೆ ಅಮೃತಬೇಕೆ, ನನ್ನಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಉಂಟು ; ಅಮೃತವಿದೆ, ಹೇಗೆ ? ತನ್ನಲ್ಲ ಅಮೃತ-ನೀರು ಇಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ಸಮುದ್ರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಯೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಲಚಂದ್ರನು ಮಗುವಾದ್ದರಿಂದ ಪಯ-ಹಾಲು ಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಕೀರಾಲ-ರಕ್ತ. ರಾವಣ್ಯಂ-ಲವಣಸಂಬಂಧವಾದದ್ದು (ಉಪ್ಪುನೀರು.) ಕುಶ-ದರ್ಭೆ.
- ೨೫ ಸತ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ, ಬಲ. ಉರ್ಚಿ-ಮೇಲುನುಗ್ಗಿ. ಮಯ್ಯರೆವ-ಅಡುಗುವ. ರಾಜೀವ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೀನು. ಅಜೀವ-ಅ ಪ್ರಾಣಿ. ರಂಗದಿಂ-ಕುಣಿತದಿಂದ ಏಳುವ. ಇರ್ಚಿದಿದ-ತುಳಿತದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ವಿದ್ಯಮವಿತಾನ-ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ನಾಲು. ತಾನ-ಸ್ಥಾನ. ನೆಗಡೆ-ಮೊಸಳೆ, ಶಿಂಶುಮಾರ.
- ೨೬ ಪಟ್ಟುಳಿದು-ಹಿಡಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದ. ಬಾಳೆ-ಬಾಳೆಮೀನು. ಕಷ್ಟಿಸಕದಿಂ=ಕಡಿದು+ಎಸಕದಿಂ-ಮಹಾನಾಹನದಿಂದ ; “ ನೊಟ್ಟುಗೂಡದೆ ” ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.
- ೨೭ ಗಿರಿಸುತಾ-ಪಾರ್ವತಿ ; ಗಂಗೆ. ಕೇತನ-ಧ್ವಜ ; ವಿಸ್ತಾರ. ಆತ್ಮಸಂಭವ-ಅನಂಗನಾದ ಮನಸಿಜನು (ಮನ್ನಥನು). ರಾವಣ್ಯಲೀಲೆ-ಉಪ್ಪಿನಲೀಲೆ ; ಸೌಂದರ್ಯದ ಲೀಲೆ. ಭವನಂತೆ ಗಿರಿಸುತಾನ್ವಿತನೆಂದೆನಿಸಿ ಭವನಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಯೂ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲ ವಿರೋಧಾಭಾಸಾಲಂಕಾರವಿದೆ.
- ೨೮ ಏಣುಟಿಯೆ-ಉಬ್ಬರವಿಳಿತಗಳು.
- ೨೯ ಸಮುದ್ರವರ್ಣನೆಯೆಲ್ಲಯೂ, ಆಕಾಶವರ್ಣನೆಯೆಲ್ಲಯೂ ಮೇಷ, ವೈಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ತುರಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನಸ್ಸು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬರುವುದರಿಂದ ರಾಶಿರಾಶಿಯನಾಂತ ಗಗನದಂತೆ ಸಮುದ್ರವಿದೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ೧ ಎಂದರೆ ಸಮುದ್ರಪರದಲ್ಲ- ಹರಿಮಿಥುನ-ಹರಿಯಮಿಥುನ, (ನೀರುಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಬಡಬಾಗ್ಗಿ) ; ೨ ಎಂದರೆ ಗಗನಪರದಲ್ಲ ಸಿಂಹರಾಶಿ, ಮಿಥುನರಾಶಿ. ಅನಿಮೇಷ-೧ ಮೀನು, ೨ ದೇವತೆಗಳು. ದ್ರೋಣಂ-೧ ಹಡಗು, ಗಗನಪರದಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಧನುಷ್ಕೋಟಿ-ಕ್ಷೇತ್ರ. ವೈಷ-೧ ಪಾಪ, ೨ ವೈಷಭ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೃತ್ರಾಸುರನ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಾಪದಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನನ್ನು ಸೇರಿತೆಂದು ಪೂರೈಕೆ.

೩೦ ವೆಣತೊಂದು ಬಗೆ-ಉಪ್ಪಾಗಿರುವಿಕೆ. ಭಂಗ-ಅರೆ.

೩೧ ಅಕೂಪಾರ-ಸಮುದ್ರ. ಅಕ್ಕಜ, ಅಶ್ಚರ್ಯ.

೩೨ ಯಾವಳಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚೋ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲಳು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲಾ ಸೀತೆ, ನೀನು ಕಂಬು ಕಂಧರೆ, ಶಂಬದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಈರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

೩೩ ದೂಷಣನ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಂತೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತೋರ್ಪ ಪರ್ವರೆಗಳ್-ತೆರೆಗಳೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತೋರುತ್ತವೆ; ದುರ್ಮಾರ್ಗವೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಮಾನದಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಅನ್ವಯ.

೩೪ ರಾಜರಾಜವಿಮಾನಂ-ಕುಬೇರನ ವಿಮಾನ; ಅದನ್ನು ರಾವಣನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು; ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಈಗ ರಾಮನು ಹೊರಟಿರುವನು.

೩೫-೨ ತನೂರುಹ-ರೆಕ್ಕೆ. ಬಲವೈರಿ-ಇಂದ್ರ. ಮಿತ್ರಸೂತಸುತ-ಜಟಾಯು.

ರಾಜರಾಜಸಖ-ಈಶ್ವರನು; ಹೇಗೆ? ದಿಶಿಜ-ಇಲ್ಲಿ ರಾವಣ. ಸಾರಿಪುತ್ರಿಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೆಂಬವಳು. ಬಟವಿಡಿದ-ಹತ್ತಿರ ಬಂದ; ಬಟಿ ಶಬ್ದದ ನಾನಾರ್ಥವೇನು? ಕೀಶಬಲ-ಕಪಿಸೇನೆ. ದುಗುಡ-ದುಃಖ.

೩೬ ಅಂದು-ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನಪಹರಿಸಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಕುಮಾರಂ-ಪುತ್ರ. ಕುಮಾರಂ-ಕು-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾರಂ-ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಸುಂದರನು. ಕುಮಾರಂ-ಕು-ಕುತ್ತಿತರನ್ನು ಎಂದರೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಮಾರಂ-ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಕನೆಂದರ್ಥ.

೩೭-೪೧ ರಥಂ-ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನವು. ಸುಟ್ಟುವೆರರ್-ತರ್ಜನಿಯೆಂಬ ಬೆಟ್ಟ; ಇಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವ ಎಂದರ್ಥ. ಒನಣ್ಣಿ-ಕಣ್ಣೀರು ಸ್ರವಿಸಲು. ಚೆಂದುಟಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರ್-ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ. ಖಳನಂ-ರಾವಣನನ್ನು. ವರ್ಮ-ಮೈತ್ರಿಯೋಡು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕವಚ; ಇಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬಲ. ಬವರ-ಯುದ್ಧ.

೪೨-೩ ಭಗಣೇಶ-ಚಂದ್ರ, ಹೇಗೆ? ಪರೆದು-ಹರಡಿಕೊಂಡು. ಒಪ್ಪಂಬಿಮ-ಒಳ್ಳನ್ನು ಬಿಡು, ಸೊಗಸನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು. ಕಾರಿರುಳ್-ಈ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ

ವೇನು? ನೋಟಕಳಮುಖ್ಯದಿಲ್ಲ- ರಥದ ವೇಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಟದೋರದೆ-ಉಪಮಾನರಹಿತವಾಗಿ. ಪವನಾದ್ಯ-ಆಕಾಶ, ಹೇಗೆ?

೪೪-೨ ಸಹಚರಂ ಪವನಂ ಅನುಮಾನಗೋಳೆ ಎಂದನ್ವಯ ; ವಾಯುವು ಸಹಚರನು ಹೇಗೆ? ಅಚಲಮುಖ್ಯ-ಚಿತ್ರಕೂಟ. ಮೈಯೋಳ್ ಬತ್ತಿ-ಕೃಶನಾಗಿ. ಇರೇಲು-ಸಮಾಸ ಹೇಗೆ? ಎಱಕ-ಪ್ರೀತಿ. ಆಣಿ-ಆಜ್ಞೆ, ಭಾಷೆ. ಊಣಿಯ-ತ್ಸ. ನ್ಯೂನತೆ, ಕೊರತೆ.

೪೪-೫೩ ಅಮಿತ್ರಾನುಜ-ಶತ್ರುವಿನಂತಿರುವ ತಮ್ಮ. ವಳಕ್ಕ-ಬಿಳುಪಾದ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ. ವಿಪಕ್ಷಪುರವೈರಿ-ಈಶ್ವರ, ಹೇಗೆ? ನೋಂಪು-ವೃತ. ಗಾಡಿ-ಸೌಂದರ್ಯ. ಪಟ್ಟು-ಮಲಗಿ, ಧಾತುವೇನು? ಇಱುಸರ್-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಇರಿಚಲು. ಬಗ್ಗದೊವಲ್-ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ. ಎಂತು+ಇಂಬು+ಅಕ್ಕು. ಬಿದುಗರೈಲ-ಚಂದ್ರಕಾಂತಿರೆಯು ಹಾಸಿದ ನೆಲ. ಕಾಪಥ-ಕುತ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ಇಡಿದ ದಾರಿ.

೫೪ ವನ ವನಜ ವನಚರರ-ವನಗಳನ್ನೂ ವೃಕ್ಷಮೃಗಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕಪಿಗಳನ್ನೂ. ಕುಡಿಡಿಟ್ಟಿ-ಲತೆಯ ಕುಡಿಯಂತೆ ವಕ್ರವಾದ ನೋಟ.

೫೫ ಇದು (ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುವಂಥದು) ಸಾಲಮಲ್ಲ; ಇದು ಕಂದರಂ-(ಬಿಟ್ಟವ ತಪ್ಪಲು), ಭುವನ ರಾಜಿಯಲ್ಲ (ದೇಶಗಳಲ್ಲ); ಇದು ಮಹೀಧ್ರ, ಶ್ರೇಣಿಕಟಕಂ, (ಬಿಟ್ಟದ ಸಾಲುಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶ) ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರಮಲ್ಲ; ಇದು ಉತ್ಸಂ-(ಒರತೆ), ಕೊಳನಲ್ಲ;....ಈ ಜನಗಳ ಮೃಗಗಳಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲ- ಎಂದನ್ವಯ. ರಾಮನಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸಾಲ ಮುಂತಾದುವು ಅವುಗಳ ಮನೋಹರತ್ವವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ತೋರಿದುವು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೫೬ ೩೨ ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಧರತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

೬೦ ಏವೇಷ್ಟಂ-ಏನು ಹೇಳಲಿ, ಇದು ಕವಿಯ ಮಾತು. ಬಲಿ..ದ್ರಂ-ಬಲಿಯಾಗಿ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದನು. ಅನ್ವಯಂ-ಅನ್ಯಾಯ.

೬೧ ಬಲಿ-ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಕೀಡೆಳೆ=ಕೆಳಗಣ+ಎಳೆ (ತ್ಸ.ಇಳಾ) ಪಾತಾಳರೋಕ. ಮೆಟ್ಟಿದೆ+ಅ ನವಪದ ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ. ಬಾಹುಜನ್ಮರು-ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ; ಹೇಗೆ? ಸಮಾನವು+ಆರ+ಅಡು (-ಪರಾಕ್ರಮ) ತವದರ್ಪಕೆ-ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗ.

- ೬೩ ಅನಲಂ- ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಅನರ್ ಶಬ್ದದ ದ್ವಿತೀಯೆ. ಉರುಪು-
ಇಲ್ಲ ಹೊಗೆಯ ವೇಗ. ಒತ್ತುಗೊಂಡು-ಸಹಾಯಹೊಂದಿ. ಎತ್ತಣ-ಯಾವ
ಕಡೆಯಲ್ಲ ಜನರುಚಿದು-ಜನರು ಸ್ಥಳಕೊಟ್ಟು. ಸೈವಿದಿದು-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು, (ಭರತನಂ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ); ಸೈ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗವು ಅಧಿ
ಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೇರುವುದುಂಟು; ಪ್ರ. ಸೈಗರೆ, ಸೈವರಿ.
೬೪ ಅಶುಶುಕ್ಷಣೆ-ಅಗ್ನಿ. ದಕ್ಷಿಣಾಶೆ+ಅದು+ಅತ್ತಣೆಂ-ಅದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನದೆಸೆಯಿಂದ.
ಬರ್ದು-ಮರಣ. ಅಮರ್ದು-ಅಮೃತ. ಬರ್ದೇನಮರ್ದೇ-ಸಾಯುವುದು
ಸುಖಕರವೇ ಏನು ?
೬೫ ಅನುಗತರಾದ ಭಕ್ತರ ಚಿತ್-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆರಾಮಂ-ವಿಹಾರಸ್ಥಾನವಾದ
ಎಂದರೆ ಸುಖಕರನಾದ. ಸೋಮ-ಶಿವ, ಹೇಗೆ? ಸೋಮಪುರ-ಚಂದ್ರಪುರ,
ಉಡುಪಪುರ, ಉಡುಪಿ ಎಂದು ಈಗ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕ್ಷೇತ್ರ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

- ೧ ಅಕ್ಷಿಯಂ ಕಿವಿಯಂ ನಂಬದೆ ಎಂದನ್ವಯ. ಅನುಮಾನಮುಖದಿ-ಅನುಮಾನ
ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ. ಭವಭವಾಂತರ-ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರ. ತನ್ನವಂ-ತನ್ನ
ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು.
೨ ಮನಗುಟ್ಟು-ಮನದಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟು ಎಂದರೆ ನೋವು, ಹಿಂಸೆ. ಕಡುಪು-ಸ್ಥೈರ್ಯ.
ಹನುಮನಂ ದಿಟ್ಟಿಸರ್ ಭಯವೊರ್ಪೆ...ಪುಟ್ಟಿದುದು; ಅವನ ನುಡಿಗೇ
ಳೊಡೆ ಸಟಿಯೊರ್ಪೆ...ಪುಟ್ಟಿದುದು: ಈ ರೀತಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿ ವಿಹಾರ
ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರಿ. ಚಂಚಲಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಎಂತುಂ ಇರದೆ
ಎಂದನ್ವಯ.
೩-೨ ಅಸು-ಪ್ರಾಣ. ಪೊಲಬು-ದಾರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ. ಸೈಪು-ಪುಣ್ಯ, ಅದೃಷ್ಟ.
ಒಡರ್ಚಲೈ-ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು. ಅನುವರ-ಯುದ್ಧ. ಎಂತಿದೊಡಂ ಬರ್ಪುದಕೆ
ತಱುಸಂದಂ-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಬೀಸಿದರ್ ಪೂಸಿದರ್-ತಂಗಾಳಿಹಾಕಿ ಗಂಧಾ
ದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಎಂದರೆ, ಶ್ರಮಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಪೂಜಿಸಿದರು
ಎಂದರ್ಥ.
೯ ಒಟ್ಟರ್-ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ನೋಡಲು ಹಿರಿಯರು ಇಷ್ಟಪಡರು.
ಒಟ್ಟಿಗನಟ್ಟು- (ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವನ ಎಂದರೆ) ಸೇವಕನನ್ನು ಎಂದು ಅರ್ಥ,
ಅಥವಾ ಒಂಟಿಗನನು-ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಒಟ್ಟಿಜ-ಕಪ್ಪ ; ಒಟ್ಟಿಜದ ಪಟ್ಟಣಿಗರ್-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೆರಿಗೆಕೊಡುವ ಮುಖಂಡ ರಾದ ನಾಗರಿಕರು. ದಿಟ್ಟಿಗಡೆಗೊಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿಬರೆ (- ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಒಬ್ಬನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲು) ಒರ್ವಳ ಪಿಂಡಿಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿಪೊ ಉಮಟ್ಟಿಳು-ಒಳಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟಳು.

೧೦ ತೆಗ್ಗದಪು-ಸೊಗನಾದ ಕೆನ್ನೆ. ನೇರ್ಪಣೆ-ನೇರಿತ್ತಾದ (ಅಮರಿರುವ) ಹಣೆ. ಕನ್ನದೊಡಪು-ಕರ್ಣಾಭರಣ. ನವಿರಂ-ಕೂದಲನ್ನು. ಅಣೆಗೆ-ಬಾಚಣೆಗೆ.

೧೧ ಪಂಡಿತ-ಪಂಡಿತ ವಕ್ಕಿ, ಗಿಳಿ. ಕೆಂಗಣ್ಣ-ಕೋಗಿಲೆ. ಎಳದಳಿರ್-ಇಲ್ಲ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು. ಅವುಗಳು ಸದ್ಗುಮಾಡದಿರಲೆಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು.

೧೨ ಮತಿ ಮನವನಪ್ಪೆ-ಇಷ್ಟಪ್ರಕಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು. ಅತಿಬರಾ ಯನ-ಇಲ್ಲ ವಾತಾಯನ (ಕಿಟಕಿ) ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

೧೩ ಬೆಲ್ಲವತ್ತಂಗತ್ತು-ಬಿಲ್ಲವತ್ತೆ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ. ಮಧಿತಮಂ-ಮೊಸರನ್ನು.

೧೩-೨ ಬಿಸಿಗೆ-ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ. ಅವಿಗೈಯಿಳ್-ಬೆಂಕಿಯ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ. ತುಟು ವಿಂಡು-ಹಸುಗಳ ಮಂದೆ. ಪಿಡಿಗೋಲು-ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ಬೆತ್ತ. ಐಸರ-ಐದೆಳೆಯ ಸರ. ಬಿಡುನಿಟು-ಸಡಲ ಹೋದ ನಿರಿ. ಕಾಡೊಟ್ಟಿಯಂತೆ-ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಗಳು ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಬಂದು ಸೇರುವ ಹಾಗೆ. ನಿಕ್ಕುವ-ನಿಶ್ಚಯ. ಅಕ್ಕಿಡದೆ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ. ವಿದಗ್ಧೆ-ಪ್ರಾಥಮಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು.

೧೪ ೧೭ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತ ರವನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

೧೫-೨೩ ರಯ-ತ್ಸ. ರಮ್ಯ. ಅಟಿಯಾಸೆ-ತುಚ್ಛವಾದ, ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಆಸೆ. ಬೆರಲೇ ಡುವರ್-ಬೆರಲೆತ್ತಿ ತೋರಿಸುವರು. ಸಂತಮಿರ್ಪುದು-ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಿ. ನಿರು ಪಾಧಿಯಿಂ-ಯಾವ ಉಪಾಧಿಯೂ (-ತಡೆಯೂ) ಇಲ್ಲದೆ. ನೀಮಂತಿನೀ-ಸ್ತ್ರೀ. ಮನಂ ತೊಡರದು-ಮನಸ್ಸು ಮುಟ್ಟದು, ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಆಗದ ಹಾಗೆ. ಸೋಲರ್-ಮೋಹ ತಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ. ಬಿಸವಂದ-ಅಶ್ಚರ್ಯ. ಪಾಱು-ವಿಮಾನ.

೨೪ ಚಂದ್ರೋಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ರಾಮನೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಉದಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಆಗೆ-ಪೈರು.

೨೫ ಬಾನ್ದಟಂ-ಅಕಾಶದ ತಟ ; ಪ್ರಾಸನ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕವಿತ್ವಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಪಟ್ಟದಿಗಳಲ್ಲಿ

ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ಲ, ನ್ಡ ಎಂಬವಿವು ಪ್ರಾಸನ್ನಾನಗಳಲ್ಲವೆ. ಸೈವರಿದುದು-ಅತಿಯಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಯಿತು. ಭರತನ ಕಣ್ಣುರುಳಿ-ಕಣ್ಣೆಂಬ ಪೆಣ್ಣಿಳಿಯು ರಾಮಸಹಕಾರದಿ- ರಾಮನೆಂಬ ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ, ಸೂಜ್ಜಿ ರುಗುತ-ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತ, ಅಡಿವೇರನೇರ್ದು-ಬುಡವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಕಾಲ್ಗವಲನೋಳ-ಕಾಲುಗಳೆಂಬ ಕವಲುಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ತೂಳ್ಳು-ನುಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಟ್ಟಿಗೊಂಬೆಗೆ-ಮೈಯೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗೆ, ಅಡರ್ದು-ಹತ್ತಿ, ನಗೆಮೊಗದ-ನಗೆಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಮೊಗವೆಂಬ ಪಣ್ಣಿನೋಳ ಹಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ದಿಟ್ಟಿಗೊಂಡುದು-ನೋಟವನ್ನು ಹಾಕಿತು, ನೋಡಿತು-ಎಂದರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ?

೨೬ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಜನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಭರತನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭಗವದ್‌ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಭಕ್ತನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದೆ. ಕಿಲ್ಲರಿವ-ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ. ಬಲದ-ನೆಟ್ಟು. ನವಿರುಡೆಯನ್ನುಟ್ಟು-ರೋಮಾಂಡವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟು. ಇಂಬುಗೊಂಡ-ಸೇರಿಕೊಂಡ. ನೀಡುಂ-ಅವ್ಯಯ, ಅಧಿಕವಾಗಿ. ತಡೆ...ದೇರ್ಗಿ-ತಡೆಯುವ ಉಸಿರನ್ನು ತೇಗಿ, ಬಿಟ್ಟು, ಎಂದರೆ ತಡೆದು ತಡೆದು ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ನಟುದಂಬುಲಂ-ಸುವಾಸಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು.

೨೭ ಪಿರಿದು-ಅವ್ಯಯ) ಅತಿಶಯವಾಗಿ. ಅಡಕಂ ನರಳ-ಸ್ತಂಭನದಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಹೊಂದಿದ. ಪಿಡಿಗೊರಲಿಂ-ಹಿಡಿದಂತಿರುವ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣಗಿರುವ ಕಂಠದಿಂದ. ಪಿಡಿದೊಡಲಗಿನಿತು ಪ್ರತದಿನಿದೋಡೆ-ನಾನು ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ.

೨೮ ನಿನ್ನನಾರ್...ಸಂಭಾವಿಸುವ-ಯಾರು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಗೆವನೆಯಂ- (ಹೃದಯವೆಂಬ ಮನೆಯನ್ನು) ಒತ್ತಿ-ಬಂಧಿಸಿ, ಸಂಭಾವಿಸುವರೊ ಅಂತಹ; ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಬ್ಧ ತಜ್ಞಬ್ಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸದೆ ಕೃದ್ವಾಚಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವಿಶೇಷಣವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿದೆ- ಉದಾ. “ಮದನಂ ತೋಂಟಿಗನಾದ ಚೂತಂ”, “ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜ...ವಕ್ಷೋರಂಗಳ್ವಿತ್ತಯಾದ ಕೃಷ್ಣಂ.” ತವಸಿ-ತ್ಯ. ತಪ್ಪು. ಆಸರೆ-ಆಶ್ರಯ. ಏಗಳಂ-ಯಾವಾಗಲೂ. ತೋರ್ದುದು-ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಕಂಡಿತು: ಹೀಗೆ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುವನ್ನು ಸಕರ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೨೯ ಮೆದುಗೈಯೊತ್ತುವ-ಮೆದುಗೈಯಿಂದ ಒತ್ತುವ; ಮೆದು-ತ್ಯ. ಮೃದು. ಎಡೆ-ಎಡೆಯಲ್ಲಿ. ಕಾರ್ ಕಾಡ ಸುತ್ತೆ, ನಡು ನಾರನು ಉಡೆ, ಕೈ ಊಟುಗೊಲಂ ಪಿಡಿಯೆ, ತೋಳ್ಳುಡು- (ಭುಜಶಿರಸ್ಸು) ಬಗ್ಗುಂಟಿಗೆ ಎಡೆಯಾಗಲು.

೩೦ ಬೋಡಿ-ಕೆಟ್ಟಿಚಾಳಿಯವನು, ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವದ.

೩೧ ಭಕ್ತರಂ ನೋಟ್ಟು ಅಪಾಂಗದಿಂ-ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಅನುಜನ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ, ರಘುಪುಂಗವಂ-ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಮನು, ಪ್ರಣವನ ವಮೂಲಸೂಕ್ತಿಗಳ್-ಪ್ರಣವ-ಓಂಕಾರಸಹಿತವಾದ, ನವ-ಹೊಸದಾದ, ಮೂಲಸೂಕ್ತಿಗಳ್-ಸಮಸ್ತಸೂಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವೇದಸೂಕ್ತಿಗಳು, ಒಗೆದು-ಜನಿಸಿ, ಅಡಂಗಿ-ಅಡಗಿ, ನೆಲೆಗೊಂಡ-ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತ ನರ್ವಾಯಿಯಿಂದ- ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವದನದಿಂದ ನುಡಿಸಿದಂ-ಎಂದನ್ನಯ. “ಗತಕಲ್ಪಂ ವೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಉಪದಿಶತಿ” ಎಂಬ ವೇದಭಾಷ್ಯವಚನದ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಕವಿಯು ಪ್ರಳಯಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ವೇದಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುಹೊಸದಾಗಿ ಉಪದೇಶಮಾಡುವುದರಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖದಿಂದ ಒಗೆದ ನವಮೂಲಸೂಕ್ತಿಗಳೆಂಬದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವು ಒಬ್ಬನೇ ಉಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಅವು ಅಡಗಿವೆ ಎಂದೂ, ಪ್ರಳಯಾನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ನೃಷ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅವು ಅವನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದೂ ಹೇಳುವಂತಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

೩೨ ಈರೇಪ್ಪಾಂ-ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ; ವರುಷವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಲಶಬ್ದವನ್ನು ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲವಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕಿತ್ತಡಿ-ಬುಷಿ. ತಿರೆ-ತ್ಸ. ಸ್ಥಿರಾ, ಭೂಮಿ. ದಹನ-ಅಗ್ನಿ. ಕಡುದುಗುಡಂ-ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆಯ ಪ್ರಯೋಗ.

೩೩ ನಡೆನೋಡಿ-ನಡುವಂತೆ ನೋಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ. ಧಾ.ಅಮ್ಮು-ಇಷ್ಟಪಡು.

೩೪ ಮೂರ್ವ ಟಿ=ಮೂಟು + ಟಿ (ವಂಶ); ತಾಯಿಯ ವಂಶ, ತಂದೆಯ ವಂಶ, ಗಂಡನ ವಂಶ; ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಮೂವಟಿ ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಾಸದ ದೋಷದ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮೂರ್ವಟಿ ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಹಾಗೆ ತೋರುವ ತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಂಧಿಯ ೨೫ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಟೀಕನ್ನು ನೋಡಿ. ನೂರ್ವಗೆಯೊಳೊರೆಯರ್ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಕ್ಯ (Parenthetical Clause) ಅನನೂಯೆ-ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪತ್ನಿ. ಅರುಂಧತಿ-ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪತ್ನಿ. ನಿಮ್ಮನು ಆರ್ ಎಣಿಗೆ-ಹೋಲಕೆಗೆ ಗೂರು ಬರ್ಪರು ?

- ೩೫ ಬಸವಟಿಡು-ಬಸ(-ತ್ಸ. ವಶ), ತನ್ನ ವಶ ತನಗೆ ತಪ್ಪಿ, ದೀನಮನನಾಗಿ. ನಿರ್ವರಂ-ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ, (ಅವ್ಯಯ.) ಮುಮ್ಮೈಮಾಟಬೆಸುಗೆ-ಪೂರ್ವಜನ್ಯ ದಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲ. ಬೆಸನ-ತ್ಸ. ವ್ಯಸನ, ವ್ಯಾಪಾರ. ನಾಣ್ಣುಡಿಗಿ, ಅಗೆ-ಅಂಕುರವು. ನಸಿನಸಿನೆ-ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ (?) ನಿನ್ನಿಂದೆ ಒದಗೆ ಎಮ್ಮತ್ತ ಣೆಂ ತೋಟು ಎಂದನ್ವಯ.
- ೩೬ ಉಸಿಕನೆ-ಮೌನದಿಂದ, (ಅವ್ಯಯ). ಕಣ್ ಕೊನಣ್- (ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ) ಆಸೆಪಡಲು. ತೂಣಮನಗೈದು-ಹುಟ್ಟುಮನನ್ನುಮಾಡಿ.
- ೩೭ ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಿರಲ್ ನಿನಗೆ ಪುರುಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಂದು ಇದಂ ಆರ್ ಬಡರೊಳ್ ನಟ್ಟರ್ ಎಂದನ್ವಯ. ಒಡರೊಳ್ ನಟ್ಟರ್-ಎಂಬುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ?
- ೩೮ ಅನುಜ-ಎರೈ ತಮ್ಮ. ಅಡಿನೆಟರ್ಮಾಡ್-ಅಡಿನೆಳಲ ರೀತಿ. ಆಣಿಗೆ-ಅಜ್ಜೆ; ಇದು ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದ ರೂಪ. ಬರ್ದಿದಿರ್-ಬಟ್ಟಿದಿರ್, ಬಾಳಿದಿರಿ, ಬದುಕಿದಿರಿ.
- ೩೯ ಸ್ವಾರಸ್ಯಮಣಿತಲ್ಲ-ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡರಾಗಿ. ಕಾಪ್ಪಂ-ನೌದೆಯು ಲಘುವಿ ನಿಂ-ಲಘುತ್ವದಿಂದ, ಹಗುರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನೀರ ಪೊಯ್ಲೊಡನೆ ಪೋಪುದು. ಗಾಂಪನೆನಗೆ-ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನಾದ ಎನಗೆ. ತೋರ್ಕೆಗೆ-ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ.
- ೪೦-೪೬ ಸೊಲ್ವಡಿಡು-ಸೊಲ್ಲಂ ಪಿಡಿಡು, ಮೌನವಾಗಿ. ಸರಿಗಜ್ಜ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಬಗೆ ಮುಂತಣಿತು-ಇಷ್ಟವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೆ ತಿಳುಕೊಂಡು. ಹೊಣೆಯ-ತ್ಸ.ವೈಶೂನ್ಯ, ಹೊಟ್ಟೆಯಕಿಟ್ಟು. ಹಸುಗೆ-ಹಂಚಿಗೆ. ಬೇಗುದಿಗು ದಿದು-ಬಹಳ ಸಂಕಟಪಟ್ಟು. ಅವನ ತಪ್ಪ ಬಗೆಯೊಳ್ ಅಟ್ಟುಳಿಗೆಯ್ದು-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಥಿಸಿ, ಯೋಚಿಸಿ. ಅಟ್ಟುಳಿ-ಸಂತಾಪ. ನೆಗಟ್ಟ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಯಶಸ್ಸು.
- ೪೮ ನೆರ-ಸಹಾಯ. ಸಚರಾಚರಾತ್ಮಕಂ-ರಾಮನು ; ಹೇಗೆ ?
- ೫೦-೫೨ ಉಪ್ಪರಂ- (ಅವ್ಯಯ) ಎತ್ತರದಲ್ಲ. ಬಟಿವಟಿಯೊಳ್-ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲ. ರುಲ್ಲರಿಯ-ಕುಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ. ಸಿರಿಬಲ್ಲಹ-ತ್ಸ.ಶ್ರೀವಲ್ಲಭ, ರಾಮ. ನಾಡರನಿ-ನಾಡೆಂಬ ಅರಸಿಯು. ಅಂತರದೊಳ್-ನಡುವೆ. ಪೊಸಕುರುಜು-ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಫಲ ವಸ್ತು. ಚೈತ್ರರಥ-ನಂದನವನ. ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲ ರಂಗವಲ್ಲ, ಫಲವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಸೊಗನಾಗಿದೆ. ಮೊಗವಾಡ-ಮುಂಭಾಗ.
- ೫೩-೫೬ ಸುಮುಬದ ಅಣಿ-ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿದ್ದ ಸೇನೆಯು ನಾಡ ಸಿಂಗರಕೆ ಅಟ್ಟರ್ಯ ಗೊಂಡು, ಸನ್ನೆಯ-(ತ್ಸ.ಸನ್ನಾಹ) ಮೆಸಗಿ, ಕಾದಿದರ್. ಕಾದೊಟ್ಟಿ-ಕಾಡ ಹೊಳೆ. ಇಱುಂಪೆ-ಇರುವೆ. ಮೊಟಗು-ಗುಡುಗು. ಬೃಂಕಿತ-ಆನೆಯ ಕೂಗು ಅಟ್ಟ-ಅಸೆ. ಎಣಿಯರು-ಜತೆಗಾರರು.

೫೩-೬೦. ೫೩ ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಾಂಕಾರವಿದೆ. ಎಳೆವಾಸು-ಭೂಶಯ್ಯೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವಿಕೆ. ನೋಂತ-ವ್ರತಮಾಡಿದ. ಪಾರ್ವಬಳಗಂ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪು. ಅಡಗು-ಮಾಂಸ. ಕಣಿ-ಬಾಣ. ರಾಜನ್ಯನಿವಹಂ-ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಸಮೂಹವು. ಬೇರಿಗರು-ಬೇರಮಾಡುವರು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರು. ಪಾದಜನಿಚಯ-ಶೂದ್ರರ ಸಮೂಹ; ಹೇಗೆ? ಮೆಲ್ಲೆಲರ್=ಮೆಲ್ಲತು+ಎಲರ್, ಮಂದಮಾರುತ. ಮಲಯಜ-ಶ್ರೀಗಂಧ; ಹೇಗೆ? ಭೂದೇವರು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಅಂದಣ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. ಮಾಗಧರ್-ಹೊಗಳುವವರು. ಕೆತ್ತುಕೊಂಡಿರರ್-ನಡುಗಿಸುತ್ತಿರಲು; ಧಾ-ಕೆತ್ತು ಸ್ಪಂದನೇ. ಬವಣಿಯೆಣಿಸಿ-ಅರೆದಾಟವನ್ನು ನೆನೆದು ಕೊಂಡು. ಬವಣಿ-ತ್ಸ.ಭ್ರಮಣ. ಅಣಿಯರಂ-ಇಲ್ಲಿ ಉಚಿತರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ದೆರೆವಣಿ-ರತ್ನ.

೬೧-೬೩ ಮುಗಿಲಟ್ಟಣಿ- ಮೇಘವೆಂಬ ಅಟ್ಟಣಿ. ಅಚ್ಚರಿಸಿ-ತ್ಸ.ಅಪ್ಪರಿಸ್ತೀ. ಸೇಸೆ-ಅಕ್ಷತೆಗಳು. ಎಡ್ಡಂ-ಮನೋಹರವಾಗಿ. ನರಯಾನ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. ಭಗಣ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಾಲು.

೬೪ ಜಘನ್ಯಜರು-ಕೀಳುಜಾತಿಯವರು. ಅಂತ್ಯಜರು-ಹೊಲೆಯರು. ಪಡೆದನಂ-ಹಡೆದವನನ್ನು, ತಂದೆಯನ್ನು. ನೀಟಿಯರ್-ಸೌಂದರ್ಯವತಿಗಳು. ಅಲ ವೊಡೆಯ-ಅಲರಂ ಫೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನು, ಪದ್ಮನಾಭನಾದ ಫಿಷ್ಟು, ಗಾಡಿಯಿಂದೆ-ಸೌಂದರ್ಯದೊಡಗೂಡಿ. ಲಕ್ಕಿ ಮನೋಹರಂ+ಒಡನೆ.

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ :-ಮಾರ್ತಾಂಡ ಕುಲಲರಾಮಂ-ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ತಿಲಕನಾದ. ನಿರ್ಜರಂ-(ಜರೆಯಿಲ್ಲದವರು) ದೇವತೆಗಳು.

೧ ರಘುಪುಂಗವಂ-ಇಲ್ಲ ಪುಂಗವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು ? ಎಣಿಕೆಯೋಳ್-ದಿನಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ದಿನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಮಾಡುತ್ತ. ಏಕಳುಂ-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಯಾವಾಗಲೂ. ತಂಗೆಯಂ-ಇಲ್ಲ ತಂಗಿಯಾದ ಕೈಕೆಯನ್ನು. ವಿಧಿಯಂ-ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು.

೨ ಬರೋಂಪೆಸಗಲ್=ಬಲ್ಲತು + ನೋಂಪು, ಬರೋಂಪಂ + ಎಸಗಲ್-ಕಠಿವಾದ ಪ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು. ಮೆಯ್ಯಿದಜೋಳ್-ಈ ಮೆಯ್ಯೋಯ್, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ; ಇಲ್ಲಿ ಮೆಯ್ ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ? ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಶೇಷವೇನು ? ಎಳಗಂದಿ-ಎಳಗರವುಳ್ಳ. ಕಣ್ಣಕ್ಕವಕ್ಕಿ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಂಡು-ಕಣ್ಣೆಂಬ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯು ರಾಮನೆಂಬ ಚಂದ್ರನನ್ನು; ಇಲ್ಲಯ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರವೇನು ?

೩ ಸುಮುಖ-ದಶರಥನ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು. ಇಂದ್ರಜಾರಿ-ವಾಲಿಗೆ ಶತ್ರು. ಶರಣಾರ್ಥಿತ ಪ್ರದಂ-ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸುವವನು. ಇದೇಕೊ=ಇಕ್ಕೊ, ಇಗೊ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

೪ ಕಡೆವಗಲ ಮಲ್ಲಗೆ- ಮಲ್ಲಗೆಹೊವುಗಳು ನಾಯಂಕಾಲ ಆರಳುತ್ತವೆ. ಪೆಡ ಮೆಟ್ಟಿ-ಹಿಂಜರಿಯಲು ; ಇಲ್ಲ ಪೆಟ್ಟುಗು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪೆಡ ಎಂದಾದೇಶ ಬಂದಿದೆ.

೫ ಇದಿರ್ಕಂಡು-ಇಲ್ಲ ಮನೆಯಂ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ. ಮಣಿಮುಗುಡಗದಿರ್ವಗಲ್-ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟದಿಂದ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಕಿರಣಗಳಿಂದಂಟಾದ ಹಗಲನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಅಡಿವಾವರೆಗೆ (ಪಾದಗಳೆಂಬ ತಾವರೆಗಳಿಗೆ) ಪುರಡಿ-ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚುಪಟ್ಟು ದುಂಡುಮೊಗಸಸಿ (-ದುಂಡಾಗಿರುವ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನು) ಕಂದಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ತಾಯಿಡಿಗೆ ಮಂಡೆಯಂ ಬಾಗಿದೊಡಂ-ಬಾಗಿರಲು, ಇಂತು-ಹೀಗೆಯೇ ಅಡಿವಾವರೆಗೆ ಪುರಡಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ದಿಲ್-ಕಣ್ಣೆಂಬ ನೈದಿಲ್ ಕೊರಗೆ ಎನೆ, ಕಣ್ಣಲರ್ ಇಳಿಗೊಂಡು ಬಾಡಿರಲ್-ರಾಮನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಆತನ ತಲೆಯು ಬಾಗಿತ್ತು, ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರ್ಧಮುಕುಳಿತವಾದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕಾರಣೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಡಿರುವುದು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿದೆ.

- ೧ ನೂತನಮಂವೇದ್ವಂ-ನೂತನಂದೇದ್ವಂ, ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು.
- ೨ ಅರೆವೆಷಿ-ಅರ್ಥಚಂದ್ರ. ಕರಾಬ್ಬಂ ಗಲ್ಲವೆಂಬ ಅರೆವೆಷಿಯಂ ಸೆಷಿಗೇಯ್ದ ದೇನಾ-(ಏಕೆ ಸೆರೆ ಹಾಕಿತು) ಎಂದರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು? ಅಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿರೆಯು ಪಾದನಖಕಿರಣ ರವಿರುಟಿಯಂ-ಪಾದಗಳ ನಖಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪಗೆದು (-ಹೊಟ್ಟೆಕಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಏಂ ಕಾಣ್ಬುದು-ಏತಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತದೆ, ಎಂದರೇನು ಅರ್ಥ. ಕಂಬುಕಂಧರಂ-ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕತ್ತು. ಬಾಹುವಿನದಿ-ಕಮಲದ ದಂಟಿನಂತಿರುವ ಬಾಹುವಿನ ಮೇಲೆ. ನಾಸಿಕ..ಸುಯ್ಯು ಸುಪಿನಂ-ಬಿಷ್ಣುಕ್ಕೆ ಹೊಪುಗಳು ಕೊರಗುವುದು ಸಹಜವಲ್ಲವೆ? ಮೂಗು ಅರಳಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲ ಕವಿಯು ಭಾವವೇನು? ಕುರುಳ್ಳಿ ಉಮುಗಿರ್-ಕುರುಳುಗಳೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಮೋಡಗಳು, ನಿಟಲಾಂಬರದಿ-ಹಣೆಯೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲ ಕೆದರಿರುವುದು ಏಕೆ? ರಾಮನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಕೈಕೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಅರು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹೇಳಿ. ಏನೌ-ಏಕಮ್ಮ; ಐ, ಔ ಎಂಬ ಅಯ್ಯ, ಅವ್ವ ಎಂಬುವುಗಳಿಗೆ ಆದೇಶಗಳಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ; ಉ. ಕೇಳಾ, ಕೇಳೈ ಇತ್ಯಾದಿ.
- ೩ ಬಾನೆವೆಣ್ಣು-ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು, (ಮಾತೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು,) ಕತ್ತರಿಕ್ಷಣಗಳ ಬಾಯ್ತನೆಯೊಳಗೆ-ಕಸ್ತೂರಿ ಭರಣಿಯಂತಿರುವ ಬಾಯೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲ (ಇಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಭರಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಉಸಿರ ಬಿಡುವ ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು) ಇದ್ದುಕೊಂಡು ದಾಳಿಂಬವಿತ್ತುವಲ್ಕಾವಿಟ್ಟು-ದಾಳಿಂಬಿಯ ಹಣ್ಣಿನ ಬಿತ್ತುಗಳ ಹಾಗಿರುವ, ಪರ್-ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಾಪಿಟ್ಟು-ಕಲ್ಲುಗೋಡೆಯಂತೆ ಹಲ್ಲುಗೋಡೆ ಹಾಕಿ ಯಾರೂ ಒಳಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತೊಂಡೆವಣ್ಣುಟದೆಪೆಯೆಂ-ತೊಂಡೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ತುಟಿಯೆಂಬ ತೆರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲುಂ-ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಬಿಗಿದು-ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮುತ್ತುಗದಳಿನಾರ್ಲಗೆವಣಿಯೊಳ್-ಮುತ್ತುಗದ ತಳಿ ರಂತೆ ಕೆಂಪಗೆಯೂ ತೆಳ್ಳಗೆಯೂ ಇರುವ ನಾಲಗೆಯೆಂಬ ಮಣಿಯಲ್ಲ, ಇದುಫ-ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಏನಂ ಎಸಗಿದಪಳ್-ಏನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು? ಇನಿಯ ನ-ಪತಿಯ, (ಬ್ರಹ್ಮನ,) ಆಲೋಕದಿಂದಿತ್ತಲೈತಂದು-ನಾನ್ನಿದ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು, ನೆಲಸಿಪುಫದು-ನೆಲಸಿರಬೇಕೆಂದು, ಏಕಚಿತ್ತದಿಂ-ಏಕಾಗ್ರವಾದ ಮನ ಸ್ಥಿನಿಂದ ಮೌನಗೊಂಡು ಅಭವನಂ-ಈಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿಪಳಿ? ಅವಳಿಗೆ ಈ

ಮೌನವ್ರತವು ಎನಿತುಬೋಯ್ತು-ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿರುವುದು?-ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟು ತಾತ್ಪರ್ಯ-ನೀನು ಏಕೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ? ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಇರುವೆ? ಕೈಕೆಯ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ನೌಂದರೈವನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲರುವ ಕತ್ತರಿಕರಂಡ ಬಾಯ್, ದಾಳಿಂಬವಿತ್ತುವರ್, ತೊಂಡೆವಣ್ಣುಟಿದೆಣ್ಣಿ, ಮುತ್ತುಗದಳನಾಳಲಗೆ ಎಂಬುವ ಮತ್ತು ಹಿಂದಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲರುವ ಕರಾಬ್ಬಂ, ಗಲ್ಲಮೆಂಬರೆವೆಣ್ಣಿ, ಅಕ್ಕಿ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ, ಕಂಬುಕಂಧರಂ, ಬಾಹುಬಿಸ, ನಾಸಿಕಚಂಪಕಮುಕುಳ, ಕುರುಳ್ಳಿಣುಮುಗಿಲ್, ನಿಟಲಾಂಬರ ಎಂಬುವ ಅವಯವವ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆಯಾ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೈಕೆಯ ಹೊರಗಣ ಮತ್ತು ಒಳಗಣ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪತಿಯೊಡನೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಣೆಯ ಬರಹವನ್ನು ನೆನೆನೆದು ಅಭವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಕೈಕೆಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮತ್ತು' ಎಂಬುದು ವಾಕ್ಯಲಂಕಾರ, ಪ್ರಾಸಿಗೋಸ್ಕರ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

- ೯ ನಿನ್ನ ಅಣುಗಂ-ಪ್ರಿಯಪುತ್ರನಾದ, ಭರತ-ಭರತನು, ಎಣಗಿದಪಂ-ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ನೋಡು ನೋಡು ಎಂದನ್ವಯ. ರಾಮಂ+ಅಂ+ಅಣತಿಯಂ.
- ೧೦ ತನಿವೆರ್ಚು=ತನಿತು+ವೆರ್ಚು, ಬಹಳವಾಗಿ ಉಬ್ಬು; ಇಲ್ಲ 'ತನಿ' ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತವೆಂದರ್ಥ; ಸಮಾನಪ್ರಯೋಗಗಳು-ತನಿಗೊಂಡ, ತನಿ ವೇಸಗೆ. ಅಟಿಗಣ್-ನಾಶವಾದ ಅಥವಾ ಹಾಳಾದ ಕಣ್ಣು, ಕೆಟ್ಟಕಣ್ಣು.
- ೧೧ ಕೀಟುಮೇಲು-ಕೇಡು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಭಿಲೇಷ-ಭಯಂಕರವಾದ. ಮರಳಿಬರೆ-ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಹಾಗೆ. ಅಟ್ಟಲ್-ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಲು. ಏಳಿಸಿತು-ಧಿಕಾರಮಾಡಿತು. ಪುರುಳ್-ಇಲ್ಲ ನಾರ, ಅರ್ಥ, ಪ್ರಯೋಜನ. ಪಿಂಬಾಯುವೆ-ಬಾಯುವೆಯ ಪಿಂದು, ಹಿಂದಿನ ಬಾಳುವಿಕೆ, ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ವಿಚಾರ. ದುಮ್ಮಾನ-ಮುಂದೇನು ಕೇಡು ಒದುಗುವುದೊ ಎಂಬ ಭಯ.
- ೧೨ ಪೂದೋಟದಂತಾಯ್ತು-ಸಂಚಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈರೇಡ್ಕಾಲಂ=ಎರಡು+ಏಳು+ಕಾಲಂ, ಹದಿನಾಲ್ಕು

ವರ್ಷಗಳು. ಉಪಟಳಂ-ಹಿಂಸೆ, ತೊಂದರೆ. ಪೋಬಲ್-ಪಟ್ಟಣ. ಜಟಾಜೂಟನ-ಶಿವನ.

೧೩ ತತಪತ್ರ-ಕಮಲ. ಬೆಳ್ಳೆಯ-ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯೆಂದಾಗಿದೆ. ಅಮಿತ್ರರು-ಶತ್ರುಗಳು.

೧೪ ರಾಘವನ ಸೆಳಿಗಿತ್ತೆಂ, ಮಡಲಗೆ ಹಾಕಿದೆಂ ಎಂಬುವು ಸಮಾನಾರ್ಥಕಗಳು. ಅವಂ ನಿನಗೆ ನೋವು ಬಾವಿನೋಳ್ ಕಾವ-ರಕ್ಷಕನು.

೧೫ ಕಾಡಿ-ಹಿಂಸಿಸಿ. ಮೈಮೆ-ರಾಮನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಮಹಿಮೆ. ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು-ಬಾಲೆ, ಬೇಡರಂ... ಬರ್ಪುದು ಬೇಡ, ಕೂಡ್ಡಿಗಂಗಳ್-ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳು ಇದರ್ಪುವು ಎಂದು ಬೇಡಲು-ಹೇಳಲು, ಒಲ್ಲದೆ ನಂಬಿ ಬಂದವಳಂ-ಬಂದಂಥ ಅವನಿಜೆಯಂ-ಎಂದು ಅನ್ವಯ.

೧೬ ಈಡಿಪಿಡ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂಸೆಕೊಟ್ಟು. ಓವನಿತಂ- ಕಾಪಾಡುವಷ್ಟು. ಪಾವನಿಸಿ= ಪಾವನ+ಇಸು, ಪರಿಶುದ್ಧನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ.

೧೭ ಅವನಂ ಮಹಿದೆವು ಒಡನುಣಿಸಿಗೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾರಾಮರ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ತಿನ್ನದೆ ನಮಗೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವನೇ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ನೀನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಭುಜಿಸೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ರಾಮನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ತಾನು ಮಹಾಶೇಷನ ಅವತಾರವಾದುದರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕಾಲ ವಾಯ್ವಾಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕಳೆದನು. ಹೀಗೆ ಉಪೋಷ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ಇಂದ್ರಿಜಿತ್ತು ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧೮ ನಿರಹಂಕಾರಭಾವ-ಯಾವ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡುವನೇ ಹೊರತು, ಅದರಿಂದ ತನಗೊಂದು ಯಶಸ್ಸಾಗಲಿ, ಪುಣ್ಯವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಇದೇ ನಿರಹಂಕಾರ ಭಾವವೆಂಬುದು. ಮುಪ್ಪರಿಗೊಳಲ್-ಮೂರು ಹುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದಂತಾಗಲು. ಕವಲೊಡೆಯೆ-ಇಲ್ಲ ಪ್ರಸರಿಸಲು. ರಿಂಗಣ-“ ಕುಣಿಹ.”

೧೯ ಮುಗಿದು ಬಟಕ ಅರಳಿ ನೋವು. ತೊಡವಿಲಿ=ತೊಡವು (-ಅಧರಣ) ಇಲ್ಲ ದಿರುವುದು ಆವುದೊ ಅದು; ಬಹುವ್ರೀಹಿನಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಡಂಕೆ-ಕಿವಿ. ನೇರಂ-ನೆಟ್ಟಗೆ. ನೀರ್ತರಗೊಂಡು-ದವವಾಗಿ, ಕರಗಿ ನೀರಾಡುವ. ಕುಶಲೆ-ಕೌಸಲೆ..

೨೦ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೌಸಲ್ಯೆ ರಾಮರ ಪರಸ್ಪರಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ನಾತ್ವಿಕಭಾವಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸೆಜುಗೊರಲ್-ಸೆರೆಬಿಗಿದ ಕೊರಲು, ಸ್ತಂಭತವಾದ ಕಣ್ಣೆರರುಳ್ಳ ಕತ್ತು. ಎಣಿಮನಂ-ದ್ರವಿಸಿಕೋದ, ನೀರಾಗಿ ಹೋದ ಮನಸ್ಸು. ಬನ್ನದಟಿವು-ಕಷ್ಟಗಳ ನಾಶ, ಶಾಂತಿ. ನಾಡೆ-(ಅವ್ಯಯ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ. ಅನ್ಯೋನ್ಯದರ್ಶನಸುಖಂ ಎಣಿಗಾಣದೆ-ಬೇರೊಂದು ಉಪಮಾನವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಉಪಮಾನವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಮಾನವು ಇರಲಿಲ್ಲ, “ ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ರಾಮರಾವಣಯೋರಿವ ” ಎಂಬಂತೆ.

೨೧-೨೪ ಕಿತ್ತಡಿ- “ ಗೊರವಂ ”, ಬುಷಿ. ಕೀಶರ್-ಕವಿಗಳು. ಪೇರಡವಿ=ಪಿರಿದು+ಅಡವಿ. ಬಟಿಯಂ-ವಂಶವನ್ನು; ಬಟಿ ಎಂಬುದರ ನಾನಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿ. ಪೆಕ್ಕಳಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ. ಅಕ್ಕಜ-ಅಶ್ಚರ್ಯ. ಸೈಪು-ಪುಣ್ಯ. ಮಿಡಿಯುಡಿ-ಹೀಡು ಕಾಯಿಗಳು ಕೂಡ ಬಿದ್ದುಹೋದ. ಕಕ್ಕಸಿ-ತ್ಸ.ಕರ್ಕಶಿ, ಕೂರಿ. ಮಿಟ್ಟು-ತ್ಸ. ಮೃತ್ಯು. ಪೆಣ್ಣೆಡ್ಡೆ-ಹೆಣ್ಣುಕತ್ತೆ. ಅಟ್ಟಿ-ಪೀರಿತಿ. ನೆಗಟ್ಟೆ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಯಶಸ್ಸು.

೨೫ ಒಯ್ಯರದ ಮಾತಲ್ಲ-ಜಂಬಕ್ಕೆ ಅಡಿದ ಮಾತಲ್ಲ. ಎಣ್ಣಿಯ್ಯವಂ-ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿ ಯಾದ ಶಿವನು ; ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಎಂಬುವುಗಳೇ ಶರೀರವಾಗುಳ್ಳವನು. ಕಯ್ಯೆಡ್ಡೆಗಟ್ಟು-ಕೈಯೆಡ್ಡೆಗಟ್ಟು; ಇಲ್ಲಿ ಕೈ ಎಂಬುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು? ನಯ್ಯಡಿ-ಅಡಿ ಎನ್ನುವ ಕಡೆ ನಯ್ಯಡಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಾಸಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿ ಸೇರಿಸಿದೆ ; ನಯ್ಯು+ಅಡಿ=ನಯ್ಯಡಿ, ಬುಜುವಾದ ಪಾದ : ‘ ರಯ್ಯು ’ ಎಂಬ ತದ್ಭವವು ರಮ್ಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದಂತೆ, ‘ ನಯ್ಯು ’ ಎಂಬುದು ಸೌಮ್ಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಯ್ಯು+ಅಡಿ=ನಯ್ಯಡಿ, ಸೌಮ್ಯವಾದ ಪಾದ ಎಂಬ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

೨೬-೨೮ ತನುಜನಿನ್ನವಂ-ತನುಜಂ, + ಇಂ-(ಅವ್ಯಯ-ಇನ್ನುಮೇಲೆ), +ಅವಂ. ಅನ್ನೆಯ-ತ್ಸ. ಅನ್ಯಾಯ. ಎನ್ನತು-ಎನ್ನದು, ನನ್ನದು. ನನ್ನಿ ಮಿಗಿ-ಸತ್ಯವು ಮೇಲಾಗಲು, ಪಾದಪೂರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಸಗಾಗಿಯೂ ಸೇರಿಸಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಕ್ಯ, (Parenthetical Clause) ಎನ್ನೆನ್ನೆಗಂ-ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ. ನುಡಿಬಿನ್ನಣಕೆ-ಮಾತಿನ ಸೊಗಸಿಗೆ. ನೆಗಪಿ-ಎತ್ತಿ. ಪಾಲು-ವಿಭಾಗ. ಮೇಲೈದು-ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿ. ಸನ್ನಹ-ಸನ್ನಾಹ. ಈರೆಳೆ=ಎರಡು+ಎಳೆ (ತ್ಸ.

ಇಳಾ-ಭೂಮಿ), ೧೪ ರೋಕಗಳು. ಬೆರೆದ ಪಡಿ-ನೇರಿದ ಹೋಲಿಕೆ. ಇಕ್ಕೆ-
ಇರ್ಕೆ, ವಾಸನಾನ್.

೨೯ ಬಂತಿದೇರ-ಪಂಜರಥ, ದಶರಥ; ಅವಯವಾರ್ಥವೇನು? ಸಂತವಿಡು-
ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಪುಳಿನದೊಳ್... ಇತ್ಯಾದಿ-ಈಗುಪಮಾನದಿಂದ ಏನು
ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಿಶೇಷ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂಚೆ-ತ್ಸು.ಹಂಸ.

೩೦ ಒರ್ಗಾಲ-ಸೂರ್ಯನ ರಥಕ್ಕೆ ಒಂದೇಗಾಲ ಇದೆ. ಆಟದನೊ-ಮುಳುಗಿದನೊ.
ಗಾಳಿವಟ್ಟಿ-ವಾಯುಪಥ, ಆಕಾಶ. ತಾರೆಗಳ್-ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲ
ಸೂರ್ಯನ ವರ್ಣನೆಯು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ.

೩೧ ಭೃಂಗಾಳಿ-ಭೃಂಗಗಳ ಅಳಿ-ಸಮೂಹ. ತಂಗದಿರಂ=ತಣ್ಣೆ ತು ಕದಿರ್ ಅವಂ
ಗೊ, ಅವಂ : ಚಂದ್ರ. ಅವನಿರುಹಂಗಳ-ಪೃಕ್ಷಗಳ. ವಿಹಂಗಳ-ಹಕ್ಕಿ; ಅವ
ಯವಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿ. ಅಬ್ಬಾಂಬಕಿಬೃಂದಂ-ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹ. ಅಡ್ಡಂ
ಪೋದಂ-ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಹೋದನು, ಮರಸಿಕೊಂಡನು. ಪತಂಗ-ಸೂರ್ಯನು.
ಇಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಗೊಪನ್ನು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿದೆ.

೩೪-೩೫ ಬಿಡಾಜ-ಇಂದ್ರ. ಅನೂರು-ಊರು (ತೊಡೆ) ಇಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯನ ಸಾರ
ಧಿಯಾದ ಅರುಣನು ನೋಡುವೆನೆನಲು ಕೋಡುಗಲ್ಲಂ-ಶಿಖರವನ್ನು ಸಾರ್ಥ
ನು. ೩೪ ಲ್ಲ ಕೋಳಿಯ ಕೂಗುವಿಕೆಯನ್ನೂ ೩೫ ಲ್ಲ ಅರುಣೋದಯವನ್ನೂ,
ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

೩೬-೩೭ ಪಗೆಯವಂ-ಶತ್ರುವಾದವನು; ಯಾರು? ಹೇಗೆ ಶತ್ರುವಾಯಿತು?
ಪೂರ್ವಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ. ಕಾಕಾ-ಕಾಪಾಡು, ಕಾಪಾಡು; ಕಾಕಾ ಎಂಬ
ಕೂಗು ಎಂಬ ಎರಡರ್ಥ. ಬಗಕುಲದರಾಯ-ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜ,
ರಾಮನು: ರಾಮನು ಸೂರ್ಯಕುಲದ ರಾಜನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ
ಗಳ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂದರೆ ಅವುಗಳು ಬಗಕುಲದವರು,
ಇವನು ಬಗಕುಲದ ರಾಜನಲ್ಲವೇ? ಬಗಕುಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಿಕುಲವೆಂದರ್ಥ
ವಾಗುವುದರಿಂದ, ಶ್ಲೇಷ ಪೂರ್ವಕ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದೆ.
ಬದಿ-ಪಾರ್ಶ್ವ. ೩೭ ರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ರಥದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಅರ್ಯಮ-ಸೂರ್ಯ.

೩೮-೪೦ ಬದ್ದಣ-ಮಂಗಳವಾದ್ಯ. ಪಡಿಯಿತ್ತು-ಊಟದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು. ನಲವು-ಸಂತೋಷ. ಬಿದುಗಲ್-ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆ. ಕಡವರ-ಚಿನ್ನ.
ಸೂಸಕ-ಗೊಂಚಲು. ಕೆತ್ತಿ-ಗೆಯ-ಕೆತ್ತೆಯ ಕೆಲಸಮಾಡಿರುವ. ಪಡಿ-ಬಾಗಿಲು.
ಧಾತು-ಧೈರ್ಯ; ರತ್ನ, ಹವಳ, ವಜ್ರ ಮುಂತಾದ ನಾನಾಬಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು
ಗಳು: ಇಲ್ಲ ಶಬ್ದ ಶ್ಲೇಷ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಚಮತ್ಕಾರವೇನು?

೪೧ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು-ತಂತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ?
೪೨-೪ ಚಾವಡಿ-ಆಸ್ಥಾನ, ಒಡ್ಡೊಲಗ. ಬಾಡಬರು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಪ್ರವಾಸಿ
ಕರು-ಇತರ ಕಡೆಯವರು, ಹೊರಗಣವರು. ಜೋಸೆಯರು-ಯೋಷೆಯರು,
ಹೆಂಗಸರು.

೪೫-೫೨ ಇಂಬಿಲ್ಲ-ಜಾಗ ನಾಲದು. ಒಂಬತ್ತು ಗ್ರಹಗಳು ಏಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾ

- ಭಿಷೇಕ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಲು ಯಾವ ಕಾರಣವನ್ನು ಕವಿಯು ಊಹಿಸಿದ್ದಾಳೆ ? ಸೌಸವ-ವಾಸನೆ. ದೇಸೆ-ಸೊಗಸು. ನಿಸದಂ-ನಿಶ್ಚಯ. ಪಸದ ನಂ-ತ್ಸ. ಪ್ರಸಾಧನ, ಅಲಂಕಾರ. ಪರಿವಿಡಿ-ನಾಲು. ಕಿರಣಮಾಲ-ಸೂರ್ಯ. ಕೈದು-ಕತ್ತಿ. ಮೈಸಿರಿ-ದೇಹದ ಶ್ರೀ, ದೇಹಕಾಂತಿ. ಪಡಿ-ಸದೃಶ, ಹೋಲಿಕೆ. ಮಣಿವಚ್ಚ-ರತ್ನಮಯವಾದ ಪಚ್ಚ-ಆಭರಣ. ಕಣ್ಣೊಟ್ಟು-ದರ್ಶನಕೊಟ್ಟು; ಕವಿಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಹೊಸಧಾತು. ರೋಹಿಣಿ-ಈ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಚಂದ್ರನ ಮಹಿಷಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಉಂಟು. ಒಗ್ಗಿ-ಗುಂಪುಕೂಡಿ.

೫೩ ಅಸಿದು-ಹಸಿದು ಅಥವಾ ಚಲಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಸಿ ಎಂಬ ಧಾತುವನ್ನು ಧಾತುಪಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಸಿದು-ಹಸಿದು ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರವೆನ್ನುವ ಎಂದರೆ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಾದೇಶ ಹೇಳಿದೆಯೇ ? ಸೊರತು ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರವೆ ಆದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಸಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸು ಎಂಬುದೊಂದು ಅರ್ಥವುಂಟೆಂದು ಕಿಟಲ್ವವರ ಡಿಕ್ಷನರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. “ ನಿತಾಂತ ಪಸಿದುಣ್ಣುದೆನೆ ” ಎಂದು ತಿದ್ದಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

೫೪-೫೮ ಸೂಟುತು-ಕ್ರಮವರಿತು, ಸಕ್ರಮವಾಗಿ. ಸ್ರಜ-ಮಾಲಿಕೆ. ೫೫ ಅತಿಶಯೋಕ್ತ್ಯ ಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ಕಚ್ಚಪಂ-ಅಮೆ. ಅಗ್ಗಿಮೊಗರ-ದೇವತೆಗಳ ಪಸಿವು ಅಡಗಿದುದು-ಏತಕ್ಕೋಸ್ತರ ? ಎಳೆವಣ್ಣು-ಭೂನಾರಿಯು. ಆದಂ-(ಅವ್ಯಯ) ವಿಶೇಷವಾಗಿ. ಧರ್ಮರಾಜ-ಯಮನು.

೫೯ ಬಾಸಿಗವನ್ನು ಇಂದ್ರನೂ, ಕುಂಡಲವನ್ನು ಶೇಷನೂ, ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ....ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳವರು ತಂದರೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ ?

೬೦ ಬಂದುರ-ಮನೋಹರವಾದ. ಪುನಸಾರ-ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ. ಅಣ್ಣು-ತೇದ ಗಂಧ. ಯಶೋರಶ್ಮಿಯಿಂ-ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಬಿಳುಪಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕವಿಗಳ ಕ್ಲಿಪ್ತ ಸಂಕೇತ ; ರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಯು ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಿಸಲು ದಿಗ್ವಾರಿಯರಿಗೆ ಗಂಧ

ಸವರಿಂದ ಹಾಗೆಯೂ, ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಹಣೆಗಳಿಗೆ ಮೊಗವಾಡದ ಹಾಗೆಯೂ ಆಯಿತೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ವಾರ-ಸಮೂಹ. ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು?

೬೧ ವಿರೋಧಾಭಾಸಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಇದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಪೂರ್ವಾರ್ಥ :- ಪರ.. ಶರಧಿ-ಪರ ಮರಣ-ಇತರರ ಮರಣವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಕೃಪಾಸಮುದ್ರನಾಗಿರುವನು ಎಂದರೆ ವಿರೋಧಾರ್ಥ ; ದುಷ್ಟರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮ ರಣ-ಮಹತ್ತಾದ ರಣವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ರಾಮನು ಅಶ್ರಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೃಪಾಸಮುದ್ರನಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ ಹೀಗಿರಲು ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅರ್ಥವು ಸಮಂಜಸವಾಯಿತು. ಭವದೂರ-ಭವನಿಗೆ ದೂರನಾದವನು, ಭವಪ್ರಿಯ-ಭವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವನು, ಎಂದರೆ ವಿರೋಧ ; ಭವದೂರ-ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವನು, ಭವಪ್ರಿಯ-ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನು ಎಂದರೆ ವಿರೋಧಪರಿಹಾರ. ನೃಶಂಸನು (-ಕ್ರೂರನು) + ಅಪಾತ್ರನು (-ಅಯೋಗ್ಯನು) ಆದವನು, ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಸುಜನವತ್ಸಲನು, ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ವಿರೋಧಾರ್ಥ ; ನೃ ಶಂಸನ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯುಂ-ನೃ ಮನುಜರ, ಶಂಸನ-ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯುಂ ಅರ್ಹನಾಗಿಯೂ, ಸುಜನವತ್ಸಲನೂ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನು ಎಂದರೆ ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರ.

ಉತ್ತರಾರ್ಥ :- ಅರಸಂ-ರಸವಿಲ್ಲದವನು, ಸದಾವಿನುತನು-ಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ ಅವಿನುತನು-ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲ್ಪಡದವನು, ಎಂದರೆ ನಿಂದ್ಯನು, ಅಕಲಂಕಾ ಪ್ರಥಿತಂ-ಅಕಲಂಕ-ದೋಷರಹಿತನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ವಡೆಯದ ಎಂದರೆ ದೋಷಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ವಡೆದವನು, (ಅಜುಯಲೆಕ್ಕಿ-ಯೋಚಿಸಿದರೆ), ಕುರೂಪಾತ್ತವಿಗ್ರಹನುಂ-ಕುರೂಪ-ನಿಂದ್ಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಆತ್ತ-ಧರಿಸಿದ ವಿಗ್ರಹನುಂ-ಶರೀರವುಳ್ಳವನು ಎಂದರೆ ವಿಕಾರವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವನು-ಈ ಪ್ರಕಾರವಿರುವವನು ಸರಸೋದಯಂ-ರಸದ ಅವಿರ್ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿಯೂ, ನಿಷ್ಕಲಂಕಂ-ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಆಗಿ, ತ್ರಿಲೋಕಾಭಿರಾಮನೆನಿಸಿ-ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿರಾಮನು-ಸುಂದರನೂ ಆಗಿ ಎಸೆದಂ ಎಂದರೆ ವಿರೋಧಾರ್ಥ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅರಸಂ-ರಾಜನು, ಸದಾ-ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಿನುತನಾಗಿಯೂ, ನಾಕಲಂಕಾಪ್ರಥಿತಂ-ಪಾತಾಳಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಕುರೂಪಾತ್ತವಿಗ್ರಹಂ-ಕು-ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ರೂಪಾತ್ತವಿಗ್ರಹಂ-ಅವತರಿಸಿದವನು ಆಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಮನು ಸರಸೋದಯಂ-ಸರಸವಾದ ಅವತಾರವುಳ್ಳ

ವನು, ನಿಷ್ಕಲಂಕಂ-ಪರಿಶುದ್ಧನು, ತ್ರಿಲೋಕಾಭಿರಾಮನು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ದರೆ ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

- ೬ ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಮಪರವಾಗಿಯೂ ಶಿವಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶ್ಲೋಷಗರ್ಭವಾಗಿ ಉಭಯತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ನಂಬಿರುವ ಹರಿಹರಾಭೇದವನ್ನು “ ಶಿವನೊಳಂ ತನ್ನೊಳಂ ಭೇದವೇಂ ತಿಲಮಾತ್ರಮಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಳಗಣ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ (೧) ಎಂಬುದು ಶಿವಪರದಲ್ಲೆಯೂ (೨) ಎಂಬುದು ರಾಮಪರದಲ್ಲೆಯೂ ಅರ್ಥಯೋಜನೆ.
- ೧ ತಲೆಯೊಳ್...ನಾಳ್ ಮರೆ-ತಲೆಯೊಳ್ ನವಿರ್ಗರ್-ಕೂದಲುಗಳೆಂಬ ಆಗಸಂ-ಆಕಾಶವು. ಚಲತ...ಮರೆ-(ಶಿವನು ವೈಯೋಮಕೇಶನಾದುದರಿಂದ) ಚಲನಲ್ಪಟ್ಟ ದುಂಬಿಗಳ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲು; ಕಂಬು.... ಶೋಭೆ ನಿಮಿರೆ-ಕಂಬುಗಳ-ಶಂಖದಂತೆ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಕತ್ತು, ಹೊಳೆ-(ತಲೆಯಲ್ಲರುವ) ಗಂಗಾನದಿಯು, ಅರಮೆಯೆ-(ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನಾದ ಶಿವನ) ಅರ್ಧದೇಹ, ಇಂಗಳನಯನ ಮೆಸೆವ ಫಾಲ-ಅಗ್ನಿನೇತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಶೋಭೆ ವೆತ್ತಿರುವ ಹಣೆ, ಮತ್ತು ಧೃತಪುನ್ನಾಗ-ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಗಶ್ರೇಷ್ಠಗಳು ಇವುಗಳ ಶೋಭೆ-ಕಾಂತಿಯು ನಿಮಿರೆ-ಪ್ರಸರಿಸಲು; ಕೆಲದಲ್ಲ ಆಚರಾತ್ಮ ಭವ ಶಾರ್ವತಿಯು ಇರಲು; ರಾಜಮೌಳಿಯು-ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಶಿವನು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಬುಗಳದ ಶೋಭೆ, ಹೊಳೆಯ ಶೋಭೆ, ಅರಮೆಯು, ಶೋಭೆ, ಇಂಗಳನಯನಮೆಸೆವ ಫಾಲದ ಶೋಭೆ, ಧೃತ ಪುನ್ನಾಗದ ಶೋಭೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬುಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮ ಪದಗಳನ್ನು ಸಾರಾಗಿ ಬರೆದು ಕೊನೆಯದಾದ ಧೃತಪುನ್ನಾಗ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಶೋಭೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಈ ರೀತಿ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು. ಪ್ರಥಮೆಯನ್ನು ಸರ್ವ ವಿಧಕ್ಕಿಗೂ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಶುದ್ಧವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ೨ ರಾಮಪರದಲ್ಲ ಅರ್ಥಯೋಜನೆ:-ತಲೆಯೊಳ್ ನವಿರ್ಗರ್-ಕೂದಲುಗಳು, ಆಗ-ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಂಚಲತ...ಮರೆ-ಶರಿಸಿನ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲಾಗಿ ಕೂದಲುಗಳು ಕೆದರಿಹೋಗಲಾಗಿ ಸಂಚಲತ ಧೃಮರಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಲು; ಕಂಬುಗಳ-ಶಂಖದಂತೆ ತ್ರಿರೇಖೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಂಠದ, ಹೊಳರಮೈಯ್ಯುಂಗಳ-(ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ)

ನಯನಮೆಸೆವ ಫಾಲದ, ಧೃತಪುನ್ನಾಗನ-(ಭಗವಂತನು ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಮನಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ) ಧರಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನ ಶೋಭೆ ನಿಮಿರೆ ; ಕೆಲದೊಳ್ ಅಚಲಾತ್ಮಭವೆ-ನೀತೆಯು ಇರಲು, ರಾಜಮಾಳಿ-ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರಾಮನು ಎಂದರ್ಥ. ಬಿರುದನುಂ=ಬಿರುದಂ+ಉಂ, ಬಿರುದನ್ನೂ; ಹೀಗೆ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಾದ 'ಅಂ' ಎಂಬುದರ ಮುಂದೆ 'ಉಂ' ಎಂಬ ಸಮುಚ್ಚಯಾರ್ಥದ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪು, 'ಉಂ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಮೇಲೆ 'ಅಂ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು, (ಶ. ದ. ಸೂ 122 b) ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಿರುದುಮಂ ಎಂದಾಗಬೇಕು.

೬೩ ಕಣ್ಣಳ ಮಲಂ-ಕಣ್ಣಳ ದೋಷ, ಇಲ್ಲ ಒಳಗಣ್ಣಿನ ದೋಷ ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನವು. ಜನಪದದ ಮನ್ನೆಯರ್ ಕಾಣ್ಕೆಯಂ (-ಕಾಣ್ಕೆಯನ್ನು) ನೀಡಿದರ್, ನಮಿಸಿ ಸಂತನದೊಳ್ ಉರ್ಕಾಡಿದರ್ (-ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡರು) ಎಂದನ್ವಯ.

೬೪ ಒಂದಂ—“ ಏಕಮೇವಾದ್ವೀತಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಏಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು, ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವನ್ನು ಎಡೆಗೆಯ್ದು-ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಂಬಿ; ಎರಡು ಭಾವಮಂ-ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ರೂಪವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದ ಎರಡು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದು-ತ್ಯಜಿಸಿ, ಎಂದರೆ ಭ್ರಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು; ಮೂಟಂ ದದಿಂ ಪದೆದು ಆಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರುಗಳು ಎಂಬ ಮೂರೈ ರೂಪಗಳಲ್ಲ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಪದೆದು-(ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು) ತಿಳಿದು ; ನಾಲ್ಕುಊರ್-ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲ ಐದನಳವಡಿಸಿ-(ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಗೆ, ಚರ್ಮಗಳೆಂಬ) ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಎಂದರೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟುಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ; ಆಱನೊಡೆದು-(ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ) ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ; ಏಟನು ಸದೆದು-ಸಪ್ತವೈಸನಗಳನ್ನು (ಎಂದರೆ ಬೇಟೆ, ಜೂಜು, ಸ್ತ್ರೀಮೋಹ, ಕುಡಿ, ನಾಟ್ಯ, ದಿವಾನ್ವಾಪ, ವೃಥಾರ್ಥನಗಳೆಂಬ) ಏಳು ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು-ಬಿಟ್ಟು ; ಎಂಟುಮನಿಕ್ಕಿ-(ಅನ್ನ, ಅರ್ಥ, ಯಾವನ, ಸ್ತ್ರೀ, ವಿದ್ಯೆ, ಕುಲ, ರೂಪ, ಉದ್ಯೋಗ ಎಂಬವುಗಳ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ) ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಮದಗಳನ್ನು (ಕೆಚ್ಚನ್ನು) ಇಕ್ಕಿ-ಹೊಡೆದು, ದೂರೀಕರಿಸಿ; ಹೃದಯಮರ್ಮಾಂ ಬರದೊಳ್-ಹೃದಯದ ಅಂತರಂಗ-ಒಳಭಾಗವೆಂಬ ಅಂಬರದೊಳ್-ಆಕಾ

ಶದ್ಲಿ, ಬಿಂದುರೂಪಮಂ-ಬಿಂದುಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ-
 ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಒಟ್ಟು-ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಒಂಭತ್ತಊಂದೆಹಿಗಿ (ಶಂಖಚ
 ಕ್ರವ್ಯಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣ, ಹರಿಯ ಸ್ವರಣ, ಸ್ವಾಮಿಯ ನಾಮ
 ಸಂಕೀರ್ತನ, ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ
 ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡುವಿಕೆ, ಏಕಾದಶೀದವಸದಲ್ಲ
 ಉಪವಾಸಮಾಡುವಿಕೆ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತುಲಸೀದಳದಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುವಿಕೆ,
 ಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬೀ ಪ್ರಕಾರವಾದ)
 ಒಂಭತ್ತು ತೆರದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಹಿಗಿ-ಸೇವೆಮಾಡಿ ; ಅನಂತಚಿತ್ತೈಭನಂ-ಅಪ
 ರ್ಯಾಪ್ತವಾದ (ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ) ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ಅಮಂ
 ದಾನಂದದಿಂದೊಂದಿದ-ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅಮಲಗುಣ
 ಸಾಂದ್ರರ್-ಒಳ್ಳೆಯಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ ಮುನೀಂದ್ರರು ಇಂತು-
 ಕೇಳಗೆ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನುತಿಸಿದರ್-ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು (ಸೊನ್ನೆ), ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು,
 ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಕಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದೊಂದು
 ವಿಧವಾದ ಶಬ್ದಚಿತ್ರ.

೨೫-೨೬ ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು
 ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ರಾಮನು ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಹರಿಯ
 ಅವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ನಿರಂಜನ-ಪಾಪರಹಿತನೇ, ಪರಮ
 ಹಂಸ-ಹಂಸಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ, ವಿಶ್ವ-ಹೇತು-ಪ್ರಪಂಚವಿನ್ಶಾ
 ರಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣನೇ, ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ-ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪತಿ
 ಯಾದವನೇ, ಸತ್ಸ್ವರೂಪ-ಸದಾತ್ಮಕನೇ, ತತ್ಪ್ರಾತೀತ-ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ೨೫
 ತತ್ವಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರಾದವನೇ, ಧಾತ-ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೇ, ಅತನುಭೂರಿಲಲ-
 ಮಹತ್ತಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ಲೀಲಾರೂಪವಾ
 ಗಿಯೂ ಇರುವ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವನೇ, ಶರಣಾಗು.

ಅನಾದ್ಯ-ಅದಿಯಿಲ್ಲದವನೇ. ನಿಶ್ಚಿಂತೈ-ಚಿಂತೆಗೆ ಅಗೋಚರನಾದವನೇ,
 ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದವನೇ. ಚಿದ್ವನ-ಜ್ಞಾನಘನಿ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೇ.
 ಚರಾಚರದ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮ-ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಜೀವ
 ರುಗಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ ಎಂದರೆ ಅವುಗಳ ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಧರಿ
 ಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೇ ಎಂದರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು

ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಉಳಿದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಭಾವ. ೬೦-೬೦ ಶಬ್ದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೇ, ಪರಾತ್ಪರ-ಪರಕ್ಕೆ ಪರವಾದವನೇ, ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮರನೇ; ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇವನು ಪರನು-ಮೇಲಾದವನು, ಇವನಿಗೆ ಮೇಲಾದವನು ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ. ನಿರ್ಗುಣ-ಗುಣರಹಿತನಾದವನೇ ಎಂದರೆ ಇವನಲ್ಲ ಸುಗುಣ ದುರ್ಗುಣಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ನಿಸ್ತುರಾಂಗ-ಅಸದೃಶವಾವ ಶರೀರ ಪರಿಗ್ರಹಮಾಡಿದವನೇ. ಸತ್ತಾ ಮಾತ್ರ-ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಸ್ತಿ (-ಇದೆ) ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಹೀಗಿದ್ದಾನೆ-ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಸತ್ತಾ ಮಾತ್ರನಾದವನು; ಅಂಥವನೇ. ಸಚ್ಚಿತ್ತಭಾ-ಸತ್-ಸತ್ಪುರುಷರ ಚಿತ್-ಜ್ಞಾನದಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೇ. ಸ್ಥಿರತತ್ವ-ಸ್ಥಿರತತ್ವವಾದವನೇ; ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನುಳಿದ ಇತರ ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳೂ ಅಸ್ಥಿರವಾದುವು-ಪರಿಣಾಮಹೊಂದತಕ್ಕವು, ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮಹೊಂದದೆ ಏಕರಿತಿಯಾಗಿ ಇರುವವನು, ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ಥಿರತತ್ವನು; ಉಳಿದುವು ಅಸ್ಥಿರತತ್ವಗಳು. ವಿಚ್ಛಿದಂಬರರಂಗನಟ ವಿತ್-ತಿಳಿದವರ ಚಿತ್-ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಆಕಾಶರಂಗದಲ್ಲ ನಾಟ್ಯವಾಡುವವನೇ ಎಂದರೆ ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾದವನೇ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಜಗದ್ಧರ-ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನೇ, ಅಥವಾ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡುವವನೇ. ನಿಗಮಯೋನಿ-ವೇದಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದವನೇ ಎಂದರೆ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದವನೇ; ಅಥವಾ ವೇದಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವನೇ. ಭೀಮ-ಅಜ್ಞೋಲಂಘನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಧಯಂಕರನಾದವನೇ. ಕಾಮದ-ಆಶ್ರಿತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ. ಮಾಯಾರಮಾರಾಮ-ಮಾಯೆಯೆಂಬ ರಮಾ-ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಆರಾಮ-ವಿಹಾರಸ್ಥಾನವಾದವನೇ, ಎಂದರೆ ಜಗನ್ನಾಯೆಯು ಇವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಯೇ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲ ಕುಣಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ರಾಮನಾಮ-ರಾಮನೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೇ; ಎಂದರೆ ಯೋಗಿಗಳು ಯಾವನಲ್ಲ ರಮಿಸುವರೋ ಎಂದರೆ ಆನಂದಹೊಂದುವರೋ ಅಂಥವನು “ರಾಮನು” ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬೋಧಕವಾದ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವನೇ. ಶರಣಾಗು-ರಕ್ಷಕನಾಗು; ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ವೇದಾಂತವನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ

ಮೇಲಣ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಅರ್ಥವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ ಹೊರತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲಾರದು. ಅದರೂ ಅವುಗಳ ಧಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದಿರುತ್ತೇನೆ.

೬೨ ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಭಗವಂತನೇ ನೀನು ಎಂದು ರಾಮನಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತ್ವಗುಣವನ್ನು ಅರೋಪಿಸಿ ಮುನಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಲರುಹಧವಾಂಡ-ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ವಿಶ್ವತೋಮೂರ್ತಿ-ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು. ನಿಶ್ಚಲತತ್ವ-ಸಮಸ್ತ ತತ್ವಗಳೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ತತ್ವಗಳು, ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ತತ್ವವು. ಶ್ರುತಿತತಿಗೆ ನಿಲುವು-ವೇದಗಳಿಗೂ ನಿಲುವು, ವೇದಗಳೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಾರದ. ವಿರಾಡ್ರೂಪನಾದ ನೀನು (ಅಧ್ಯಾಹಾರ) ಓಲಗದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಿಷಿದಳತೆಗೆ ಆಳವಟ್ಟು-ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿನ್ನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಡಿಸಿದ್ದು-ಕುಳಿತಿರುವೆ. "ಅಣೋರಣೋಯನುಂ ಮಹತೋಮಹೀಯನುಂ" ಎಂಬುದು ವೇದ ; ಇದರ ಅರ್ಥ-ಅಣುವಿಗೆ ಅಣುವಾಗಿಯೂ ಎಂದರೆ ಅಣುವಿನೊಳಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಣುವಾಗಿ ಅದರೊಳಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡೂ, ಮಹತ್ತಾದುದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತಾಗಿಯೂ ಎಂದರೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮೇಲೂ ಕೆಳಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದರ್ಥ ಉದಗ್ರತ-ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠತೆ.

೬೪-೬೬ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮಹಾಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅಗೋಚರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

ಸ್ಥಿರಪದ್ಮಪೀಠಂ-ಪದ್ಮಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಋಜು...ತತ್ವಂ-ಋಜುನ್ನು ಬವವಾಗಿ-ಋಜುವಾಗಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿಕೊಂಡೂ, ಸ್ವೈತಾಕ್ಷರ ತತ್ವನಾಗಿ-ತನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡೂ, ಅರ್ಥಮರುದ್ಗತಿ-ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಯುವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳವನು ಎಂದರೆ ಶ್ವಾಸಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿ, ವಿವರ್ಧಿತಜಲರಪಾವಕಂ-ಅಭಿವೃದ್ಧವಾದ ಜಾಲರಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತತ...ಲ್ಲಸಿತನು-ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೇಜೋಮಂಡಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನಾಗಿ, ಪರಿಚಿತಾ...ರಮ್ಯಂ-ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಅನುಭವಮಾಡಿದ ಅಂತರಾತ್ಮನಿಂದ ಮನೋಹರನು ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮನೋಹರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ, ತಪೋವರನ-

ತಪಸ್ವಿಯ, ಮನೋಗತಿಗೆ ಮೈಗುಡದೆ-ಸಿಕ್ಕದೆ ಮೆಚಿದವೈ. “ ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ಧ ಶಾಂಗುಲಂ ” ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ-ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ದಾಟಿರುವವನು ಎಂದು.

- ೬೯ ಕೆಡೆಯೆ-ನಶಿಸಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ನಿಖಲ..ಳಾಡಿ-ಸಮಸ್ತವಾದ ವೇದಗಳು ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿ ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಇವುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡುತ್ತ, ಅತ್ಮಸಂಸ್ಕರಣದಿಂದ ದೈಹಿಕಗುಣವಿತಾನಮಂ ನೀಗಿ-ಅತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರಕೊಟ್ಟು ದೇಹಗುಣವಾದ ಆಶಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಚಿತ್ಪದ.. . . .ನಿಸಿ-ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೆನಿಸಿ, ಯೋಗವಿಧಿಯಿಂದ ನಡೆದು-ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ,....ಬೀಗಿದವು- ಪುಷ್ಟಿಮಾಡಿದವು. ಅರ್ತರೇ-ಸಮರ್ಥರಾದರೇ ಏನು ?
- ೭೦ ಅಖಿಳಸಾಧುಗಳು ವಿಷಯಗಳೆಂಬ ದುರ್ವಿಷಯಗಳೊಳ-ದುಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರದೇಶಕಮಂತಳೆದು-ಏಕಾಗ್ರಮನಸ್ಕರಾಗಿ, ಇಷ್ಟವಸ್ತುವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ, ರಿಪುವರ್ಗ..ಮಂ-ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗವೆಂಬ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ದೆಸೆಗೆಡಿಸಿ-ದಿಕ್ಕುಪಾಲುವಾಡಿಸಿ, ಓಡಿಸಿ. ಸಂಗತ...ರಿಂ-ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಹೃತ್-ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ(ಕೂಡಿ); ಪರಮ..ದಿಂದ-ಪರಮಾತ್ಮಜೀವಾತ್ಮರುಗಳ ಸಮಭಾವದಿಂದ (ಕೂಡಿ), ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವನ್ಮಾಭೇದವೇ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿದು; ಪೊಸ..ರಾಜ್ಯಮನೆ-ಹೊಸತಾದ ರಾಜಯೋಗವೆಂಬ ಘನವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸವೇಳ್ವುದು-ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು-ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಖ್ಯತತ್ವಮಂ-ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ತಿರುಳನ್ನು ಮುನಂದ್ರನಾಗಿ-ಕಪಿಲ ಬುಷಿಯಾಗಿ, ತಾಯ್ಗೆ ದೇವಹೂತಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ಅಣಿಪಿದೈ, ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಯೋಗದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಹೊಸರಾಜ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆಯಂತೆಯೂ, ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಕಪಿಲಬುಷಿಯೇ ರಾಮನೆಂದೂ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.
- ೭೧ ಘನ ಪುಷ್ಯರಾವರ್ತಕಗಳೆಂಬ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಗಳು ತುಂಬಿ-ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ತೂಗ್ಲ-ಪ್ರಸರಿಸಿ, ಅಳುಂಬಂ-ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ (ಅವ್ಯಯ), ಒಳರೆ-ಘರ್ಜಿಸಲು; ಅಂಭಃ...ರವಂ-ಅಂಭಃಪ್ರಣಿಧಿಗಳ (ಮೇಘಗಳ) ನಿಚಯ-ಸಮೂಹಗಳ, ಸಂಗಮ-ಸೇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕೋಟಿ ದಂಭೋಳಿ-ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಸಿಡಿಲುಗಳ ಘೋಷ-ಘರ್ಜನೆಯೆಂಬ ಭೀಷಣರವಂ-

ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದವು ಕೂಡ ; ಸಂವರ್ತ..ನಾದ-ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಗಂಭೀರನಾದವು, ಕೆತ್ತೆ-ನಡುಗಿಸಲು ; ಕಮಲ ದಿಕ್ಕುಂಭಿ ಕುಂಭೀ ನಸರ್-ಅದಿಕೂರ್ಮನು, ದಿಗ್ಗಜಗಳು, ಮಹಾ ಶೇಷನು-ಇವರುಗಳು ಎತ್ತ ದೆಸೆ-ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ (ಹೋದರು) ಪೇಳು ಎನೆ, ಕಲ್ಪಾಂಭೋಧಿಯೋಳ್ ರುಷಾಕೃತಿಯೋಳ್ ಮತ್ಸ್ಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಮಂ-ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು, ಎಲೈ ವೇದವೇದ್ಯ-ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಎತ್ತಿದೈ. ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೇನು ? “ ದಿಕ್ಕುಂಭಿ ಕುಂಭೀನಸರ್ ” ಎಂದು ತಿದ್ದಬೇಕು.

೨೦-೨೩ ವಿಲಯ..ನಿಶ್ಚಲಗೆ-ಪ್ರಳಯದಲ್ಲ ಮುಷಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ನಿಶ್ಚಲನಾದ ನಿನಗೆ. ಅಬ್ಧಿನಿಲಯ- ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡುವವನು. ವಿಶ್ವಂಭರಗೆ-ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ. ಗಿರಿಗಿರಿಷ್ಠ-ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಹೇಮಾಕ್ಷ-ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು.

೨೪ ಪೆರ್ವದಿರೆ-ಹೆದರಿ ನಡುಗಲು. ಪೂಣ್ಡ-ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ. ವಿಲಯಾಂತ ಭೈರವ-ಪ್ರಯಳಕಾಲದ ಮಹಾರುದ್ರ. ವೆಗ್ಗಳಿಸಿ-ಅಗುರ್ವಿಸಿ, ವಿಜೃಂಭಿಸಿ, ರೇಗಿ. ಮಾಕಂಭ-ತ್ವ.ಮಹಾಸ್ತಂಭ; ಮಹತ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲ ಮಾ ಎಂದು ಆದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೫ ಪುಂಡ್ರತ್ರಯ-ಮೂರು ನಾಮ. ನೀವೀತ-ಕತ್ತಿನಮೇಲೆ ಧರಿಸಿರುವ ಧೋತ್ರ. ಮ್ಲೋಲ್ವಾಯ್ಡ-ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು, ಅತಿಶಯವಾದ.

೨೬ ಬಹುಶತಕಬಾಹುರಾಜಿ-ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳಿದ್ದುವು ; ಅವುಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದ ವಿಚಿತ್ರ ರೂಪನಾದವನು. ಆಹವ-ಯುದ್ಧ. ಅನ್ಲಯ-ವಂಶ. ಭವನಂ-ಮಗನು.

೨೭ ಹದನು-ರೀತಿಯು. ಉಗ್ರ..ರ್ಚಲ್-ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು. ವ್ಯಕ-ಭನ್ನಾಸುರನಿಗೆ ವ್ಯಕಾಸುರನೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು.

೨೮ ಯೋನಿಜ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ; ಸೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲರುವ ಉಳಿ ದುವುಗಳು ಯೋನಿಸೃಷ್ಟಿವಲ್ಲ, ಮಾಯಾಬೀಜದೋಜೆಯಿಂ-ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ತತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂ ಬಂದಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ-ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕ ನುಸಾರವಾಗಿ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಹರಿದೂಹಿನಿಂದ ಪೊರೆದು-ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿಷ್ಣುರೂಪಿಯಾಗಿ-ಕಾಪಾಡಿ. ಚತು...ರುದ್ರ-ನಾಲ್ಕುಮುಖ,

ದೀರ್ಘದೇಹ, ಹತ್ತುತೋಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಲಸಿತ-ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನನಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಹಿಪ-ಸುಡುವ, ಎಂದರೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ನೀನು ಎಂದು ಬುಷಿಗಳು ರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

೭೯-೮೦ ವಿಧುವಿಭಾಕರರ್-ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು. ಪೊದಟ್ಟು-ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು. ಅಳ್ಯಾಡುಗುಂ.-ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಯಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅರೆಯಟ್ಟುವ-ಒಣಗಿಸಿ ಬಿಡುವ. ನೆರಂಬಾರರ್-ನೆರಮಂ-ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಾರಲ್- ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಕೋರಲು. ವಾರ-ಸಮೂಹ

೮೧ ಈ ಪದ್ಯವು ಯಮಕಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣಿಯಾಗಿದೆ.

ಅತುಲ ಜಾತಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ-ಅತುಲ-ಅಸದೃಶರಾದ, ಅನುಜಾತ-ತಮ್ಮಂ ದಿರುಗಳ, ಅನಂದಮೂರ್ತಿ-ಅನಂದವೇ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸಿದಂತಿರುವ, ಎಂದರೆ ಅನಂದಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ, ಜಯ-ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗು. ಪಾರಿಜಾತ ನಂದನರುಚಿರವಂದ್ಯ-ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ, ಜಯಜಯ. ಮಹಾಘಾ ಗೌಘಭೇದನಾಶ-(ಅಶ್ರಿತರ) ಮಹತ್-ಅಧಿಕವಾದ ಅಘ-ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಅಗ-ಬೆಟ್ಟಗಳ ಓಘ-ಸಮೂಹದ ಭೇದನದಲ್ಲಿ ಅಶಾ-ಅಸಕ್ತಿಯು ಯಾವೆನಿಸೋ ಅಂಥವನೇ; ನಿರಾಮಯ-ಪಾಪದೂರನೇ, ದೃಢಕಾಯನೇ; ಮಹಾದಿದೇ ವಾಂಚಿತ-ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅದಿದೇವ-ಈಶ್ವರನಿಂದ ಅಂಚಿತ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ, ಜಯಜಯ ಎಂದು ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ.

ಅತುಲ...ಮೂರ್ತಿ-ಅತುಲ-ಅಸದೃಶವಾಗಿ, ಅನು-ಅನುಸರಿಸಿ, ಜಾತ-ಉಂಟಾದ, ಅನಂದ-ಸಂತೋಷದ, ಮೂರ್ತಿ-ಶರೀರವುಳ್ಳಂಥ ಎಂದರೆ ಸದಾ ಸಂತುಷ್ಟನಾದವನೇ ಸದಾನಂದನೇ, ಜಯಜಯ. ಜಯಜಯ ಪಾರಿಜಾತ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಜಯಜಯ+ಅಪಾರಿಜಾತಾ...ಎಂದು ಪದವಿಭಾಗಮಾಡಿ, ಅಪಾರಿಜಾತನಂದನರುಚಿರವಂದ್ಯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಪಾರಿಜಾತ-ಅಪ-ಹೋಗಿರುವ ಅರಿ-ಶತ್ರುಗಳ ಜಾತ-ಸಮೂಹವುಳ್ಳಂಥ ಮತ್ತು ನಂದನರುಚಿರ-ನಂದನರಲ್ಲ-ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ ರುಚಿರ-ಅಭಿಪ್ರಾಯ (ಪ್ರೀತಿ) ವುಳ್ಳಂಥ ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ; ಇಂಥವನೇ ಜಯಜಯ ಎಂದರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

೮೨ ಅಳದುರ್-ಧಾ-ಅಳರ್-ಧಯೇ. ಒಳದುರ್-ಕೂಗಿಕೊಂಡು, ಧಾ. ಒಳಱು-ರಾವೇ; ಹೀಗೆ ಱು ಕಾರಾಂತ ಧಾತುವನ್ನು ರೇಫಾಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕ್ರಿಯಾ

ರೂಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ರೂಢಿಯು ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಬಂದಿದೆ ; ಪ್ರ. ತೋಟದ, ತೋರ್ದ ; ಒಳಣು, ಬಳದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಾಗುಳ್-ತ್ಸ. ವ್ಯಾಕುಲ, ಚಿಂತೆ. ಪೊದಟ್ಟು-ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ.

೧೩ ಬೆದೆ-ತ್ಸ.ವ್ಯಥೆ. ಬಂದಣ-ತ್ಸ.ಬಂಧನ. ಉಪಹತಿ-ಪೆಟ್ಟು, ಹಿಂಸೆ. ಕೃತಾರ್ಥರೆವು-ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಆದವು ; -ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಸ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಉ. “ ಕೇಶವನೆ ” ಕೃತಜ್ಜರೆವು (೮೪) ಧನ್ಯರೆವು (೮೫) ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪ ಧರಾಮರಜನಂ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಓಗರ-ಅನ್ನ ಒಗರುಗೊಂಡುದು-ಉಪ್ಪಾಯಿತು, ಎಂದರೆ “ ಪಿಂಡ ಪೆರಂಗಾಯವಾಯಿತೆ ” ನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪದಾರ್ಥವಾಯಿತು ; ಅಥವಾ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರಲಾಗಿ ಉಪ್ಪಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಆಳ್ವ ಚಿಂತೆ=ಆಳ್ವುದು+ಚಿಂತೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳಿದ ಚಿಂತೆ. ನಿರ್ಜರತೆ-ನಿರ್ಜರರು ಜರಾರಕಿತರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಭಾವ. ಸೆಟೆ. ದೆವ-ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಕೂಡ ಕಾಣದಂತೆ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಿಡಲ್ಪಟ್ಟವರಾದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲಾರದವರಾದರು.

೧೫ ಪಡಲಿಟ್ಟು-ಬಿದ್ದು. ಅಮರ್ದು-ತ್ಸ. ಅಮೃತ. ಸುರಭಿ-ಕಾಮಧೇನು. ತಣ್ಣುಡ್=ತಣ್ಣೆತು+ಕೂಡ್ (ಅನ್ನ,) ಹೊಸಕನ್ನಡ ತಂಗಳು. ಸಾಕು+ಅದು+ಈ.

೧೬ ಎಣಿಯರ್-ಜತೆಗಾರರು. ದೆನೆದೆಸೆಯಂ ಅಂಡಲೆದು-ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ. ಉಂಡುಂಡು-ಅನುಭವಿಸಿ, ಕಂಡೂ, ಕೇಳಿಯೂ.

೧೭ ಪರಿಲಸಿತಮಾಯ್ತು-ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಯಿತು, ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

೧೮-೧೯ ರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ಇದೆ ; ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೆಲಸ ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣಮಾಡಿಸುವುದು. ಮುತ್ತಯ್ಯಂ-ಬ್ರಹ್ಮ ; ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗ ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಅವನ ಮಗ ರಾವಣ. ಬಹುರೂಪಭೃತ್ವಮಂ-“ ಬಹುಧಾ ವಿಜಾಯತೇ ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅನೇಕ ರೂಪವಾದ ಅವತಾರಗಳ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು. ಅಂಡಲಗೆ-ತೊಂದರೆಗೆ ; ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ತೊಂದರೆಗೆ. ಅರುಣಜಂ-ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಸುಗ್ರೀವ. ದಶಶರನಂ ಪರಿಭವಿಸರಾರ್ಗೇ ಗೋಚರಂ ಎಂದನ್ವಯ. ಅನುವು-ಅನುಕೂಲವು. ಓವಿತು-ರಕ್ಷಿಸಿತು.

೯೩ ಕತ-ಕಾರಣ. ತುರಗವಾಹಂ-ಇಂದ್ರ; ಹೇಗೆ? ಎಮ್ಮನ್ನಯದ ಹಿರಿಯ ಣುಗಂ-ಸೂರ್ಯನ ಹಿರಿಯಮಗನಾದ, ಜಗುನೆಯಣ್ಣಂ-ಯಮುನೆಯ ಅಣ್ಣ ನಾದ ಯಮನು. ನೆರೆವೊಬಲರ್-ನೆರೆವೊರಿನವರು, ಸಹಾಯಕರು.

೯೪-೯೫ ಸಾಮಂತ ಸಂದೋಹ-ಅಧೀನ ರಾಜರ ಸಮೂಹ. ದಿಶಾಂತವಿಶ್ರಾಂತ- ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಎಂದರೆ ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಿಸಿದ. ಆಮ್ಮಾಯ-ಜೇದ. ಸಾಮಸಂಗ್ರಾಮ-ಸಾಮ ವೇವಲಾದ ಚತುರೋಪಾಯಗಳ ಗುಣವು. ಆಯಂ-ಲಾಭ, ಮೇಲ್ಕೈ. ಶಕ್ತಿತ್ರಯಂ- ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ, ಉತ್ಸಾಹ ಶಕ್ತಿ. ಸಮವಾಯಲಕ್ಷಣಮಾಗೆ-(ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಮವಾಯ ಸಂಬಂಧದಂತೆ) ಎಡಬಿಡದೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರಲು.

೯೬ ನಿಜುಗೆ-ಇರಿಸುವಿಕೆ, ವಿನ್ಯಾಸ. ಸೆಡೆದ-ನವರಸಕ್ಕೂ ಭಕ್ತಿರಸಕ್ಕೂ ಸೇರುವೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಸೆಡೆದ, (ಹಿಂದೆ ನಿಂತ) ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ.

೯೭ ಭೃಗುದ್ವಹಂ-ಭೃಗುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದವನು ಪರಶುರಾಮನು. ಏವಡೆಯಂ-ಏಳು ಸ್ಥಳವನ್ನು; ಪೂರ್ವಕಥೆ ಏನು? ಸೈಪು-ಪುಣ್ಯ.

ವೃತ್ತಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಾರ್ಧಿಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೊದಲು ಷಟ್ಪದಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಈ ಷಟ್ಪದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷಣ ಸಮವಯ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಪಾದಗಳಿವೆ. ಮೊದಲು ಮೂರು ಪಾದಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಮೂರು ಪಾದಗಳೂ ಒಂದೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಇರುವುವು; ಎಂದರೆ ೧, ೨, ೪, ೫ ಪಾದಗಳು ಒಂದೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ, ೩, ೬ ಪಾದಗಳು ಒಂದೇ ಮಾತ್ರಾ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ-೧ ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೮, ೧೦, ೧೨, ೧೪, ೧೬, ೨೦ ಮಾತ್ರಗಳಿದ್ದರೆ, ೨, ೪, ೫, ರಲ್ಲಿ ೮, ೧೦, ೧೨, ೧೪, ೧೬, ೨೦ ಮಾತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇರುವುವು. ೩ ಅಥವಾ ೬ ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೧ ನೆಯ ಪಾದದ ಒಂದೂವರೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರಗಳೂ ಮತ್ತು ಪಾದಾಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುವೂ ಬರುವುವು. ಒಂದನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೮ ಮಾತ್ರಗಳಿದ್ದರೆ ೩ ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೮ + $\frac{8}{2}$ + ೨ = ೧೪ ಮಾತ್ರಗಳೂ, ೧೦ ಇದ್ದರೆ ೧೦ + $\frac{10}{2}$ + ೨ = ೧೭ ಮಾತ್ರಗಳೂ, ೨೦ ಇದ್ದರೆ ೨೦ + $\frac{20}{2}$ + ೨ = ೩೨ ಮಾತ್ರಗಳು ಇವೆ.

ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ೬ ಭೇದಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳ ಹೆಸರು-ಶರಷಟ್ಪದಿ, ಕುಸುಮ
ಷಟ್ಪದಿ, ಭೋಗಷಟ್ಪದಿ, ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿ, ಪರಿವರ್ಧಿನಿಷಟ್ಪದಿ, ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಪದಿ.
ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಲಕ್ಷಣ-

- ಶರ-ಕುಸುಮ-ಭೋಗ-ಭಾಮಿನಿ |
- ಪರಿವರ್ಧಿನಿ-ವಾರ್ಧಿಕಂಗಳೆಂದಾಹು ತೆಹಂ ||
- ಕರಿ-ದಶ-ರವಿ-ಮನು ರಾಜರ್ |
- ಬರೆ ವಿಂಶತಿಮಾತ್ರೆಯಿಂದೆ ಷಟ್ಪದಿ ನಡೆಗುಂ ||

ಟೀಕು-ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ೧ ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಕರಿ=೮, ದಶ=೧೦, ರವಿ=೧೨,
ಮನು=೧೪, ರಾಜ=೧೬, ವಿಂಶತಿ=೨೦ ಮಾತ್ರಗಳಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶರ,
ಕುಸುಮ, ಭೋಗ, ಭಾಮಿನಿ, ಪರಿವರ್ಧಿನಿ, ವಾರ್ಧಿಕವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಪದಿಗೆ
೧, ೨, ೪, ೫ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ೨೦ ಮಾತ್ರಗಳೂ, ೩, ೬ ರಲ್ಲಿ ೩೨ ಮಾತ್ರ
ಗಳೂ ಇರಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ-ಈ ಗ್ರಂಥದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿಯ ೪೭ ನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ
ಮಾತ್ರ ಗುರುಲಪು ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

೦ | | | ೦ | | | ೦೦ | ೦ | ೦ =20
ಪುಟ್ಟ ಬಸಿಹೊಳೆ ಕ್ಷಿರಿಯನಾದಬೈಗುಂಡು ಬಾ |

೦ | ೦ | | | | | ೦ | ೦ | | | =20
ಯೊಟ್ಟವಂ ಸವಿದ ಮೊಲೆಯಂ ಪಟ್ಟುಮೇಣವನ |

೦ | | | | | | ೦ | | | | | ೦ | | | | ೦ | | | ೦ =32
ತೊಟ್ಟಲೊಳೆ ಪರಿದವಂ ನಡೆದೆಯೊಳಾಡಿ ಬಳೆದವನಂತೆ ಮಾತುಗಲತು ||

೦ | ೦ | ೦ | ೦ | | | | ೦೦ | =20
ಒಟ್ಟಿನಿಂ ಬಿಜ್ಜೆ ಬಿನ್ನಣವಣಿತು ತನ್ನಣ್ಣ |

೦ | | | | | | ೦ | ೦ | ೦ | ೦ =20
ಗಟ್ಟುಳಿಯನೆಸಗುವನೆ ಸೋದರಂ ತಪ್ಪುಮುಂ |

೦೦ | ೦ | ೦ | | | | ೦ | | | | | ೦ | ೦ | | | ೦ =32
ಬಟ್ಟೊರ್ವೆಗೆಯೊಡಂ ಮಹುದು ಕಾಣ್ಬನೆಹಿರಿಯನೆಳೆಯೊಳ್ಳೆಗತ್ತವಡೆದು ||

ಮಾತೃಗಳ ರೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಗಣವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟದಿಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಈ ಪಟ್ಟದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಷರಮದಲಿ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ೫ ಮಾತೃಗಳುಳ್ಳ ೪ ಗಣವು ೧, ೨, ೪, ೫, ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೫ ಮಾತೃಗಳುಳ್ಳ ೬ ಗಣಗಳೂ ಒಂದು ಗುರುವೂ ೩, ೬ ರಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುವು.

